

Chanceulighed i udsatte boligområder

En analyse af boligsociale helhedsplaners bidrag til at forbedre børn og unges livschancer

Gunvor Christensen, Mette Lunde Christensen, Ulf Hjelm, Helle Hygum Espersen, Morten Holm Enemark, Christian Højgaard Mikkelsen og Anders Winkler

*Chanceulighed i udsatte boligområder – En analyse af
boligsociale helhedsplaners bidrag til at forbedre børn og unges
livschancer*

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-038-2

Forsidefoto: Gunvor Christensen/VIVE

Projekt: 100758

Finansiering: Landsbyggefonden

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Landsbyggefonden har i perioden 2015-18 uddelt 890 mio. kr. til udsatte boligområder, hvor midlerne er gået til boligsociale indsatser og huslejestøtte. Uddelingen af midler er sket på baggrund af en boligaftale, der blev indgået i 2014 mellem Socialdemokratiet, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti. Formålet med den boligsociale indsats i boligaftalen er, at den boligsociale indsats skal understøtte en positiv og tryk udvikling i boligområder gennem forebyggende indsatser, der kombinerer fysiske, sociale og kriminalitetsforebyggende indsatser.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd og Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, står for evalueringen af Landsbyggefondens 2015-18-midler. Evalueringen blev igangsat i efteråret 2017 og afsluttes i 2022. Evalueringen har til formål at tilvejebringe viden om boligsociale helhedsplaners bidrag til:

- At skabe brud med negativ social arv, herunder at styrke uddannelse og beskæftigelse, at forebygge kriminalitet hos børn og unge samt at øge trivsel i udsatte familier
- At øge tryghed og trivsel, herunder oplevet tryghed, sammenhængskraft og handlekraft i boligområderne
- At styrke strategisk styring og udvikling, herunder entydig ledelse, udvikling og fremdrift i udsatte boligområder samt samarbejde mellem kommuner og boligorganisationer på strategisk og praktisk niveau.

Som et led i evalueringen indgår denne rapport, der er en afrapportering af, hvordan de boligsociale helhedsplaner bidrager til at skabe brud med negativ social arv; det vil sige til at reducere chanceulighed, herunder at styrke uddannelse og beskæftigelse, at forebygge kriminalitet hos børn og unge samt at øge trivsel i udsatte familier. Derudover foreligger der et temahæfte om chanceulighed i udsatte boligområder, der præsenterer hovedresultater og perspektiver.

Vi vil gerne rette en stor tak til boligsociale projektledere, medarbejdere, kommunale aktører samt øvrige professionelle for at stille op til interviews samt til boligsociale projektledere for at indsende oplysninger om deltagere i boligsociale aktiviteter samt hjælpe til, at unge har deltaget i en spørgeskemaundersøgelse om deres oplevelser af skole, fritid og fællesskaber. Vi vil også rette en stor tak til alle unge, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

Rapporten er udarbejdet af Gunvor Christensen, Mette Lunde Christensen, Ulf Hjelmar, Helle Hygum Espersen, Morten Holm Enemark, Christian Højgaard Mikkelsen og Anders Winkler. Gunvor Christensen har været projektleder på undersøgelsen.

Evalueringen er finansieret af Landsbyggefonden og har været fulgt og diskuteret af en intern følgegruppe. Der er foretaget eksternt og internt review af rapporten, og vi takker for konstruktive kommentarer.

Lisbeth Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Arbejde og Ældre

Indhold

Sammenfatning og konklusion	6
Hovedresultater	8
Større forskel på borgere i udsatte boligområder og i befolkningen	8
Udviklingen i chanceulighed i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan	9
Bidraget fra den boligsociale helhedsplan til at reducere i chanceulighed	10
Om denne rapport	15
1 Baggrund	16
1.1 Formål	17
1.2 Negativ social arv og chanceulighed	18
1.3 Analytisk model for chanceulighed	20
1.4 Data og metode.....	23
2 Ulighed i udsatte boligområder	26
2.1 Indkomstulighed over tid.....	26
2.2 Udvikling i restgruppen og NEET-gruppen.....	30
3 Familier med 0-6-årige børn	33
3.1 Udsatte småbørnsfamilier	34
3.2 Betydning af restgruppestatus	37
3.3 To afsæt til en lokal velfærdsløsning	38
3.4 Det boligsociale bidrag.....	47
4 Familier med skolebørn.....	51
4.1 Stigende udsathed blandt familier med skolebørn.....	52
4.2 Flere børn af forældre i restgruppen afslutter grundskolen i 2019.....	56
4.3 To afsæt til en lokal velfærdsløsning	60
4.4 Det boligsociale bidrag.....	67
5 Kriminalitetstruede unge i alderen 10-17 år.....	69
5.1 Forekomst af mistanker, sigtelser og domme.....	70
5.2 Sammenhæng mellem mistanker, sigtelser og skolegang.....	75
5.3 To afsæt til en lokal velfærdsløsning	76
5.4 Det boligsociale bidrag.....	85
6 Unge i alderen 15-29 år	87
6.1 Hvordan går det de 15-17-årige?	89
6.2 Hvordan går det de 18-20-årige?.....	91
6.3 Hvordan går det de 21-25-årige?.....	99
6.4 Hvordan går det de 26-29-årige?	106
6.5 To afsæt til en lokal velfærdsløsning	113

6.6	Det boligsociale bidrag.....	119
7	To afsæt til en lokal velfærdsløsning.....	122
7.1	Fleksibel strategisk ramme om samarbejdet mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang.....	124
7.2	Anerkendelse af hinandens styrker i samarbejdet	126
7.3	Hybrid praksis og flydende grænser i samarbejdet	128
7.4	Fælles mål om helhedsorientering	130
7.5	Perspektivering: En særlig form for samarbejde.....	132
8	Børn og unges livsmestring.....	135
8.1	Baggrund	137
8.2	Skolegang og uddannelse	140
8.3	Venner.....	147
8.4	Fritidsliv og oplevelse af fællesskab	150
8.5	Livstilfredshed.....	155
8.6	Kombination af dimensionerne af livsmestring	160
8.7	Økonomisk afsavn.....	163
9	Effekter af boligsociale aktiviteter målrettet unge	165
9.1	Forventninger til boligsociale aktiviteter målrettet børn og unge	167
9.2	Effekter af fritidsjobindsatsen i forhold til at få et fritidsjob.....	168
9.3	Effekter af børne- og ungeindsatsen i forhold til mindre skolefravær	172
9.4	Hvordan klarer deltagerne sig i forhold til uddannelse efter grundskolen?	173
	Litteratur	177
Bilag 1	Beskrivelse af data	184
Bilag 2	Metode	201
Bilag 3	Karakteristik af deltagerne i de boligsociale aktiviteter	209
Bilag 4	Survey-skema til livsmestrings-survey	215
Bilag 5	Supplerende tabel til kapitel 3.....	223
Bilag 6	Supplerende tabeller og figurer til kapitel 4	224
Bilag 7	Supplerende tabeller og figurer til kapitel 5	226
Bilag 8	Supplerende tabeller og figurer til kapitel 6	229

Sammenfatning og konklusion

I perioden 2015-2019 er der blevet igangsat 68 boligsociale helhedsplaner finansieret af Landsbyggefondens 2015-18-midler. En boligsocial helhedsplan er en tidsafgrænset, områdebaseret, social indsats til borgere i udsatte boligområder; en indsats, der gennemføres i samspil med øvrige indsatser og i partnerskaber mellem beliggenhedskommuner og boligorganisationer. En boligsocial helhedsplan implicerer en organisering, hvor entydig ledelse skal medvirke til strategisk styring, koordinering og udvikling af boligområderne samt en strategisk samarbejdsaftale mellem boligorganisationer og kommuner, hvori der er opstillet strategiske mål og succeskriterier for udviklingen af boligområder og af prioriterede målgrupper.

De 68 boligsociale helhedsplaner har tilsammen en bevilling på 890 mio. kr. og er bevilget til udsatte boligområder, der har særlige sociale, økonomiske og fysiske problemer. Tilsammen dækker de 68 boligsociale helhedsplaner i alt 404 almene boligafdelinger i 42 forskellige kommuner og 209.360 borgere.¹ Med en bevilling fra Landsbyggefonden følger, at der også sker en lokal medfinansiering på min. 25 pct. Det er typisk kommuner og boligorganisationer, der står for denne lokale medfinansiering.

De boligsociale helhedsplaner skal overordnet set bidrage til en positiv udvikling i udsatte boligområder; en positiv udvikling i betydningen af, at børn og unge klarer sig bedst muligt, og at boligområderne opleves som trygge og attraktive. I denne undersøgelse har vi afdækket de boligsociale helhedsplaners bidrag til at reducere chanceulighed blandt børn og unge i udsatte boligområder. Med chanceulighed menes, om der er forskel på de chancer, man har i livet for fx at få en uddannelse og et job, alt efter hvilken social oprindelse, man kommer fra, selvom man i udgangspunktet har ligelige medfødte kompetencer.

VIVE har evalueret, hvordan chanceulighed har udviklet sig i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan sammenlignet med i befolkningen fra 2000 og til 2019. Vi har i den sammenhæng undersøgt, hvilke tegn der er på, at den boligsociale helhedsplan bidrager til at reducere chanceulighed i disse boligområder. I evalueringen har vi specifikt undersøgt, hvordan det er gået børn og unge, der vokser op i familier, hvor mindst én af forsørgerne har en restgruppestatus; det vil sige, at vedkommende har grundskolen som højest fuldførte uddannelse og hverken er i uddannelse eller i beskæftigelse. For at få et grundigt indblik i, hvordan social oprindelse i restgruppen trækker spor i børn og unges liv, har vi delt analyserne op efter fire målgrupper: Familier med 0-6-årige børn, familier med skolebørn, kriminalitetstruede 10-17-årige unge samt unge i alderen 15-29 år.

Datagrundlaget i denne evaluering består af registerdata for samtlige borgere i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan samt i den almene sektor og i befolkningen. Derudover har vi for første gang i forbindelse med en evaluering af de boligsociale helhedsplaner indsamlet data om unges livsmestring til at få et systematisk indblik i, hvordan de unge oplever deres hverdag, skolegang og fritidsliv, samt hvordan de opfatter sig selv og deres trivsel. Disse survey-data giver et unikt indblik i de unges liv på

---

¹ Opgjort pr. 31.12.2020.

parametre, som der ellers ikke findes data på. Vi har i alt 1.229 besvarelser, som er koblet med registerdata af Danmarks Statistik, således at vi kan analysere deres besvarelser i sammenhæng med deres baggrund. Endelig har vi oplysninger om unge, der deltager i boligsociale aktiviteter, således at vi kan identificere eventuelle effekter af boligsociale aktiviteter.

For at opnå grundig viden om, hvordan den boligsociale helhedsplan arbejder med de unge, og hvordan den boligsociale helhedsplan sammen med lokale velfærdsindsatser hjælper de unge på vej, har vi gennemført fire casestudier baseret på interview med professionelle aktører – både kommunale og boligsociale – afgrænset i forhold til de fire målgrupper: familier med 0-6-årige børn, familier med skolebørn, kriminalitetstruede 10-17-årige unge samt unge i alderen 15-29 år. Endelig har vi survey-data fra samtlige projektledere om deres vurdering af den boligsociale helhedsplans rolle og bidrag til opgaveløsningen i forhold til de fire målgrupper.

Centrale begreber og definitioner anvendt i undersøgelsen

Chanceulighed: At der er forskel på de chancer, man har i livet for fx at få en uddannelse og et job, alt efter hvilken social oprindelse, man kommer fra, selvom man i udgangspunktet har ligelige medfødte kompetencer.

NEET-gruppe: borgere i alderen 16-30 år, der hverken er i uddannelse eller i beskæftigelse.

Restgruppe: borgere over 18 år, der hverken er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse, og som har grundskolen som højest fuldførte uddannelse

Den økonomiske fattigdomsgrænse: er ved 50 pct. af medianindkomsten. Det vil sige, at en borger anses for at være fattig, hvis den pågældende har en ækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten. Medianindkomsten er det indkomstniveau, der deler befolkningen i to lige store grupper. Der er altså lige mange, der ligger over som under medianindkomsten. Den disponible indkomst udregnes som indkomst efter skat og ækvivaleres i henhold til antal familiemedlemmer for at tage højde for størrelsen af familien. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i hele familiens indkomst. Vi anvender her OECD's modificerede skala til beregning af ækvivaleret indkomst. Det indebærer, at den første voksne har vægten 1, den anden voksne og børn over 14 år har vægten 0,5, og børn til og med 14 år har vægten 0,3 (Danmarks Statistik, 2012). Idéen bag at anvende ækvivaleret indkomst er, at jo større familien er, jo flere er der til at deles om de af familiens udgifter, som er de samme, uanset størrelsen af familien, som fx boligudgifter og varige forbrugsgoder, og andre udgifter som fx madudgifter stiger mindre for hver ekstra person i familien. Dette betyder, at familiens indkomst bliver justeret efter familiens sammensætning, sådan at familieindkomsten afspejler familiens udgiftsbehov, hvor der er taget højde for stordriftsfordele i forbruget.

MENAPT-baggrund: Denne betegnelse dækker over indvandrere og efterkommere med etnisk herkomst i et af følgende lande: Syrien, Kuwait, Libyen, Saudi-Arabien, Libanon, Somalia, Irak, Qatar, Sudan, Bahrain, Djibouti, Jordan, Algeriet, Forenede Arabiske Emirater, Tunesien, Egypten, Marokko, Iran, Yemen, Mauretania, Oman samt Afghanistan, Pakistan samt Tyrkiet.

Når en person er født i udlandet, betragtes vedkommende som **indvandrer**. Når en person er født i Danmark af forældre, hvoraf ingen af forældrene både er født i Danmark og har dansk statsborgerskab, betragtes personen som **efterkommer**.

Hovedresultater

Evalueringen af de boligsociale helhedsplaners bidrag til at øge chanceligheden har fire centrale hovedresultater:

- I udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan klarer børn og unge med forældre i restgruppen sig bedre på en række skole- og uddannelsesparametre end børn og unge med forældre i restgruppen, der ikke bor i disse boligområder. Der er således tegn på, at det med den lokale velfærd og boligsociale helhedsplaner i de udsatte boligområder i højere grad lykkes at understøtte og kompensere for social oprindelse for børn og unge med restgruppe-forældre sammenlignet med uden for disse boligområder.
- Børn og unge med etnisk herkomst i et MENAPT-land, der bor i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan, har i perioden fra 2000 og frem øget deres livschancer markant mere sammenlignet med børn og unge, der ikke har en etnisk herkomst i et MENAPT-land, og som bor i disse boligområder. Ligeledes klarer børn og unge med herkomst i et MENAPT-land, der bor i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan, sig også over tid markant bedre end børn og unge med herkomst i et MENAPT-land, men som ikke bor i disse boligområder. Det peger således på, at den lokale velfærd og boligsociale helhedsplaner i de udsatte boligområder i højere grad er lykkedes med at løfte børn og unge med etnisk herkomst i et MENAPT-land end øvrige børn og unge i de udsatte boligområder.
- Uddannelse har en stor kompenserende betydning for børn med restgruppe-oprindelse. Når unge med restgruppe-oprindelse får en erhvervskompetencegivende uddannelse, er risikoen for, at de som 29-årige er i NEET-gruppen, markant lavere, end hvis de ikke har fået en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Der er klare tegn på, at den boligsociale helhedsplan – hvor kommunale og boligsociale medarbejdere samarbejder – tilsammen kan løse komplekse og vanskelige problemer hos børn og unge i udsatte positioner, når de med et tydeligt afsæt i egne rammer, forpligtelser og muligheder indgår i et samarbejde i praksis, hvor de anerkender behovet for begge afsæt og samtidig kan se ud over egen opgaveløsning.

Større forskel på borgere i udsatte boligområder og i befolkningen

Der er sket en generel indkomstfremgang i det danske samfund fra 2000 og til 2019, som er den periode, vi kigger på i denne undersøgelse. Indkomstfremgangen har imidlertid været særdeles behersket i den almene sektor og i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. Det afspejler sig i en øget samfundsmæssig indkomstpolarisering, hvor der er blevet større forskel over tid på borgere i og uden for udsatte boligområder, der har en boligsocial helhedsplan.

Samtidig med at der i samfundet generelt er sket en indkomstfremgang, er andelen af økonomisk fattige borgere steget markant i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. I gennemsnit er andelen af relativt økonomisk fattige i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan steget fra 10 pct. til 21 pct. i perioden 2000-2019. Der er særligt sket en stigning i relativt økonomisk fattigdom blandt borgere, der har etnisk oprindelse i et MENAPT-land; her er andelen fra 2000 til 2019 steget fra 17 pct. til 34 pct.

Andelen af børn og unge, der vokser op med forældre i restgruppen, er høj og relativ uforandret over tid, og andelen er særlig høj for børn og unge med en herkomst i et MENAPT-land. Mere end hvert andet 6-årige barn med MENAPT-baggrund vokser op i en familie, hvor én eller begge forældre er i restgruppen. For skolebørn er det mere end 7 ud af 10 børn, der vokser op med én eller begge forældre i restgruppen. For børn med ikke-MENAPT-baggrund ligger de tilsvarende andele på ca. 30 procent for 6-årige og ca. 40 pct. for skolebørn i 2019. I befolkningen udgør begge andele ca. 10 pct. for børn med ikke-MENAPT-baggrund.

At vokse op med en mor i restgruppen trækker tydelige spor ind i barnets opvækst, skolegang og uddannelse. Børn med mødre i restgruppen skoleudsættes oftere, har lavere grad af trivsel i skolen, mere fravær, lavere karakter i nationale test og afslutter i mindre grad folkeskolen med afgangseksamen. Dette gælder for børn og unge med en mor i restgruppen i både udsatte boligområder og i befolkningen som helhed.

Samlet set er den socioøkonomiske udsathed blandt borgere i de udsatte boligområder over tid blevet mere udtalt, og dermed er sammensætningen af borgere i udsatte boligområder et udtryk for en stigende samfundsmæssig polarisering, hvor der er blevet større forskel på borgere i og uden for de udsatte boligområder.

Udviklingen i chanceulighed i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan

Et af de overordnede mål med vores velfærdssamfund, civilsamfundsindsatser og hybride indsatser som de boligsociale helhedsplaner er, at børn og unge vokser op og får en uddannelse og bliver selvforsørgende og har gode livschancer, og at dette ikke afgøres af den unges sociale baggrund, men af den unges sociale, personlige og faglige kompetencer. Når vi samfundsmæssigt kan iagttage, at der er unge, der ikke er selvforsørgende, er der grund til at kigge nærmere på, om der er forhold i barnets og den unges liv og/eller i en samfundsmæssig kontekst, som spænder ben for at opnå uddannelse, beskæftigelse og at være selvforsørgende i voksenlivet.

Denne undersøgelse bidrager med at kaste lys over dette spørgsmål i forhold til den gruppe af borgere, der bor i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. I de udsatte boligområder er gabet mellem børn og unge af restgruppeforældre og ikke-restgruppeforældre blevet mindre over tid, og i gennemsnit er der sket væsentlig større forbedringer for børn og unge af restgruppeforældre i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan end for børn og unge af restgruppeforældre i befolkningen.

Dermed ser det ud til, at børn og unge med restgruppeforældre-baggrund i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan får styrket deres kompetencer og livschancer i højere grad end børn og unge, der vokser op med restgruppeforældre uden for de udsatte boligområder.

Derudover er der over tid sket en særlig positiv udvikling i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan for børn og unge med en herkomst fra MENAPT-lande, idet de i langt højere grad uddanner sig end unge med ikke-MENAPT-baggrund, og de uddanner sig på et niveau, der ligner ikke-MENAPT-unge i befolkningen. Denne uddannelsestrend

gælder både for mænd og kvinder og gør sig gældende både i forhold til opnåelse af ungdomsuddannelse og af videregående uddannelse.

Der tegner sig således et samlet billede af, at oprindelse i restgruppen har betydning for, hvordan det går børn og unge, og at uddannelse er afgørende for, at børn og unge i voksenlivet ikke bliver en del af NEET-gruppen. Men ud over at uddannelse er afgørende for de unges sociale mobilitet, peger analysen også på, at alt det, som går forud for uddannelse; nemlig dagtilbud og folkeskolen, samt det, som ligger rundt om den kommunale kernevelfærd – såsom boligsociale aktiviteter – ligeledes har betydning for, hvordan det går børn og unge fra restgruppen.

Bidraget fra den boligsociale helhedsplan til at reducere i chanceulighed

De udsatte boligområder, der har en boligsocial helhedsplan, er kendetegnet ved i vid udstrækning at have haft boligsociale aktiviteter kontinuerligt gennem de sidste 10-15 år. Ud over at der har været og er en boligsocial helhedsplan, er velfærdssamfundet med alle dets indsatser også rigt repræsenteret i disse områder. Når vi ser en mere positiv udvikling i forhold til at reducere chanceulighed i de udsatte boligområder, kan det således hænge sammen med, at der har været en boligsocial helhedsplan og/eller velfærdssamfundets tilstedeværelse og praksis i lige præcis de udsatte boligområder.

Der er tegn på, at de boligsociale helhedsplaner konkret har et bidrag i forhold til de igangsatte aktiviteter og i forhold til de måder, der arbejdes med børn og unge på i aktiviteterne.

De boligsociale aktiviteter

I den boligsociale tilgang er omdrejningspunktet, at der arbejdes helhedsorienteret, relationelt og tillidsopbyggende med fokus på to kernelementer: tid og nærhed. Tid er vigtigt både som en ressource og som en fleksibilitet. Det er tidskrævende at arbejde med målgruppen, og der er behov for en fleksibel og håndholdt metode med fokus på tillidsopbygning og relationelt arbejde. Tid er ligeledes afgørende, fordi tid er fleksibelt, og der kan løbende skrues op og ned for tiden i aktiviteterne. Det gør, at de professionelle kan stille sig til rådighed og være tilgængelige for de unge, når de unge er motiverede og klar til at være i proces med at skabe forandring for dem selv.

Nærhed er vigtig for at kunne opbygge viden om den lokale kontekst og om, hvilke dynamikker, potentialer og udfordringer der er omkring de unge. Med nærhed af de professionelle følger forudsigelighed, genkendelighed og tilgængelighed, som er afgørende for, at der kan bygges tillidsbaserede relationer op.

Det er kendetegnende, at de børn og unge, som deltager i de boligsociale aktiviteter, generelt har mere udsatte baggrunde end jævnaldrende, men at de samtidig uddanner sig mere. Deltagere er hverken de mest udsatte eller omvendt de, der ikke har behov for støtte. Det kan skyldes, at de allermost udsatte og sårbare børn og unge ikke opspores og

rekrutteres til de boligsociale aktiviteter, og/eller at disse børn og unge har brug for andre typer af indsatser end de boligsociale aktiviteter. Der er således tegn på en selektion af børn og unge i de boligsociale aktiviteter.

Vi finder endvidere, at der er effekt af fritidsjob- og lommepegejobindsatserne, idet chancen for at få et fritidsjob er tre gange højere året efter indsatsen og fem gange højere 2 år efter indsatsen for de unge, som har deltaget i indsatsen sammenlignet med unge, som ikke har deltaget i indsatsen. Denne effektmåling styrker resultaterne fra effektmålinger, der viser, at aktiviteter for at få unge ind i et lommepegejob og fritidsjob har en effekt på, at unge kommer i fritidsjob og fastholder det. At have et fritidsjob er en styrkefaktor for unges uddannelse efterfølgende.

Analyserne af unges livsmestring i udsatte boligområder tegner et nuanceret billede af, at langt de fleste unge, der deltager i de boligsociale aktiviteter, og som har besvaret surveyen, har en generelt god livsmestring. Særligt gælder det for unge med en etnisk herkomst i MENAPT-lande og for de 13-15-årige. Unge med ikke-MENAPT-baggrund og unge over 15 år oplever i højere grad ensomhed, at stå uden for et fællesskab, ikke at være stolt over noget, ikke at vurdere sig selv særlig positivt samt ikke at være tilfreds med deres liv. Vi finder også, at piger er mere ensomme end drenge; noget, som andre spørgeskemaundersøgelser af mentalt helbred også finder. Særligt piger, som *ikke* har oprindelse i et MENAPT-land, er langt mere ensomme og i særlig høj grad mindre tilfredse med deres liv og den person, de er, end både drenge og andre piger med MENAPT-oprindelse. Knap 20 pct. har en bekymrende livsmestring på mindst tre forhold, der berører ensomhed, negativt syn på sig selv og sit bidrag, manglende oplevelse af at høre til i et fællesskab og i samfundet. Det giver en viden om, at der er en gruppe af unge mennesker, der befinder sig i udsatte positioner, og som de boligsociale aktører er i kontakt med, men som formentlig har brug for en større intensitet af hjælp og støtte for at kunne ændre på de forhold, som de oplever som vanskelige.

Interviews med de professionelle – både de boligsociale og de kommunale – underbygger disse tegn på en heterogen børne- og ungegruppe, hvor en mindre del af børnene og de unge befinder sig i særdeles udsatte positioner. Der er allerede en opmærksomhed på førskolebørn i udsatte positioner, men særligt i skolealderen bliver det klart for de professionelle, hvilke børn og unge der er særligt udsatte. Det hænger formentlig sammen med flere forhold; førskolebørn er mere i hjemmet og sammen med deres forældre og er dermed mindre sammen med professionelle, der kan opspore og observere. Det kan også hænge sammen med, at kravene til børn og unge vokser, jo ældre de bliver, og dermed tydeliggøres det, hvilke unge der ikke har tilstrækkelige kompetencer og færdigheder til at honorere skolens og fritidslivets forventninger.

De professionelle fremhæver, at de børn i skolealderen, der befinder sig i udsatte positioner, er kendetegnede ved at være på kanten af skolesystemet med meget fravær, lav trivsel og en ustruktureret samt gadeorienteret livsstil, der bringer dem i en række forskellige vanskelige situationer. Ofte er der få eller ingen ressourcer i den unges familie, der kan aktiveres, fordi forældrene selv er i udsatte positioner med eksempelvis misbrugsproblemer og psykiske vanskeligheder.

De professionelle fremhæver endvidere, at de unge, som de er i kontakt med, og som har brug for mere støtte end den, de får i skolen, på uddannelsessteder og hjemmefra, typisk har en etnisk dansk baggrund og har svære og komplekse problemstillinger. Det er typisk unge, der på forskellig vis igennem deres opvækst har oplevet svigt af systemet og har udviklet mistillid til, at der er professionelle, der vil hjælpe. De unge med ikke-dansk baggrund er oftere udfordret i forhold til uddannelse og beskæftigelse, og behovet for støtte til dem for at komme videre opleves som mindre intensivt.

Samarbejde i den boligsociale helhedsplan om at reducere chanceulighed

Casestudierne om de fire målgrupper: familier med småbørn, familier med skolebørn, kriminalitetstruede børn og unge samt 15-29-årige unge, tegner et klart billede af, at i den boligsociale helhedsplan mødes to forskellige afsæt – den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang – i et samarbejde om at tilrettelægge en lokal velfærdsløsning. Den kommunale myndighedstilgang i den danske velfærdsstat har som formål at støtte borgere, som er socialt marginaliserede eller i risiko for social marginalisering. Den boligsociale tilgang har som formål at understøtte udviklingen hos socialt udsatte familier i udsatte boligområder, og kernen i den boligsociale tilgang er at arbejde med socialt udsatte familier/borgere med udgangspunkt i deres situation, som den opleves af borgerne selv (Christensen et al., 2018, 2019).

De to afsæt – det kommunale og det boligsociale – giver en fleksibel strategisk ramme om samarbejdet, som muliggør en fælles praktisk indsats om familien/borgeren med udgangspunkt i deres aktuelle situation.

Et vellykket samarbejde om fælles praksis mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang kræver, at begge parter er bevidste om eget afsæt og den anden parts afsæt, begrænsninger og muligheder og på den baggrund kan være og er villige til at se ud over egen opgaveløsning og anerkende den anden parts perspektiver. På det grundlag er det muligt at bygge et samarbejde op, hvor fleksibilitet og tillid er centrale elementer i et samarbejde med flydende grænser, og hvor samarbejdsrelationerne løbende kan udvikles og forbedres i forhold til at løse komplekse udfordringer vedrørende børns trivsel, skolegang, kriminalitetsforebyggelse samt uddannelse og beskæftigelse. Et afgørende element i samarbejdet er også, at der er et fælles mål for de to tilgange om en helhedsorientering i arbejdet med de udsatte familier/borgere.

Kommunen har en myndighedsfunktion i forhold til borgerne. Der er dog også mange kommunale medarbejdere, der udfører deres arbejde uden at varetage en særlig myndighedsfunktion. Men for den enkelte borger kan det være svært at adskille dem, der har en myndighedsfunktion fra dem, der ikke har. De boligsociale medarbejdere har entydigt *ikke* denne myndighedsfunktion, og det skaber et rum for, at de boligsociale medarbejdere kan tilgå borgerne og starte en dialog op. De boligsociale medarbejdere oplever, at der er familier, der, på grund af en mistillid til kommunen, ofte skjuler deres problemer, hvilket er en stor udfordring i arbejdet. Når tilliden og relationen er opbygget, kan de boligsociale medarbejdere begynde at give deres professionelle vurdering af udfordringer og behov. Denne rækkefølge er vigtig for at få adgang til familierne og hjælpe dem bl.a. ved at bygge bro mellem familien og de forskellige kommunale aktører og indsatser. Det at være fysisk til stede i boligområdet bidrager til at skabe tryghed og genkendelighed, som er afgørende i relationsdannelsen. Det vigtige her i samarbejdet er, at der netop

ikke er modsætning mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang, men derimod en gensidig forståelse af behovet for den anden part for at hjælpe borgeren. Der er tegn på, at i forhold til borgere i udsatte positioner kan hverken kommunen eller de boligsociale aktiviteter uden den anden part hjælpe borgeren, men ved at kommunale og boligsociale aktører samarbejder og derigennem gør hinandens arbejde med borgeren bedre, lykkes den samlede indsats med at hjælpe borgeren videre.

Den boligsociale helhedsplan bidrager til at reducere chanceulighed givet den organisering, som de boligsociale aktiviteter indgår i, sammen med de lokale velfærdsindsatser og øvrige civilsamfundsmæssige indsatser. Samarbejdet kan være et netværkssamarbejde, hvor der er en tæt og løbende koordination mellem kommunale aktører og de boligsociale aktører. Samarbejdet kan også være baseret på mere flydende grænser, hvor der opstår en form for integreret eller hybrid praksis omkring børns trivsel, skolegang, kriminalitetsforebyggelse samt uddannelse og beskæftigelse.

Et vellykket koordineret samarbejde er, når den boligsociale aktør kan være en medierende aktør mellem borger og myndighed og derigennem bidrage til, at borgerens samlede livssituation bliver en del af velfærdsløsningen i kommunen. Et vellykket koordineret samarbejde kan også være institutionaliseret i faste strukturer med fælles mødefora.

Et sådan koordineret samarbejde mellem kommunale aktører og boligsociale aktører kan udvikle sig til en form for fælles hybrid praksis, hvor der er gensidig afhængighed i at løse problemer frem for konkurrence, og hvor kommunale og boligsociale medarbejdere lykkes med at træde ud og ind af hinandens roller og at facilitere forhandlinger og gensidig forståelse med udgangspunkt i borgeren. I en hybrid praksis er det væsentligt, at rolle- og arbejdsdelingen er fleksibel nok til at kunne tilpasses det enkelte barn/den enkelte unge og den konkrete kontekst, frem for at hænge fast i etablerede strukturer og afgrænsede roller. Deri opstår den fleksible synergi mellem de forskellige aktørers bidrag.

Strategiske narrativer baner vej for opgaveløsninger på tværs af aktører

Det er af stor betydning for samarbejdet på det udførende niveau, at den boligsociale tilgang på det strategiske niveau bliver anerkendt som et væsentligt bidrag til løsning af komplekse udfordringer og som et bidrag til den kommunale praksis. Det er ligeledes af stor betydning, at der formuleres et strategisk narrativ om en fælles opgaveløsning mellem de kommunale og boligsociale parter med tydelige begrundelser, visioner og mål for det praktiske samarbejde.

De strategiske narrativer baner vejen for, at samarbejder og netværk bliver mindre personafhængige og mere funktionsafhængige og dermed mindre sårbare over for personalemæssige udskiftninger. Ligeledes baner disse narrativer vejen for, at det at hjælpe og samarbejde på tværs af forvaltninger i kommunen og på tværs af kommunen og den boligsociale indsats fremhæves som en styrke og som noget, hvor summen af et samarbejde bliver større end de to enheder tilsammen. Der bliver tilført et ekstra gear i opgaveløsningen.

På det udførende niveau er der – uagtet om de strategiske narrativer er dannet eller ej – ofte et tæt samarbejde mellem kommunale og boligsociale medarbejdere om de fire målgrupper. Når narrativerne ikke er der, er billedet, at de boligsociale medarbejdere skal bruge ekstra ressourcer og ihærdighed i forhold til at få skabt et samarbejde. Ressourcer og ihærdighed, som ifølge de boligsociale medarbejdere kunne bruges på borgerne i stedet. Samarbejde og netværk dannet uden, at de strategiske narrativer er på plads, forekommer at være mere sårbare og ustabile; bl.a. fordi de er personafhængige.

Perspektiver for fremtidige boligsociale helhedsplaner

Der er mange tegn på, at boligsociale helhedsplaner udgør et væsentligt bidrag i forhold til at reducere chanceulighed, og at der er dermed også fremadrettet et behov for de boligsociale helhedsplaner. Der er tre perspektiver, der er værd at være opmærksom på i tilrettelæggelsen af fremtidige boligsociale helhedsplaner.

Det første perspektiv er, at der er brug for de boligsociale helhedsplaner, der tilgodeser nærhed, tilgængelighed, frivillighed og tid. Den boligsociale helhedsplan er et unikt bidrag i en samlet løsning, hvor den kommunale kernerdrift står for det meste. De kommunale aktører efterlader samlet set en vurdering af, at der er behov for den boligsociale tilgang, fordi den tilgang netop kan noget andet end den kommunale myndighedstilgang. Det peger på, at der er brug for at destillere det boligsociale afsæt, så det er et tydeligt afsæt i sig selv og dermed et afsæt, der kan adskilles tydeligt fra det kommunale myndighedsafsæt. At tydeliggøre afsættene skaber et rum for samarbejde, hvor de to aktører samlet set kan styrke indsatsen omkring borgeren. Når den boligsociale tilgangs afsæt er tydelig for de kommunale samarbejdspartnere, skabes også et fælles rum, hvor de boligsociale og kommunale aktører kan indgå i et samarbejde baseret på en accept af hinandens forskellighed, en anerkendelse af hinandens positioner og bidrag i samarbejdet og en fælles praksis med udgangspunkt i borgerens/familiens behov.

Det andet perspektiv er, at de strategiske samarbejdsaftaler forekommer at være et godt redskab til at skabe gennemgående narrativer for et samarbejde mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang. Men de strategiske samarbejdsaftaler lægger også op til klare roller og klare ansvarsfordelinger. Særlig kravet om klare roller og klare ansvarsopgaver kan risikere at virke direkte modsat på en fælles opgaveløsning. Erfaringer fra de boligsociale helhedsplaner er netop, at når det lykkes at rykke borgerne, så er det i situationer, hvor kommunale og boligsociale medarbejdere har et fælles rum, hvor de er klar over, at de har hvert deres afsæt, men hvor de netop for at finde de bedste løsninger kan træde ind og ud af hinandens roller. Der er her flydende grænser mellem, hvem gør hvad, hvornår og hvordan, og det er legitimt at træde ud af ens eget ressortområde og give plads til andre. Denne fælles praksis kan ideelt set udgøre en form for "dynamisk spænding", hvor de centrale aktører på feltet på det strategiske og praktiske niveau løbende bliver udfordret i forhold til deres vante praksis. Denne "forstyrrelse" af traditionel praksis på området er fordrende for innovation og udvikling af et felt.

Det tredje perspektiv er, at der er en forholdsvis stor socialt udsat gruppe af unge mennesker, som har komplekse og sammensatte udfordringer. Det er unge, der ikke umiddelbart med eksisterende indsatser bliver skubbet tilstrækkeligt videre, og hvor der er behov for en større intensitet i indsatsen for, at der kan skabes forandring. Fremadrettet

peger det ind i en diskussion af, hvor sammensat og kompleks en gruppe der skal arbejdes med boligsocialt, og hvor målrettede indsatserne skal være. Jo mere komplekse problemstillinger en målgruppe har, jo flere ressourcer kræver det, og jo færre kvantitative mål vil i sagens natur nås. Der er inden for den sociale sektor netop i disse år stort fokus på behovet for og tilrettelæggelsen af koordinerede sammenhængende indsatser – sammenhængende på tværs af forvaltninger, regioner og med involvering af civilsamfundet – som i mange tilfælde er nødvendige for at løfte denne målgruppe. Selvom det er langt mere ressourcekrævende, er potentialet for forbedringer omvendt også så meget større, hvis en gruppe med sammensatte og komplekse problemer, der koster samfundet mange penge, kan løftes.

Om denne rapport

Rapporten er struktureret således, at der efter dette kapitel følger et kapitel, der beskriver undersøgelsens forskningsspørgsmål, herunder begrebsafgrænser negativ social arv og chanceulighed. Desuden gennemgås metoder og data i dette kapitel. Derefter følger analysekapitlerne 2-9. Kapitel 2 gennemgår udviklingen i ulighed i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. Kapitel 3 handler om familier med 0-6-årige børn. Kapitel 4 om familier med skolebørn. Kapitel 5 om kriminalitetstruede børn og unge i alderen 1-17 år. Kapitel 6 om unge i alderen 15-29 år. Herefter kommer kapitel 7, der er baseret på de kvalitative casestudier og er en analyse af, hvordan den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang er to afsæt til en fælles lokal opgaveløsning. I kapitel 8 gennemgår vi børn og unges livsmestring, mens vi i kapitel 9 gennemgår resultaterne af effektmålinger af den boligsociale aktivitet: fritidsjobindsatsen. Endelig er der rigt Bilagsmateriale, der supplerer analyseresultaterne.

1 Baggrund

Den negative sociale arv skal brydes for at sikre børn og unge i udsatte boligområder de bedste betingelser for et rigt liv med skole, uddannelse, gode fritidsmuligheder, venskaber og arbejde. Det giver de bedste forudsætninger for, at børn og unge i udsatte boligområder fravælger gedefællesskabet.
(Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, 2014)

I boligaftalen fra 2014 konstaterer aftalepartierne, at der er en koncentration af bl.a. sociale problemer, lavt uddannelsesniveau og lavt beskæftigelsesniveau i de udsatte boligområder. I citatet ovenfor kædes social oprindelse sammen med, hvordan det går børn og unge, og at der er behov for at bryde betydningen af social oprindelse for, at børn og unge klarer sig bedst muligt. I boligaftalen fra 2014 er den politiske forventning til de boligsociale helhedsplaner, at de skal bidrage til at kompensere for social oprindelse og bidrage til, at børn og unge får mest muligt ud af deres livschancer.

Negativ social arv forstås således i betydningen af, at de udfordringer, der findes blandt børn og unge relateret til skole, uddannelse og beskæftigelse, ikke kun handler om en reproduktion af forældres udfordringer, men også handler om børns og unges individuelle medfødte karakteristika og om det miljø og det samfund, de vokser op i (Benjaminsen et al., 2015; Ejrnæs, 2003, 2011; Gallie, Paugam, & Jacobs, 2003). Derfor er det mere adækvat at omtale negativ social arv som chanceulighed, fordi chanceulighed henviser til, om alle, der har evnerne og kvalifikationerne, har lige stor chance for at få en uddannelse og et job, uafhængigt af hvilken uddannelse og øvrig baggrund, forældrene har. Der er forskelle i chancen for at klare sig godt, og chancerne er ulige fordelt, og den ulige fordeling kan kompenseres gennem bl.a. indsatser som fx de boligsociale helhedsplaner.

Det er veldokumenteret, at der i samfundet generelt er store udfordringer relateret til unges sociale mobilitet og livschancer givet deres sociale baggrund (Caspersen, 2018; Juhl, 2017; Juul & Blicher, 2018; Juul, Gandil, & Blicher, 2017; Pihl & Enevoldsen, 2013; Ploug, 2005; Rockwool Fonden Forskning, 2021). Forskning dokumenterer, at børn og unge, der vokser op i socialt og økonomisk udsatte familier, oftere har behov for mere støtte og hjælp til at klare sig godt i voksenlivet end den støtte, der naturligt følger med de universelle velfærdsindsatser. Der er fx en klar sammenhæng mellem indkomsten i barndommen, og hvordan det går et barn senere i livet (Juul & Blicher, 2018; Lesner, 2018; Sievertsen & De Montgomery, 2015). Børn, der vokser i lavindkomstfamilier, klarer sig i gennemsnit dårligere end børn, der vokser op i højindkomstfamilier. Denne sammenhæng bliver tydeligere, jo længere tid barnet er påvirket af lavindkomst i barndommen (Sievertsen & De Montgomery, 2015). Der er ligeledes sammenhæng mellem at vokse op i lavindkomstfamilier, og om man gennemfører en ungdomsuddannelse. 87 pct. af børn, der vokser op i en lavindkomstfamilie, gennemfører en ungdomsuddannelse mod 95 pct. af børn, der ikke er vokset op i en lavindkomstfamilie (Juhl, 2017). Der er endvidere analyser, der finder, at børn, der vokser op i landets fattigste boligområder, får en lavere indkomst i voksenlivet, end man skulle forvente ud fra deres familiebaggrund (Juul et al., 2017). Sievertsen og De Montgomery (2015) peger på, at lav indkomst tidligt i barndommen ikke har større betydning end senere i barndommen. Lesner (2018) finder

dog, at fattigdom har større betydning, hvis børn sent i opvæksten oplever fattigdom sammenlignet med de tidlige år.

1.1 Formål

Formålet med denne rapport er at give viden om, hvordan de boligsociale helhedsplaner, der er finansieret af Landsbyggefondens 2015-18-midler samt lokal medfinansiering, bidrager til at bryde negativ social arv forstået som at reducere chanceulighed blandt børn og unge i udsatte boligområder for fire målgrupper af børn og unge.

De forskningsspørgsmål, der undersøges, er:

1. Hvordan chanceulighed har udviklet sig i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan sammenlignet med i befolkningen?
2. Hvilke tegn der er på, at boligsociale helhedsplaner bidrager til at reducere chanceulighed i de udsatte boligområder?
3. Hvilke indsatser modtager børn og unge, som kan styrke deres livschancer, og hvordan der sker en brobygning fra de boligsociale helhedsplaner til kommunale tilbud?
4. Hvordan samarbejder kommuner og boligorganisationer på strategisk og praktisk niveau vedrørende tidlig forebyggelse, skole, kriminalpræventive indsatser samt uddannelse og beskæftigelse?

Figur 1.1 I undersøgelsen af chanceulighed fokuseres der på disse fire målgrupper og disse fire målsætninger:

Familier med 0-6-årige børn	Familier med skolebørn	10-17-årige	15-29-årige
Øge deres trivsel samt kompetencer hos både forældre og børn	Forbedre deres skolegang, øge deres trivsel samt øge kompetencer hos både forældre og børn	Forebygge og reducere en kriminel adfærd samt fokus på exit fra kriminalitet	Forbedre deres uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige situation

En boligsocial helhedsplan er en tidsafgrænset, områdebaseret, social indsats til borgere i udsatte boligområder; en indsats, der gennemføres i samspil med øvrige indsatser og i partnerskaber mellem beliggenhedskommuner og boligorganisationer. En boligsocial helhedsplan implicerer en organisering, hvor entydig ledelse skal medvirke til strategisk styring, koordinering og udvikling af boligområderne, samt en strategisk samarbejdsaf-tale mellem boligorganisationer og kommuner, hvori der er opstillet strategiske mål og succeskriterier for udviklingen af boligområder og af prioriterede målgrupper.

Landsbyggefonden åbnede i marts 2015 for ansøgninger inden for 2015-18-midlerne. I alt er der indkommet 69 ansøgninger om støtte til en boligsocial helhedsplan. Heraf har 68 sager fået tilsagn svarende til et beløb på samlet set 890 mio. kr., som dækker i alt 404 almene boligafdelinger. Det skal bemærkes, at flere områder ikke ansøger, da der forud for ansøgningen er mulighed for en dialog mellem boligorganisation og Landsbyg-

gefonden omkring området udsathedegrad, herunder en umiddelbar vurdering af støttemuligheder i forhold til Landsbyggefondens regulativmæssige rammer. Dermed er antallet af afslag ikke retvisende for, hvor mange områder der ikke kan opnå støtte.

De første 24 helhedsplaner fik tilsagn og gik i gang i 2016. Tilsvarende fik hhv. 24 og 12 helhedsplaner tilsagn i 2017 og 2018, mens de sidste 8 helhedsplaner først fik tilsagn i 2019 og dermed først ophører ved slutningen af 2023. Med midlerne fra Landsbyggefonden følger et krav om lokal medfinansiering på minimum 25 pct. Typisk er det kommune og boligorganisation, der står for den lokale medfinansiering, enten i form af likvide midler eller ikke-likvide midler som lokaler og arbejdsfunktioner.

Når vi i denne rapport beskriver udvikling, ændringer og samarbejde i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan, så er det med fokus på at evaluere de boligsociale helhedsplaner finansieret af Landsbyggefondens 2015-18-midler. Men for at afdække chanceulighed og særligt ændringer i chanceulighed er der behov for et længere tidsperspektiv. Vi undersøger derfor perioden 2000-2019, hvor vi fører boligafdelinger i boligsociale helhedsplaner tilbage i tid.²

1.2 Negativ social arv og chanceulighed

Social arv er et deskriptivt begreb, der ofte anvendes til at beskrive overføringsmekanismer af sociale problemer mellem forældre og børn. Social arv har som begreb sin oprindelse i Gustav Jonssons doktordisputats i 1967, hvor social arv defineres som (Jonsson omtalt i Robinsohn et al., 2003):

- Et samspil mellem biologisk arv (medførte egenskaber) og social arv
- Forældres afvigelse gentages af børnene
- Antallet af afvigere stiger fra generation til generation
- Afvigelseernes sværhedsgrad øges fra generation til generation.

Begrebet social arv er imidlertid både i den danske og internationale forskningsverden omstridt, fordi det med begrebet er uklart, i hvilken grad der er tale om, at forekomst af sociale problemer skyldes forhold som forældres uddannelsesniveau og beskæftigelses-situation og eventuelle sociale problemer, eller om det skyldes individuelle, medfødte karakteristika. Ofte kommer social arv til at henvise til en forståelse af, at sociale problemer primært skyldes, at de går i arv fra forældre til børn. Der er dog en mængde forskning, der peger på, at der ikke findes denne entydige sammenhæng (fx Benjaminsen et al., 2015; Ejrnæs, 2011). En række undersøgelser finder, at selvom forældre har en lang række sociale problemer, er risikoen for, at et barn udvikler sig til et problembarn meget lille (Ploug, 2005).

---

² Vi fører 392 almene boligafdelinger tilbage i tid. Af dem har 327 af dem også været del af en helhedsplan finansieret af Landsbyggefondens 2011-14-midler. 228 af de 392 boligafdelinger har både været del af en helhedsplan finansieret af både 2011-14- og 2006-10-midlerne. 99 af de 392 boligafdelinger har været del af en helhedsplan finansieret af 2011-14-midlerne, men ikke 2006-10-midlerne, og endelig har 16 af de 392 boligafdelinger været del af en helhedsplan finansieret af 2006-10-midlerne, men ikke 2011-14-midlerne. Vi kan derfor betragte de 392 boligafdelinger som nogle, der også tilbage i tid før 2015-18-midlerne har modtaget boligsociale indsatser i varierende omfang.

Begrebet social arv har altså en deterministisk slagside, som empirisk ikke kan understøttes. Derfor er det langt mere hensigtsmæssigt at tale om chanceulighed, der henviser til, om alle, der har kvalifikationerne, har lige stor chance for at få en uddannelse og et job, uanset deres forældres baggrund. Med den sprogbrug betyder chanceulighed, at børn har forskellige chancer for at klare sig godt, men chancerne er ulige fordelt, og forskelle i chancer for at klare sig godt skyldes social marginalisering. I denne rapport forstår vi social marginalisering som både en bevægelse i form af sociale marginaliseringsprocesser og den livssituation, som individer, der gennemlever sådanne processer, befinder sig i. Marginaliseringsprocesser udspiller sig i en samfundsmæssig kontekst, hvor samfundsøkonomiske og strukturelle forhold samt individuelle sårbarhedsfaktorer spiller tæt sammen (Gallie et al., 2003).

Når et samfund adresserer chanceulighed som et velfærdsproblem, sker det gennem en adressering af at styrke uddannelses- og erhvervschancerne og af, hvordan de velfærdsmæssige institutioner kan modvirke, at sociale problemer overføres fra forældre til børn, samt kompensere i det omfang, der sker en overførsel. Velfærdssamfundet både styrker det enkelte barns uddannelses- og erhvervschancer samt modvirker og kompenserer for social reproduktion. Dermed griber velfærdssamfundet ind i marginaliseringsprocesser og kan både forstærke og afhjælpe borgeres sociale marginalisering (Atkinson, 2009; Esping-Andersen, 2002).

Danmark har – sammen med de øvrige nordiske lande – en høj social mobilitet. Det har vi bl.a. på grund af en høj grad af økonomisk omfordeling, daginstitutioner, uddannelsesinstitutioner og øvrig velfærd, der er finansieret af skatten og dermed tilgængelig for alle, samt et socialt sikkerhedsnet til den enkelte i perioder, hvor den enkelte oplever særlig risiko for social marginalisering (Esping-Andersen, 2002). Disse forhold ved det danske velfærdssamfund muliggør, at alle – uanset baggrund – kan tage en uddannelse. Uddannelse er en særdeles betydningsfuld faktor for, hvilken position man opnår på arbejdsmarkedet (Andersen et al., 2018).

Siden 2. verdenskrig er der både i Danmark og generelt i den vestlige verden sket en udbygning af uddannelsessystemet som en vej til at give børn og unge bedre livschancer. I Danmark er der sket et stort uddannelsesløft for årgange født mellem 1940'erne og 1960'erne, hvor uddannelsesniveaet i bunden er hævet. Børn med lavt uddannede forældre fik mere uddannelse. For de efterfølgende årgange har uddannelsesløftet kun kunnet ses blandt de unge, der fuldfører en videregående uddannelse (Rockwool Fonden Forskning, 2021). Børn fra ressourcestærke familier får således langt oftere en lang videregående uddannelse end børn fra ikke-ressourcestærke baggrunde. Der er samtidig en stor udfordring blandt unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, og som ender i restgruppen (Thomsen & Andrade, 2016). Så selve satsningen på uddannelse som en vej til at skabe større lighed er ikke lykkedes helt; chanceuligheden i samfundet eksisterer stadigvæk (Ploug, 2005).

En stigende polarisering i indkomstulighed bidrager til øget chanceulighed i uddannelsessystemet (Pihl & Enevoldsen, 2013), og der er tilsvarende viden, der peger på, at manglende eller utilstrækkelige sociale og personlige kompetencer i de første skoleår øger risikoen for ikke at færdiggøre en ungdomsuddannelse (Nordisk ministerråd, 2010;

Pihl & Enevoldsen, 2013). Flere mobilitetsforskere har peget på, at chanceulighed i dagens Danmark ikke kun handler om materiel ulighed, men også om kulturel ulighed i betydningen af, om individet føler sig inkluderet i eller uden for samfundet (Jæger & Holm, 2007; Pedersen & Jæger, 2015; Ploug, 2005).

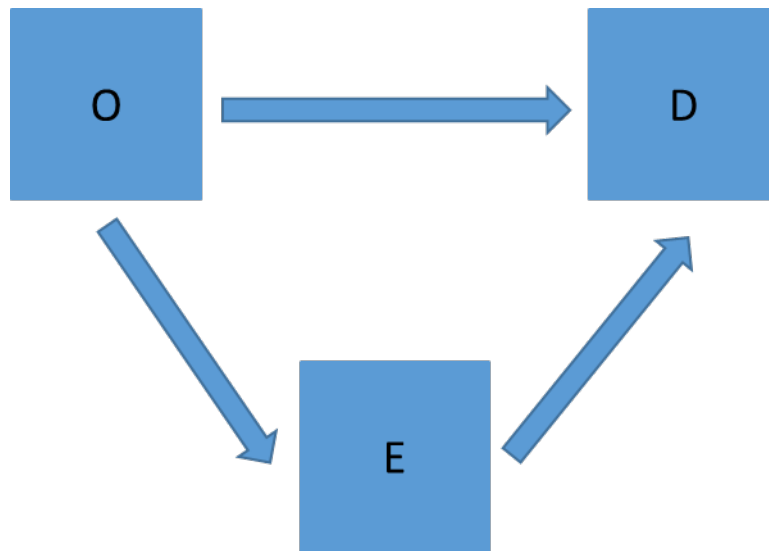
Netop universelle velfærdsinstitutioner, som fx dagtilbud og uddannelsesinstitutioner, har til formål at reducere denne kulturelle ulighed og bidrage til at udvikle den enkeltes personlige og sociale kompetencer til at manøvrere i et komplekst samfund, hvor strukturer og rammer kan være mere subtile og utydelige end tidligere (Ploug, 2005; Thomsen & Andrade, 2016). Dette peger på vigtigheden af ikke ensidigt at fokusere på det enkelte individs problemer og udfordringer, men i stedet fokusere på at forstå individets problemer og udfordringer i den sammenhæng, hvori de indgår (Reiermann & Andersen, 2021). Familiens interaktion med velfærdsinstitutionerne spiller også ind i det enkelte individs problemer og udfordringer. Vi ved fra uddannelsesforskningen, at graden af forældrenes involvering i barnets skolegang har stor effekt på fx børns uddannelse og indkomst (Ermisch, Jantti, & Smeeding, 2012). Eksempelvis viser et studie, at børn af forældre, der har læst højt for deres børn og hjulpet dem med lektielæsning, har højere indkomster som voksne end børn med samme socioøkonomiske baggrund, men uden samme grad af forældreinvolvering i deres skolegang ((Björklund, Lindahl, & Lindquist, 2010). Desuden viser forskning, at stimulerende læringsmiljøer for børn ofte varierer med familiens sociale baggrund. Familier med mange ressourcer skaber ofte bedre betingelser for læring end familier med få ressourcer (Thomsen et al., 2019).

1.3 Analytisk model for chanceulighed

Et af de overordnede mål med vores velfærdssamfund, civilsamfundsindsatser og hybride indsatser som de boligsociale helhedsplaner er, at børn og unge vokser op og får en uddannelse og bliver selvforsørgende og har gode livschancer, og at dette ikke afgøres af den unges sociale baggrund, men af den unges sociale, personlige og faglige kompetencer. Når vi samfundsmæssigt kan iagttage, at der er unge, der ikke er selvforsørgende, er der grund til at kigge nærmere på, om der er forhold i barnets og den unges liv og/eller i en samfundsmæssig kontekst, som spænder ben for at opnå uddannelse og være selvforsørgende i voksenlivet.

Inden for mobilitetsforskning analyseres betydning af forældres sociale baggrund og barnets uddannelse for barnets sociale placering i voksenlivet med udgangspunkt i den såkaldte OED-trekant. O står for origin, dvs. social oprindelse, E står for education, dvs. uddannelse, og D står for destination, dvs. social placering i voksenlivet.

Figur 1.2 OED-trekanten

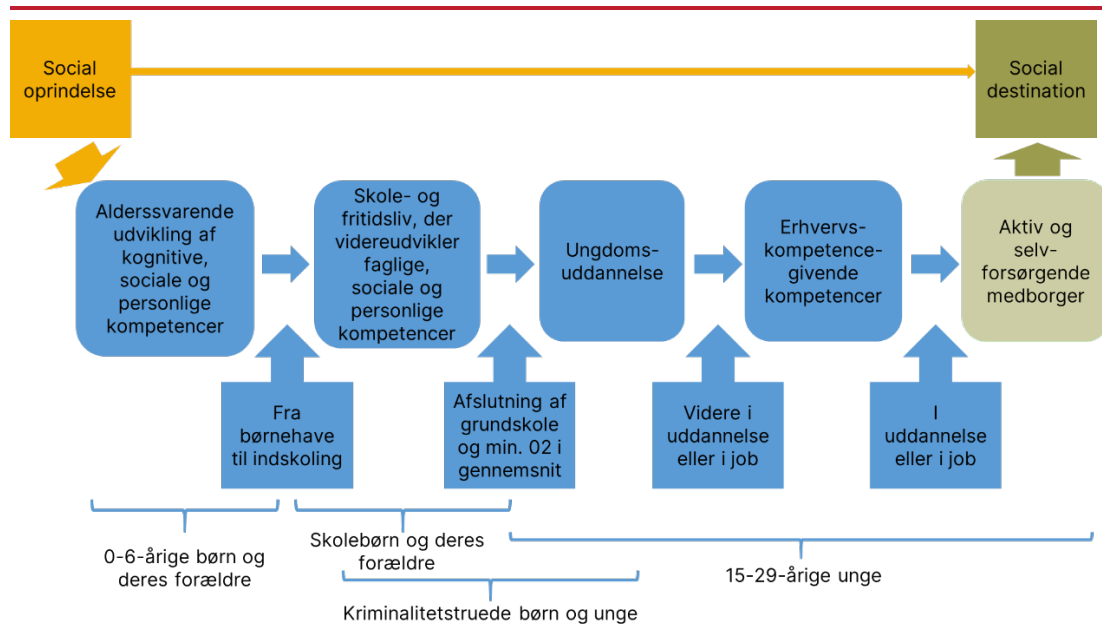
Kilde: Jonsson, 1993.

I mobilitetsstudier analyseres, om det er oprindelse (O) eller uddannelse (E), der har størst betydning for den sociale placering i voksenlivet (D), og om oprindelse har betydning for uddannelse. I et samfund som det danske har både oprindelse og uddannelse betydning for den sociale placering i voksenlivet, og oprindelse har yderligere betydning for uddannelse. Men afhængig af, hvilken type af klassesamfund, vi kigger på, fx de skandinaviske eller anglosaksiske, er der forskel på, hvor meget oprindelse og uddannelse betyder for ens destination. Analyser af svenske forhold viser eksempelvis, at den stærkeste sammenhæng findes mellem uddannelse og destination, og mens oprindelse også har en selvstændig betydning for destination, så har oprindelse kun i mindre omfang en betydning for uddannelse, der så har en betydning for destination (Jonsson, 1993). Benjaminsen har analyseret chanceulighed i Danmark over tid og finder, at social oprindelse vedbliver at have betydning for destinationen, når der tages højde for uddannelsesniveaut, og at der sker en svækkelse af sammenhængen mellem oprindelse og uddannelse samt mellem uddannelse og destination; sidstnævnte gælder dog kun for mænd (Benjaminsen, 2006). Thomsen og Andrade (2016) finder, at der trods høj uddannelsesmobilitet stadig er en træghed at spore, idet en stor andel børn af ufaglærte forældre selv kun opnår en grundskoleuddannelse, sammenlignet med børn, der har forældre med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Tilsvarende får børn med forældre, der har længerevarende uddannelse, også oftere selv en videregående uddannelse.

I det danske velfærdssamfund er antagelsen, at uddannelse (E) forbedrer unges livschancer. Forud for uddannelse ligger dagtilbud og skolegang, der medvirker til at forberede unge til at tage en uddannelse. På baggrund af grundige analyser af uddannelsesmobilitet peger Thomsen & Andrade (2016) på, at den generelt høje kvalitet i dagtilbud, skoler og øvrige uddannelsesinstitutioner er afgørende for børns færdigheder i Danmark og for netop at kompensere for forældrebaggrund. I denne undersøgelse udvider vi derfor uddannelse (E) til også at omhandle velfærdsinstitutioner som vuggestue, børnehave og grundskolen, fordi disse velfærdsinstitutioner kompenserer for social baggrund og dermed kan forventes at have en betydning for børns sociale placering i voksenlivet.

Denne udvidelse af E'et i OED-trekanten fremgår af Figur 1.3. Udviklingen af små børns kognitive, sociale og personlige kompetencer påvirkes både af forældres baggrund og af den måde, som vuggestue, dagpleje og børnehave arbejder med børnene på. Tilsvarende påvirkes skolebørns grundskoleforløb af oprindelse, dagtilbud og skolen som velfærdsinstitution, hvilket har betydning for de unges efterfølgende ungdomsuddannelse, erhvervskompetencegivende uddannelse, og om de i sidste ende bliver selvforsørgende.

Figur 1.3 Trin på vej til at blive en aktiv og selvforsørgende medborger.

I analyserne af sammenhænge mellem oprindelse og destination deler vi i forhold til oprindelse op efter, om børn har restgruppeforældre eller ikke, og i forhold til destination deler vi op efter, om den unge befinder sig i NEET-gruppen eller ikke. Ved restgruppestatus forstås, at man ikke har en uddannelse ud over grundskolen, og at man hverken er i uddannelse eller beskæftigelse. Ved NEET-status forstås, at man hverken er i uddannelse eller i beskæftigelse. Det er to relativt grove inddelinger af hhv. oprindelse og destination, men de er gjort i denne rapport for overskuelighedens skyld. Når man laver så grove inddelinger, skal man være opmærksom på, om det at tilhøre fx restgruppen over tid kvalitativt har ændret sig. Eksempelvis viser (Thomsen et al., 2017), at det at være ufaglignende for 30-40 år siden havde andre og mindre tunge implikationer i forhold til at klare sig, end det har i dag. Vi analyserer et relativt snævert tidsinterval; nemlig 2000-2019, og i denne periode antager vi, at der ikke er sket markante kvalitative ændringer i at tilhøre restgruppen.

Restgruppestatus giver et samlet billede af en oprindelse, hvor forældre højst sandsynligt har få ressourcer (økonomiske, kulturelle, sociale eller tidsmæssige) sammenlignet med forældre med ikke-restgruppestatus.

I analyserne ser vi også på forskelle mellem kvinder og mænd samt mellem individer med etnisk herkomst i et MENAPT-land eller et ikke-MENAPT-land. Køn er en vigtig dimension, fordi mobilitetsforskningen peger på, at der er forskelle på mænds og kvinders ud-

dannelse og efterfølgende sociale destination. Etnisk herkomst er ligeledes en vigtig dimension, fordi en række studier peger på forskelle i mobilitet for forskellige etniske oprindelser, og fordi etnisk minoritetsbaggrund kan være en barriere for uddannelse og beskæftigelse. Vi anvender en MENAPT-opdeling, fordi Udlændinge- og Integrationsministeriet siden 2020 har valgt denne opdeling og er gået bort fra en opdeling i borgere med vestlig og ikke-vestlig baggrund.

1.4 Data og metode

Formålet med denne rapport er at afdække og beskrive, hvordan de boligsociale helhedsplaner bidrager til at mindske chanceulighed blandt børn og unge, der bor i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. I Bilag 1 er data i undersøgelsen detaljeret beskrevet.

For at foretage denne afdækning og beskrivelse anvender vi både kvantitative og kvalitative data og metoder. Til at identificere, om der er tegn på, at den boligsociale helhedsplan bidrager til at reducere chanceulighed i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan, anvender vi både registerdata samt survey-data om børn og unges livsmestring. De kvantitative data består af registerdata, af survey-data fra børn og unge bosiddende i udsatte boligområder med en boligsocial indsats, samt af data om deltagere i boligsociale aktiviteter, mens de kvalitative data består af casestudier, hvor vi har interviewet professionelle aktører i kommuner og boligorganisationer, af survey-besvarelser fra boligsociale projektledere samt data om boligsociale aktiviteter. I analyserne foretager vi en metodetriangulering, hvor vi sammenkobler casestudierne og survey-svar fra projektledere med resultater fra de kvantitative analyser og fra survey til børn og unge, således at viden om de fire målgrupper bruges til at åbne den såkaldte "black-box" for koblingen mellem en boligsocial helhedsplan og dens virkninger. Casestudierne giver viden om de mekanismer, der er med til at give virkninger (eller mangel på samme). Dermed sikrer casestudierne et bredere helhedsorienteret syn på den boligsociale helhedsplan og målgrupperne i deres kontekst, på hvordan helhedsplanen spiller sammen med andre indsatser, på hvilken betydning organisering og samarbejde har for helhedsplanens virkninger, på hvilke processer og dermed mekanismer, aktiviteterne kan sætte i gang, samt på hvilke barrierer der kan være, for at mekanismerne sættes i gang.

1.4.1 Registerdata og udvikling i chanceulighed

Når vi beskriver, hvordan chanceulighed har udviklet sig i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan sammenlignet med i befolkningen, laver vi deskriptive analyser af udviklingen baseret på registerdata fra Danmarks Statistik. Vi har registerdata for, hvor samtlige borgere bor i perioden 1986 til 2020, og vi beskriver udviklingen i chanceulighed for perioden 2000-2019. Vi anvender følgende registerdata: bopælsadresse, køn, alder og etnicitet; forældres baggrund: uddannelse, indkomst, beskæftigelse, sigtelser, domme, psykiatriske diagnoser, stof- og alkoholmisbrugsbehandling; karakteristika ved børn og unge: elevfravær for skoleelever; grundskolekarakterer, igangværende uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet for dem, der er færdige med grundskolen,

psykiatriske diagnoser, stof- og alkoholmisbrugsbehandling, forebyggende foranstaltninger og anbringelser efter serviceloven samt sigtelser og mistanker. Bilag 1 beskriver i detaljer de registerdata, vi anvender.

1.4.2 Deltagerdata og effekter af boligsociale aktiviteter

De boligsociale projektledere har indsamlet data om, hvilke børn og unge der deltager i boligsociale aktiviteter, der har haft en vis intensitet og kontinuitet i perioden fra en helhedsplan (finansieret af Landsbyggefondens 2011-14-midler og/eller af 2015-18-midler) starter, til den slutter. Disse data anvender vi til at undersøge mulige effekter af boligsociale helhedsplaner. I evalueringen af Landsbyggefondens 2011-14-midler foretog vi effektmålinger baseret på de deltageroplysninger, der var til rådighed på daværende tidspunkt. I denne evaluering samler vi således deltageroplysningerne fra 2011-14-evalueringen sammen med deltageroplysningerne indsamlet i 2016-21-perioden og opdaterer effektmålingerne fra den forrige evaluering. Eftersom effektmålingerne i denne rapport baserer sig på en større population af deltagere, kan de ses som en form for robusthedstjek af de tidligere effektmålinger.

Oplysninger om deltagere (i form af navn, adresse, fødselsdato og cpr-nummer) er videregivet til VIVE, som har leveret dem til Danmarks Statistik, som har navne- og adressevasket deltagerne således, at vi har kunnet koble registerdata på til brug for de kvantitative analyser. I Bilag 1 findes en beskrivelse af indsamlingen af deltageroplysninger og den efterfølgende navne- og adressevask.

Når vi undersøger effekter af aktiviteterne, gør vi det ved at følge deltagerne i boligsociale aktiviteter (indsatsgruppen) over tid og sammenligne dem med en kontrolgruppe af børn og unge, der ligner indsatsgruppen på nær, at de bor i almene boligområder, som ikke har haft en boligsocial helhedsplan finansieret af 2006-10-midlerne, 2011-14-midlerne eller 2015-18-midlerne. Vi har anvendt en metode, der hedder propensity score matching til at danne kontrolgruppen, så den består af personer, der ligner deltagerne på en række observerbare forhold som fx familiebaggrund, etnicitet og køn.³

Vi fokuserer på to outcome variable: fritidsjob og fravær. Fritidsjob angiver, om den unge er i et fritidsjob defineret som mindst 110 løntimer i et år. Fravær er defineret som andelen af fravær, lovligt og ulovligt samlet set, i året.

Vi benytter en simpel, men effektiv metode til at teste, om aktiviteterne har en effekt på beboerne. Metoden går ud på at sammenligne indsatsgruppen og kontrolgruppen over tid, både før og efter aktiviteterne. Vi følger begge grupper i 3 år før aktiviteten og i 2 år efter aktiviteten, da dette tidsinterval er, hvad der datamæssigt er muligt, samtidig med at det giver en lang nok periode både før og efter aktiviteten. For at man kan sige, at aktiviteterne har haft en effekt, bør vi finde, at indsatsgruppen og kontrolgruppen nogenlunde følges ad, inden aktiviteterne igangsættes, det vil sige i perioden 3 år før, og at indsatsgruppen så udvikler sig mere positivt end kontrolgruppen fra indsatsåret (dvs. det år, hvor den unge er i aktiviteten) og frem. Denne metode kaldes "difference in difference"-metoden.⁴

---

³ Dannelsen af kontrolgruppen er nærmere beskrevet i Bilag 2.

⁴ Denne metode er kort beskrevet i Bilag 2.

1.4.3 Livsmestrings-survey: trin på vejen til bedre livschancer

Som en del af datagrundlaget har vi endvidere foretaget en stor survey-undersøgelse om børn og unges livsmestring. Vi har gennemført surveyen i udvalgte boligområder, der har en boligsocial helhedsplan. Surveyen var oprindeligt tænkt som én, der skulle gennemføres blandt de samme børn og unge ad tre omgange for derigennem at identificere en udvikling over tid. Det har dog vist sig, at hovedparten af de unge falder fra i besvarelser mellem første og anden runde. Selv efter at vi har anvendt betydelige ressourcer for at få svarprocenten i anden runde op, var resultatet, at der var for få besvarelser i anden runde til, at de meningsfuldt kunne indgå i en analyse. Derfor foreligger der kun tværsnitsdata i undersøgelsen. De boligsociale medarbejdere har sørget for, at børn og unge har besvaret livsmestrings-surveyen. Alt i alt har vi opnået 565 fulde besvarelser blandt børn og unge i runde 1, 560 besvarelser i runde 2 og 496 besvarelser i runde 3. Bilag 3 indeholder surveyen til børn og unge.

For at kunne analysere deltagernes svar i sammenhæng med deres baggrund (fx etnisk herkomst) har vi fået koblet registerdata på survey respondenterne via Danmarks Statistik. Danmarks Statistik har foretaget adresse- og navnevask af respondenternes navne- og adresseoplysninger, og det er lykkedes at identificere personerne for 1.481 fulde besvarelser. Efter at vi har droppet delvise besvarelser og personer uden for aldersintervallet 13-20 år, har vi i alt 1.229 besvarelser fra 1.069 børn og unge.

1.4.4 Casestudier

For at afdække og beskrive, hvilke indsatser børn og unge modtager, hvordan der sker en brobygning fra de boligsociale aktiviteter til kommunale tilbud, samt hvordan kommune og boligorganisationer samarbejder på strategisk og praktisk niveau, har vi indsamlet kvalitative data i casestudier.⁵ Herigennem er der opnået en grundig viden om karakteren af de udfordringer, som de fire målgrupper har, samt viden om, hvilke aktører der samlet set bidrager i forhold til at reducere chanceulighed for de fire prioriterede målgrupper, samt hvordan de samlet set bidrager og komplementerer hinanden. Udvalgelse af cases og analyse er beskrevet i Bilag 1.

1.4.5 Projektleder-survey

Projektlederne har i en survey⁶ bidraget med viden om, hvordan de vurderer, at den boligsociale helhedsplan i boligområdet bidrager til, at kerneaktører får større viden om de konkrete målgrupper og deres behov samt om, hvordan organisering og samarbejde foregår, samt viden om, hvordan medarbejdere ansat i helhedsplanen arbejder brobyggende, faciliterende og/eller udførende.

---

⁵ Se Bilag 1.

⁶ Se Bilag 1.

2 Ulighed i udsatte boligområder

Vi ved fra andre undersøgelser (Benjaminsen et al., 2015; Houlberg, Kolodziejczyk, & Kristensen, 2020; Juhl, 2017; Pihl & Enevoldsen, 2013), at uligheden generelt er øget i samfundet de seneste årtier, men hvordan uligheden har udviklet sig i et geografisk rumligt perspektiv, ved vi ikke så meget om. Vi starter derfor dette kapitel med overordnet at beskrive udviklingen i ulighed i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan; som vi også vil benævne de støttede områder. Niveaue af ulighed i de støttede områder bidrager til at tydeliggøre konteksten for chanceulighed og for, hvordan chanceulighed ændrer sig over tid i forhold til børn og unge, der vokser op i de udsatte boligområder, som vi beskriver i de efterfølgende kapitler.

Kapitlet er baseret på registerdata, der er beskrevet i Bilag 1. Der er følgende hovedresultater i kapitlet:

Boks 2.1 Hovedkonklusion i kapitlet

Indkomstuligheden er steget mere i befolkningen i perioden 2000-2019 end i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan; det er, fordi der er blevet markant flere økonomisk fattige i de udsatte områder, og fordi indkomstniveauet i forvejen er lavere i de udsatte områder. Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er samtidig 3-5 gange højere i de udsatte områder end i befolkningen, og samlet set tydeliggør dette konteksten for chanceulighed i de udsatte boligområder. Det er konklusionen på baggrund af følgende analyseresultater:

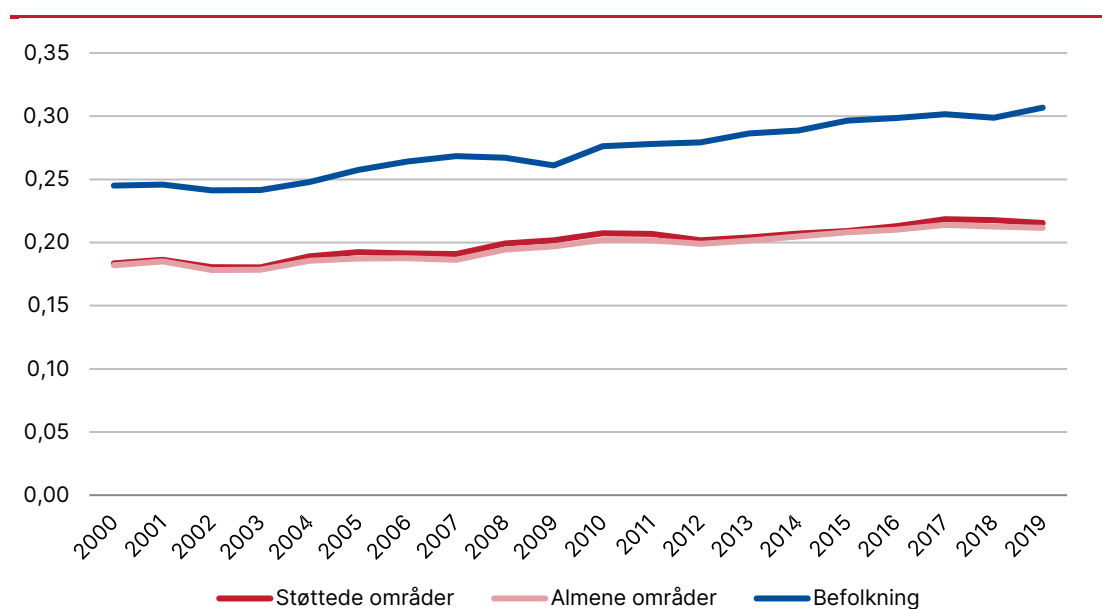
- Relativt til befolkningen har færre borgere i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan oplevet indkomstfremgang i perioden 2000-2019, og samtidig er der sket en stigning i andelen af borgere i de udsatte boligområder, der lever under den økonomiske fattigdomsgrænse, sammenlignet med befolkningen; det er særligt borgere med en etnisk herkomst i et MENAPT-land, der er økonomisk fattige.
- Andelen af borgere i restgruppen (dvs. hverken i uddannelse eller beskæftigelse og som har grundskolen som højest fuldførte uddannelse) er forholdsvis uændret i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan i perioden 2000-2019, hvor ca. 3 ud af 10 er i restgruppen. I befolkningen er omkring 1 ud af 10 i restgruppen, og denne andel er ligeledes uændret over tid.
- Hver femte unge i alderen 15-29 år er i NEET-gruppen (dvs. hverken i uddannelse eller i beskæftigelse), og denne andel har ikke ændret sig i perioden 2000-2019. I befolkningen er det 1 ud af 10.

2.1 Indkomstulighed over tid

Til en start beskriver vi indkomstuligheden i perioden 2000-2019 i støttede boligområder, i den almene sektor og i befolkningen, hvor vi anvender gini-koefficienten som et mål for, hvor forskellige eller hvor ens borgerne er indkomstmæssigt. Gini-koefficienten ligger mellem 0 og 1, hvor 0 er udtryk for en hel perfekt lige fordeling, hvor alle indkomstmottagere har samme indkomst, mens 1 er udtryk for, at fordelingen er en maksimal ulige fordeling, og at én person tjener den samlede indkomst, dvs. at jo højere gini-koefficienten er, jo større er indkomstuligheden. Vi beregner således gini-koefficienten for de støttede boligområder, for den almene sektor og for befolkningen generelt.

Vi ser i Figur 2.1, at indkomstuligheden i perioden 2000-2019 er steget både i de støttede områder, den almene sektor og befolkningen; dog mest i befolkningen. I 2000 er gini-koefficienten i de støttede områder og i den almene sektor 0,18, og i 2019 er den 0,22. I befolkningen stiger uligheden fra 0,25 i 2000 til 0,31 i 2019.⁷ Det vil sige, at indkomstuligheden er mindre mellem borgere i støttede boligområder hhv. i den almene sektor end i befolkningen. Det skyldes formentlig den selektion, der sker af borgere, der bor i almene boliger, herunder også i de støttede områder, hvor borgere, der bor alment, typisk hovedsageligt har indkomster i den lavere ende af indkomstfordelingen.

Figur 2.1 Udvikling i gini-koefficient. Særskilt for befolkningen, almene områder og støttede områder.

Anm.: N (Befolkning) = 5.346.057-5.920.251; N (Almene områder) = 944.657-979.823; N (Udsatte områder) = 294.567-316.326.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Begrænsningen med gini-koefficienten er, at vi ikke får nogen viden om, hvor i indkomstfordelingen der er sket ændringer fra det ene år til det andet. Er det blandt de fattigste, de rigeste eller midt i fordelingen, der sker ændringer? Det kigger vi derfor nærmere på i Figur 2.2 og i Figur 2.3.

I Figur 2.2 fremgår udviklingen for gennemsnitlig ækvivaleret disponibel familieindkomst⁸ for borgere i støttede boligområder, den almene sektor og befolkningen. I alle tre grupper er der sket en stigning i den gennemsnitlige indkomst. I de støttede områder stiger den gennemsnitlige disponible indkomst fra 153.384 kr. i 2000 til 177.178 kr. i 2019. Det vil

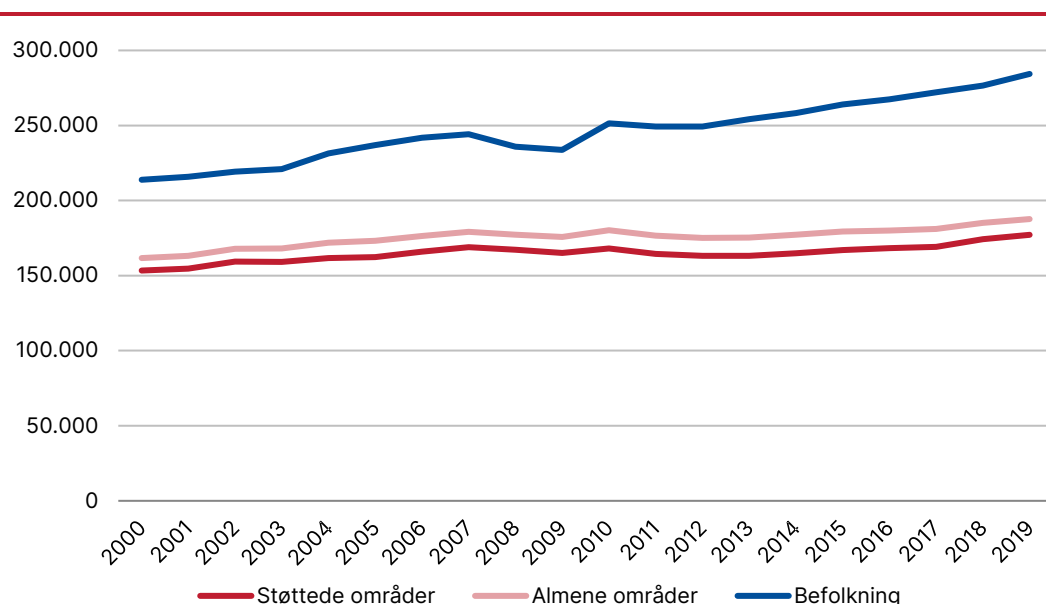
⁷ Til sammenligning er gini-koefficienten i Sverige i 2018 0,30, og i USA er den i 2018 0,414. (<https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>)

⁸ Den disponible indkomst udregnes som indkomst efter skat og ækvivaleres for at tage højde for størrelsen af familien. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i hele familiens indkomst. Vi anvender her OECD's modificerede skala til beregning af ækvivaleret indkomst. Det indebærer, at den første voksne har vægten 1, den anden voksne og børn over 14 år har vægten 0,5, og børn til og med 14 år har vægten 0,3 (Danmarks Statistik, 2017). Dette betyder, at hvert medlem i familien får den samme ækvivalerede indkomst, der afhænger af familiens samlede indkomst og familiens sammensætning. Idéen bag at anvende ækvivaleret indkomst er, at jo større familien er, jo flere er der til at deles om familiens boligudgifter og varige forbrugsgoder, og det er muligt at købe meget mad ind ad gangen, hvilket er billigere end småindkøb

sige en gennemsnitlig stigning på 23.794 kr. I den almene sektor har der været en gennemsnitlig stigning på 25.979 kr. i perioden, så den gennemsnitlige disponible indkomst i 2019 er 187.673 kr. I befolkningen er der sket den største gennemsnitlige stigning på 70.484 kr., så den gennemsnitlige disponible indkomst i 2019 er 284.339 kr.

Når vi sammenholder disse udviklinger over tid samt forskellene mellem de støttede områder, den almene sektor og befolkningen med udviklingen i indkomstuligheden, får vi et samlet billede af, at borgere i de støttede område generelt har en lavere indkomst, og at borgere indkomstmæssigt ligner hinanden mere til forskel fra i befolkningen, hvor der er større indkomstforskelle, og det gennemsnitlige indkomstniveau er væsentlig højere.

Figur 2.2 Udvikling i gennemsnitlig ækvivaleret disponibel familieindkomst. Særskilt for befolkningen, almene områder og udsatte områder. I kroner.

Anm.: N (Befolkning) = 5.346.057-5.920.251; N (Almene områder) = 944.657-979.823; N (Støttede områder) = 294.567-316.326. Negative indkomster er sat til en indkomst på 0.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

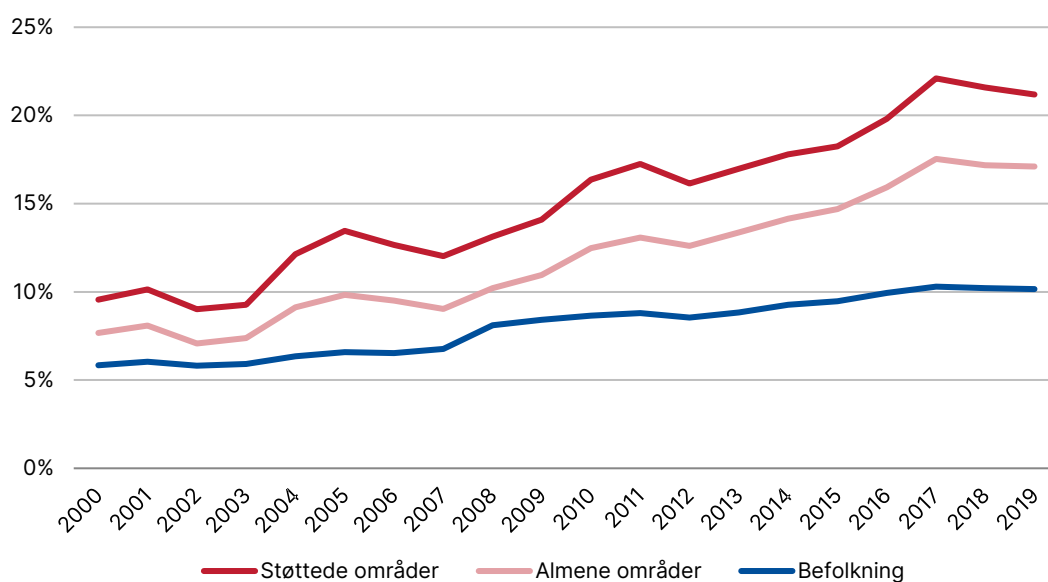
Den væsentligt lavere gennemsnitlige disponible indkomst i de støttede områder og i den almene sektor hænger sammen med, at beskæftigelsesgraden er lavere i de støttede områder og i den almene sektor sammenlignet med i befolkningen. Desuden modtager en større andel borgere velfærdsydelse i de støttede områder, hvilket også bidrager til, at den disponible indkomst i gennemsnit er lavere.

En anden perspektiverende brik til at forstå udviklingen i indkomstuligheden kan fås ved at kigge på udviklingen i andelen af borgere med en indkomst under fattigdomsgrænsen. Denne udvikling fremgår af Figur 2.3. Både niveauet af økonomisk fattige og stigningen i andelen af økonomisk fattige er størst i de støttede boligområder og i den almene boligsektor og lavest i befolkningen.

I de støttede områder stiger andelen af økonomisk fattige fra 10 pct. til 21 pct. i perioden fra 2000 til 2019. I den almene sektor stiger andelen fra 8 pct. til 17 pct., mens andelen i

befolkningen stiger fra 6 pct. til 10 pct. Der bliver med andre ord markant flere økonomisk fattige i de støttede boligområder sammenlignet med i befolkningen i perioden 2000-2019.

Figur 2.3 Udvikling for andelen af borgere med en indkomst under fattigdomsgrænsen. Særskilt for befolkningen, almene områder og støttede områder. Procent.

Anm.: N (Befolkning) = 5.410.085-5.934.529; N (Almene områder) = 945.711-979.823; N (Støttede områder) = 294.567-316.899.

Økonomisk fattigdom er defineret som en persons indkomst, der er mindre end 50 pct. af medianindkomsten, og man ikke er studerende eller har formue.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

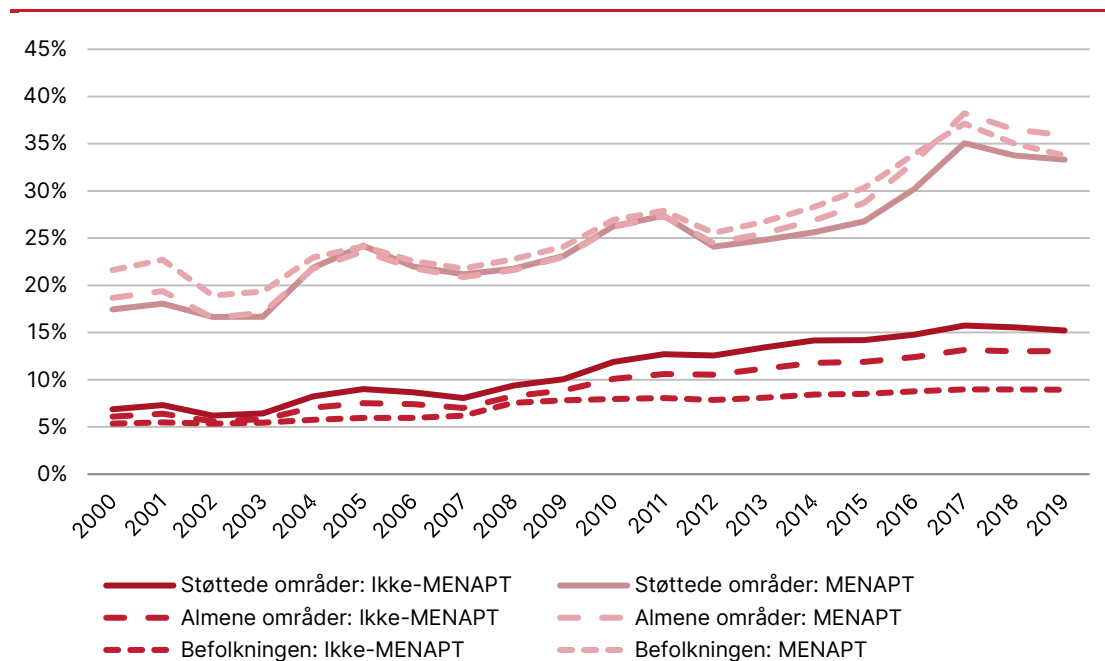
I Figur 2.4 ser vi nærmere på, hvordan forekomsten af økonomisk fattige borgere er i forhold til, om de har en oprindelse i et MENAPT-land eller ikke. Det fremgår tydeligt af figuren, at borgere med oprindelse i et MENAPT-land, uanset om de bor i de støttede områder, den almene sektor eller i befolkningen, generelt er overrepræsenterede i forhold til økonomisk fattigdom. I de støttede områder er andelen af økonomisk fattige steget fra 17 pct. til 34 pct. blandt borgere fra et MENAPT-land. Fra 2012 og frem er andelen af økonomiske fattige fra et MENAPT-land et par procentpoint højere i befolkningen end i de støttede områder.

Blandt borgere med oprindelse i et ikke-MENAPT-land, og som bor i et støttet boligområde, stiger andelen af økonomisk fattige i perioden 2000 til 2019 fra 5 pct. til 15 pct. I befolkningen stiger den tilsvarende andel fra 5 pct. til 9 pct.

Det vil sige, at den økonomiske fattigdom ikke kun er mere udbredt i forhold til de støttede boligområder og den almene sektor i det hele taget, men særlig udbredt i forhold til borgere med oprindelse i et MENAPT-land.

Figur 2.4 Udvikling for andelen med en indkomst under fattigdomsgrænsen. Særskilt for befolkningen, almene områder og støttede områder og opgjort i forhold til herkomst. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Ikke-MENAPT) = 197.017-212.650; N (Støttede områder: MENAPT) = 91.838-99.463; N (Almene områder: Ikke-MENAPT) = 786.299-827.878; N (Almene områder: MENAPT) = 137.817-171.532; N (Befolkningen: Ikke-MENAPT) = 5.337.803-5.649.206; N (Befolkningen: MENAPT) = 195.085-285.324.

Økonomisk fattigdom er defineret som en persons indkomst, der er mindre end 50 pct. af medianindkomsten, og man ikke er studerende eller har formue.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

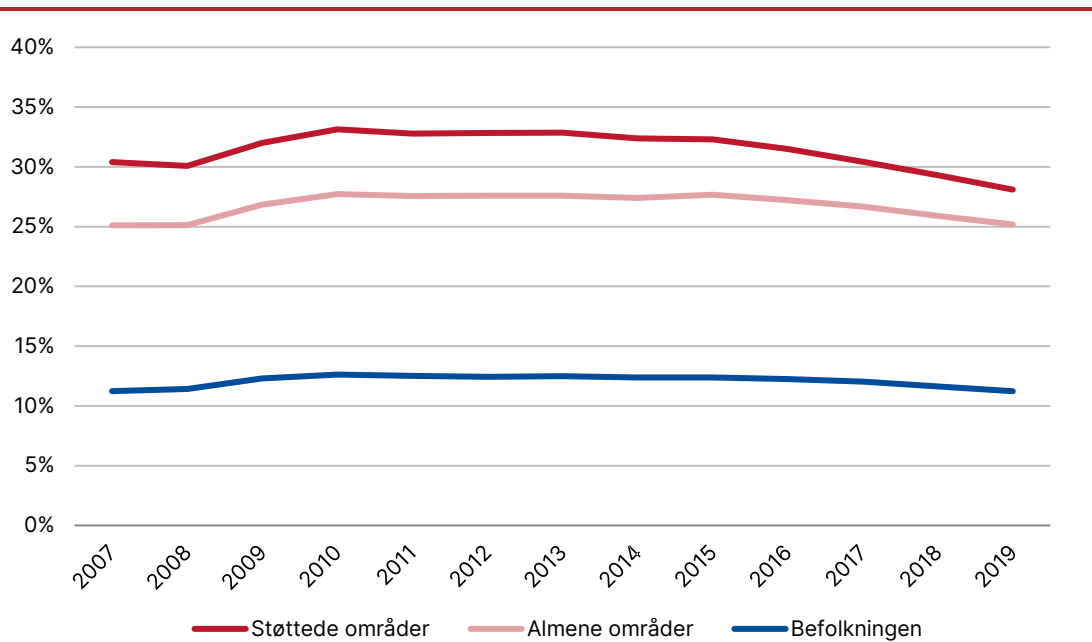
Udviklingen i gini-koefficienten, den gennemsnitlige disponible indkomst samt andelen af økonomisk fattige viser tilsammen, at der i perioden er sket en øget indkomstulighed i hhv. befolkningen, den almene sektor og i de støttede boligområder, men hvor forskellen mellem befolkningen og de støttede områder i gennemsnit er blevet større over tid. Der er også tegn på, at dem med de laveste indkomster har haft vanskeligere ved at forbedre deres indkomstforhold end dem med de højere indkomster. AE-rådet har fundet tilsvarende resultater i analyser, der viser, at i befolkningen er indkomsten for de 40 pct. fattigste stagneret siden 2010 (Caspersen, 2018), og at antallet af fattige danskere fra 2002 til 2015 er mere end fordoblet fra under 20.000 til tæt på 45.000 økonomisk fattige (Juhl, 2017).

2.2 Udvikling i restgruppen og NEET-gruppen

Det sidste udvikling, vi vil vise for at give et nuanceret billede af ulighed i de støttede boligområder, er udviklingen af andelen af 18-64-årige borgere i restgruppen. Restgruppen er defineret som dem, der ikke har en uddannelse ud over grundskolen, og som hverken er i gang med en uddannelse eller i job. I Figur 2.5 fremgår denne udvikling, og vi ser, at der nogenlunde er sket den samme udvikling i perioden fra 2007-2019 i de støttede områder, den almene sektor og i befolkningen. Andelen i restgruppen er højest for de støttede områder – godt 30 pct. – tæt fulgt af de almene områder, mens andelen i befolkningen ligger længere nede omkring de 10 pct.

I perioden lige efter finanskrisen i 2007 stiger andelen i restgruppen; dog mest i de støttede områder og i den almene sektor for herefter at stagnere og falde fra 2015 og frem. I 2007 er andelen i restgruppen 30 pct. i de støttede områder, og i 2019 er andelen 28 pct. I den almene sektor er andelen 25 pct. både i 2007 og 2019, og i befolkningen er andelen 11 pct. i 2007 og 2019.

Figur 2.5 Andel i restgruppe for alle (18-64 år). Særskilt for støttede områder, almene områder og befolkningen. Procent.

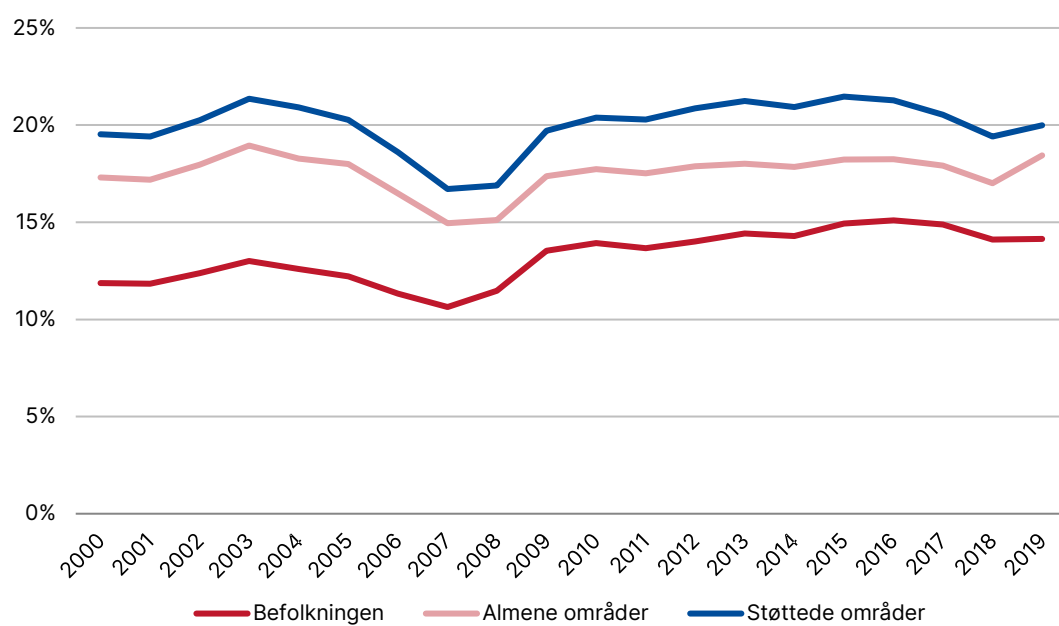

Anm.: N (Støttede områder) = 181.867-188.944; N (Almene områder) = 551.196-579.784; N (Befolkningen) = 3.418.916-3.568.805.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Går vi over til i figur 2.6 at se på udviklingen i NEET-gruppen blandt 15-29-årige, ser vi, at andelen er relativt stabil i løbet af hele perioden fra 2000-2019; blot med lidt udsving omkring finanskrisen. I de støttede områder har 20 pct. af de unge en NEET-gruppetatus, mens det er 14 pct. i befolkningen.

Figur 2.6 Andel af 15-29-årige i NEET-gruppen. Særskilt for befolkningen, almene områder og støttede områder. Procent.

Anm.: N (Befolkningen) = 939.553-1.156.742; N (Almene områder) = 92.885-111.345; N (Støttede områder) = 61.602-70.591.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

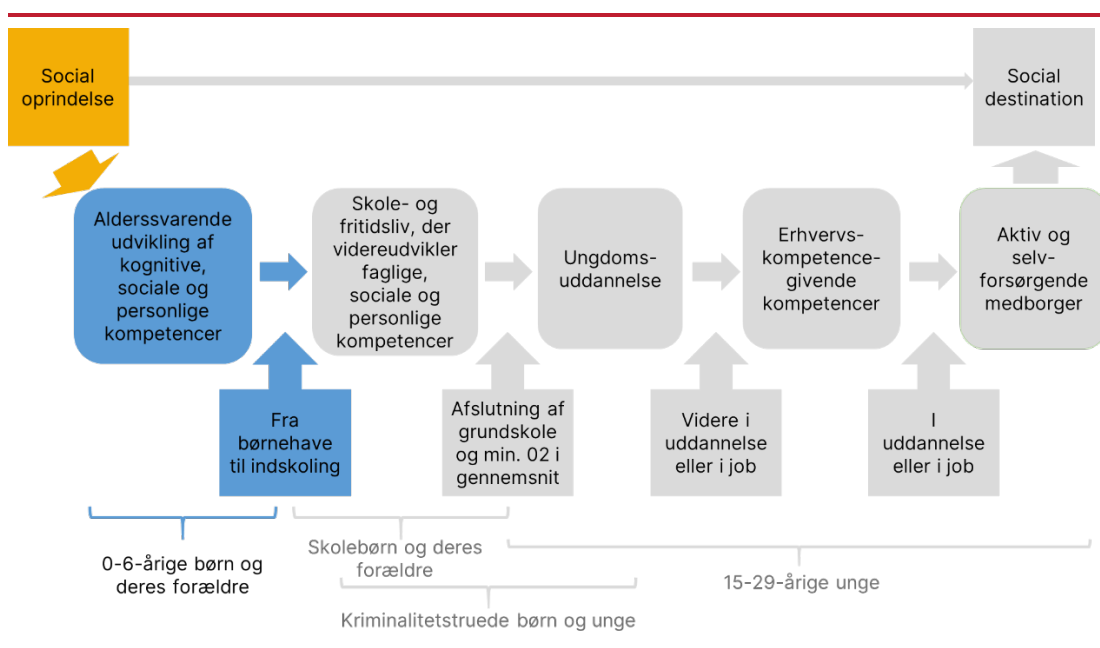
3 Familier med 0-6-årige børn

I dette kapitel beskriver vi 0-6-årige børn og deres familiemæssige baggrund. I den boligsociale helhedsplan er fokus for denne målgruppe på, at de boligsociale aktiviteter skal bidrage til at øge småbørns trivsel og forældrekompetencer hos de voksne.

Vi ved fra forskningen, at en socialt og økonomisk udsat opvækst sætter sine spor i et ungdoms- og voksenliv (Ploug, 2005; Rockwool Fonden Forskning, 2021; Sievertsen & De Montgomery, 2015). Derfor undersøger vi for de 0-6-årige børn, om der allerede i de første leveår kan ses spor af social oprindelse, og om eventuelle spor er anderledes i de støttede boligområder end i befolkningen.

Vi kigger således på den første del af sammenhængen mellem social oprindelse, velfærdsinstitutioner og social destination i et barns første 6 år, som fremgår af Figur 3.1.

Figur 3.1 0-6-årige børn og deres forældre

Kapitlet er baseret på individ registerdata og på et kvalitativt casestudie af, hvordan boligsociale og kommunale aktører i et bestemt boligområde arbejder med – og samarbejder om – familier med småbørn. Casestudiet består af interviews med den pågældende kommunes dagtilbudschef og en fagkoordinator fra kommunens familieafdeling samt interviews med lederen af den boligsociale helhedsplan og en boligsocial medarbejder, der arbejder som familieguide for familier fra målgruppen. Derudover indgår data om indsatser og projektleaderbesvarelser.

Vi indleder dette kapitel med at beskrive forekomsten af udsatte småbørnsfamilier med fokus på forekomsten af økonomisk fattigdom og forældre i restgruppen, baseret på registerdata. Desuden beskriver vi risikofaktorer blandt de 0-6-årige samt betydningen af en mor i restgruppen, også baseret på registerdata. Derefter følger, hvordan den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang i den boligsociale helhedsplan kan

samarbejde om en fælles opgaveløsning på småbørnsområdet. I kapitlet er der følgende hovedresultater, der fremgår af Boks 3.1.

Boks 3.1 Hovedkonklusion i kapitlet

Generelt har det at have en mor i restgruppen en negativ betydning for børn allerede i 0-6-årsalderen. Med en markant større forekomst af mødre i restgruppen i de støttede boligområder, samtidig med et stadig højt, men dog faldende niveau i andelen af småbørn, der oplever andre risikofaktorer, er risikoen for social udsathed og chanceulighed fortsat høj i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. Den sociale udsathed, der gør, at børn befinder sig i udsatte positioner, skal de kommunale velfærdsinstitutioner og den boligsociale helhedsplan kompensere for. Den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang har to forskellige afsæt for at kompensere for socialt udsathed, og i et samarbejde med en fælles strategisk forståelse og tydelige forskellige afsæt kan de to tilgange tilsammen adressere de forskellige udfordringer, behov og løsninger, der knytter sig til børn i udsatte positioner. Det er konklusionen på baggrund af følgende analyseresultater:

- En mor i restgruppen giver i gennemsnit udslag i marginalt mindre fødselsvægt hos barnet, lavere tilknytning til dagtilbud og mindre grad af skoleparathed som 6-årig. Det gælder både for børn, der vokser op i udsatte boligområder og i befolkningen.
- Økonomisk fattigdom blandt småbørnsfamilier i de udsatte områder er stigende i perioden 2000-2019. Næsten hver fjerde småbørnsfamilie lever under den økonomiske fattigdomsgrænse.
- Over halvdelen af 0-6-årige i udsatte boligområder, der har en herkomst i MENAPT-lande, er født med mindst 1 restgruppeforælder. Det samme gælder kun for mellem 30 og 40 pct. af 0-6-årige fra ikke-MENAPT-lande.
- Fra 2000 til 2019 er der blevet marginalt færre småbørn, som oplever risikofaktorer i deres tidlige barndom, men det er stadig over halvdelen af de 0-6-årige børn i de udsatte boligområder, der oplever mindst en risikofaktor i de første leveår, og faldet i andelen af småbørn, der oplever risikofaktorer, er betydeligt større i befolkningen.
- Den kommunale kernerdrift på småbørnsområdet er funderet i en lovgivningsmæssig ramme for børns alderssvarende udvikling, og hvad der skal igangsættes af indsatser, hvis barnet afviger for meget fra den alderssvarende udvikling – alt sammen med udgangspunkt i barnet. De boligsociale aktiviteter er baseret i helhedsorienteret og kontekstfokuseret tilgang. Dermed er der to forskellige afsæt for problemidentifikation, behov og indsatser til målgruppen. Disse to afsæt kan til gavn for målgruppen arbejde sammen om at hjælpe målgruppen videre.
- Hvis der *ikke* er en strategisk fortælling som en del af den boligsociale helhedsplan om, hvordan og hvorfor den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang i en boligsocial helhedsplan skal samarbejde, vanskeliggøres samarbejdet for de udførende medarbejdere. Det betyder, at den boligsociale tilgang med at skabe relationer, opbygge tillid og fungere som mediator og oversætter mellem kommune og borger ikke udnyttes til fulde.

3.1 Udsatte småbørnsfamilier

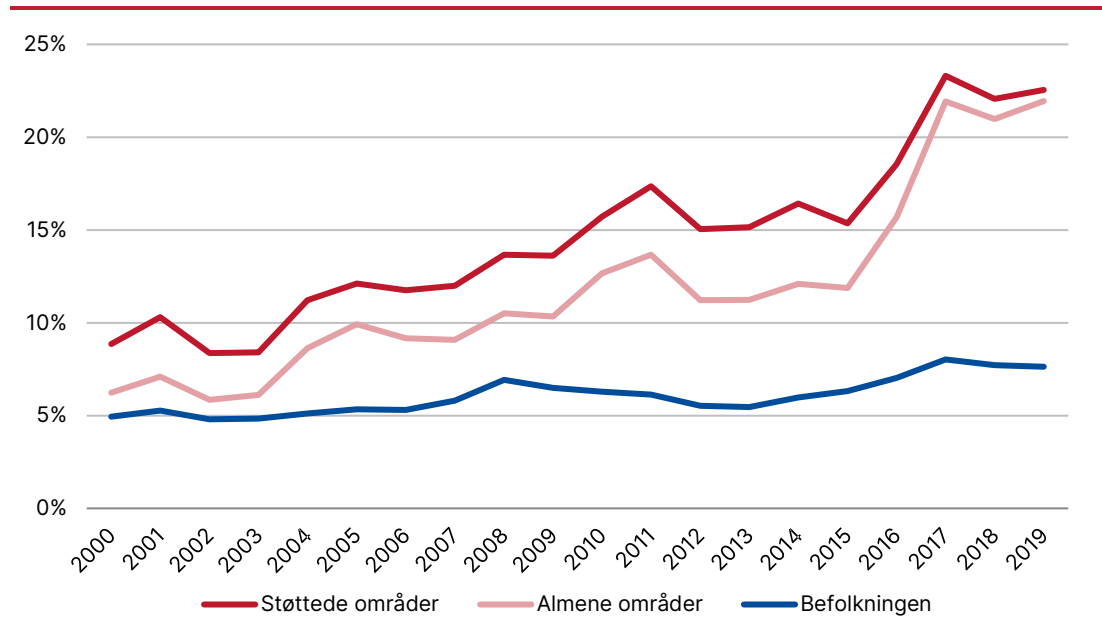
Vi starter med at beskrive, hvor udbredt økonomisk fattigdom er i småbørnsfamilier. Dette er interessant, fordi der er studier, der finder, at der er en kausal sammenhæng mellem familiens indkomst, mens et barn vokser op, og hvordan det går barnet senere i livet. I et systematisk review baseret på 34 studier identificeres, at børn fra lavindkomstfamilier har lavere kognitive evner, svage sociale kompetencer og dårligere helhedsforhold. På tværs af studierne identificeres, at indkomst har en selvstændig betydning for,

hvordan det går barnet, og ikke blot korrelerer med øvrige forældre baggrundskarakteristika (Cooper & Stewart, 2013). Desuden viser reviewet, at indkomst har størst betydning for barnets kognitive udvikling og skolepræstationer. En indkomststigning har i den tidlige opvækst størst betydning for den kognitive udvikling, mens en indkomststigning senere i barnets liv har størst betydning for sociale og personlige kompetencer. Længere tids fattigdom har en større negativ indflydelse på barnet end kortere tids fattigdom (Cooper & Stewart, 2013).

I Figur 3.2 fremgår udviklingen i andelen af familier med 6-årige børn, der lever under den økonomiske fattigdomsgrænse. I Figur 2.3 så vi, at andelen af samtlige økonomisk fattige husholdninger er steget i de støttede boligområder i perioden 2000 til 2019 fra 10 pct. til 21 pct.

Når vi udelukkende ser på småbørnsfamilier i Figur 3.2, finder vi, at stigningen i andelen af fattige har været større i de støttede områder end i befolkningen. Der er sket en stigning fra 9 pct. i 2000 til 23 pct. i 2019. Når vi sammenligner med andelen af økonomisk fattige småbørnsfamilier i befolkningen, er andelen steget fra 5 pct. til 8 pct. Efter 2016 sker en særlig stor stigning i andelen af familier med indkomst under fattigdomsgrænsen. Det kan hænge sammen med, at i 2016 blev 225-timersreglen indført som et krav om at arbejde mindst 225 timer for at undgå, at ens ydelse blev sat ned. Kontanthjælpsloftet blev også indført i 2016 som en del af en beskæftigelsesindsats for at få flere i arbejde.

Figur 3.2 Andel 6-årige i familier med indkomst under fattigdomsgrænsen. Særskilt for støttede områder, almene områder og befolkningen. Procent.

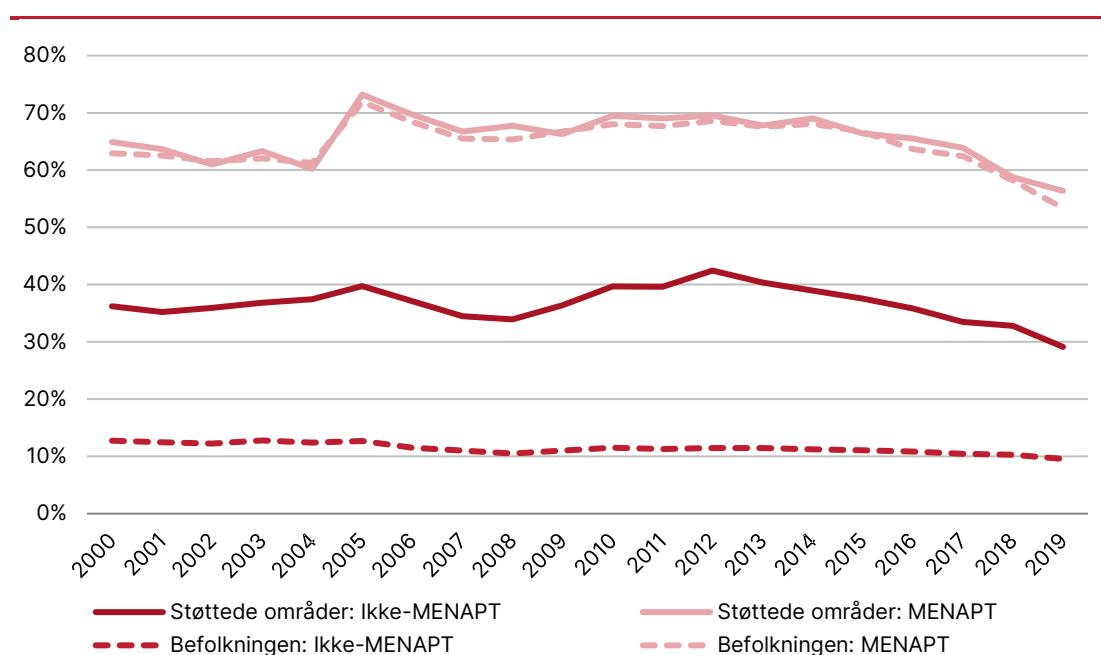
Anm.: N (Befolkning) = 5.180-7.655; N (Almene områder) = 8.608-12.723; N (Udsatte områder) = 58.816-71.494.
 Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

For også at beskrive forskelle, der ikke kun relaterer sig til materiel ulighed, men også til ulighed i forhold til kulturel og social ulighed, ser vi i Figur 3.3 på andelen af 6-årige med mindst én forælder i restgruppen. Det fremgår af figuren, at i hele perioden 2000 til 2019 ligger andelen af børn med mindst én forælder i restgruppen og med herkomst fra et MENAPT-land markant højere end børn også med mindst én forælder i restgruppen, men

med herkomst fra et ikke-MENAPT-land; det gælder både for borgere i de støttede områder, den almene sektor og i befolkningen. Modsat ses der en tydelig forskel for børn, der er af ikke-MENAPT-herkomst, idet andelen er højest for børn fra de støttede områder og lavest for børn i befolkningen.

For børn med MENAPT-herkomst ligger andelen med mindst en forælder i restgruppen i perioden 2000-2019 mellem 53-72 pct. med en faldende tendens mod slutningen af perioden. For børn af ikke-MENAPT-herkomst, der har mindst en forælder i restgruppen, ligger andelen på 30-40 pct. for børn fra støttede områder og på ca. 10 pct. for børn i befolkningen. For børn af ikke-MENAPT-herkomst er tendensen også svagt faldende over tid.

Figur 3.3 Andel 6-årige med mindst én forælder i restgruppen pågældende år. Særskilt for støttede områder og befolkningen og herkomst. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Dansk/Ikke-MENAPT) = 3.375-5.215; N (Støttede områder: MENAPT) = 1.768-2.779; N (Almene områder: Dansk/Ikke-MENAPT) = 9.194-13.725; N (Almene områder: MENAPT) = 2.686-3.821; N (Befolkningen: Dansk/Ikke-MENAPT) = 54.925-69.892; N (Befolkningen: MENAPT) = 3.872-5.292.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Ud over økonomisk fattigdom i den tidlige opvækst er der en række andre faktorer i et barns sociale oprindelse, der kan have negativ betydning for, hvordan det går barnet senere i livet, og som velfærdsinstitutioner bidrager til at kompensere for. De risikofaktorer, vi kigger på, er: brud i familien, forældres sigtelser eller domme, forældres misbrug, forældres psykiske sygdom, hyppige flytninger samt forekomsten af person- og familierettede foranstaltninger. I Tabel 3.1 fremgår andelen af børn, der vokser op med forskellige risikofaktorer, i tiden fra de er 0-6 år.

Samlet set er andelen af 6-årige børn, der ikke har oplevet nogen risikofaktorer, steget i perioden 2000 til 2019. I de støttede områder har 39 pct. af 6-årige i 2000 ikke oplevet nogen af de undersøgte risikofaktorer, og denne andel er steget til 46 pct. i 2019. I befolkningen er andelen gået fra, at 46 pct. i 2000 ingen risikofaktorer har, til at 70 pct. i

2019 ingen risikofaktorer har, dvs. faldet i andelen med risikofaktorer er større i befolkningen. Det vil sige, at der relativt set er flere små børn i de støttede boligområder, der i de tidlige år oplever mindst en af disse risikofaktorer.

Særligt er der sket en markant stigning af 6-årige med mindst en forælder, der har været i behandling for psykisk sygdom. I de støttede område er andelen steget fra 6 pct. i 2000 til 23 pct. i 2019. I befolkningen ser vi samme udvikling; nemlig en stigning fra 4 pct. til 16 pct. Både i de støttede områder og i befolkningen er der således sket en firdobling.

Der er også sket en stigning i person- og familierettede foranstaltninger fra 2015 til 2019. Der er sket en stigning i de støttede områder fra 7 pct. til 13 pct. De tilsvarende andele i befolkningen er 2 pct. til 5 pct.

I perioden 2000 til 2019 er der blevet færre børn, der inden for de første 6 år har oplevet mindst to familiebrud. Andelen falder fra 39 pct. til 31 pct. i de støttede områder og fra 20 pct. til 18 pct. i befolkningen. Det vil sige, at der sket et større fald i de støttede områder sammenlignet med befolkningen, men der er stadig tale om en stor andel. I forhold til andelen af forældre med misbrug og i forhold til andelen, der har oplevet mere end tre flytninger i de første 6 år af deres liv, ligger disse andele relativt stabilt og på et relativt lavt niveau. Andelen af børn med mindst en forælder, der har en sigtelse eller dom, er faldet markant i de støttede områder fra 26 pct. til 18 pct., og i befolkningen er der sket et fald på 2 procentpoint fra 10 pct. i 2000 til 8 pct. i 2019.

Tabel 3.1 Forekomsten af risikofaktorer hos børn i 6-årsalderen. Procent.

	Støttede områder		Befolkningen	
	2000	2019	2000	2019
Mindst 2 brud i familien	38	31	20	18
Mindst en forælder med en sigtelse eller dom	26	18	10	8
Mindst en forælder med misbrug	2	2	1	1
Mindst en forælder i behandling for psykisk sygdom	6	23 (2018)	4	16 (2018)
Mere end tre flytninger	8	7	5	4
Person- og familierettede foranstaltninger	7 (2015)	13	1 (2015)	5
Ingen af de ovenstående risikofaktorer	37	43	46	70

Anm.: 2015 er første år med angivelse af familierettede foranstaltninger.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

3.2 Betydning af restgruppestatus

Vi ved fra bl.a. fra Rockwool Fondens Forskning (2021), at der er forskelle på en række forhold hos børn – både i tidlige år og senere i ungdoms- og voksenlivet, hvis ens mor tilhører restgruppen, da man blev født. I Tabel 3.2 har vi derfor kigget på forskelle hos børn, afhængig af om mor er i restgruppen eller ikke i restgruppen, da barnet blev født.

I de støttede områder ser vi, at børn af mødre i restgruppen har en marginalt mindre gennemsnitlig fødselsvægt sammenlignet med børn af mødre, der ikke er i restgruppen. Der er forskel i andelen af børn, der er indskrevet i et dagtilbud. 80 pct. af børn med mødre i restgruppen er indskrevet i dagtilbud som 2-årige, mens 87 pct. af børn med

mødre, der ikke er i restgruppen, er indskrevet i dagtilbud. 11 pct. af børn med mødre i restgruppen skoleudsættes, mens det gælder for 8 pct. af børnene med mødre, der ikke er i restgruppen.

I befolkningen ser vi samme trend; dog er forskellene på børn af mødre i restgruppen og børn af mødre, der ikke er i restgruppen, større. Når forskellene på børn af mødre i restgruppen og ikke i restgruppen er mindre i de støttede områder end i befolkningen, hænger det formentlig sammen med, at restgruppen og ikke-restgruppen ligner hinanden mere i de støttede områder end i befolkningen.

Tablet 3.2 Forskelle på børn af mødre i restgruppen og ikke-restgruppe i forhold til fødselsvægt, indskrivning i dagtilbud og skoleudsættelse opgjort for de støttede områder og befolkningen. Gram og procent.

	Gns. fødselsvægt	Andel indskrevet i daginstitution som 2-årig, pct.	Andel skoleudsatte, pct.
<i>Støttede områder</i>			
Mor i restgruppe	3.321	80	11
Mor ikke i restgruppe	3.387	87	8
<i>Befolkning</i>			
Mor i restgruppe	3.353	81	12
Mor ikke i restgruppe	3.483	91	6

Anm.: Gennemsnit og andele for populationen af 9-årige.

I Bilagstabel 5.1 fremgår antal observationer.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

3.3 To afsæt til en lokal velfærdsløsning

Vi går nu over til at beskrive, hvordan den boligsociale helhedsplan og den kommunale kernerdrift løfter den velfærdsmæssige opgave på småbørnsområdet med fokus på, hvordan der arbejdes med at kompensere for børns baggrund og med at skabe de bedst mulige rammer for småbørns udvikling. Det gør vi med udgangspunkt i kvalitative interviews med boligsociale og kommunale aktører både på strategisk og udførende niveau samt med udgangspunkt i survey til projektledere indsamlet af BUILD/AAU.

3.3.1 Målgruppen og dens behov

Når kommunale og boligsociale aktører taler om småbørnsfamilier som en målgruppe, de arbejder med, er det den del af småbørnsfamilierne, som har udfordringer eller behov, der gør, at der skal mere til end blot de universelle velfærdsindsatser. De kommunale og boligsociale aktører vurderer, at småbørnsfamilierne med udfordringer og særlige behov er kendetegnet ved, at de døjer med komplekse problemstillinger af eksempelvis sproglig, social, sygdomsrelateret eller psykisk karakter. Både kommunale og boligsociale aktører påpeger endvidere, at de oplever, at målgruppen er karakteriseret ved, at både børn og voksne ofte har mange kontakter i forskellige kommunale forvaltninger, eksempelvis både i forhold til beskæftigelse, uddannelse, sundhed, handicap eller psykiatri.

Set fra det kommunale perspektiv er den store udfordring på småbørnsområdet, at mange 0-6-årige børn sprogmæssigt ikke er på niveau med deres jævnaldrende, når de starter i skole. Endvidere er det en stor udfordring, at forældre med etnisk minoritetsbaggrund kan have svært ved at honorere kommunens forventninger til dem som forældre, og at der derfor er behov for at arbejde indgående med at give forældrene i målgruppen et bedre kendskab til, hvad en daginstitution er.

Som vi så i Tabel 3.1, har der i boligområder med en boligsocial helhedsplan mellem 2000 og 2019 været en markant stigning i antallet af 0-6-årige med mindst én forælder, der har været i behandling for en psykisk sygdom, samt en stigning i antallet af 0-6-årige, der var berørt af person- eller familierettede foranstaltninger. Både boligsociale og kommunale aktører vurderer, at netop disse risikofaktorer er særligt karakteristiske for målgruppen.

Fagkoordinatoren i kommunen oplever, at der i målgruppen er et stort flertal af familier med anden etnisk baggrund, i hvilke der ofte er mange børn, hvor forældrene er uden for arbejdsmarkedet. Dagtilbudschefen i kommunen oplever tilsvarende, at der i forhold til målgruppen generelt er store sproglige udfordringer.

Den boligsociale projektleder vurderer, at forældrene fra målgruppen ofte har en generel mistillid til det kommunale system, og at forældrene mangler viden om samfundet generelt og i særlig grad om indretningen af velfærdssystemet samt om, hvad der forventes af dem som forældre i børnehave- og skoleregi. Den boligsociale projektleder beskriver målgruppen og dens udfordringer således:

Familierne har massive og komplekse udfordringer. Både voksne og børn. Det har været helbred, det har været udredning af børn, børns sygdom, forældres sygdom, det har været beskæftigelse, traumer, dårlig økonomi. Det er virkelig en kompleks cocktail, familierne bokser med af forskellige problemstillinger. Og så har de jo rigtig mange kontakter ind i en kommune, som ikke nødvendigvis snakker sammen. De kommer fra systemer i andre lande, hvor der ikke er det her velfærdssystem, så de har ikke helt forstået, hvad det er, forskellige fagpersoner, som kontakter deres familie, vil. Så det er mistillid, manglende forståelse, manglende viden, krydret med, at man har massiv kontakt til det offentlige.

3.3.2 Indsatser til familier med småbørn

Aktiviteter til småbørn og deres familier er et relativt nyt fagområde i det boligsociale arbejde. Som fagområde blev det introduceret med boligaftalen i 2010 og blev udmøntet med fordelingen af Landsbyggefondens 2011-14-midler. En intention med dette fagområde er at understøtte tidlig forebyggelse bl.a. inspireret af Heckmann, der har udviklet en teori om, at jo tidligere forebyggelse, jo bedre er chancen for at klare sig godt senere i livet, og at den tidlige forebyggelse har langt større gennemslagskraft end senere indsatser (Heckmann, 1999). Heckmann-kurven er imidlertid endnu ikke blevet empirisk påvist.

Opgaveløsningen på småbørnsområdet er særlig sammenlignet med de øvrige politikområder som skole, uddannelse og kriminalitetsforebyggelse. Området er særligt, idet

der er universelle velfærdsindsatser som sundhedsplejerskeordningen, der på et tidspunkt i et barns første leveår er i kontakt med samtlige familier. Når barnet er imellem et halvt og 1 år kan det starte i det dagtilbud, der tilsvarende er en universel ydelse til alle børn.

Sundhedsplejen er et tilbud til alle nybagte forældre, og formålet med sundhedsplejen er at sikre, at et barn trives både fysisk og psykisk og udvikler sig, som det skal. Sundhedsplejersken vurderer barnets sundhed, trivsel og udvikling og er særlig opmærksom på familiens psykiske velbefindende, tilknytningen, kvaliteten heraf samt relationen mellem barnet og dens forældre eller primære omsorgspersoner.

Dagtilbud er ligesom sundhedsplejen et universelt tilbud med henblik på at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv. I dagtilbudsloven fremgår det endvidere, at dagtilbud i samarbejde med forældrene skal give børn omsorg og understøtte det enkelte barns alsidige udvikling og selvværd samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst. Endvidere skal dagtilbud i samarbejde med forældrene sikre en god overgang til skolen ved at udvikle og understøtte grundlæggende kompetencer og lysten til at lære. Dagtilbudsloven sigter mod, *”at forebygge negativ social arv og eksklusion ved, at de pædagogiske tilbud er en integreret del af både kommunens samlede generelle tilbud til børn og unge og af den forebyggende og støttende indsats over for børn og unge med behov for en særlig indsats, herunder børn og unge med nedsat psykisk og fysisk funktionsevne, og at skabe sammenhæng og kontinuitet mellem tilbuddene og gøre overgange mellem tilbuddene sammenhængende og alderssvarende udfordrende for børnene”* (Børne- og Undervisningsministeriet, 2021).

Når der er småbørn og forældre, der har udfordringer, som kræver supplerende indsatser ud over de universale velfærdsydelser, tildeles disse ud fra serviceloven, afhængig af om der er kognitive, sociale eller personlige vanskeligheder.

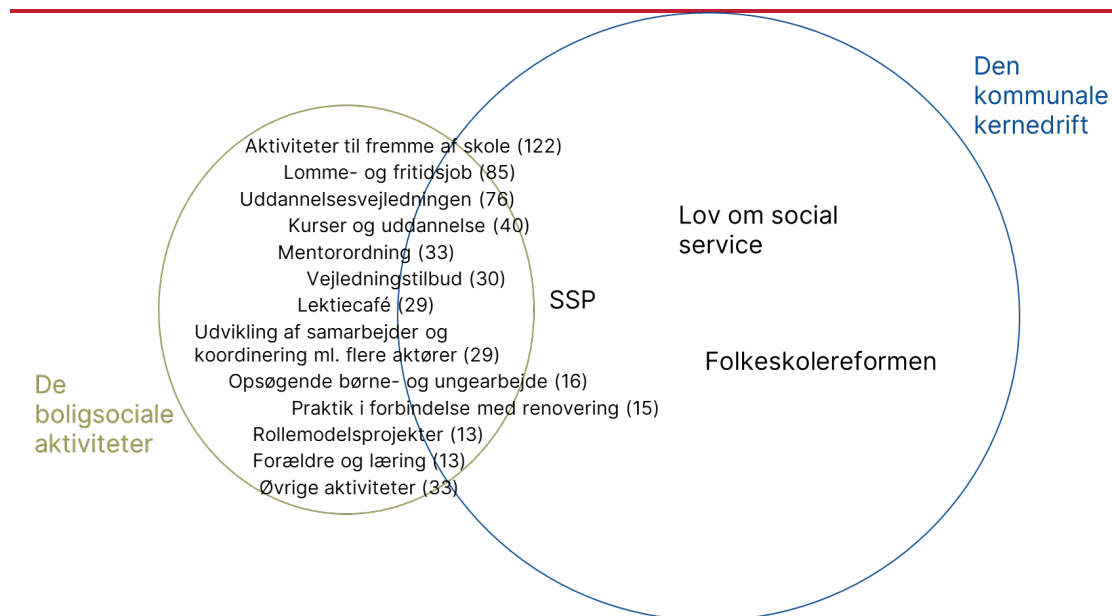
Kigger vi på den boligsociale måde at arbejde med småbørnsområdet, fremgår det af Figur 3.4, at de boligsociale aktiviteter finansieret af Landsbyggefondens 2015-18-midler spænder bredt. Der foregår næsten 200 aktiviteter med fokus på forældre og læring. Inden for den samme boligsociale helhedsplan kan der foregå flere forskellige aktiviteter, der overordnet set har fokus på forældre og læring, men som har forskelligt indhold som fx familiekurser, familiecaféer og familie camps. Aktiviteter målrettet førskolebørn udgør også en stor del af aktiviteterne til målgruppen. Der er 69 aktiviteter målrettet førskoleaktiviteter, der eksempelvis kan være aktiviteter, der har fokus på at understøtte børns kognitive kompetencer og bidrage til at forberede forældre på, hvad det vil sige at have et skolebarn, herunder forventninger til samarbejde mellem forældre og skole.

Bydelsmødre og -fædre er også aktiviteter, der går igen i mange boligsociale helhedsplaner. Det er to aktiviteter, der er målrettet at understøtte mødres og fædres forældrekompetencer. Vejledningstilbud foregår der også en del af, og de er typisk enkeltstående aktiviteter som fx en sundhedsplejerske, der giver vejledning, eller drop-in aktiviteter, hvor forældre kan opsøge professionelle om råd og vejledning.

Aktiviteter målrettet fritid og sociale arrangementer forekommer også relativt udbredt i den boligsociale helhedsplan sammen med sundhedsfremmende aktiviteter, der kan

have fokus på kost og ernæring til småbørn. Endelig er der aktiviteter, der har fokus på at udvikle samarbejde og koordinering mellem forskellige aktører. Det vil typisk være aktiviteter, der på småbørnsområdet udelukkende har fokus på at udvikle et formaliseret og systematisk samarbejde mellem de boligsociale aktører og fx dagtilbud og indskoling i kommunen.

Figur 3.4 Aktiviteter og indsatser målrettet 0-6-årige børn og deres forældre.

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

3.3.3 Den strategiske forståelse af behovet for en fælles opgaveløsning

Den konkrete case viser, at der er forskellige strategiske syn på behovet for en fælles opgaveløsning. Der er tale om to forskellige syn på opgaven, der muligvis bærer præg af, at småbørnsområdet traditionelt har været et udelukkende kommunalt ansvarsområde, og at erfaringerne med at samarbejde med den boligsociale tilgang er få.

En kommunal dagtilbudschef i casen vurderer, at den optimale fælles opgaveløsning mellem den kommunale kernerdrift og den boligsociale tilgang består i, at primært daginstitutionerne bliver opmærksomme på problemstillinger i forhold til småbørnsfamilier samt udtænker og igangsætter indsatser, som den boligsociale tilgang kan understøtte og supplere. Vurderingen er således, at kommunen er bedst til at definere, hvad og hvordan opgaven på småbørnsområdet skal løses, og at de boligsociale aktiviteter kan lægge sig op ad det.

Kommunen har derfor eksempelvis ansat sprogpædagoger til at understøtte børn med andet modersmål end dansk og en flersprogs konsulent til at lave sprogvurderinger i institutionerne. Dagtilbudschefen fortæller, at de i dagtilbuddene har udviklet forandrings-teorier for arbejdet med børnenes sprogmæssige kompetencer og hertil igangsat indsatser, hvor de inddrager børnene og familierne til en snak med medarbejderne fra dagtilbuddene om, hvordan de i fællesskab kan arbejde med, at børnene tilegner sig det danske sprog.

Dagtilbudschefen oplever som et resultat af den kommunale prioritering, at der er gjort store fremskridt over tid i forhold til at understøtte sprogudviklingen hos børnene i målgruppen, men at de i arbejdet endnu ikke har knækket koden helt, eftersom der løbende kommer nye familier til dagtilbuddene med den samme type problematikker.

Den boligsociale projektleder vurderer dog, at det generelt er vanskeligt for den boligsociale tilgang at bidrage til opgaveløsningen på området, bl.a., at de sjældent får lov til at være med til at udpege problemer og mulige løsninger. De boligsociale aktører oplever endvidere, at der er udfordringer med, at kommunen på strategisk niveau ikke efterspørger de boligsociale aktiviteter mulige bidrag.

Den boligsociale projektleder vurderer konkret, at den boligsociale tilgang kan bidrage til en ekstra og supplerede indsats til den kommunale kernerift, som vil kunne understøtte udsatte og sårbare familier i boligområdet til at få en større forståelse af, hvad der forventes af dem som forældre i børnehave- og skole regi og som borgere i samfundet mere generelt. Dette bidrag er muligt bl.a., fordi der i den boligsociale tilgang er mere tid – både i forhold til ressource og til fleksibilitet – til at forklare, afdække og uddybe kommunens forventninger til småbørnsforældre. Tilsvarende er den boligsociale vurdering, at den boligsociale tilgang kan hjælpe med familier, der har svært ved at kommunikere med kommunen og ved at støtte familier i dialogen med myndighedsdelen i kommunen ved at skabe klarhed og åbne døren til familierne, hvis der eksempelvis er kommet en underretning på familien, og kommunen skal i gang med en udredning. Den boligsociale tilgang kunne hjælpe med at få forældrene til at samarbejde frem for at være passive eller ligefrem modarbejde kommunen.

I de boligsociale aktiviteter er der tid nok til at blive hjulpet videre

Mange småbørnsfamilier i boligområdet benytter sig af den åbne rådgivning til at få hjælp og vejledning om hverdagslige problemstillinger; særligt i forhold til kontakten med kommunen, såsom hjælp til digitale selvhjælpsløsninger, rådgivning om henvendelser til eller fra myndighederne, boligforeningen eller sundhedsvæsenet.

I den åbne rådgivning er der tid nok til, at familierne, når de henvender sig, oplever, at de får den hjælp, de har brug for, og de får de svar, som de har brug for.

Kilde: Familierådgiver.

3.3.4 Tilgang, metoder og roller

Tilgang

Overordnet tegner der sig et billede af, at den boligsociale tilgang og den kommunale myndighedstilgang til at håndtere de problemstillinger, som kendetegner småbørnsområdet har hvert sit afsæt. I den boligsociale tilgang er afsættet, at der er en samlet familie, der er udfordret og har behov for støtte. De aktiviteter, småbørnsfamilier tilbydes, har primært fokus på at kapacitetsopbygge forældrene ved at arbejde med deres forældrekompetencer. Når forældrekompetencerne øges, kommer det barnet/børnene til gavn – og dermed hele familien til gavn.

Familierådgiveren som mediator i forskellige forvaltningers krav

Der var en mor, der havde en kontrovers med børnehaven, som var utilfreds med, at det meget sjældent var hende, der hentede og bragte hendes to små børn, men at det i stedet var de større søskende på 15 og 16 år, der gjorde det. I forbindelse med kontroversen, så siger hun simpelthen sit arbejde ved en lokal virksomhed op, fordi der er hvert fald ikke nogen, der skal beskyjde hende for at være en dårlig mor. Så bliver hun jo så ledig, og en af mine kolleger, en beskæftigelsesmedarbejder fra kommunen, skal så hjælpe hende med at finde et nyt job. Jeg opdager sådan lidt ved en tilfældighed, at han er ved at skaffe hende et job, hvor jeg allerede på forhånd ved, at det vil igen give problemer i forhold til afhentning af børnene ... Hun har formentligt sagt til ham på et tidspunkt, at hun havde seks børn, men det har han ikke tænkt videre over, og hans fokus var tydeligvis, at han skulle have hende i arbejde. Han var også ivrig efter at opfylde sine måltal og forpligtelser. I stedet for resultat havde jeg fokus på den proces, der hedder, at hun får et arbejde, der muliggør, at hun i højere grad selv kan hente og bringe børnene. Så nu har vi et samarbejde med kommunen om, hvad er godt for familien som helhed, og ikke bare, hvad er godt for hende.

Det kommunale afsæt er i, om børnene er alderssvarende i deres sproglige, sociale og handle-mæssige kompetencer. Indsatser igangsættes således med henblik på at understøtte disse kompetencer, og i understøttelsen er der tilsvarende fokus på at udvikle forældrenes kompetencer. Afsættet er også funderet i, at kommunen har en myndighedsopgave i forhold til at tage vare på barnets behov, trivsel og udvikling.

Dagtilbudschefen fortæller, at de som myndighed eksempelvis er forpligtet til at foretage sprogtest af de børn fra områderne, som ikke går i daginstitution (denne forpligtelse er en del af Parallelsamfunds aftalen fra 2018). Dagtilbudschefen fortæller videre, at de som myndighed har særlige forpligtelser over for familier, som bor i boligområder kategoriseret som omdannelsesområder, hvilket kan føre til udfordringer:

Vi har et område, der er en del af ghettoplanen. Familierne i dette område skal have et læringstilbud, hvis ikke deres børn er i dagtilbud. Vi har haft nogle kontroverser med flere af familierne. Vi ramte egentlig nogle meget veludannede familier, som bare havde tænkt, at børnene først skulle i institution, når de var 1 år og 8 måneder. Det var jo ikke fordi, at de ikke var i arbejde og klarede sig godt, så der synes jeg, at vi ramte lidt forkert. Vi fik en god dialog med dem, fordi de ville i princippet ikke være en del af det her læringstilbud, og de valgte simpelthen at melde deres børn ind i daginstitutionerne i stedet for.

De boligsociale medarbejdere oplever, at deres tilgang til borgerne bygger på mere frie rammer, end selv de mest fremskudte kommunale medarbejdere har. De mere frie rammer ligger i, at de boligsociale medarbejdere ikke har en myndighedsrolle og kompetence til at bestemme og sanktionere, som kommunen har. Det skaber bedre forudsætninger for at tilgå målgruppen og inddrage dem i indsatser og herunder for at arbejde opsøgende i forhold til målgruppen og brobyggende i forhold til det kommunale system. Dette syn deler den kommunale fagkoordinator, der vurderer, at myndighedsrollen kan give

udfordringer i arbejdet med målgruppen, hvor de kommunale rådgiverne ofte oplever, at familier ikke vil lukke nogen fra kommunen ind. Fagkoordinatoren påpeger, at boligsociale og frivillige aktører i den henseende kan noget andet, end kommunen kan. Fagkoordinatoren forklarer:

Jeg kommer med en myndighedskasket, som nogle gange gør noget ved mennesker. I de situationer er det vigtigt at udnytte, at der er andre parter, som ikke har myndighedskasketten på, og som derfor kan gøre noget andet. De er vigtige for, at vi kan skabe forandringer i disse familier. Som kommune møder vi oftest her lidt lukkede familier, som helst ikke vil have, at vi kommer ind. Og det har helhedsplanen hvert fald åbnet op for ...

De to forskellige afsæt afspejler, at den boligsociale tilgang er helhedsorienteret og kontekstfokuseret, og at den kommunale kernerdrift er funderet i en lovgivningsmæssig ramme for, hvad børn skal kunne, og hvad der skal igangsættes med udgangspunkt i barnet, hvis det ikke kan det, som forventes. Når både de boligsociale og kommunale medarbejdere er udførende og i færd med at håndtere problemstillinger, træder de ind i et udførende rum, hvor begge typer af aktører har fokus på hele familien og arbejder derfor i forskellige tempi med forældre og børn.

I den boligsociale indsats har familierådgiveren således både fokus på børnenes trivsel og på forældrenes kompetencer, samt på praktisk (med aula, e-Boks, borger.dk m.m.) at få dagligdagen i familierne til at glide. At gøre tilværelsen lettere for forældrene gør ifølge familierådgiveren også tilværelsen lettere for børnene. Familierådgiveren forklarer vigtigheden af dette arbejde således:

Mange af børnene har et stort behov for, at mor og far har styr på tingene og kan svare på den der invitation til fødselsdag, som alle de andre børn skal med til ... Mange af de her børn er ofte blevet marginaliserede, fordi så kom de ikke til børnefødselsdagen, og så kom forældrene ikke til teaterforestillingen eller samtalerne i børnehaven.

Metode

I den boligsociale metode er der to kernelementer: tid og nærhed. Det er tidskrævende at arbejde med målgruppen, og der er behov for en fleksibel og håndholdt metode med fokus på tillidsopbygning og relationelt arbejde. Heri ligger endvidere, at det er afgørende at tage udgangspunkt i det, familierne oplever som en udfordring og tage det for pålydende og så arbejde herudfra. De boligsociale medarbejdere oplever, at familierne på grund af deres mistillid til kommunen ofte skjuler deres problemer, hvilket er en stor udfordring i arbejdet. Når tilliden og relationen er opbygget, kan de boligsociale medarbejdere begynde at give deres professionelle vurdering af udfordringer og behov. Denne rækkefølge er vigtig for at få adgang til familierne og hjælpe dem bl.a. ved at bygge bro mellem familien og de forskellige kommunale aktører og indsatser. Det at være fysisk til stede i boligområdet bidrager til at skabe tryghed og genkendelighed, som er afgørende i relationsdannelsen.

Den kommunale måde at arbejde med borgerne på småbørnsområdet på er defineret af myndighedsrollen og af de begrænsninger, den rolle kan give i forhold til at skabe forandringer i de berørte familier. Den kommunale fagkoordinator ser derfor et stort potentiale i at få bragt de frivillige foreninger og det boligsociale netværk ind i områderne og bragt i spil omkring familierne, således at de kommunale aktører i arbejdet med målgruppen kan inddrage andre end myndighedsaktører fra forvaltningen.

Mistillid til myndigheder er et selvstændigt problem

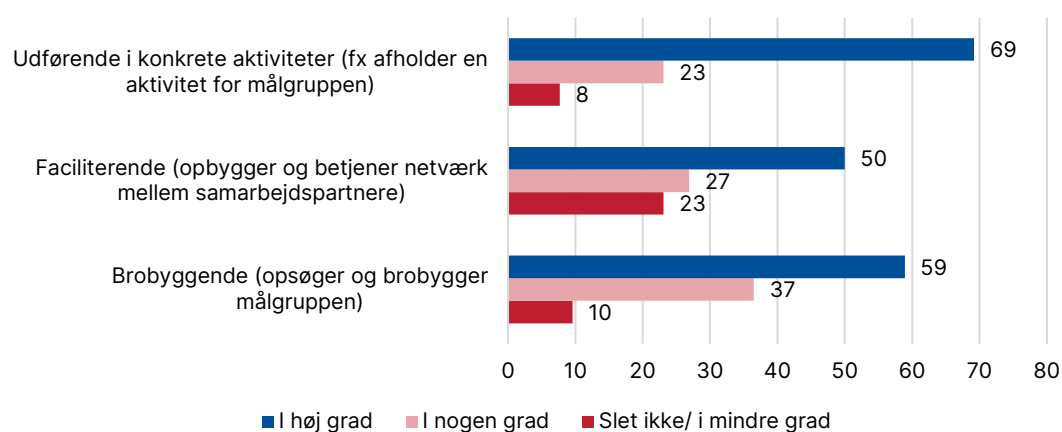
I den boligsociale helhedsplan er der en aktivitet med en familierådgiver. Konkret arbejder familierådgiveren med seks familier i boligområdet. Familierådgiveren beskriver de seks familier som ressourcesvage og som nogle, der mangler sociale kompetencer og kompetencer til at mestre hverdagen. Flere af familierne er også udfordret af analfabetisme og manglende danskundskaber. Samtidig beskriver familierådgiveren, at familierne har en tendens til at reagere opgivende, resignerende og ansvarsfralæggende, når de bliver mødt af krav fra kommunale aktører, eksempelvis i daginstitutionen.

Familierådgiveren oplever, at det har været vanskeligt at opbygge relationer til de seks familier, og hun har brugt væsentlig mere tid, end hun plejer at bruge på at skabe tillid og tryghed, så relationer har kunnet opstå. Familierådgiveren vurderer, at relationsopbygningen har været vanskeliggjort af, at familierne har en stor mistro og mistillid til, at det kommunale system vil dem noget godt. Familierådgiveren har selv oplevet, at hun til en start blev mødt af mistillid, og at hun langsomt gennem aftaler og konkret hjælp og støtte til familierne stille og roligt fik fjernet mistilliden og erstattet den med tillid og tryghed.

Rolle

I en survey til samtlige projektledere i de boligsociale helhedsplaner er projektlederne blevet spurgt om, hvilken rolle de påtager sig på småbørnsområdet. Det fremgår af Figur 3.5, at de i høj grad både er udførende, faciliterende og brobyggende. Det vil sige, at de boligsociale medarbejdere træder ind og ud af de skiftende roller afhængig af konteksten og den konkrete familie, de er i berøring med.

Figur 3.5 Projektlederens vurderinger af, hvordan medarbejdere i helhedsplanen arbejder med 0-6-årige børn og deres forældre i 2020. Procent.

Anm.: N = 54.

Kilde: Survey til projektledere i 2020 indsamlet af BUILD/AAU.

I interviewene med de boligsociale medarbejdere på småbørnsområdet uddybes de tre roller – udførende, faciliterende og brobyggende – med, at de også er understøttende og koordinerende i forhold til den kommunale kernerdrift. Konkret betyder det, at de boligsociale medarbejdere på daglig basis vejleder den enkelte borger i forhold til praktiske problemstillinger, informerer om mulige tilbud fra kommunen eller det boligsociale samt brobygger til relevante dele af det kommunale system. I rådgivningstilbuddet kan de boligsociale medarbejdere tilbyde familier hurtig hjælp til at komme videre med presserende problemstillinger, som der ifølge den boligsociale leder ofte medvirker til at spærre for forældrenes energi og udsyn til eksempelvis at søge beskæftigelse eller deltage i børnenes fritidsliv.

Familierådgiveren sidder også ofte med som bisidder til familiernes samtaler med kommunale aktører, hvor hun understøtter de kommunale aktørers arbejde ved at tage sig tid til før, under og efter samtalerne at forventningsafstemme og forklare forældrene, hvad de kommunale aktører tilbyder, og hvorfor.

Eksempel på understøttende rolle

Der var en forælder fra målgruppen, som havde gennemgået mange forløb og tiltag i jobcenterregi uden virkning. Ifølge jobcenteret skyldtes det en sprogbarriere og mangel på en egnet tolk, men efter at have været i familien i længere tid fik familierådgiveren på fornemmelsen, at den pågældende mor på mere generel basis havde svært ved at tage imod beskeder og udføre opgaver. Familierådgiveren fik hende henvist til en neuropsykologisk screening, som viste, at forælders IQ og funktionsevne var meget lav, hvilket muliggjorde, at forælderen kunne tilkendes et fleksjob, hvorefter en lang række ting faldt på plads, og forælderen fik mere selvtillid, bedre selvværd og mere tid til familien, som nu var sikret fast indkomst.

Kilde: Familierådgiveren.

3.3.5 Samarbejde om opgaveløsningen

På det *strategiske* plan er der generelt en større efterspørgsel fra den boligsociale tilgang på et gensidigt samarbejde med kommunen om småbørnsfamilierne, mens der i det kommunale perspektiv primært er en efterspørgsel på et samarbejde afgrænset af de kommunale skal-opgaver.

På det *udførende* plan fremhæver både de boligsociale og kommunale medarbejdere dog vigtigheden af et samarbejde givet, at de hver især har forskellige tilgange, metoder og roller i forhold til målgruppen og derfor har helt oplagte muligheder for at supplere hinanden. De boligsociale aktører fortæller samtidig, at de på det udførende niveau har opbygget et godt samarbejde med daginstitutionerne, skolerne, familieafdelingen og jobcenteret. En boligsocial medarbejder oplevede, at det indledningsvist var en meget udfordrende opgave for hende at gøre opmærksom på sig selv over for de kommunale aktører og at få dem til at inddrage hende i at understøtte deres arbejde. Denne udfordring kan hænge sammen med, at der på det strategiske niveau i kommunen ikke er den store efterspørgsel på et samarbejde med den boligsociale tilgang, selvom den boligsociale helhedsplan fordrer det.

Både boligsociale og kommunale aktører oplever, at der er udfordringer i samarbejdet. Den kommunale dagtilbudschef vurderer, at der er en vis afstand i samarbejdet med den boligsociale helhedsplan, eftersom de boligsociale medarbejdere sidder et andet sted

end de kommunale medarbejdere – trods fælles forankring. Den fysiske afstand bidrager til, at parterne glemmer hinanden og ofte bliver i eget regi; dvs. enten i den boligsociale helhedsplan eller i den kommunale drift. Dagtilbudschefen vurderer, at for at der kan opstå et godt samarbejde, er det vigtigt, at der er en mere kontinuerlig dialog, hvor parterne kan vende problematikker og få indsigt i hinandens arbejde.

Samarbejdsudfordringer mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang forekommer at bunde i flere forhold: 1) et manglende strategisk narrativ om behovet for og potentialet i et samarbejde, der giver barrierer på det udførende plan, 2) utilstrækkelig inddragelse af hinanden i identifikation af problemer og løsninger, hvilket minimerer den ikke-inddragedes motivation til at deltage i et givet projekt, og 3) manglende forventningsafstemning om, hvordan man udnytter hinandens styrker bedst muligt.

To eksempler på samarbejdsudfordringer

- Den boligsociale projektleder fortæller, at de både i forhold til boligsociale forældrekurser samt indsatsen med familierådgiveren har ønsket at samarbejde med både daginstitutionerne og forvaltningen; noget, som de oplever ikke er lykkedes endnu. Konkret vurderer den boligsociale leder, at helhedsplanen formentlig har grebet opgaven forkert an, fordi det var den boligsociale helhedsplan, der udtænkte indsatsen og efterfølgende henvendte sig til dagtilbuddene. Projektlederen vurderer, at en erfaring er, at det er vigtigt, at begge parter fra start samarbejder om udtænkningen og udformningen af en konkret aktivitet, for at et samarbejde lykkes.
- Manglende forventningsafstemning om målgruppen har betydet, at den boligsociale forventning var, at forvaltningen ville henvise familier til indsatsen, men det endte med, at helhedsplanen rekrutterede familierne gennem deres egne forældrekurser og i samarbejde med frivillige foreninger. De familier, som forvaltningen henviste, var familier, som den boligsociale helhedsplan vurderede, at de kommunale familiekonsulenter ikke selv kunne flytte, og som i øvrigt ikke ønskede at indgå i indsatsen.

Vi henvender os til forvaltningen og siger, at vi har det her tilbud, og hvis de har øje på nogle flygtningefamilier, som kunne profitere af den her lidt håndholdte støtte, måtte de sige til. Og vi havde en aftale om, at de skulle rekruttere seks familier. De kommer med seks familier, de ikke selv kan flytte, og på daværende tidspunkt har de selv to familiekonsulenter, som arbejder med familierne. Disse familier ønsker ikke at samarbejde, og det gør det rigtig svært for os at skabe gode resultater med sådanne familier. Ud af de seks endte vi op med én ... og de har så fået en håndholdt støtte i meget lang tid.

3.4 Det boligsociale bidrag

Formålet med de boligsociale helhedsplaner til familier med småbørn i alderen 0-6 år er at øge børnenes trivsel samt kompetencer hos både forældre og børn gennem konkrete boligsociale aktiviteter samt ved hjælp af en entydig ledelse og en strategisk samarbejdsaftale med kommune og boligorganisation.

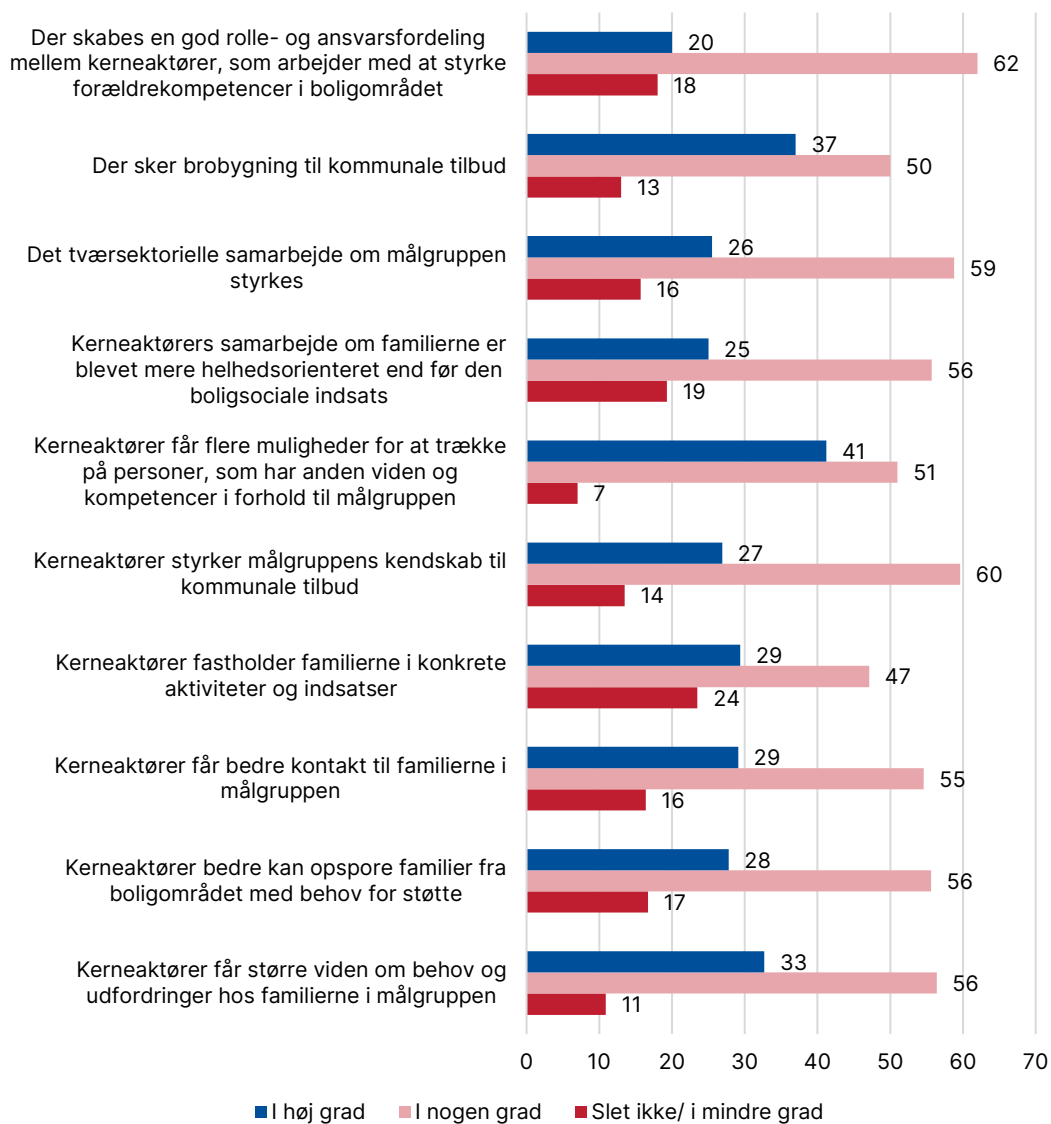
De registerbaserede analyser af småbørnsområdet peger tydeligt på, at der er udfordringer og behov blandt en synlig del af småbørnsfamilier i boligområder med en boligsocial helhedsplan. Over halvdelen af 0-6-årige fra MENAPT-lande er født med mindst

en restgruppeforælder, og vi kan endvidere observere, at det, at mor på fødselstidspunktet er i restgruppen, hænger sammen med en øget risiko for, at barnet i gennemsnit har en marginal lavere fødselsvægt, i lavere grad er indskrevet i dagtilbud og i højere grad skoleudsættes. Samlet set identificerer vi, at der over tid er sket et fald i andelen af børn, der har risikofaktorer for udsathed.

Casestudiet beskriver tilsvarende, at målgruppen har komplekse udfordringer, og at forældre er kendetegnet ved få ressourcer og kompetencer, og det giver sig hos børnene bl.a. udslag i utilstrækkelige alderssvarende sproglige og sociale kompetencer.

I en survey til samtlige projektledere i de boligsociale helhedsplaner foretaget af BUILD/AAU er projektlederne blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever, at den boligsociale helhedsplan bidrager til forskellige dele af opgaveløsningen med familier med småbørn. Det fremgår af Figur 3.6, at en betydelig andel af boligsociale projektledere på tværs af samtlige helhedsplaner vurderer, at de boligsociale helhedsplaner i høj eller i nogen grad bidrager til, at der sker en brobygning til kommunale tilbud, at tidlig opsporing styrkes, at familierne fastholdes i aktiviteter, og at der skabes flere muligheder for at inddrage forskellige fagligheder i opgaveløsningen. Tværsektorielt vurderes samarbejdet om målgruppen også at blive forbedret. I forhold til at skabe en bedre rolle- og ansvarsfordeling mellem kerneaktører på området og i forhold til at fastholde målgruppen i aktiviteter, vurderer 30 pct. af de boligsociale projektledere, at den boligsociale helhedsplan slet ikke bidrager til dette.

Figur 3.6 Projektlederens vurderinger af den boligsociale helhedsplans bidrag til opgaven med 0-6-årige børn og deres forældre i 2020. Procent.

Kilde: Survey til projektledere i 2020 indsamlet af BUILD/AAU.

Casen illustrerer, at der både i den kommunale myndighedstilgang og i den boligsociale tilgang er et klart fokus på de udfordringer og behov, der er hos dele af småbørnsfamilierne, samt at de to tilgange har to forskellige afsæt for at observere udfordringerne og handle på dem. Kommunalt er fokus på barnets kompetencer, mens det boligsociale fokus er på hele familien og på i første omgang at håndtere forældres utilstrækkelige forældrekompetencer. I selve indsatserne arbejder både kommune og boligsociale medarbejdere med hele familien, men ud fra de to forskellige afsæt.

Casen illustrerer også, at et samarbejde kan være vanskeligt, og at samarbejde på det udførende niveau vanskeliggøres af, at det strategiske niveau ikke har en konsensus om, hvordan den kommunale kernerdrift og den boligsociale helhedsplan kan samarbejde. Den boligsociale helhedsplan oplever at have et uudnyttet potentiale for bidrag, fordi det

strategiske niveau i kommunen primært opfatter de boligsociale aktiviteter som en forlængelse af den kommunale kernerdrift.

På det udførende niveau blandt kommunale og boligsociale aktører er der en forståelse af, at et samarbejde er vigtigt, fordi de har to forskellige afsæt for at møde borgeren. Særligt skaber myndighedsdelen begrænsninger for de kommunale aktører, og det giver de boligsociale aktører et manøvrerum i forhold til at skabe kontakt og dialog med borgeren, givet at den boligsociale tilgang ikke har denne myndighedsfunktion.

Både boligsociale og kommunale aktører fremhæver, at den boligsociale tilgang arbejder på en anden måde end kommunen. I kraft af at de boligsociale medarbejdere ikke har myndighedsrollen, har de mere fleksible arbejdsrammer og andre muligheder for langvarig håndholdt og nær kontakt. De kan således inddrage, tilgå og se målgruppen på en anden måde, end kommunen kan. Heri formulerer både de udførende kommunale medarbejdere og de boligsociale medarbejdere, at potentialet for samarbejde mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang ligger.

Tilsvarende er der på det udførende niveau også konsensus om, at selvom det boligsociale kan noget særligt i forhold til målgruppen, kan det boligsociale ikke stå alene i forhold til arbejdet med målgruppen. Der er netop behov for en kommunal myndighedskasket og en kommunal kernerdriftsopgave, der mest intensivt er i berøring med småbørnsfamilier.

Selvom den boligsociale helhedsplan på strategisk niveau ikke er inviteret ind i samarbejde ud fra de muligheder, som det boligsociale arbejde har, er der et boligsocialt bidrag, som udfolder sig på det udførende niveau. Det boligsociale bidrag ligger i at være medierende og oversættende part mellem kommune og borger og som bidrag til, at konteksten og helheden om borgeren bringes i spil. På det udførende niveau hos både kommunale aktører og boligsociale aktører er der en vurdering af, at dette boligsociale bidrag er vigtigt for at finde den bedst mulige løsning for borgeren.

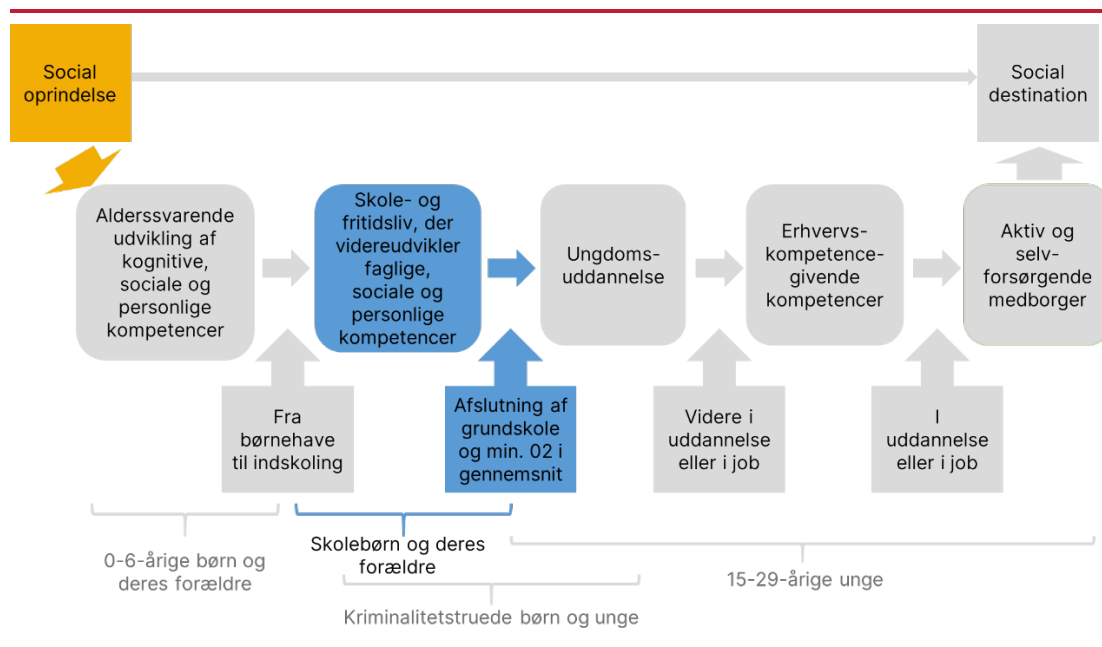
4 Familier med skolebørn

I dette kapitel beskriver vi skolebørn og deres familiemæssige baggrund. I den boligsociale helhedsplan er fokus på, at indsatser skal bidrage til at forbedre børn og unges skolegang, øge deres trivsel samt øge kompetencer hos børn og unge og deres forældre.

Vi ved fra forskningen, at stimulerende læringsmiljøer for børn ofte varierer med familiers sociale baggrund, og at familier med mange ressourcer ofte skaber bedre betingelser for læring end familier med få ressourcer (Thomsen et al., 2019). En social og økonomisk udsat opvækst sætter sine spor i forhold til, hvor godt børn og unge kommer igennem et skoleforløb (Rockwool Fonden Forskning, 2021; Thomsen et al., 2019). Derfor beskriver vi skolebørns udgangspunkt for skolegang og deres forløb med fokus på deres forældres baggrund.

Vi undersøger, om der er sammenhæng mellem, hvordan det går skolebørn, og det at vokse op med forældre i restgruppen, samt hvilke tegn der eventuelt er på, at velfærdsindsatser og den boligsociale helhedsplan kan kompensere for social oprindelse og understøtte, at børnene og de unge klarer sig bedst muligt. Vi har således fokus på sammenhængen mellem social oprindelse forstået som restgruppe eller ikke-restgruppe, og på, hvordan et skolebarn i alderen 6-18 år klarer sig undervejs i skoleforløbet og i forbindelse med afslutningen af skoleforløbet.

Figur 4.1 Skolebørn og deres forældre.

Kapitlet er baseret på registerdata samt et kvalitativt casestudie af, hvordan boligsociale og kommunale aktører i et bestemt område arbejder med og samarbejder om målgruppen. Casestudiet består af interviews med skolekonsulent, daginstitutionsleder og kommunal medarbejdere i fritidsforvaltningen. Derudover er boligsociale medarbejdere og leder interviewet. Endelig indgår survey-data fra samtlige projektledere, der er indsamlet af BUILD/AAU.

4.1 Hovedkonklusion i kapitlet

Social oprindelse – i betydningen af, at mor er i restgruppen – har en negativ betydning for børns skoleforløb. Det gælder både for børn i de udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan og i befolkningen. På objektive forhold – som økonomisk fattigdom og risikofaktorer – stiger den sociale udsathed i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan i perioden 2000-2019. Alligevel er der i boligområder med en boligsocial helhedsplan fra 2000 til 2019 sket en betydelig reduktion i chanceulighed for børn med forældre i restgruppe sammenlignet med i befolkningen. Denne positive udvikling indikerer, at der sker en større grad af kompensering for forældrebaggrund i boligområder med en boligsocial helhedsplan, end der sker i befolkningen generelt. Det kan hænge sammen med netop tilstedeværelsen af en boligsocial helhedsplan. Det er konklusionen på baggrund af følgende analyseresultater:

- Økonomisk fattigdom er et stigende problem blandt familier med skolebørn i de udsatte boligområder. Næsten 4 ud af 10 skolebørn lever under den økonomiske fattigdomsgrænse.
- Over 70 pct. af skolebørn med herkomst fra MENAPT-lande har mindst en restgruppeforælder ved fødslen i de udsatte boligområder. For børn med ikke-MENAPT-baggrund er det 4 ud af 10.
- Over tid er der sket en stigning i andelen af skolebørn, der oplever risikofaktorer for udsathed – både i de udsatte boligområder og i befolkningen.
- Skolebørn med en mor i restgruppen klarer sig dårligere på skole-outcomes som fravær, trivsel og nationale test end børn, der ikke har en mor i restgruppen. Alligevel er der i boligområder med en boligsocial helhedsplan fra 2000 til 2019 sket en tydelig reduktion i chanceulighed for netop restgruppebørn. Børn af restgruppeforældre i de udsatte områder afslutter i højere grundskolen end børn af restgruppeforældre, der ikke bor i udsatte områder. Ligeledes er der relativt færre restgruppebørn, der afslutter med mindre end 02 i gennemsnit i afgangseksamen i de støttede områder end i befolkningen.
- Når det lykkes kommunale og boligsociale aktører at samarbejde om at løfte målgruppen, hænger det i høj grad sammen med et strategisk narrativ om nødvendigheden af at finde løsninger på problemer, der rækker ud over forvaltninger og organisatoriske afgrænsninger, fordi målgruppens problemer er komplekse og sammensatte.
- Den boligsociale tilgang kan fungere som ice-breaker til at nå familier, der igennem længere tid har været i det kommunale system, uden at det er lykkedes at skabe forandringer, og den boligsociale tilgang kan i den sammenhæng bidrage med kontekstuel viden og helhed, hvor familie, fritid og boligområdet inddrages.

Vi indleder kapitlet med at beskrive forekomsten af udsathed i familier med skolebørn i de støttede områder, den almene sektor og i befolkningen, hvor vi ser på udviklingen i antallet af unge med forældre i restgruppen, økonomisk fattigdom samt i forekomsten af risikofaktorer hos skolebørn. Dernæst beskriver vi udviklingen i, at skolebørn afslutter grundskolen. Endelig beskriver vi, hvordan samarbejde om opgaveløsningen kan foregå med udgangspunkt i et specifikt casestudie.

4.1 Stigende udsathed blandt familier med skolebørn

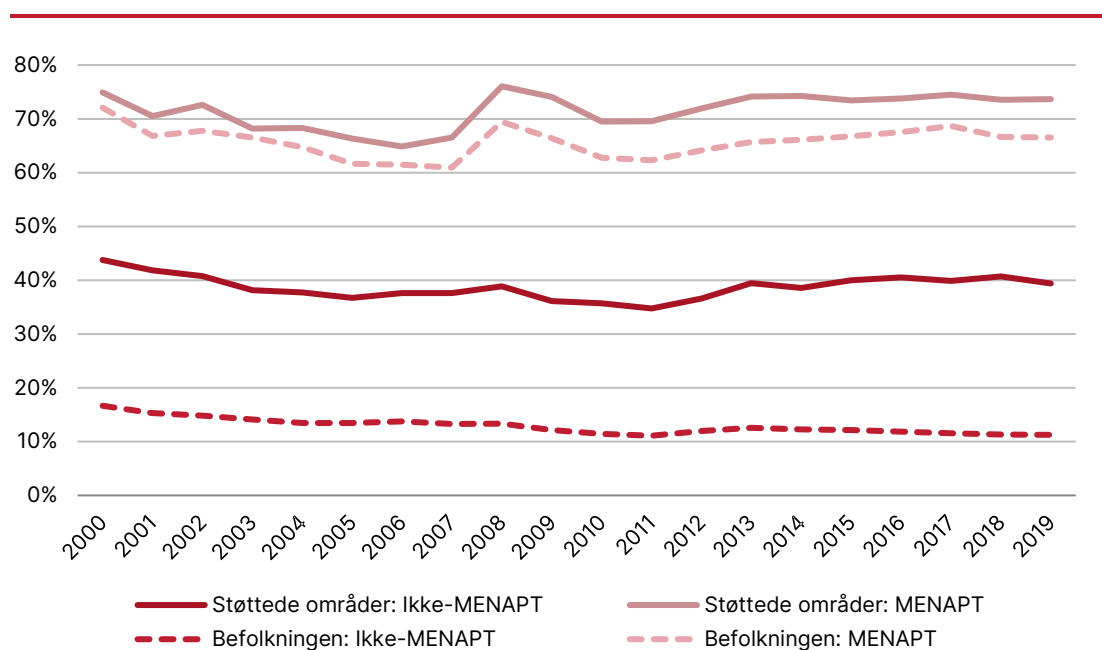
I Figur 4.2 kigger vi på andelen af skolebørn i alderen 6-17 år med mindst en forælder i restgruppen for børn af hhv. ikke-MENAPT-herkomst og med herkomst fra et MENAPT-land. Overordnet set er der en markant højere andel af skolebørn i støttede områder med

en herkomst fra et MENAPT-land, der har mindst en forælder i restgruppen, end børn med en herkomst fra et ikke-MENAPT-land. Der er tale om en forskel på 30 procentpoint.

I de støttede områder har lige omkring 70-75 pct. af skolebørn med en herkomst fra et MENAPT-land mindst en forælder i restgruppen igennem hele perioden 2000 til 2019.⁹ Blandt børn med ikke-MENAPT-herkomst i de støttede områder er andelen af børn med mindst en forælder i restgruppen faldet fra 44 pct. til 39 pct., og et tilsvarende fald er sket i befolkningen for børn med ikke-MENAPT-herkomst; her er andelen af børn med mindst en forælder i restgruppen faldet fra 17 til 11 pct.

Denne forskel kan betyde, at børn og unge møder skolen med forskellige ressourcebaggrunde, og det er en relativ stor andel af børn og unge i områderne, der kan opleve, at skolegangen er vanskeliggjort af at have forældre med få ressourcer. Det kan stille større krav til skole og øvrige indsatser i forhold til at kompensere for baggrund.

Figur 4.2 Andel af skolebørn med mindst en forælder i restgruppen opgjort for herkomst. Procent.

Anm.: N (Støttede områder: Ikke-MENAPT) = 2.273-2.938; N (Støttede områder: MENAPT) = 1.260-2.352; N (Almene områder: Ikke-MENAPT) = 7.767-9.748; N (Almene områder: MENAPT) = 1.789-3.550; N (Befolkningen: Ikke-MENAPT) = 51.685-68.868; N (Befolkningen: MENAPT) = 2.374-5.058.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I Figur 4.3 ser vi på udviklingen i andelen af 18-årige, der, mens de er 6-18 år, lever i familier, der har en ækvivaleret disponibel indkomst under fattigdomsgrænsen i perioden 2000-2019. Vi ser, at andelen af skolebørn, der oplever økonomisk fattigdom, er et stigende problem i boligområder med en boligsocial helhedsplan. Vi ved fra bl.a. Lesner

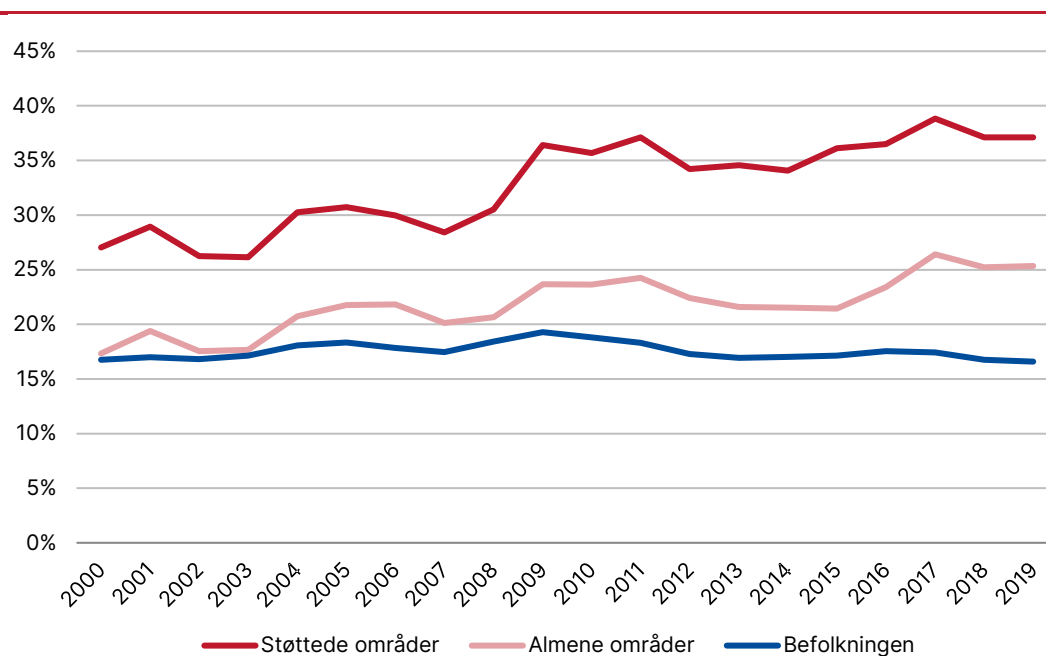
⁹ Andelen dykker kortvarigt ned under 70 pct. i årene op til finanskrisen, hvilket formodentligt er et udtryk for den høje beskæftigelse blandt ufaglærte, inden krisen indfandt sig. Under krisen var det ligeledes i højere grad ufaglærte, der var uden beskæftigelse, hvilket afspejles i, at andelen stiger mere for MENAPT-forældre, som i højere grad er ufaglærte, end ikke-MENAPT-forældre.

(2018), at fattigdom i opvæksten kan have en række negative implikationer for de unges livschancer.

Andelen af 18-årige unge i økonomisk fattige familier i de støttede boligområder stiger med 10 procentpoint fra 27 pct. til 37 pct. En stigning i samme størrelsesorden finder vi i den almene sektor fra 17 pct. til 25 pct., mens andelen i befolkningen er uændret på 17 pct.

Figur 4.3 Andel 18-årige, der, mens de var 6-18 år, var i familier med en ækvivaleret disponeret familieindkomst under fattigdomsgrænsen. Særskilt for støttede områder, almene områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 3.899-5.169; N (Almene områder) = 8.128-10.503; N (Befolkning) = 54.470-74.035.
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Som for de 0-6-årige børn i forrige kapitel har vi for skolebørn også undersøgt forekomsten af forskellige risikofaktorer. For skolebørnene kigger vi på de samme risikofaktorer som for de 0-6-årige: brud i familien, forældres sigtelser eller domme, forældres misbrug, forældres psykiske sygdom, hyppige flytninger samt forekomsten af person- og familierettede foranstaltninger. I Tabel 4.1 fremgår andelen af 18-årige unge, der har oplevet forskellige risikofaktorer i deres opvækst, fra de er 6-18 år.

Samlet set er andelen af 18-årige unge, der ikke har oplevet nogle risikofaktorer i alderen 6-18 år i boligområder med en boligsocial helhedsplan, faldet markant i perioden 2000 til 2019. I 2000 havde 25 pct. af de 18-årige ikke oplevet nogle af risikofaktorerne, fra de var 6-18 år. I 2019 er denne andel faldet til 16 pct. Faldet i andelen af unge, der *ikke* har oplevet nogle risikofaktorer, er primært båret af, at der er sket en markant stigning i antallet af forældre, der er i behandling for psykisk sygdom, fra 7 pct. til 27 pct. Samme udvikling i forhold til psykisk sygdom ses i befolkningen, hvor andelen er steget fra 3 pct. til 12 pct. Men samlet set er faldet i andelen af 18-årige i befolkningen, der ikke har oplevet mindst en risikofaktor, mindre – fra 49 pct. til 41 pct. – både relativt og også på et væsentligt lavere niveau.

Tabel 4.1 Andelen af 18-årige, der har oplevet risikofaktorer, mens de var 6-18 år. Procent.

	Støttede områder		Befolkningen	
	2000	2019	2000	2019
Mindst et brud i familien	49	54	33	43
Mindst en forælder med en sigtelse eller dom	18	11	6	5
Mindst en forælder med misbrug	3	3	1	2
Mindst en forælder i behandling for psykisk sygdom	7	27	3	12
Mere end to flytninger	22	18	16	16
Personforanstaltninger	10	14	4	8
Ingen af de ovenstående risikofaktorer	25	16	49	41

Anm.: N (Støttede områder) = 3.035-4.523; N (Almene områder) = 7.009-9.455; N (Befolkning) = 45.570-69.180.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

For de små børn i alderen 0-6 år har vi allerede set, at der er forskelle i barnets udgangspunkt vedrørende, hvorvidt mor er i restgruppe eller ikke, trækker spor ind i den tidlige barndom. I Tabel 4.2 har vi set på, om det at have en mor i restgruppen også trækker spor ind i skolealderen. Det gør det.

Skolebørn af mødre i restgruppen har mere fravær i gennemsnit i indskoling, på mellemtrin og i udskoling, end børn med mødre, der ikke er i restgruppen. Det gælder for både børn i de støttede områder og i befolkningen. Børn med mødre i restgruppen klarer sig mindre godt i de nationale test i dansk og matematik igennem hele skoleforløbet. Der er tilsvarende også forskel på andelen, der afslutter folkeskolens afgangseksamen, hvor en lavere andel med mødre i restgruppen afslutter med afgangseksamen. Tilsvarende finder vi forskelle på, om unge tager på efterskole. Her er der en væsentlig lavere andel blandt unge med mødre i restgruppen end blandt unge uden mødre i restgruppen. Det hænger formentlig sammen med, at det er bekosteligt at sende sit barn på efterskole.

Når vi kigger på trivsel hos børn og unge i skolen, finder vi tilsvarende, at der er signifikante forskelle på børn i de støttede områder, afhængig af om mor er i restgruppe eller ikke. En højere andel af børn med mødre i restgruppen har en høj grad af trivsel sammenlignet med skolebørn, der ikke har en mor i restgruppen. I befolkningen er der ingen signifikant forskel. Samme mønster gælder for børn med og uden en mor i restgruppen i befolkningen.

Tabel 4.2 Forskelle på skolebørn med mor i restgruppe og skolebørn med mor ikke i restgruppe. Opgjort for de støttede områder og befolkningen.

	Gns. fravær i indskoling Som 9-årige, pct.	Gns. NT-resultat dansk læsning i 2. kl. 9-årig	Gns. fravær i mellemtrin, pct.	Gns. NT-resultat dansk læsning i 4. kl. alder	Gns. NT-resultat matematik i 6. kl. alder	Trivsel fra det senest tilgængelige år, pct.	NT i dansk, 8. kl.	Gennemsnitlig fravær i udskoling, pct.	Afsluttet grundskole, pct.	Efterskole, pct.
<i>Støttede områder</i>										
Mor i restgruppe	8	39	8	33	36	24	39	9	87	5
Mor ikke i restgruppe	6	48	7	44	46	21	47	8	91	12
<i>Befolkningen</i>										
Mor i restgruppe	7	42	8	38,1	40,0	21	41	10	87	12
Mor ikke i restgruppe	5	57	5	56	58,1	20	57	6	95	32

Anm.: Alle forskelle er signifikante. De to første kolonner gælder for populationen af 9-årige, mens de otte sidste kolonner er for populationen af 18-årige.

Afsluttet grundskole defineres som at optræde med karakterer i bundne prøvofag i karakterregisteret, blandt elever på folkeskoler, efterskoler samt fri- og privatskoler.

I Bilagstabel 6.1 fremgår antallet af observationer

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

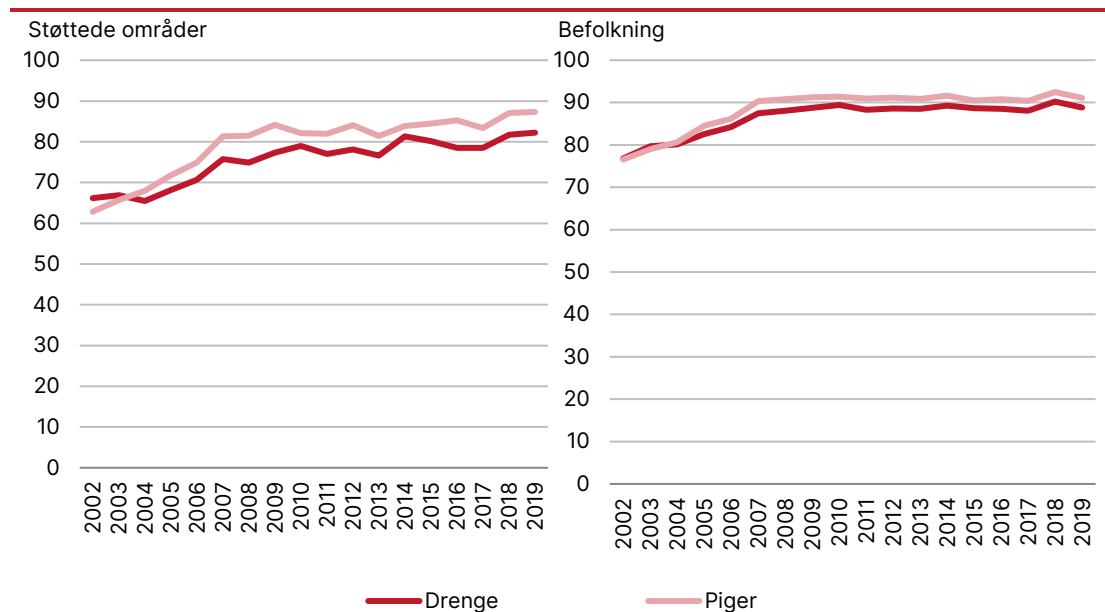
4.2 Flere børn af forældre i restgruppen afslutter grundskolen i 2019

Færdiggørelsen af grundskolen med en afgangseksamen markerer en overgang i unges liv; en overgang, som ikke alle unge kommer lige godt igennem. I Figur 4.4 ser vi på udviklingen blandt piger og drenge i forhold til at afslutte grundskolen med en afgangsprøve.

Vi ser overordnet, at for både piger og drenge i boligområder med en boligsocial helhedsplan og i befolkningen er der i perioden fra 2002 til 2019 sket en stigning i andelen, der afslutter med en afgangseksamen, men den relative stigning er størst i boligområder med en boligsocial helhedsplan.

I boligområder med en boligsocial helhedsplan afsluttede 66 pct. af drengene og 63 pct. af pigerne med en afgangseksamen i 2002, og disse andele er i 2019 steget til hhv. 82 pct. og 87 pct. I befolkningen er der også sket i stigning i samme periode, fra 77 pct. i 2002 til 90 pct. i 2019 af piger og drenge, der afslutter med en afgangseksamen. Således er pigerne i boligområder med en boligsocial helhedsplan næsten på niveau med befolkningsgennemsnittet.

Figur 4.4 Andel af de 9. klasses elever, der optræder i elevregisteret, og som har afsluttet grundskolen med afgangsprøven. Procent.

Anm.: N (Støttede områder, drenge): 1.653-2.028; N (Støttede områder, piger): 1.726-2.230; N (Befolkning, drenge): 25.940-33.180; N (Befolkning, piger): 26.328-32.850, blandt folkeskoler, efterskoler samt fri- og privatskoler.

Note: Afsluttet folkeskolen med afgangsprøve defineres som at optræde med karakterer i bundne prøvefag i karakterregisteret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I Tabel 4.3 kigger vi på, hvordan en social oprindelse forstået som, at mindst en forsørger er i restgruppen eller ikke, har betydning for, om skolebørn afslutter med en afgangseksamen.

Vi ser, at der generelt er en lavere andel både i de støttede boligområder og i befolkningen, der har forældre i restgruppen, og som afslutter med en afgangseksamen, sammenlignet med børn, der ikke har forældre i restgruppen. Det peger på, at social oprindelse har betydning for, om en ung afslutter sin grundskole. Vi ser endvidere, at børn i de støttede områder haler ind på befolkningen i forhold til at afslutte med en afgangseksamen, og vi ser yderligere, at børn af restgruppeforældre over tid haler ind på børn med ikke-restgruppeforældre, og at børn af restgruppeforældre i de støttede områder i højere grad afslutter med en afgangseksamen end børn med restgruppeforældre i befolkningen.

Det vil sige, at børn af restgruppeforældre i boligområder med en boligsocial helhedsplan klarer sig bedre, end børn af restgruppeforældre i befolkningen. Denne positive udvikling indikerer, at der sker en større grad af kompensering af forældrebaggrund i boligområder med en boligsocial helhedsplan, end der sker i befolkningen generelt.

Tabel 4.3 Andel blandt 9. klasse-elever, i støttede områder og befolkningen, der optræder i elevregisteret, og som har afsluttet grundskolen med afgangsprøven særskilt efter, om den unge havde mindst én forælder i restgruppen, da den unge var 15 år. Procent.

	2007	2019
<i>Støttede områder</i>		
Restgruppe	64	81
Ikke restgruppe	77	89
<i>Befolkning</i>		
Restgruppe	66	77
Ikke restgruppe	87	92

Anm.: N (Støttede områder, ingen forældre i restgruppen): 1.611-1.901; N (Støttede områder, mindst én forælder i restgruppen): 1.925-2.133; N (Befolkning, ingen forældre i restgruppen): 49.702-56.675; N (Befolkning, mindst én forælder i restgruppen): 8.317-8.353.

Afsluttet folkeskolen med afgangsprøve defineres som at optræde med karakterer i bundne prøvefag i karakterregisteret.

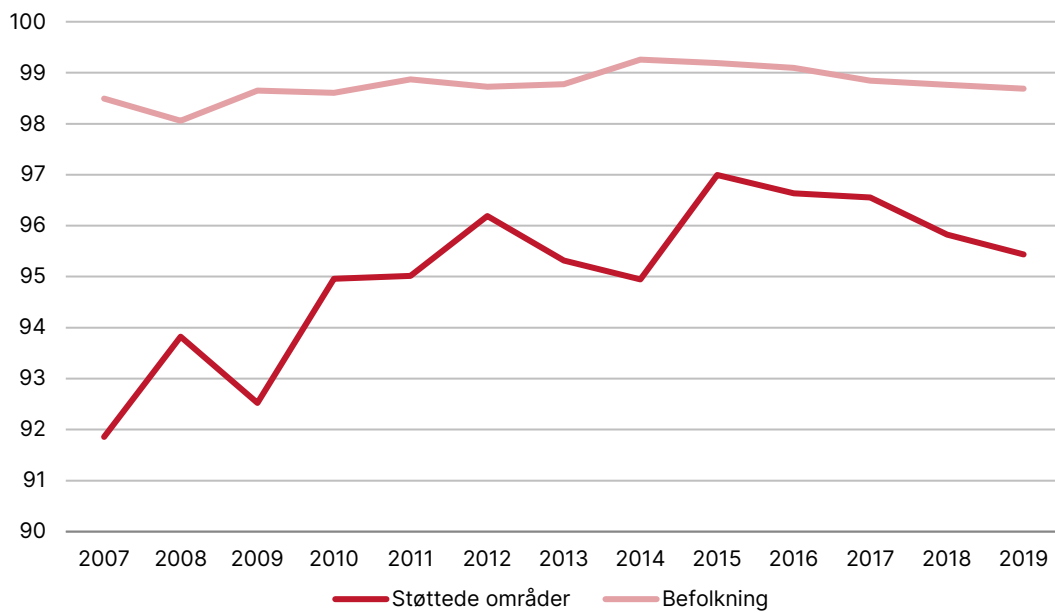
I Bilagsfigur 6.1 fremgår andele i perioden 2000-2019.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Èt er at afslutte med en afgangseksamen, noget andet er, om man afslutter med mindst 02 i gennemsnit i de prøvebundne fag, der er kravet for at komme ind på eksempelvis en erhvervskompetencegivende uddannelse. For at komme ind på en gymnasial ungdomsdannelse er kravet mindst 5 i gennemsnit. Rockwool Fondens Forskningsenhed har tidligere undersøgt sammenhængen mellem udsatte unge i alderen 15-29 år, og hvor stor en del af dem, der ikke har fået 02 i gennemsnit. Udsatte unge refererer her til restgruppen, der udgøres af unge, der ikke er i uddannelse eller job, og som heller ikke har færdiggjort en uddannelse. 52 pct. af 15-29-årige i gruppen af udsatte unge har ikke fået over 02 i gennemsnit i dansk og matematik i folkeskolen (Andersen et al., 2017).

I Figur 4.5 har vi opgjort udviklingen i andelen af 9. klasse-elever, der afslutter med mindst 02 i gennemsnit i de prøvebundne fag. I boligområder med en boligsocial helhedsplan er der sket en svag stigning i andelen, der afslutter med mindst 02 i gennemsnit, fra 92 pct. i 2007 til 95 pct. i 2019. I befolkningen ligger andelen på ca. 99 pct. i hele perioden. Det vil sige, at over tid er unge, der afslutter med mindst 02 i gennemsnit i boligområder med en boligsocial helhedsplan, ved at lukke gabet til unge med mindst 02 i gennemsnit i befolkningen.

Figur 4.5 Andel blandt de 9. klasse-elever, der optræder i elevregisteret, og som har afsluttet grundskolen med afgangsprøven med mindst 02 i gennemsnit i de bundne prøvafag. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder): 3.002-3.357; N (Befolkning): 52.878-59.004
Blandt folkeskoler, efterskoler samt fri- og privatskoler.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Når vi ser på de unge, der ikke afslutter med mindst 02 i gennemsnit og deres sociale oprindelse – om man har mindst en forælder i restgruppen eller ikke – ser vi i Tabel 4.4, at der er en klar sammenhæng mellem, at en ung har mindst en forælder i restgruppen, og at denne unge har under 02 i gennemsnit i afgangsprøven. Både i boligområder med en boligsocial helhedsplan og i befolkningen ligger andelen med under 02 i snit markant højere for unge, der har mindst en forælder i restgruppen, end for unge, der ikke har en forælder i restgruppen. Vi ser dog fra 2007 til 2019, at andelen af unge med forældre i restgruppen, der ikke opnår 02 i gennemsnit, bliver mindre, og det gælder særligt for unge med forældre i restgruppen, og som bor i boligområder med en boligsocial helhedsplan. Det vil sige, at der særligt er sket et relativt større løft for unge med forældre i restgruppen over tid i de støttede områder.

Tabel 4.4 Andel blandt de 9. klasse-elever, der optræder i elevregisteret, og som har afsluttet grundskolen med afgangsprøven med mindre end 02 i gennemsnit i de bundne prøvefag. Særskilt for de støttede områder og befolkningen samt om den unge havde mindst én forælder i restgruppen, da den unge var 6 år. Procent.

	2007	2019
<i>Støttede områder</i>		
Restgruppe	11	6
Ikke restgruppe	5	3
<i>Befolkning</i>		
Restgruppe	8	5
Ikke restgruppe	2	1

Anm.: N (Støttede områder, ingen forældre i restgruppen): 1.437-1.596; N (Støttede områder, mindst én forælder i restgruppen): 1.562-1-578; N (Befolkning, ingen forældre i restgruppen): 46.588-52.168; N (Befolkning, mindst én forælder i restgruppen): 6.210-6.440.

Blandt folkeskoler, efterskoler samt fri- og privatskoler.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

4.3 To afsæt til en lokal velfærdsløsning

Vi går nu over til at beskrive, hvordan den boligsociale helhedsplan og den kommunale kernerdrift løfter den velfærdsmæssige opgave i forhold til skolebørn og deres forældre med fokus på, hvordan der arbejdes med at udvikle, understøtte og kompensere børns baggrund og med at skabe de bedst mulige rammer for børnenes skolegang. Det gør vi med udgangspunkt i kvalitative interviews med boligsociale og kommunale aktører både på strategisk og udførende niveau samt med udgangspunkt i survey til projektledere indsamlet af BUILD/AAU.

4.3.1 Målgruppen og dens behov

Både kommunale og boligsociale aktører oplever, at målgruppen generelt har komplekse og sammensatte problemer og ofte har mange kontakter og sager i kommunen.

Generelle kendetegn ved de familier med skolebørn, der har udfordringer, er, at de er udfordret med sprog, kommunikation og kulturelle opfattelser af skolegang; særligt er der en udfordring i skole-hjem-samarbejdet. Børnenes største udfordring vurderes at være mangel på støtte og opbakning hjemmefra, og at de kommer fra hjem med få sociale og økonomiske ressourcer. Både kommunale og boligsociale aktører vurderer, at nogle af børnene fra målgruppen endvidere har adfærdsmæssige udfordringer i forhold til grænsesøgende adfærd, som kan føre til udfordringer på skolerne, i boligområderne og eksempelvis i det lokale storcenter.

Forældresamarbejde er vigtigt for barnets liv, men forældresamarbejdet er stærkt udfordret

Selvom en del af forældrene har gået i en dansk skole, er der også en væsentlig del, som ikke har, og der er bare en stor forskel i forhold til den forventningsafstemning, der er om, hvordan der samarbejdes. Som skole vil vi godt have, at forældrene bidrager aktivt til udviklingen på skolen. Der er en del familier, der har det indtryk, at det har de ikke været vant til, fra da de selv har gået i skolen, og så er det ikke noget, de skal gøre som voksne.

Kilde: Skolekonsulent.

En medarbejder, der både arbejder med fritidsaktiviteter i den boligsociale helhedsplan samt med forældrekontakt på skolerne, beskriver, at forældrene fra målgruppen ofte har socioøkonomiske udfordringer i forhold til uddannelse og beskæftigelse samt manglende overskud og ressourcer i forhold til at påtage sig forældrerollen, herunder til eksempelvis at hjælpe børnene med lektier eller støtte op om fritidsaktiviteter.

De kommunale aktører beskriver endvidere, at forældrene fra målgruppen ofte har mistillid til det kommunale system, hvilket besværliggør den generelle kontakt til forældrene og herunder arbejdet med børnenes eventuelle adfærdsmæssige udfordringer, eksempelvis i forhold til forældresamtykke til udredning via PPR eller visitering til specialtilbud.

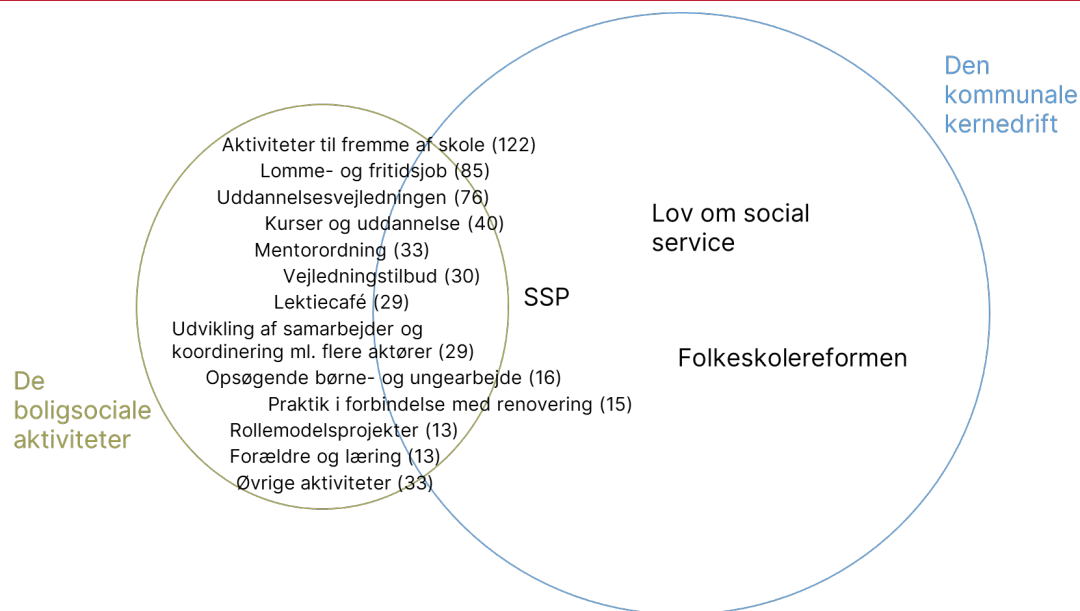
4.3.2 Indsatser til familier med skolebørn

Skoleområdet er rammesat institutionelt med folkeskoleloven og serviceloven, såfremt skolebørn har brug for supplerende indsatser. I Danmark er der 10 års undervisningspligt for alle børn og unge; dog ophører undervisningspligten i det kalenderår, hvor den unge fylder 17 år. Undervejs i et barns skolegang kan ekstra behov for hjælp og støtte hos barnet vise sig. Det kan dreje sig om indlæringsproblemer, dysleksi, psykiske vanskeligheder, fysiske vanskeligheder, udfordringer i skole-hjem-samarbejdet, trivsel og hverdagsmestring. Afhængig af sværhedsgraden i problemer iværksætter skole og kommune tiltag til at håndtere disse behov og udfordringer; disse tiltag iværksættes med udgangspunkt i folkeskoleloven og serviceloven.

Kigger vi på den boligsociale måde at arbejde med skolebørn og deres forældre, fremgår det af Figur 4.6, at de boligsociale aktiviteter finansieret af Landsbyggefondens 2015-18-midler har en stor variation, men med en særlig tyngde på aktiviteter til fremme af skole samt lommepege- og fritidsjob, som der foregår hhv. 122 og 85 af. Disse tal dækker over, at der kan være forskellige aktiviteter igangsat inden for de to overordnede aktivitetstyper. Derudover er der aktiviteter, der har til formål at øge faglige kompetencer og viden, samt der er aktiviteter, der i højere grad har fokus på at øge de personlige og sociale kompetencer for derigennem at styrke skolegangen. Det drejer sig eksempelvis om kreative læringsforløb, fritidslivsaktiviteter samt rollemodels- og mentorprojekter.

Figur 4.6 Aktiviteter og indsatser målrettet skolebørn og deres forældre.

Anm: I parentes fremgår antallet af aktiviteter under denne aktivitetstype.

Kilde: Landsbyggefonden.

4.3.3 Den strategiske forståelse af behovet for en fælles opgaveløsning

På det strategiske niveau illustrerer den konkrete case, at der er konsensus både kommunalt og boligsocialt om, hvordan den boligsociale tilgang og den kommunale kernerdrift tilsammen kan løse de udfordringer, der er i forhold til skolebørn og deres forældre. Konsensus udspringer af en fælles erkendelse af, at de familier, der er udfordret, har komplekse problemer, der kræver helhedsorienterede løsninger, hvor både skole, hjemmet og fritid inddrages. Ligeledes er der en erkendelse af behovet for tværfaglige løsninger og handlinger, der ikke nødvendigvis er afprøvet tidligere, men som har et innovativt indhold og innovativ form.

Det kommunale perspektiv er, at den boligsociale tilgang bidrager til den kommunale kernerdrift ved at fungere som brobygger og bindeled til forældrene. Der forekommer at være en strategisk forståelse i kommunen af vigtigheden af at inddrage så mange forskellige aktører som muligt i arbejdet med målgruppen, eksempelvis den kommunale familieafdeling, skolerne, den boligsociale helhedsplan og øvrige børnehaver. På den måde kan man etablere et tværfagligt samarbejde og opnå en helhedsorienteret indsats, der muliggør, at aktørerne løbende kan bakke op om hinandens indsatser og følge op på dem samt supplere hinanden i arbejdet med tillidsopbygning til det kommunale system og styrkelse af sproget. Denne forståelse er forankret i, at der er en grundlæggende forståelse af, at familier i socialt udsatte positioner ofte ikke kun har et enkeltstående problem, men i stedet en række problemer, der kan forstærke hinanden. Derfor er der behov for forskellige fagligheder og perspektiver på disse familier.

Dette syn på familier er også indlejret på det strategiske niveau i den boligsociale helhedsplan, hvor vurderingen er, at den boligsociale tilgang kan understøtte den kommunale myndighedstilgang gennem indsatser rettet mod målgruppens fritidsliv samt ved at

binde kommunale og frivillige foreningers indsatser rettet mod målgruppens fritids-, hjemme- og skoleliv sammen.

Et fælles strategisk narrativ

Hvad siger de kommunale aktører?

Den boligsociale indsats kan være med til at være brobyggende i forhold til forældrene. Skole og daginstitution er den ene del af børns liv, og den anden del er deres fritidsliv, som jo i høj grad foregår i boligområderne. De boligsociale aktiviteter har en stor rolle, fordi det er jo der, vi som kommune ikke er. Og så er et samarbejde med den boligsociale indsats vigtig, fordi vi er nødt til at få det hele – altså deres skole, fritid og hjemmeliv – til at hænge sammen i børnenes liv.

Hvad siger de boligsociale aktører?

Den boligsociale indsats kan ikke stå alene. Selvom det er en positiv ting, at den boligsociale indsats hjælper et barn med at starte til eksempelvis fodbold, så kan den boligsociale indsats ikke stå alene, hvis barnet samtidig har udfordringer i skolen, eller hvis forældrene mangler overskud til at påtage sig forældrerollen. Det kræver derimod en fælles og koordineret indsats mellem forskellige kommunale aktører, frivillige foreninger og den boligsociale indsats.

På det strategiske niveau i kommunen er forståelsen, at de fra kommunalt hold på skolerne har ansvaret for det pædagogisk-didaktiske arbejde med at klæde børnene fra målgruppen bedst muligt på til at klare sig i livet fremadrettet. Derfor fokuserer de især på at styrke skoleelevers sproglige kompetencer samt forventningsafstemme med forældrene, hvad der forventes af forældrene i skolen, i hjemmet, i fritiden og i samfundet generelt.

På det strategiske niveau i den boligsociale indsats er der en vurdering af, at den boligsociale helhedsplan har en opgave i forhold til at støtte målgruppen i forbindelse med skolestart, at styrke forældresamarbejdet med skolerne, at støtte børnenes fritidsliv, som i høj grad foregår ude i områderne, og på generelt at skabe sammenhæng i indsatserne rettet mod målgruppen på tværs af kommunale, boligsociale og civile aktører. De boligsociale aktører arbejder med at binde indsatser rettet mod hhv. målgruppens fritids-, hjemme- og skoleliv sammen.

En boligsocial medarbejder oplever, at målgruppen ikke anser den boligsociale indsats som værende "farlig", hvorfor de har gode forudsætninger for at opnå tillid og derefter kunne bygge broer mellem borgerne og kommunen. Den boligsociale medarbejder oplever endvidere, at den boligsociale rolle kan være "døren ind" til borgerne samt et bindeled mellem borger og kommune.

4.3.4 Tilgang, metoder og roller

Tilgang

Kommunen arbejder med de samme borgere som den boligsociale tilgang, men har et andet og mere individbaseret blik på målgruppen, hvor de kommunale medarbejdere har

en række myndighedsforpligtelser og skal-opgaver i forhold til det enkelte barn. På skolerne kan det eksempelvis rumme henvisning af børn med adfærdsrelaterede udfordringer til udredning via PPR eller til visitering til specialtilbud, og i familieafdelingen kan det rumme myndighedssager såsom anbringelser samt muligheden for igangsættelse af forløb og eventuelle sanktioner.

Kommunens myndighedsrolle kan ifølge både kommunale og boligsociale aktører være en udfordring i forhold til arbejdet med målgruppen, som kan være besværet af, at målgruppen opfatter kommunen som "farlig" og derfor ikke vil lukke medarbejdere fra familieafdelingen ind. Derfor samarbejder de forskellige kommunale aktører med de boligsociale aktører, som arbejder med at starte dialog og skabe tillid omkring det kommunale arbejde.

De boligsociale aktører anlægger et helhedsorienteret og områdebaseret blik på arbejdet med målgruppen, hvor de ud over et eksplicit fokus på børnenes fritidsliv endvidere har blik for både børnenes hjemme-, fritids- og skoleliv, som de arbejder med at få til at hænge sammen. De boligsociale aktører udtrykker et ønske om og et behov for på tværs af det boligsociale og kommunale at arbejde endnu mere helhedsorienteret, områdebaseret samt forebyggende med målgruppen. En boligsocial leder forklarer:

Det kan godt være, at Stefan henne i skolen ikke klarer sig særlig godt, men der er jo et helt billede. Det kan godt være, at han skal blive bedre til sprog, men det er typisk ikke det, som er problemet. Sprog kan vi alle sammen lære, hvis vi har den nødvendige tryghed hjemmefra og har det godt med vennerne. Det er bare symptomet på, at noget ikke fungerer. Jeg kunne rigtig godt tænke mig, at alle så lidt mere helhedsorienteret på det.

Den boligsociale leder fremhæver, at der både er styrker og udfordringer i at kombinere den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang, hvor kommunen ofte arbejder målstyret og sektorbaseret med individuelle ydelser, og den boligsociale indsats arbejder mere helhedsorienteret og områdebaseret. Styrken ligger i, at de to tilgange supplerer hinanden godt i forhold til målgruppen, men udfordringerne ligger også i de to tilganges fokus på hhv. det enkelte individ og boligområdet og konteksten. Den boligsociale leder ser et øget potentiale for at håndtere borgeres udfordringer og problemer, hvis kommunen arbejder mere helhedsorienteret og områdebaseret i forhold til målgruppen ved at dele målgruppen op efter distrikter og ikke blot cpr-numre.

Metoder

Skolekonsulenten vurderer, at omdrejningspunktet for det kommunale arbejde med målgruppen er at styrke forældresamarbejdet, og at forældrefokusset er der, hvor den kommunale og boligsociale tilgang mødes i et samarbejde. På skolen arbejder de boligsociale medarbejdere tillidsskabende og relationelt med at etablere kontakt til forældrene og starte en dialog mellem dem og skolen. De boligsociale medarbejdere arbejder også understøttende, når de deltager i forældremøder, og vejleder og sparrer med lærerne i forhold til det enkelte barn. De boligsociale medarbejdere kan bidrage med viden om eventuelle kulturelle og kontekstuelle forhold, der måtte spille ind i forhold til det enkelte barns adfærd samt i samarbejdet med familien.

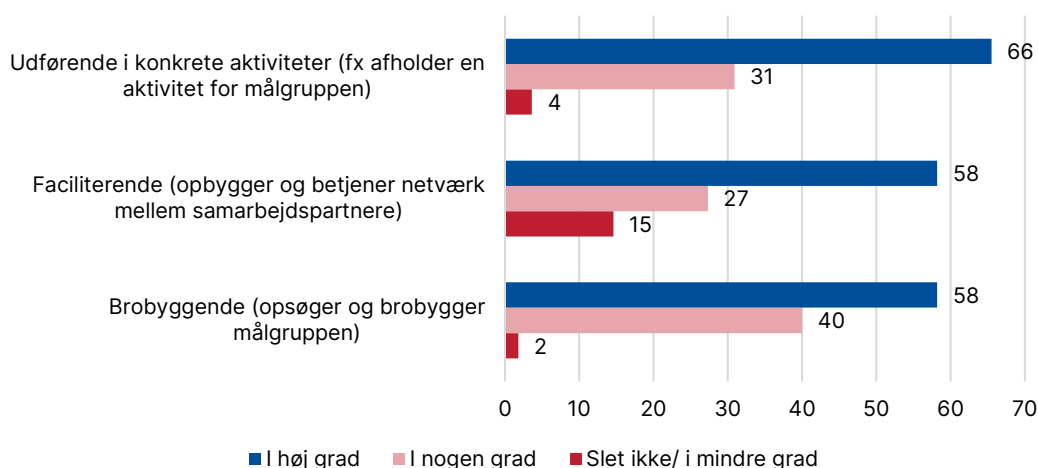
Skolekonsulenten påpeger vigtigheden af at have en kontinuerlig dialog med forældrene fra målgruppen, hvilket kræver, at medarbejderne på skolerne er mere opsøgende og udfarende, end de ellers ville være, for overhovedet at få startet en dialog med forældrene og for derigennem at kunne tale med dem om børnenes eventuelle udfordringer i skolen. Netop i forhold til det opsøgende har den boligsociale tilgang sin store styrke og kan støtte op om skolernes fokus. De boligsociale medarbejdere arbejder med at etablere kontakt til målgruppen og deres forældre gennem relationelt og tillidsskabende arbejde med henblik på at bygge bro til kommunale og civile aktører. Skolekonsulenten vurderer, at samarbejdet med de boligsocialt finansierede integrationsmedarbejderne spiller en meget central rolle i forhold til at være bindeled til nogle af de forældre, som er svære for skolerne at få fat på. Integrationsmedarbejderne arbejder med at etablere dialogen og forældresamarbejdet, og over tid arbejder de med via sparring og vejledning at få den pågældende pædagog eller lærer til at overtage. Skolekonsulenten påpeger dog, at selvom målet er, at læreren eller pædagogen kan stå for kontakten, så har nogle familier fra målgruppen brug for kontinuerlig og løbende hjælp.

I den boligsociale tilgang arbejder medarbejderne desuden med at etablere samarbejder omkring fritidsaktiviteter for børnene i nærområdet, så børnene kan indgå i et struktureret fællesskab, hvor de bruger deres energi konstruktivt og opbygger selvværd og selvtillid frem for at hænge ud i grupper og begå hærværk i området.

Roller

I Figur 4.7 fremgår det på baggrund af en survey til samtlige projektledere, at de boligsociale medarbejdere generelt påtager sig både en opsøgende, koordinerende, brobyggende og understøttende rolle i forhold til den kommunale kernerdrift.

Figur 4.7 Projektlederens vurderinger af, hvordan medarbejdere i helhedsplanen arbejder med skolebørn og deres forældre i 2020. Procent.

Anm.: N = 54.

Kilde: Survey til projektledere i 2020 indsamlet af BUILD/AAU.

I interviewene med de boligsociale medarbejdere i casen fremgår det, at den boligsociale rolle i forhold til målgruppen af familie med skolebørn er både faciliterende, brobyggende

og koordinerende. Særligt på baggrund af den boligsociale helhedsplans tidligere erfaringer med mange forskellige civilsamfundsaktører, der ukoordineret lavede enkeltstående aktiviteter indsatser rettet mod målgruppen i området, påtog den boligsociale helhedsplan leder sig en faciliterende rolle i forhold til at opbygge et dialognetværk, med det formål at bedre kunne koordinere og skabe sammenhæng på tvær af aktiviteterne og indsatserne.

Generelt arbejder de boligsociale aktører med at understøtte kommunens arbejde i forhold til målgruppen gennem brobyggende arbejde samt både generelle og områdebaserede tilbud og individbaserede og håndholdte indsatser.

4.3.5 Samarbejde om opgaveløsningen

Både kommunale og boligsociale aktører beskriver deres indbyrdes samarbejde som værende godt, og begge parter giver udtryk for en opfattelse af, at det i forhold til arbejdet med målgruppen er vigtigt at samarbejde så mange steder som muligt, for derigennem at opnå en mere helhedsorienteret indsats. Kommunen har desuden valgt at oprette til en stilling til en medarbejder, der arbejder delt mellem den boligsociale helhedsplan og skolerne. Denne stilling med fleksible arbejdsrammer, ikke myndighedsfunktion, samt samarbejdsflade med den boligsociale tilgang, frivillige foreninger og en lang række kommunale aktører såsom familieafdelingens socialrådgivere, SSP, skole og ungdomsskolen, udgør et vigtigt supplement til skolens arbejde med målgruppen. Medarbejderen kan tilgå og inddrage forældre, som skolen havde svært ved at nå.

For at skabe endnu bedre rammer for samarbejde har den boligsociale helhedsplan og kommunen valgt at uddanne alt pædagogisk personale inden for neuropsykologisk udviklingspsykologi, hvilket muliggør, at de har kunnet samarbejde med børnehaver og indskoling omkring nogle særlige familieforbøb, hvor parterne i fællesskab har udviklet et fælles børnesyn som de hver især bakker op om og føre videre i hhv. skolen, daginstitutionen og i fritiden.

Den boligsociale leder oplever, at der er et godt kendskab indbyrdes mellem de boligsociale aktører og forskellige kommunale aktører, hvilket muliggør en løbende dialog og et håndholdt samarbejde om, og koordinering af, arbejdet med målgruppen. Parterne har over tid opbygget et samarbejde, hvor de fremfor at konkurrere med hinanden i stedet forsøger at hjælpe hinanden i arbejdet med den fælles målgruppe.

Den forhenværende boligsociale leder beskriver, at den boligsociale helhedsplan i forhold til målgruppens fritidsliv fokuserer på at finde børn og unge, der kunne have gavn af at deltage i foreningslivet, hvortil medarbejdere fra foreningslivet fokuserer på at rekruttere frivillige og understøtte foreningslivet, og hvor medarbejderne fra den kommunale fritidsindsats bidrager med økonomi i form af tilskud til kontingent. Alle tre parter bidrager på forskellig vis til processen mod det fælles mål, og de børn de har hjulpet i fællesskab tæller med i målstyringsregnskabet alle tre steder.

4.4 Det boligsociale bidrag

Formålet med, at den boligsociale helhedsplan har fokus familier med skolebørn, er for at forbedre børnenes skolegang, øge deres trivsel samt øge kompetencer hos både forældre og børn.

De registerbaserede analyser af peger tydeligt på, at der er udfordringer og behov blandt en betydelig del af familierne i de støttede boligområder. Der er relativ stor andel af skolebørn, der vokser op i økonomisk fattigdom, og der er stor andel af skolebørn, der kommer fra hjem hvor en eller begge forældre er i restgruppen. Og i perioden fra 2000 til 2019 er det også sket en relativ stigning i andelen af børn og unge, der oplever at have forskellige risikofaktorer. Særligt er der sket en stigning i forældregruppen, der har været i behandling for psykisk sygdom.

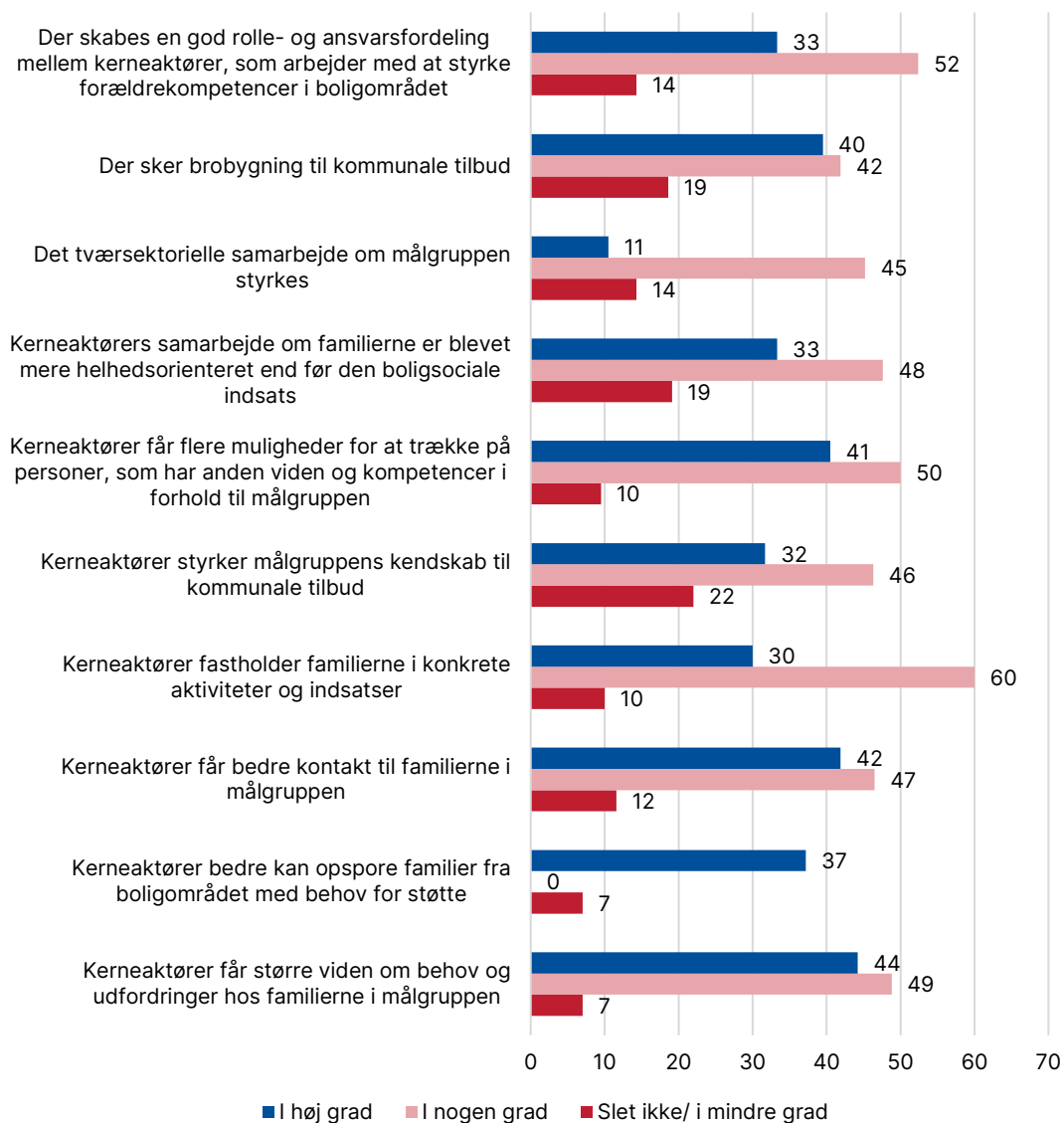
De boligsociale helhedsplaner har igennem de sidste 10-15 år haft et stærkt fokus på at understøtte børn og unges skolegang. Det er endvidere et område, hvor det i denne periode også er lykket mange boligsociale aktører og kommunale aktører samarbejds-mæssigt at finde hinanden i en fælles opgaveløsning, og hvor det er blevet tydeligt, hvordan den boligsociale helhedsplan kan bidrage til at skabe de bedste rammer for børn og unges skolegang.

Casen om skolebørn og deres familier illustrerer det eksempel, at det i nogle boligsociale helhedsplaner er lykket den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang at identificere og udnytte muligheder for at samarbejde på tværs af kommunale og boligsociale aktører. I den konkrete case italesættes det forhold, at der har udviklet sig en kultur, hvor kommunale og boligsociale aktører samarbejder. Det er en kultur, der ikke længere er personafhængig, men opgave- og funktionsafhængig.

Vi ser overordnet, at for både piger og drenge i boligområder med en boligsocial helhedsplan og i befolkningen er der i perioden fra 2002 til 2019 sket en stigning i andelen, der afslutter med en afgangseksamen, men den relative stigning har været størst i boligområder med boligsocial helhedsplan. Vi ser endvidere, at andelen af unge med forældre i restgruppen, der *ikke* opnår 02 i gennemsnit, bliver mindre over tid. Der er således sket et relativt større løft for unge med forældre i restgruppen over tid i de støttede områder end i befolkningen.

I en survey til samtlige projektledere i de boligsociale helhedsplaner er de blevet spurgt til i, hvilken grad de oplever, at den boligsociale helhedsplan bidrager til forskellige dele af opgaveløsningen vedrørende skolebørn og deres forældre. Det fremgår af Figur 4.7, at projektlederne i særlig grad vurderer, at den boligsociale helhedsplan bidrager til, at kerneaktører får flere muligheder for at trække på personer, som har anden viden og kompetencer i forhold til målgruppen, at der sker brobygning, samt at den boligsociale helhedsplan bidrager til, at kerneaktører får større viden om behov og udfordringer hos familierne i målgruppen.

Figur 4.8 Projektlederens vurderinger af den boligsociale helhedsplans bidrag i forhold til opgaven med skolebørn og deres forældre i 2020. Procent.

Anm.: N = 54.

Kilde: Survey til projektledere i 2020 indsamlet af BUILD/AAU.

Case om familier med skolebørn illustrerer, at både kommunale og boligsociale aktører har fundet en fælles forståelse for hinanden baseret på styrker og udfordringer i at kombinere den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang. I den kommunale tilgang arbejdes ofte målstyret og sektorbaseret med individuelle ydelser, og i den boligsociale tilgang arbejdes mere helhedsorienteret og områdebaseret. Styrken ligger i, at de to tilgange supplerer hinanden godt i forhold til målgruppen, men udfordringerne ligger også i, at de to tilganges fokus på hhv. det enkelte individ og boligområdet og konteksten. Det er i den konkrete case lykkes kommunale og boligsociale aktører over tid at finde fælles trit i hinandens styrker og få mest muligt ud af hinandens styrker, således at det både blandt kommunale aktører og boligsociale aktører er tydeligt, hvor de hver især indgår i en fælles løsning for at løfte børn og unge.

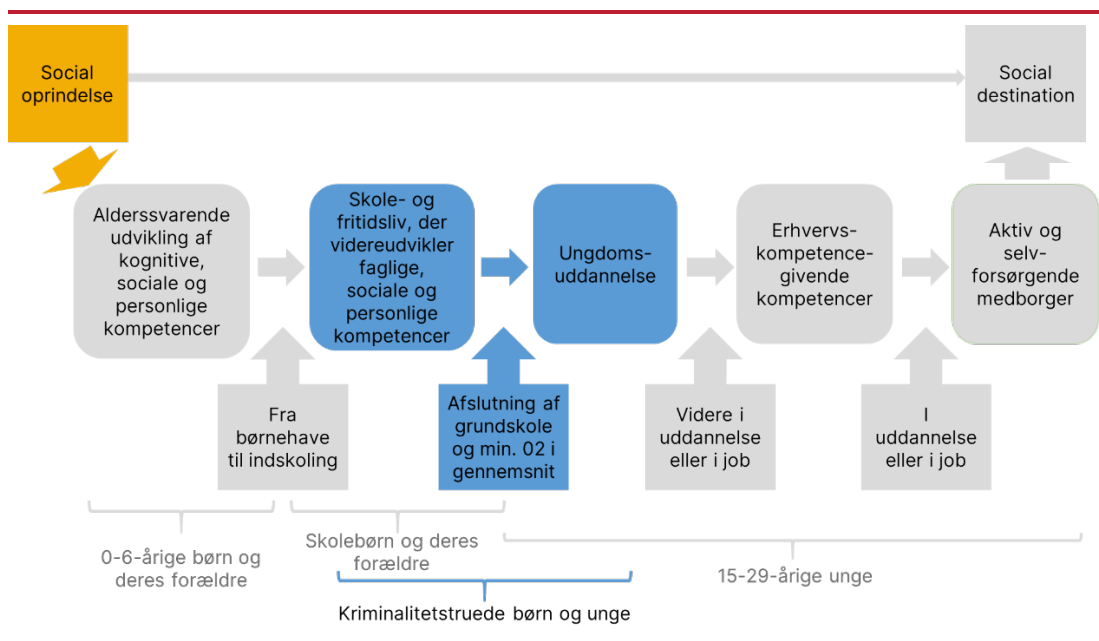
5 Kriminalitetstruede unge i alderen 10-17 år

I dette kapitel beskriver vi målgruppen af kriminalitetstruede børn og unge i alderen 10-17 år. De boligsociale helhedsplaner har fokus på at forebygge og reducere en kriminel adfærd samt øget muligheden for exit fra kriminalitet.

Forekomsten af kriminalitet blandt børn og unge er interessant i forhold til at forstå chancelighed og i forhold til at adressere kriminalitet som et problem. Der er udarbejdet en systematisk forskningsoversigt baseret på 25 studier, hvor 23 studier finder, at der er en form for "videregivelses"-mekanisme fra forældre til børn. Det vil sige, at forældre, der har erfaring med kriminalitet, oftere har børn, der også får erfaring med kriminalitet (Besemer et al., 2017). Når der ikke tages højde for øvrige faktorer, har børn en risiko, der er 2,4 gange større for, at de har kriminel adfærd, hvis deres forældre også har en kriminel adfærd. Når der tages højde for baggrundsforhold, er risikoen 1,8 gange større. Øvrige risikoforhold, der har betydning for unges kriminelle erfaring – uanset om forældrene har kriminalitetserfaring – er eksempelvis hvis forældre ikke har en uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet (Christoffersen & Soothill, 2003), eller de har lav indkomst (Farrington & Welsh, 2007).

Vi undersøger, om der er sammenhæng mellem, hvordan det går unge, der har erfaring med kriminalitet, og det at vokse op med forældre i restgruppen og/eller med forældre, der selv har erfaring med kriminalitet. Vi beskriver desuden sammenhænge mellem en ungs kriminalitetserfaring, og hvordan det går den unge i et skoleforløb.

Figur 5.1 Kriminalitetstruede børn og unge i alderen 10-17 år

Kapitlet er baseret på individ registerdata og på et kvalitativt casestudie af, hvordan boligsociale og kommunale aktører i et bestemt område arbejder med og samarbejder omkring målgruppen, samt data fra BUILD's projektleder-survey. Casestudiet består af interviews med lederen af SSP i den pågældende en kommune, en leder af kommunale

socialpædagogiske tilbud, den boligsociale projektleder samt en boligsocial medarbejder, der arbejder med fokus på målgruppen.

5.1 Hovedkonklusion i kapitlet

Der er en stærk sammenhæng mellem børn og unges erfaring med kriminalitet og deres fravær og trivsel; både i indskolingen, på mellemtrinet og i udskolingen. Det gælder både for børn og unge i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan og i befolkningen. Der er således stærke indikationer på, at den unge ikke kun er udfordret i forhold til kriminalitet, men også i andre dele af livet. Kriminalitet og social udsathed er således tæt forbundet, og den relativt højere forekomst af mistanker, sigtelser og domme i de udsatte boligområder hænger formentlig sammen med koncentrationen af socialt udsathed i netop de udsatte områder. Det er konklusionen på baggrund af følgende analyseresultater:

- Der er en relativ højere forekomst af mistanker, sigtelser og domme i de udsatte boligområder. Den højere forekomst har været der i hele perioden fra 2000 til 2019.
- Unge med kriminalitetserfaring har mere fravær og lavere grad af trivsel igennem hele skoleforløbet.
- Mellem 20 og 30 pct. af unge i udsatte områder, der ikke afslutter grundskolen, har en sigtelse.
- Når et samarbejde om kriminalitetsforebyggelse fungerer godt, er der tegn på, at en forudsætning er en forståelse af en klar opgavefordeling mellem politi, kommune og de boligsociale aktiviteter. Politi og kommune varetager entydigt sanktioner, mens den boligsociale indsats bidrager til at styrke målgruppens tilknytning til skolen samt fritids- og foreningsliv.
- Kommunens og politiets samarbejdsvilje og engagement bidrager til at koordinere sammenhængende og ikke parallelle indsatser, der er vigtige for at adressere kompleksiteten af børn og unges problemer, der både kan handle om mistrivsel, udsathed og kriminalitetserfaringer.

Vi starter kapitlet med at beskrive forekomsten af mistanker, sigtelser og domme blandt 10-17-årige unge, efterfulgt af sammenhængen mellem kriminel aktivitet og skolegang. Dernæst beskriver vi, hvordan samarbejde mellem kommune og boligorganisation om opgaveløsningen kan foregå med udgangspunkt i et specifikt casestudie.

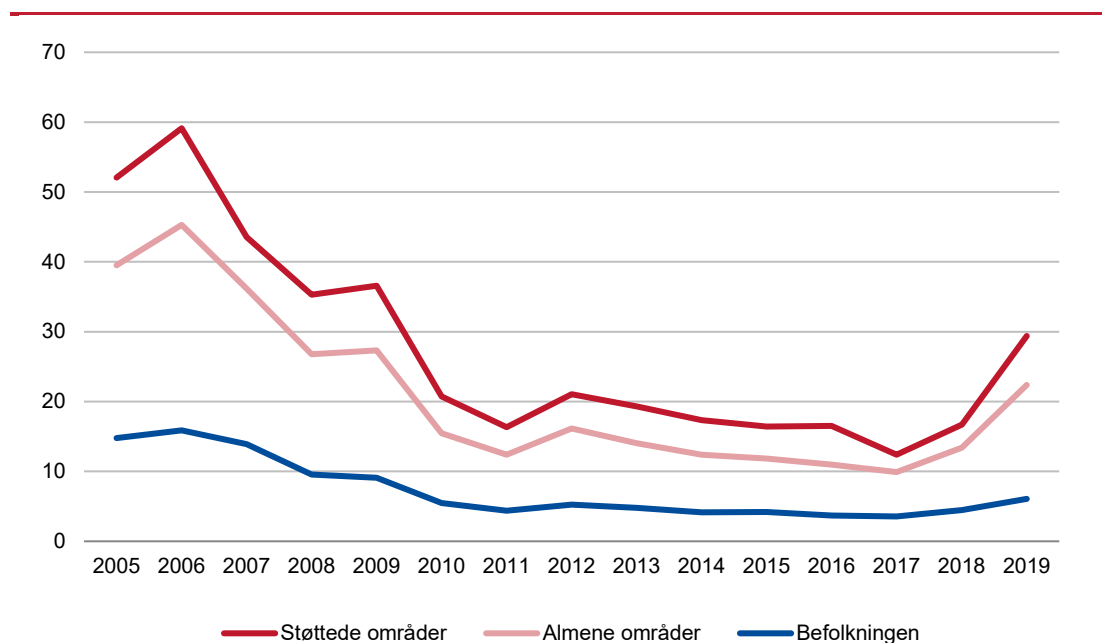
5.1 Forekomst af mistanker, sigtelser og domme

Først kigger vi på andelen af 10-14-årige, der har registrerede mistanker. En mistanke er en handling, der, hvis personen var over den kriminelle lavalder (15 år)¹⁰, ville medføre en sigtelse. I Christensen et al. (2019) blev udviklingen i andelen af mistanker undersøgt, og her var et resultat, at der i perioden 2005 til 2017 var sket et fald blandt 10-14-årige i forhold til mistanker. Nu har vi koblet oplysningerne for årene 2018 og 2019, og her kan vi se, at der siden 2017 er sket en stigning i andelen af unge med en mistanke, hvilket fremgår af Figur 5.2. Det er en udvikling, der særligt kendetegner boligområder med en boligsocial helhedsplan og den almene sektor. I de støttede områder er der 30 registrerede mistanker pr. 1.000 10-14-årige. I den almene sektor er tallet 22 mistanker pr. 1.000 10-14-årige, og i befolkningen er andelen 6 mistanker pr. 1.000 10-14-årige. I 2017 var andelen på 12 mistanker pr. 1.000 10-14-årige i de støttede områder.

¹⁰ I perioden 2010 og 2012 var den kriminelle lavalder 14 år.

Stigningen i mistanker kan være udtryk for flere forhold. Eksempelvis, at 10-14-årige er blevet mere "kriminelle", hvor kriminelle er i citationstegn, fordi de er under den kriminelle lavalder. Stigningen kan også være udtryk for, at der er kommet en øget opmærksomhed på børn, der engagerer sig i "kriminelle" handlinger. Stigningen kan også skyldes, at flere borgere og professionelle anmelder disse handlinger end tidligere. Uanset baggrunden for stigningen er der anledning til en professionel opmærksomhed fremadrettet.

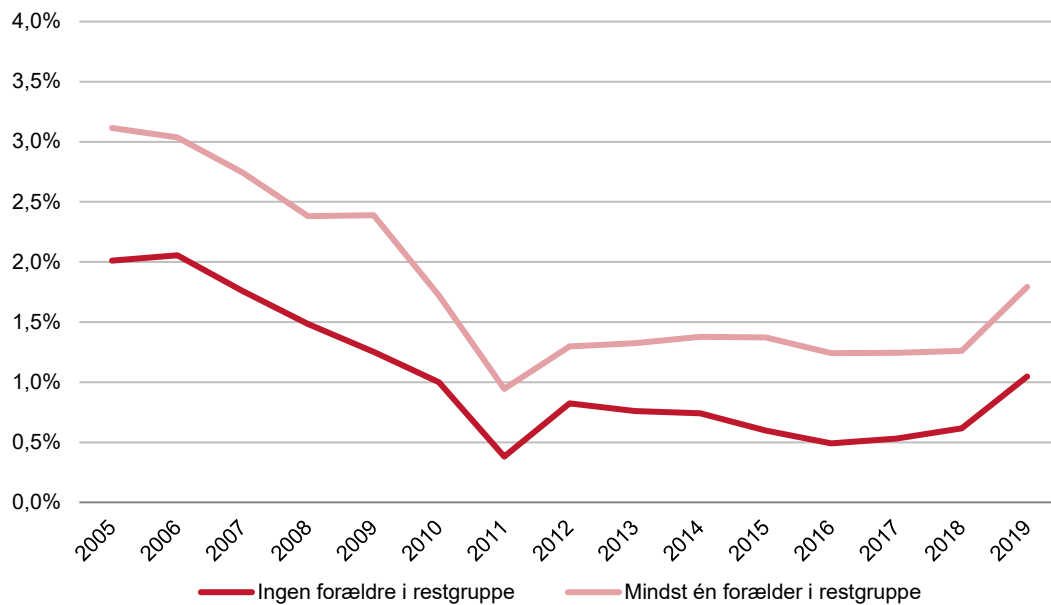
Figur 5.2 Antal mistanker for overtrædelser af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer pr. 1.000 10-14-årige. Særskilt for støttede områder, almene områder og befolkningen. Procent.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I Figur 5.3 ser vi på sammenhængen mellem restgruppeoprindelse og forekomsten af mistanker. Det fremgår af figuren, at andelen af 10-14-årige børn med mindst en sigtelse er dobbelt så høj for børn med forældre i restgruppen som for børn, der ikke har forældre i restgruppen. Der er dog tale om små andele, og udviklingen for alle grupper er faldende fra 2005-2011, mens udviklingen efterfølgende har stabiliseret sig afsluttende med en stigning. Tilsvarende udvikling finder vi i befolkningen, se Bilagsfigur 7.1.

Figur 5.3 Andel af 10-14-årige med en mistanke for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer i støttede områder. Særskilt for mindst én forælder i restgruppen, da barnet var 10 år. Procent.

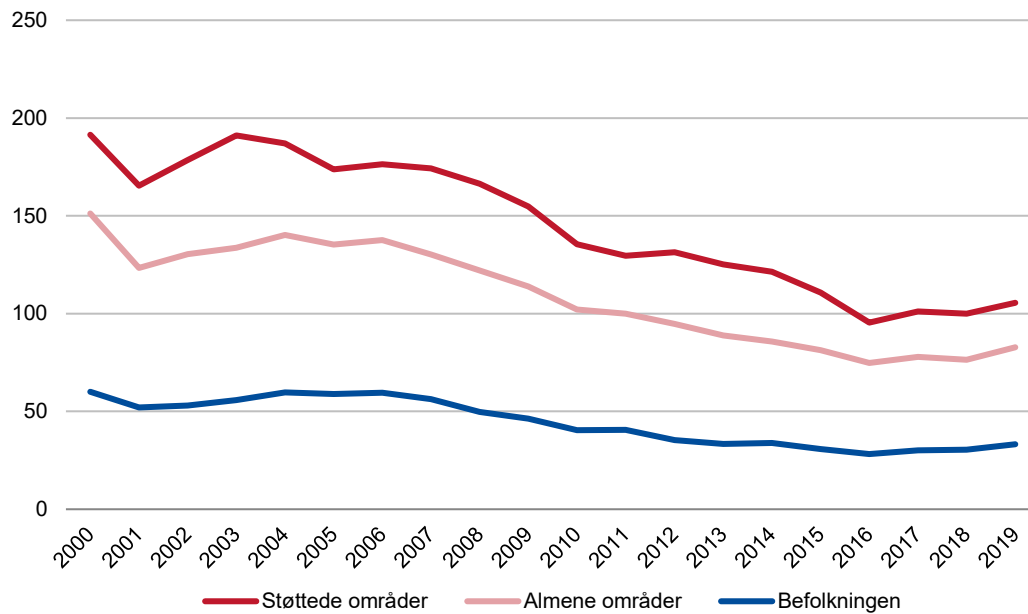

Anm.: N (Ingen forældre i restgruppe) = 14.150-22.771; N (Mindst én forælder i restgruppe) = 17.237-23.043.
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I lighed med Besemer et al. (2017) og Christensen et al. (2019) finder vi også, at der er en klar sammenhæng mellem mistanker hos 10-14-årige, og at mindst én af deres forældre har en sigtelse, se Bilagsfigur 7.2, og som dermed peger i retning af en vis form for videregivelse.

I Figur 5.4 fremgår antal sigtelser pr. 1.000 15-17-årige. Vi ser, at antallet har været faldende i næsten hele perioden, men svagt stigende igen fra 2018 og frem. Der er sket et relativt større fald i antallet af sigtelser i boligområder med en boligsocial helhedsplan sammenlignet med den almene sektor og i befolkningen. Antallet af sigtelser i befolkningen for 15-17-årige ligger dog på et lavt niveau. Fra 2000 til 2019 er antallet af sigtelser pr. 1.000 15-17-årige i de støttede områder faldet fra 192 til 106 sigtelser pr. 1.000 15-17-årige. I befolkningen er antallet faldet fra 60 til 33 pr. 1.000 15-17-årige.

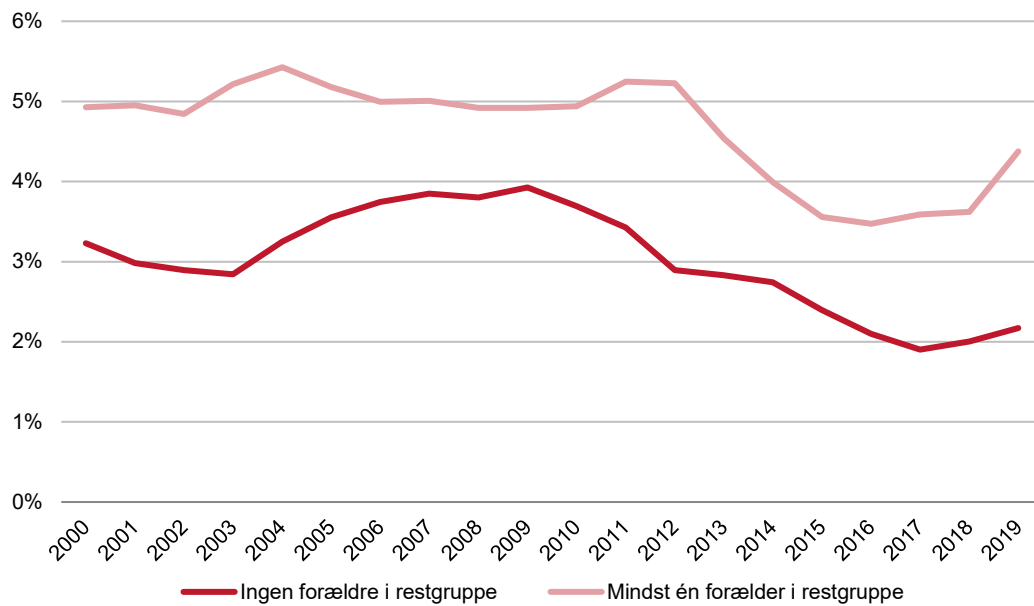
Figur 5.4 Antal sigtelser for overtrædelser af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer pr. 1.000 15-17-årige. Særskilt for støttede områder, almene områder og befolkningen.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Opdeler vi på, om forældre er i restgruppen eller ikke (Figur 5.5), ser vi, at gruppen af 15-17-årige, der ikke har nogen forældre i restgruppen, har den laveste andel med en sigtelse, mens gruppen af 15-17-årige, hvor mindst én forælder tilhører restgruppen, har den højeste andel med en sigtelse. Udviklingen for begge grupper er relativt stabil frem til 2011, hvorefter andelen for begge grupper er faldende i den resterende del af perioden. Udviklingen er ens, blot på et lavere niveau i befolkningen (Bilagsfigur 7.3).

Figur 5.5 Andel i populationen af 15-17-årige med en sigtelse for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer. Særskilt for mindst én forælder i restgruppen i de støttede områder, da barnet var 10 år. Procent.

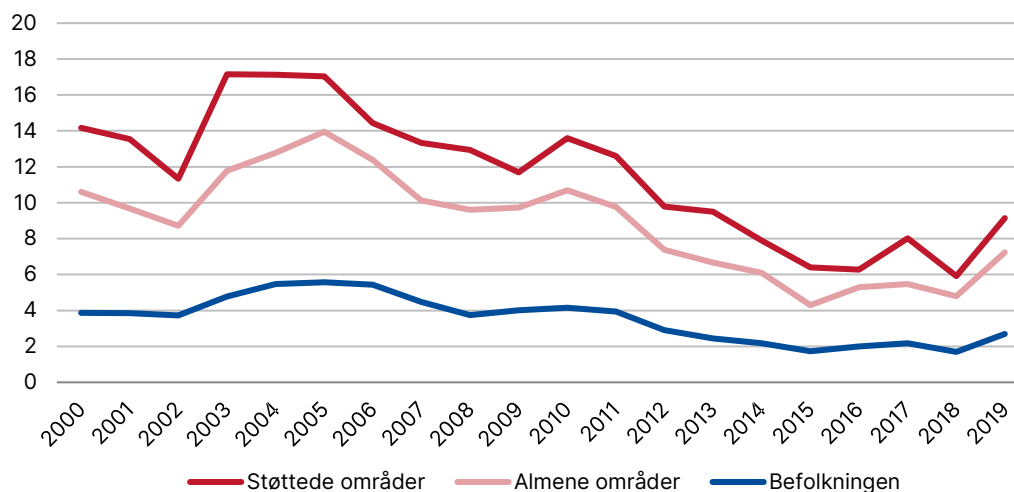

Anm.: N (Ingen forældre i restgruppe) = 14.150-22.771; N (Mindst én forælder i restgruppe) = 17.237-23.043.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Den højere andel med sigtelser i boligområder med en boligsocial helhedsplan afspejles i, at antallet af betingede og ubetingede domme tilsvarende er højere blandt 15-17-årige i disse områder end i befolkningen, men dog faldende ligesom antallet af sigtelser for de 15-17-årige. Det fremgår af Figur 5.6. I boligområder med en boligsocial helhedsplan falder antallet af domme fra 14 pr. 1.000 15-17-årige i 2000 til 9 domme pr. 1.000 15-17-årige i 2019. I befolkningen falder antallet i samme periode fra 4 til 3 domme pr. 1.000 15-17-årige.

Figur 5.6 Antal betingede og ubetingede domme for overtrædelser af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer pr. 1.000 15-17-årige. Særskilt for støttede områder, almene områder og befolkningen.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

5.2 Sammenhæng mellem mistanker, sigtelser og skolegang

Der er studier, der finder, at skolegang reducerer visse former for kriminalitet såsom ejendoms kriminalitet, men også, at domme, der medfører fængsling i slutningen af teenageårene, ser ud til at reducere uddannelsesniveaut (fx Lochner, 2020). Christensen et al. (2019) fandt, at unges risiko for at få en sigtelse blev øget, når de havde mere end 10 pct. fravær i et skoleår og ved lav grad af trivsel. I Tabel 5.1 viser vi sammenhængen mellem, om den unge har en mistanke eller en sigtelse samt fravær og trivsel. Vi ser, at der er et klart mønster i, at unge som 17-årige, der på et eller andet tidspunkt i alderen 10-17 år har en mistanke eller sigtelse, har mere fravær i skolen og lavere grad af trivsel. Det gælder både for de unge i boligområder med en boligsocial helhedsplan og i befolkningen.

Tabel 5.1 Gennemsnitligt fravær og trivsel for populationen af 17-årige, der har boet i et støttet område eller i befolkningen i alderen 10-17 år. Særskilt for, om der er tale om mistanke og/eller sigtelse eller ingen af delene.

	Indskoling		Mellemtrin		Udskoling	
	Fravær	Trivsel	Fravær	Trivsel	Fravær	Trivsel
<i>Støttede områder</i>						
Mistanke/sigtelse	8	-	8	3,6	13	3,6
Hverken mistanke eller sigtelse	7	-	67	3,7	8	3,7
<i>Befolkningen</i>						
Mistanke/sigtelse	6	-	7	3,6	11	3,5
Hverken mistanke eller sigtelse	5	-	5	3,8	7	3,7

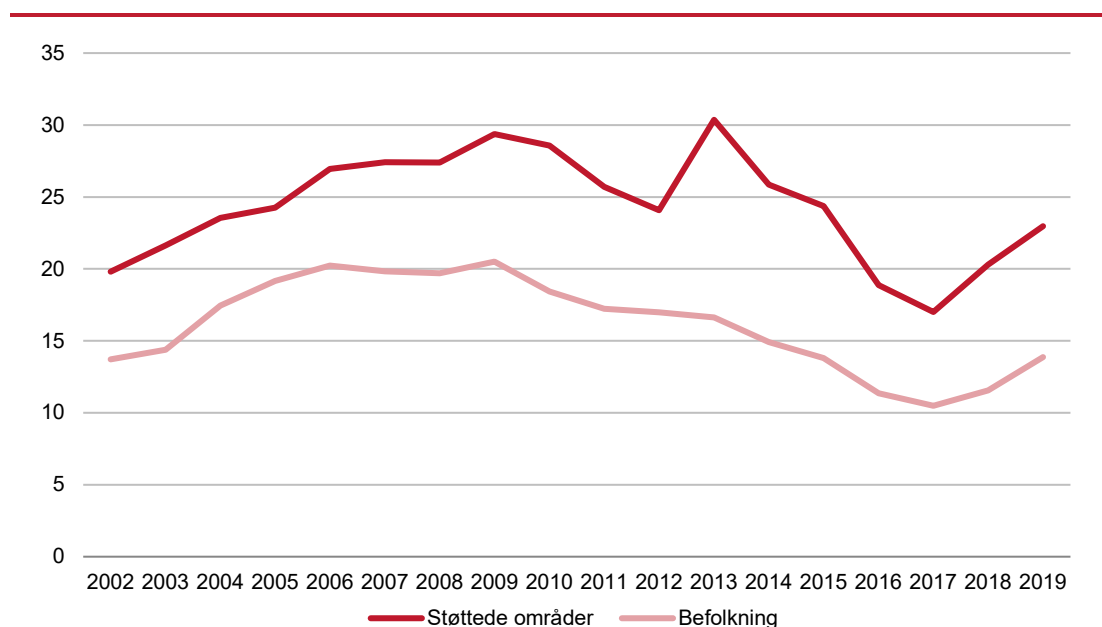
Anm.: Alle forskelle er signifikante.

Antallet af observationer bag tallene i Tabellen findes i Bilagstabel 7.1

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Når vi kigger på de unge, der ikke afslutter grundskolen med en afgangsprøve, ser vi i Figur 5.7, at omkring en fjerdedel af de 17-årige i boligområder med en boligsocial helhedsplan, der ikke afslutter med en afgangseksamen, har mindst én sigtelse, og i befolkningen er andelen omkring 15 pct. I perioden 2002 til 2019 har denne andel dog både været oppe på 20 pct. og nede på 10 pct. Blandt 17-årige, der afslutter med afgangseksamen i de støttede områder, har mellem 5 og 9 pct. i samme periode mindst en sigtelse (se Bilagsfigur 7.4).

Figur 5.7 Andel 17-årige, der var blandt de 9. klasse-elever, der optræder i elevregisteret, og som ikke har afsluttet grundskolen med afgangsprøven, der havde mindst én sigtelse, og som ikke har afsluttet grundskolen, efter at de er fyldt 17 år. Procent.

Anm.: N (Støttede områder): 303-1.178; N (Befolkning): 1.961-10.473.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

5.3 To afsæt til en lokal velfærdsløsning

Vi går nu over til at beskrive, hvordan den boligsociale tilgang og den kommunale kerne-drift løfter den velfærdsmæssige opgave i forhold til kriminalitetstruede børn og unge, hvordan der arbejdes med at kompensere for børns baggrund og med at skabe de bedst mulige rammer for børn og unges udvikling. Det gør vi med udgangspunkt i kvalitative interviews med boligsociale og kommunale aktører både på strategisk og udførende niveau samt med udgangspunkt i survey til projektledere indsamlet af BUILD/AAU.

5.3.1 Målgruppen og dens behov

Både kommunale og boligsociale aktører beskriver målgruppen som en rastløs gruppe af børn og unge, der "hænger ud" eller går formålsløst rundt i boligområderne. Det er typisk en målgruppe, der allerede er kendt af både skole, SSP, klub og den boligsociale helhedsplan. De har en risikovillighed og gadeorienteret adfærd, der ofte fører til problemer eller gener for borgerne i og omkring boligområderne i form af larm, hærværk, tyveri af cykler,

affyring af fyrværkeri eller indtagelse af stoffer. I denne målgruppe er der ifølge en af de boligsociale medarbejdere både drenge og piger samt børn under 10 års-alderen.

En afdelingsleder fra kommunale socialpædagogiske tilbud under SSP oplever, at mange i målgruppen har en følelse af ikke at passe ind i eller at være ekskluderet fra det etablerede foreningsliv, kommunale tilbud og samfundet som helhed. Derfor handler en stor del af arbejdet med målgruppen om at arbejde med den selvforståelse, der kan ligge i at vokse op i et udsat boligområde, og at det kommunale arbejde handler om at give målgruppen et andet billede af dem selv og deres muligheder ved at præsentere dem for den verden, der er uden for boligområderne.

Den boligsociale projektleder oplever, at målgruppen særligt består af sårbare børn og unge, der ofte befinder sig uden for skolesystemet eller har store udfordringer i skole-regi, og som lever et ustruktureret, tilfældigt og gadeorienteret liv uden daglige normer og rutiner. Dette billede stemmer godt overens med resultaterne af de registerbaserede analyser ovenfor. Den boligsociale helhedsplan oplever endvidere, at målgruppen ofte kommer fra familier, hvor forældrene mangler overskud og på forskellig vis er udfordrede af eksempelvis traumer og psykisk sygdom, af langvarig arbejdsløshed eller af hårdt arbejde på skæve tider af døgnet. Disse manglende eller utilstrækkelige forældrekompetencer har betydning for, at målgruppen ikke har den samme opbakning hjemmefra som deres øvrige jævnaldrende og derfor oftere er overladt til at tage vare på sig selv fra en ung alder.

Både kommunale og boligsociale aktører fremhæver, at de i deres fælles opgaveløsning generelt støder på udfordringer relateret til vidensdeling og persondatalovgivningen. Disse udfordringer kan vanskeliggøre at få fundet fælles løsninger på unge, der balancerer på kanten af et kriminelt miljø.

5.3.2 Indsatser til kriminalitetstruede børn og unge

Kommunerne er forpligtet til at have en plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet, og denne plan skal være en del af den sammenhængende børne- og ungepolitik. I 2019 fulgte en ungdomskriminalitetsreform med det formål at få børn og unge ud af kriminalitet og ind i en tryk hverdag. Reformen lægger op til, at børn og unge bliver stillet til ansvar, når de begår kriminalitet, og at de ved hjælp af en helhedsorienteret indsats understøttes i en kriminalitetsfri tilværelse fremover (Børne- og Socialministeriet, & Justitsministeriet, 2019).

Med reformen fulgte et ungdomskriminalitetsnævn, der står for behandlingen af sager, hvor børn og unge begår kriminalitet. Samtidig fulgte en styrkelse af eksisterende redskaber (fx anvendelsen af forældrepålæg og børne- og ungepålæg) i lov om social service i forhold til at sætte ind over for børn og unge i risikozonen. Derudover fulgte med reformen en ny fælles ramme for SSP-samarbejdet og en ny uddannelse til alle SSP-konsulenter i kriminalitetsforebyggelse med fokus på at forebygge rekruttering af børn og unge til banderne.

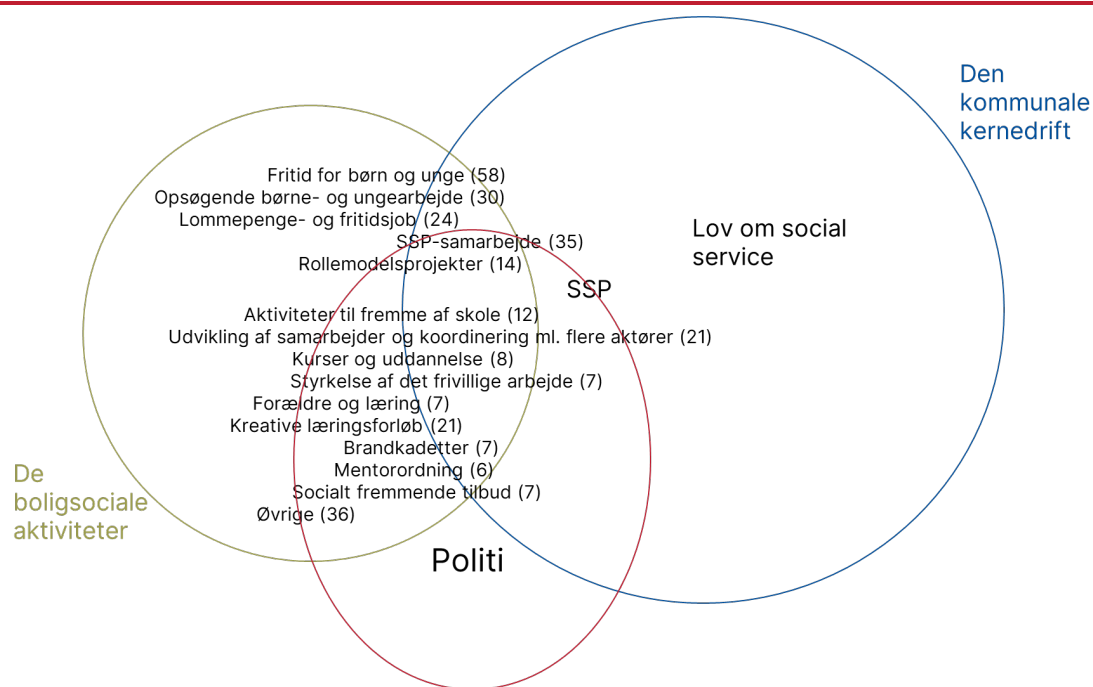
Boligsocialt er der en lang tradition for at arbejde med at forebygge, at børn og unge indleder en kriminel løbebane. Gennem tiden har det boligsociale arbejde overvejende haft fokus på opsporing og den tidlige forebyggelse; altså inden børn og unge får erfaring

med kriminel aktivitet. Der er dog også erfaring med, at boligsociale aktiviteter rummer unge, der har egentlig erfaring med kriminalitet, og at boligsociale aktiviteter kan vise en alternativ vej til kriminalitet. Derudover er et afledt resultat af at arbejde med kriminalitetsforebyggelse i støttede boligområder, at trygheden i boligområdet for de øvrige borgere og professionelle øges.

Det fremgår af Figur 5.8, at langt de fleste boligsociale aktiviteter målrettet kriminalitetsforebyggelse har fokus på tidlig forebyggelse, såsom aktiviteter målrettet fritid for børn og unge, aktiviteter til at fremme skole-, forældre- og læringsaktiviteter samt kreative læringsforløb. Men der foregår også aktiviteter, der er tættere på decideret kriminalitetsforebyggelse såsom brandkadetter, rollemodelsprojekter og SSP-samarbejde.

Figur 5.8 Aktiviteter og indsatser målrettet kriminalitetsforebyggelse

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Kedsomhed fører ofte til risikovillig adfærd

De unge mennesker har ikke en struktureret dagligdag og har svært ved at indordne sig i skolen, hvor de ofte befinder sig lidt uden for det trygge fællesskab. De er overladt til sig selv, hænger ud og begynder at kede sig. Og unge mennesker, der keder sig, har større risiko for at ende i kriminalitet. Det, som der er vores mission, er at skabe nogle sunde interesser for de unge mennesker frem for den gadeorienterede livsstil. Vi kender jo de unge mennesker, og vi har fulgt dem gennem tiden. Det er jo børn helt ned under 10 år, der render rundt ude i gården kl. 23. Et eksempel er, vi har et projekt, der handler om lommepegejobs, hvor de unge mennesker øver sig på et fritidsjob i en beskyttet ramme. Det er typisk unge mennesker, hvor forældrene af forskellige årsager har svært ved at hjælpe deres børn i den retning. Her har vi en målgruppe, som skal øve sig på nogle jobs, på at komme til tiden, tale pænt til deres arbejdsgiver og opføre sig ordentligt i al almindelighed. Vi samler løbende op på, hvordan de klarer sig, og når vi vurderer, at de er egnede, så matcher vi de rigtige unge med de rigtige fritidsjobs.

Kilde: Den boligsociale leder.

5.3.3 Den strategiske forståelse af behovet for en fælles opgaveløsning

Den konkrete case illustrerer, at når der på det på strategiske niveau er en fælles forståelse blandt kommunale og boligsociale aktører af behovet for en fælles opgaveløsning, så hænger det sammen med en klar afgrænsning af, hvad der er en kommunal og politimæssig myndighedsopgave, og hvad der er en boligsocial opgave. Den boligsociale opgave kan ikke varetage eller træde ind over den kommunale myndighedsopgave, men rundt om myndighedsopgaven har det boligsociale en opgave sammen med andre udførende kommunale og civilsamfundsmæssige aktører som klubber, skoler og frivillige foreninger i forhold til at styrke målgruppens tilknytning til skolen og fritids- og foreningsliv.

På det strategiske niveau i kommunen er vurderingen, at det kommunale arbejde med målgruppens udfordringer med risikoadfærd og en gadeorienteret livsstil skal fokusere på at styrke målgruppens tilknytning til skole og uddannelse og på at engagere dem i fritidsaktiviteter og fritidsjob. Den kommunale leder af SSP vurderer, at den boligsociale indsats understøtter den kommunale kernerdrift ved i det daglige at udføre mindre rådgivningsopgaver, hvor de oplyser og vejleder beboere i området om mulige kommunale tilbud og bygger bro til det kommunale system.

På det strategiske niveau i den boligsociale helhedsplan arbejdes der ud fra, at den boligsociale helhedsplan binder relevante aktører såsom SSP, skoler, klubber og frivillige foreninger sammen og gennem vidensdeling og samarbejde bidrager til at spinde et mere fintmasket net, hvor parterne i fællesskab opnår det bedst mulige blik på målgruppen samt får forudsætninger for at arbejde forebyggende med deres udfordringer.

Den boligsociale projektleder vurderer, at den boligsociale helhedsplan også løfter nogle udfordringer, som kommunen som selvstændig aktør har svært ved; eksempelvis det tillidsskabende arbejde i forhold til målgruppens forældre som et særligt bidrag. De boligsociale medarbejdere bygger bro mellem forældrene og den kommunale forvaltning,

hvilket kommunale medarbejdere har svært ved qua deres myndighedsrolle og manglende lokale kendskab. Ifølge projektlederen samler den boligsociale helhedsplan desuden op på borgere, der befinder sig på kanten af det kommunale system, eksempelvis ved håndholdt at arbejde med at opøve unge fra målgruppen gennem en lommepegeindsats, så de på sigt kan blive egnede nok til at indgå i den ordinære, kommunale fritidsjobindsats.

Lederen af SSP beskriver, at der i samarbejdet med den boligsociale indsats kan opstå udfordringer i forhold til måden, man organiserer aktiviteter og indsatser rettet mod målgruppen, hvortil han påpeger vigtigheden af, at det boligsociale ikke har ejerskab over dem eller "holder på dem", men at målgruppen er forankret i kommunalt regi, og at det boligsociale i højere grad er den udførende del.

Derudover vurderer både de kommunale og boligsociale strategiske aktører, at det boligsociale arbejde kan være en indgang til de unge og deres forældre, idet de boligsociale medarbejdere ikke har myndighedsopgaven. Ikke at have myndighedsopgaven giver andre og bedre forudsætninger for at opspore, opsøge og indlede en kontakt. Den boligsociale medarbejder forklarer:

Den boligsociale indsats er ikke myndighed, og derfor er det noget nemmere for os at gå ud og banke på døren hos folk, der bor her, end det er i første omgang for forvaltningen eller for kommunen. Vi er ikke på nogen måde en trussel. Folk i områderne ved godt, hvem vi er, og at vi ikke er kommunen. Vi kan hverken trække i pengene eller lave sanktioner. Jeg kan godt sige til forældrene, at jeg er bekymret, og jeg kan også sige, at hvis min bekymring er for stor, så laver jeg en underretning til forvaltningen. Men jeg har ikke oplevet, når vi går ud og banker på, at man har smækket døren.

Når det kommer til at støtte op om familierne bag de unge, peger den kommunale leder af de socialpædagogiske tilbud på den boligsociale helhedsplan som en særlig vigtig samarbejdspartner, der bidrager med en bred viden om områderne og de lokale foreninger og netværk, som de unge og deres familier indgår i.

De boligsociale er gode til at tale ind i familien og de netværk, de har. De kan få skabt dialog og forståelse hos forældrene og få skabt det rum til, at forældrene synes, det er trygt at samarbejde med os i kommunen. Det er også nogle gange en fordel i, at de ikke er kommunen, men netop fra den boligsociale indsats. Vi bliver nogle gange set som dem, der sanktionerer, og hvis man har prøvet sanktioner tilpas mange gange som familie, så kan man altså godt være kørt lidt træet i forhold til kommunen. Så de boligsociale kan skabe et kommunalt frirum, der gør, at forældrene lige åbner sig lidt mere.

5.3.4 Tilgang, metoder og roller

Tilgang

I den kommunale tilgang til kriminalitetstruede børn og unge er afsættet i den enkelte unge, og det forebyggende arbejde foregår typisk på klublignende tilbud, hvor der igangsættes pædagogiske forløb, der er bygget op over de unges personlige udfordringer og problemstillinger. Men eftersom målgruppen ofte kommer fra familier med udfordringer, så indgår det også i den kommunale tilgang at støtte op om hele familien, for at arbejdet med den enkelte unge kan lykkes.

Den interviewede leder af et kommunalt tilbud beskriver tilgangen med de unge og inddragelsen af forældrene således:

De unge skal lære at løbe med en sten i skoen, og de skal lære at håndtere deres vrede, mens der er en nål, der stikker i siden. Vi arbejder også på at fjerne den sten og den nål, og det starter jo gerne ved forældre og familie. Vi oplever, at selvom vi har alle de gode intentioner og giver dem coping-teknikker, så er det altså op ad bakke, når de kommer hjem i en familie, hvor der er højt konfliktniveau, hvor der bliver råbt og skreget og reageret voldsomt. Derfor er det vigtigt, at vi får inddraget familien og ændret på uhensigtsmæssige mønstre i familierne også.

I den boligsociale tilgang anlægges et helhedsorienteret perspektiv på de unge, hvor familier, venner og selve boligområdet indgår. Den boligsociale tilgang arbejder med den enkelte unge, men også med grupper af unge, hvis de alle er i risiko for kriminalitet; i de tilfælde arbejdes med gruppens relationer indbyrdes. I forhold til de unges familier er en del af den boligsociale tilgang at støtte familierne bag de unge og herunder arbejde med forældrenes sociale kompetencer og færdigheder i forhold til at begå sig i samfundet generelt, eksempelvis at komme til forældremøder og holde styr på e-Boks, eller ved at engagere forældrene i at støtte op om deres børns skole og fritidsaktiviteter.

Som en del af den boligsociale tilgang fremhæver de boligsociale aktører, at nærheden og tilstedeværelse i boligområderne, samt deres indgående kendskab til målgruppen, deres familier, og hvad der rører sig i områderne gennem boligsociale aktiviteter og kontakt med andre beboere, gør, at de ofte bliver opmærksomme på dele af målgruppen, som på forskellig vis er gået under radaren i skolerne, fritidsklubberne og det øvrige kommunale system. Dele af arbejdet med målgruppen består derfor i en tidlig og forebyggende indsats.

Metoder

Kendetegnende for både de kommunale og boligsociale udførende aktører er, at de arbejder relationelt, tillidsbaseret og socialfagligt med trivsel og opbygning af sociale kompetencer og arbejdsidentitet hos målgruppen. En central del af at arbejde med de unge er også at arbejde med de unges motivation.

Den boligsociale medarbejder vurderer endvidere, at de boligsociale medarbejdere bidrager til samarbejdet ved at oplyse de unge og deres forældre om forskellige tilbud og

herunder tilbyde håndholdte mentorforløb eller lomme pengeforløb, hvor det relationelle spiller en stor rolle:

Det, vi kan tilbyde de unge mennesker, er relationsdelen – at vi er de troværdige voksne mennesker, som kender området, som ofte kender deres familier og deres venner og alle mulige andre. Vi bidrager med at kunne tilbyde fritids-pas, og vi kan gå ind i og støtte, at de er i mentorforløb, eller at de er i lomme-pengeforløb. Og vi kan sige til forældrene, at der er de her muligheder.

Lederen af de kommunale socialpædagogiske tilbud vurderer, at de i tilbuddene tilsvarende tager sig af det relationelle og pædagogiske arbejde med den enkelte unge, hvor de igangsætter pædagogiske forløb med fokus på den enkelte unges individuelle behov og udfordringer.

De arbejder eksempelvis med den unges trivsel, med at opøve sociale færdigheder, opbygge en arbejdsidentitet samt træne coping-teknikker og konflikthåndtering. Lederen vurderer, at hvor de boligsociale medarbejdere har en bred viden om boligområdet, familierne og de lokale foreninger, så har de kommunale medarbejdere i tilbuddene det bedste kendskab til den enkelte unges liv.

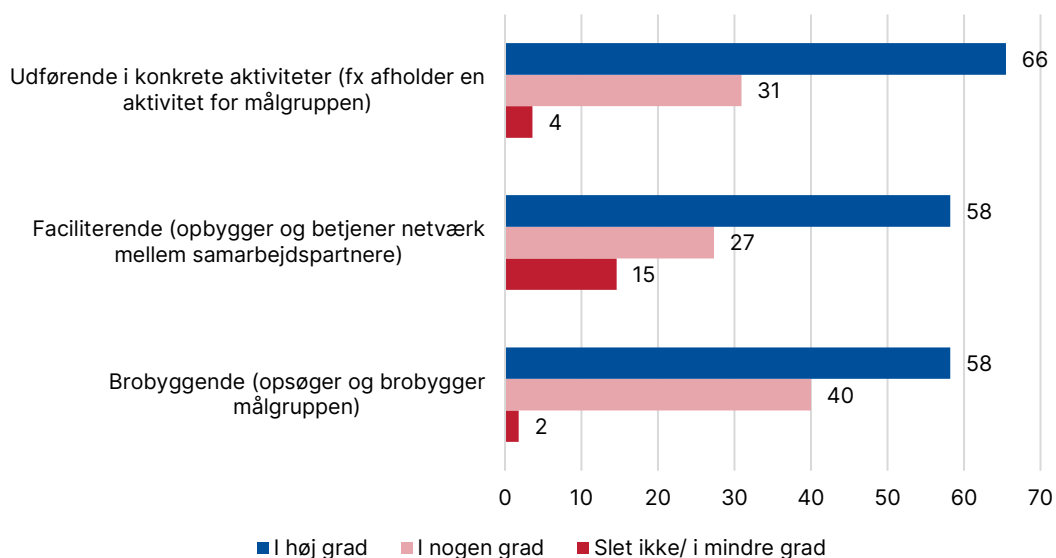
Lederen fortæller:

Vi har helt klart den største og bredeste viden omkring den enkelte unge og hans liv og deres færden og ve og vel. De [boligsociale medarbejdere] har i mindre grad viden om den unge, men har til gengæld en stor viden om området og et stort netværk i forhold til de frivillige foreninger.

Roller

I en survey til samtlige projektledere i de boligsociale helhedsplaner er projektlederne blevet spurgt om, hvilken rolle de påtager sig i arbejdet med kriminalitetstruede børn og unge. Det fremgår af Figur 5.9, at de i høj grad både er udførende, faciliterende og brobyggende. Det vil sige, at de boligsociale medarbejdere træder ind og ud af de skiftende roller afhængig af konteksten og den konkrete familie, de er i berøring med.

Figur 5.9 Projektlederes vurderinger af, hvordan medarbejdere i helhedsplanen arbejder med kriminalitetstruede unge i 2020. Procent.

Anm.: N = 54.

Kilde: Survey til projektledere i 2020 indsamlet af BUILD/AAU.

Den boligsociale medarbejder fortæller, at de boligsociale medarbejdere ofte færdes meget rundt i bebyggelsen, og at de derfor, i kraft af både deres egne observationer, men også øvrige borgeres bekymringer for nogle af de unge mennesker, kan bidrage med viden om de unge og deres familier, omgivelser, og hvem de færdes med, i samarbejdet med de kommunale aktører.

Når de boligsociale medarbejdere bliver opmærksomme på bekymrende adfærd hos målgruppen, påtager de sig en koordinerende rolle ved først at starte en dialog med forældrene og herefter at mobilisere relevante kommunale aktører såsom SSP, skoler, klubber eller sundhedsplejen og derefter indkalde forældrene til tværfaglige netværksmøder, hvor de i fællesskab drøfter og koordinerer mulige indsatser.

5.3.5 Samarbejde om opgaveløsning

Kriminalitetsforebyggelse er et område, hvor politi, boligsociale og kommunale aktører har samarbejdet gennem mange år. I den konkrete case startede samarbejdet, fordi der havde været bandegrupperinger og anden voldssom kriminel aktivitet, og gennem årene har der udviklet sig en samarbejdskultur mellem de tre aktørgrupper, som nye medarbejdere relativt uproblematisk kan gå ind i. I dag sætter den strategiske samarbejdsaftale en formel ramme om et allerede eksisterende samarbejde. Et gennemgående træk i casen er, at både kommunale og boligsociale aktører beskriver deres indbyrdes samarbejde som værende oparbejdet gennem mange år, og at det er godt.

En brændende platform

For år tilbage oplevede både kommunale og boligsociale aktører, at der var optræk til bandegrupperinger blandt målgruppen efter tilkomsten af banden Loyal to Familia i 2012. Det blev en brændende platform for at opbygge et tættere og mere formaliseret samarbejde på tværs

af den boligsociale indsats og det kommunale system og for at fokusere på en tidlig indsats og forebyggende arbejde. Dengang fik parterne startet forskellige fora på tværs af den boligsociale helhedsplan og det kommunale system og opbygget et tæt formaliseret samarbejde omkring arbejdet med kriminalitetstruede unge.

I dag er der ikke banderelaterede problemer, men samarbejdsstrukturen har holdt ved, fordi den kan noget. En boligsocial medarbejder fortæller om sin oplevelse af samarbejdet med kommunen omkring målgruppen:

Vi havde nogle opstartsvanskeligheder lige i starten, da LTF kom til. Vi var en gruppe, der sad herude i virkeligheden og var dybt bekymrede, fordi vi i en periode havde observeret, at noget var riv-ruskende galt. Det tog os lidt tid at gøre opmærksom på, at der var altså noget, der var helt galt. Der fik vi egentlig opbygget et meget tæt samarbejde med mange forskellige fora, hvor politiet også sad med. Det opstod omkring 2013, der hvor vi sad med de her udfordringer, som jo ikke blev mindre, som årene gik. Foræne fungerer stadig, og det lægger vi egentlig meget stor vægt på, at de fortsat gør. De netværk, vi har med SSP, er stadig utroligt relevante, selvom det er lidt fredstid.

Kilde: En boligsocial medarbejder.

Ud over at samarbejdet tilgodeser uformel kontakt og samarbejde, er der ofte også en formaliseret ramme for samarbejde, som kommer til udtryk ved eksempelvis hyppige netværksmøder, hvor faste aktører er de boligsociale medarbejdere, SSP, politi og trivselslærere på lokale skoler, hvor bekymringer om børn og unge vendes, og der tilrettelægges og koordineres eventuelle indsatser.

En boligsocial projektleder oplever, at det tætte og formaliserede samarbejde med SSP og to socialpædagogiske tilbud i kommunen gør, at de kan arbejde sammen om at få de unge videre. Eksempelvis har den boligsociale helhedsplan lommepengeindsats, hvor udfordrede unge fra målgruppen øver sig på at have et fritidsjob i en beskyttet ramme. Når de unge har gennemgået en vis progression og er blevet klar til at få et ordinært fritidsjob, samarbejder helhedsplanen og SSP om at hjælpe dem videre. Projektlederen beskriver samarbejdet og vigtigheden af det således:

Vi mødes i et fælles forum om fritidsjobs med SSP, hvor vi drøfter den enkelte unge, og hvilke potentielle arbejdsgivere der er. Vi finder sammen ud af, hvordan vi får det bedste match mellem unge og arbejdsgivere. Styrken ligger i det fælles samarbejde, og det betyder, at vi i sidste ende kan få rigtig mange unge ud i forskellige fritidsjobs.

Både de kommunale og boligsociale aktører samarbejder også om enkeltstående arrangementer såsom fodboldturneringer og motionsløb, hvor de arbejder med at få hele boligområdet til at byde ind på arrangementerne og eksempelvis hjælpe til med madboder eller planlægning af rute og derigennem få skabt det gode eksempel for hinanden. En kommunal leder oplever, at begge parter i samarbejdet supplerer hinanden ved, at medarbejderne fra de kommunale tilbud fungerer som bindeleddet til de unge fra målgruppen, mens de boligsociale medarbejdere fungerer som bindeleddet til forældrene, familierne og de øvrige beboere.

Ifølge en SSP-leder er der i samarbejdet gode udviklingsmuligheder i at systematisere og udvide indsatsen rettet mod, at de unge fra målgruppen understøttes i at indgå i fællesskaber uden for boligområderne, eksempelvis i en fodboldklub. Lederen peger på et potentiale i, at de unge ikke blot tilmeldes og følges hen til aktiviteterne, men at de aktivt støttes af en pædagog eller boligsocial medarbejder undervejs i aktiviteten og hjælpes med at indgå i et socialt fællesskab med de andre deltagere, hvilket ofte er en stor udfordring for målgruppen.

5.4 Det boligsociale bidrag

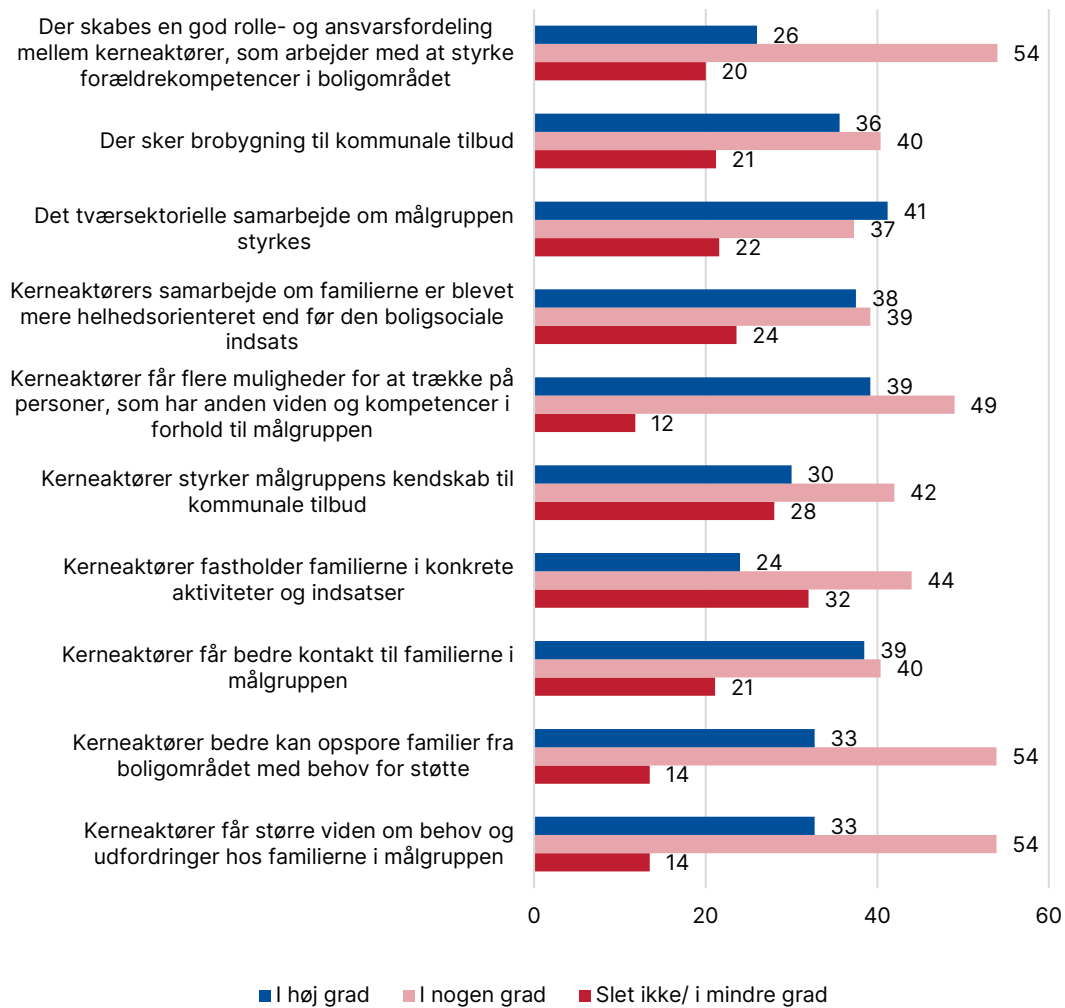
Formålet med de boligsociale helhedsplaner til kriminalitetstruede unge er at forebygge og reducere en kriminel adfærd samt på exit fra kriminalitet. Den boligsociale helhedsplan bidrager både gennem konkrete boligsociale aktiviteter samt ved hjælp af en entydig ledelse og en strategisk samarbejdsaftale med den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang.

Overordnet set har der siden 2017 været en stigning i antallet af unge 10-14-årige med mistanker og en stigning i antallet af 15-17-årige med en sigtelse; stigninger, der særligt kendetegner den almene sektor og de støttede boligområder. Endvidere ser vi en klar sammenhæng mellem børn og unges kriminelle aktivitet, og at de har mindst en forælder i restgruppen. Tilsvarende er der klare sammenhænge mellem unges trivsel og fravær i skolerne og deres erfaringer med kriminelle aktiviteter. Der er således flere tegn på, at børn og unge med kriminalitetserfaring befinder sig i udsatte positioner. Casestudiet understreger sammenhængen mellem udsathed og kriminalitet og nuancerer, hvordan den udsathed kommer til udtryk. Det handler om forældres utilstrækkelige synlighed og grænsesætning i forhold til deres børn, og at børn og unge optager en gadeorienteret livsstil, hvor kedsomhed, manglende mål og fokus øger risikoen for at engagere sig i kriminelle aktiviteter.

I en survey til samtlige projektledere i de boligsociale helhedsplaner er de blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever, at de boligsociale helhedsplaner bidrager til forskellige dele af at håndtere kriminalitetsforebyggelsen. Det fremgår af Figur 5.10, at en betydelig andel af boligsociale projektledere på tværs af samtlige helhedsplaner vurderer, at de boligsociale helhedsplaner i høj eller i nogen grad bidrager til, at kerneaktører får større viden om målgruppens behov, at tidlig opsporing styrkes, at familierne fastholdes i aktiviteter, samt at der skabes flere muligheder for at inddrage forskellige fagligheder i opgaveløsningen.

Figur 5.10 Projektlederens vurderinger af den boligsociale helhedsplans bidrag til opgaven med kriminalitetstruede unge i 2020. Procent.

Anm.: N = 54.

Kilde: BUILD/AAU.

Det kommunale arbejde med målgruppen tager afsæt i den enkelte unge, hvor man fra strategisk hold i kommunen fokuserer på at styrke målgruppens tilknytning til skole og uddannelse og på at engagere dem i fritidsaktiviteter og fritidsjob. Fra strategisk hold arbejder den boligsociale helhedsplan med at binde relevante aktører såsom SSP, skoler, klubber og frivillige foreninger sammen og herunder sikre vidensdeling samt skabe et bedre grundlag for det fælles forebyggende arbejde med målgruppens udfordringer.

På det udførende niveau er det kommunale afsæt den enkelte unges vanskeligheder, mens det boligsociale afsæt er den unges kontekst. I det konkrete arbejde mødes de udførende kommunale og boligsociale aktører i at arbejde med og påvirke både den unge og den unges omgivelser og sammenhæng. Den boligsociale tilgang har en fordel ved ikke at have en myndighedsopgave, der gør, at det er nemmere at opbygge relationer og tillid, som de kommunale aktører efterfølgende også kan indgå i.

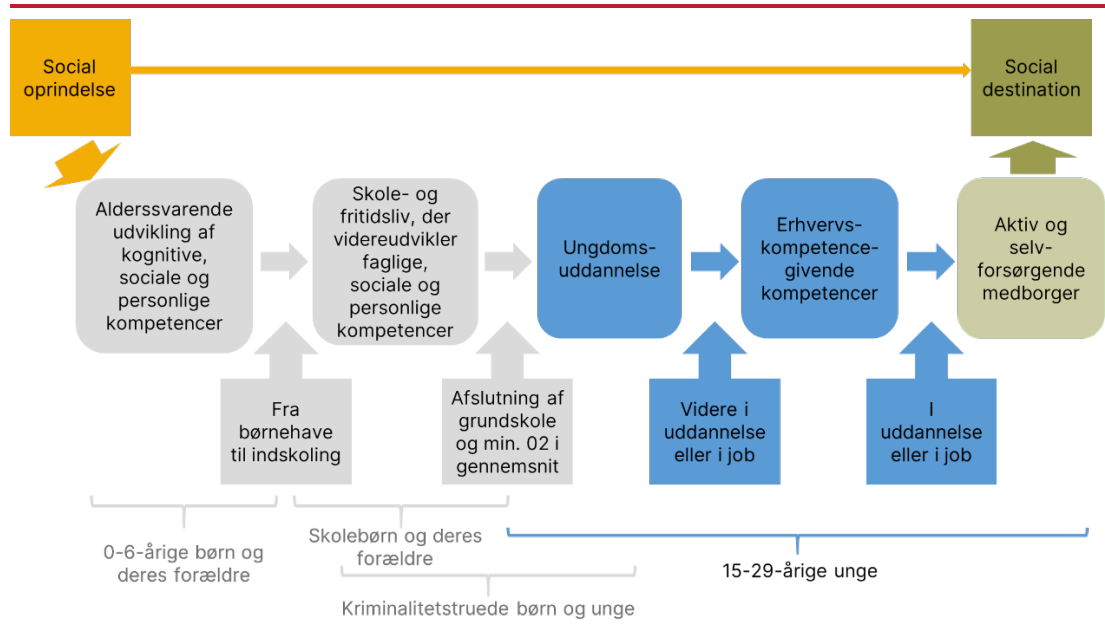
6 Unge i alderen 15-29 år

I dette kapitel beskriver vi 15-29-årige, deres familiemæssige baggrund og deres sociale position som 29-årige. I den boligsociale helhedsplan er fokus på, at indsatser skal bidrage til at forbedre unges uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige situation. Aldersgruppen 15-29 år er relativt bred. Vi deler derfor målgruppen op i mindre aldersgrupper i analyserne og beskriver de 15-17-årige, 18-20-årige, 21-25-årige samt 26-29-årige hver for sig.

Rockwool Fondens Forskningsenhed har tidligere undersøgt, hvad der kendetegner udsatte unge, hvor udsatte unge er defineret som de, der ikke er i uddannelse eller job eller har færdiggjort en uddannelse. Blandt disse udsatte unge er efterkommere og indvandrere overrepræsenterede. Det gælder også for unge af ufaglærte forældre, unge, der har været i specialtilbud i 9. klasse, og tilsvarende er unge med en psykisk diagnose og dom for kriminalitet overrepræsenterede. Mellem 32 og 50 pct. af de udsatte unge er berørt af kriminalitet, stofmisbrug, psykisk sygdom og tidlig graviditet (Andersen et al., 2017).

Vi undersøger, om der er sammenhæng mellem, hvilken social oprindelse unge har, og hvordan deres vej er gennem uddannelsessystemet og ind på arbejdsmarkedet, samt hvilke tegn der eventuelt er på, at velfærdsindsatser og boligsociale helhedsplaner kan kompensere for social oprindelse og understøtte, at de unge klarer sig bedst muligt. Vi har således fokus på sammenhængen mellem social oprindelse forstået som restgruppe eller ikke-restgruppe, og hvordan en ung klarer sig i voksenlivet.

Figur 6.1 15-29-årige unges vej til aktiv selvforsørgelse

Kapitlet er baseret på individ registerdata og på et kvalitativt casestudie af, hvordan boligsociale og kommunale aktører i et bestemt område arbejder med og samarbejder om-

kring målgruppen, samt data fra BUILD's projektleder-survey. Casestudiet består af interviews med direktøren for den pågældende kommunes afdeling for børn, unge og beskæftigelse, en fremskudt kommunal beskæftigelsesmedarbejder, den boligsociale projektleder, en social vicevært ansat i helhedsplanen samt erhvervsguide, der arbejder i kommunen, men er ansat i en lokal erhvervsforening.

6.1 Hovedkonklusion i kapitlet

I perioden fra 2002 til 2019 lykkes det for en stigende andel af unge med restgruppebaggrund at undgå at komme i NEET-gruppen. Der er klare tegn på, at det i højere grad lykkes unge i boligområder med en boligsocial helhedsplan at bryde med deres sociale oprindelse, end det lykkes for unge i restgruppen uden for disse boligområder. I udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan er det særligt blandt unge med en etnisk herkomst fra et MENAPT-land, at der er sket en stor stigning i uddannelse, således at unge med MENAPT-baggrund uddanner sig i et omfang, der matcher unge med ikke-MENAPT-herkomst (dvs. fortrinsvis etnisk danske unge) i befolkningen. Denne positive udvikling indikerer, at der sker en større grad af kompensering for forældrebaggrund i boligområder med en boligsocial helhedsplan, end der sker i befolkningen generelt. Det kan hænge sammen med netop tilstedeværelsen af en boligsocial helhedsplan, der understøtter den kommunale kernerdrift i områderne, og det kan hænge sammen med den måde, som den kommunale kernerdrift arbejder med borgerne i de udsatte boligområder på. Det er konklusionen på baggrund af følgende analyseresultater:

- Der er sket et generelt uddannelsesløft af unge i de udsatte boligområder, og dette løft er sket både i forhold til at afslutte grundskole, ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Det er unge med etnisk herkomst i et MENAPT-land, der uddanner sig i et omfang, der matcher unge med ikke-MENAPT-herkomst (dvs. fortrinsvis etnisk danske unge) i befolkningen.
- I perioden fra 2002 til 2019 lykkes det for en relativt stigende gruppe af unge, der har restgruppebaggrund, at undgå at komme i NEET-gruppen. Det er klare tegn på, at det i højere grad lykkes unge i boligområder med en boligsocial helhedsplan at bryde med deres sociale oprindelse, end det lykkes for unge i restgruppen uden for disse boligområder.
- De unge, der afbryder en uddannelse (uanset om det er grundskole, ungdomsuddannelse, erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse), har ofte en restgruppeoprindelse. Desuden er unge med psykisk sygdom og med kriminalitetserfaring overrepræsenterede, ligesom en stor andel af unge, der afbryder en uddannelse, også har andre afbrudte uddannelsesforløb bag sig.
- For at unge ikke kommer i NEET-gruppen, er uddannelse særlig vigtigt for unge med forældre i restgruppen.
- Når samarbejdet om at støtte og hjælpe unge, der har svært ved at få en uddannelse og/eller et job, tager udgangspunkt i, at der er behov for individuelt tilpassede løsninger (såkaldte prøvehandlinger), er der god erfaring med, at kommunale og boligsociale aktører sammen får skubbet de unge i rigtig retning.

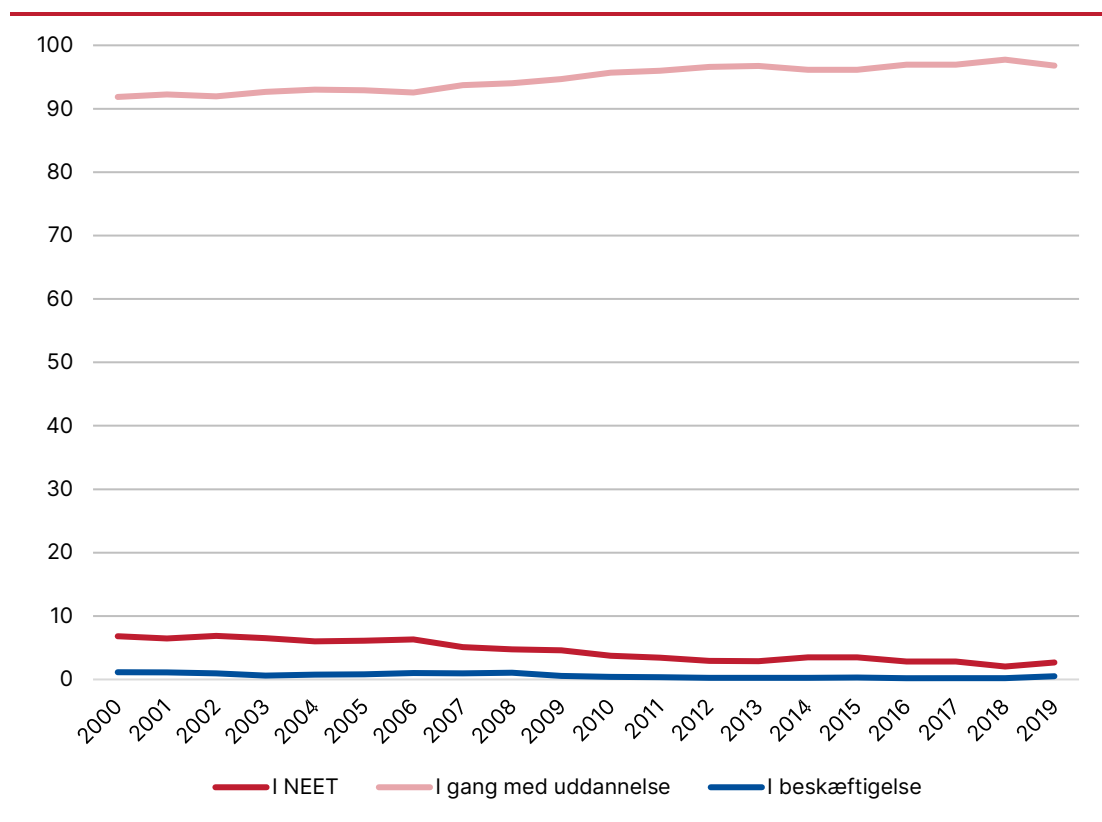
Først beskriver vi i dette kapitel, hvordan det går de 15-17-årige i forhold til at fuldføre grundskolen, og hvilke sammenhænge der er mellem oprindelse, og hvordan de klarer sig. Dernæst beskriver vi de 18-20-årige i forhold til deres vej igennem en ungdomsuddannelse samt betydningen af social oprindelse. Herfra beskriver vi de 21-25-årige med særligt fokus på de, der er i færd med en erhvervskompetencegivende uddannelse, og hvordan social oprindelse spiller på at færdiggøre en erhvervskompetencegivende ud-

dannelse. Derefter beskriver vi de 26-29-årige, og hvordan de færdiggør en videregående uddannelse og kommer ind på arbejdsmarkedet samt betydningen af deres sociale oprindelse. I denne sammenhæng beskriver vi analyser, der kigger på betydningen af social oprindelse og uddannelse i forhold til social destination i 29-årsalderen. Afslutningsvis i kapitlet beskriver vi, hvordan samarbejde om opgaveløsningen kan foregå med udgangspunkt i et specifikt casestudie.

6.1 Hvordan går det de 15-17-årige?

I Figur 6.2 fremgår udviklingen i andelen af 15-17-årige, der er i uddannelse, beskæftigelse og i NEET-gruppen. Langt de fleste unge i denne aldersgruppe er som forventet i uddannelse, og typisk er de i gang med grundskolen. I perioden fra 2000-2019 stiger andelen i uddannelse i de støttede områder fra 92 pct. til 97 pct. Stort set ingen i denne aldersgruppe er i beskæftigelse. I 2000 var 7 pct. i NEET-gruppen, og i 2019 er denne andel faldet til 3 pct. Der er således samlet sket en bevægelse fra NEET-gruppe til uddannelse. Helt samme udvikling finder vi i befolkningen (se Bilagsfigur 8.1).

Figur 6.2 Udvikling i, om 15-17-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for støttede områder. Procent.

Anm.: N: 8.059-14.355.

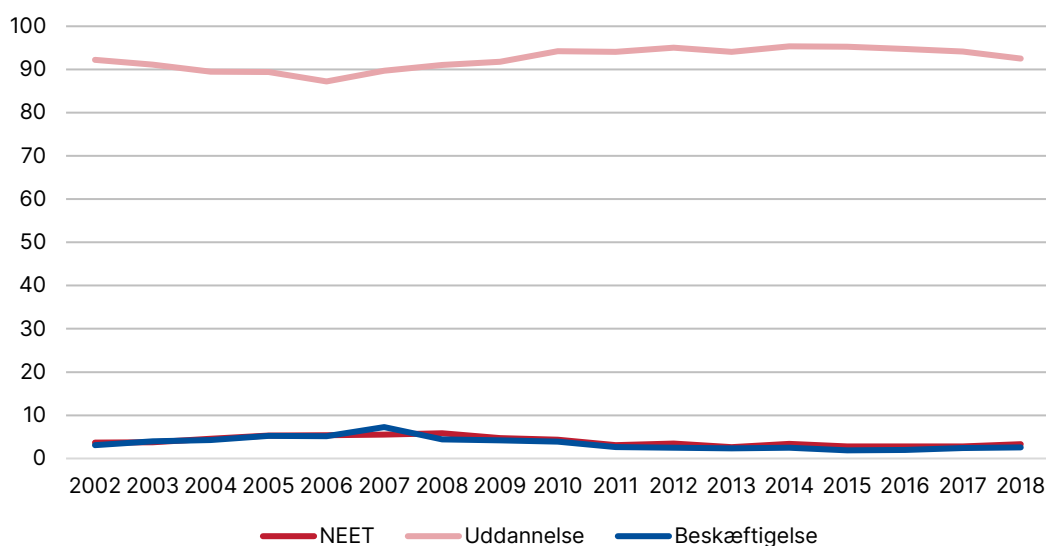
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.1.1 Færdig med grundskolen – hvor går de så hen?

Som det fremgik af Figur 4.4, er der sket en stigning i andelen, der afslutter grundskolen med en afgangseksamen; det gælder for både piger og drenge i boligområder med en

boligsocial helhedsplan. I boligområder med en boligsocial helhedsplan afsluttede 66 pct. af drengene og 63 pct. af pigerne med en afgangseksamen i 2002, og disse andele er i 2019 steget til hhv. 82 pct. og 87 pct. Når de unge er færdige med grundskolen og har afsluttet med en afgangseksamen, går 9 ud af 10 videre i uddannelse. Det fremgår af Figur 6.3. De unge, der ikke går videre i uddannelse, går ligeligt videre i beskæftigelse og i NEET-gruppen. Udviklingen har været stabil over tid, og vi ser den samme udvikling i befolkningen (se Bilagsfigur 8.2).

Figur 6.3 Andel, der er i hhv. NEET, uddannelse og i beskæftigelse, i året efter at de har fuldført grundskolen, særskilt for støttede områder. Procent.

Anm.: N: 2.207-3.357.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.1.2 Kendetegn ved de, der ikke færdiggør grundskolen

I Tabel 6.1 har vi kigget på de unge, der ikke afslutter folkeskolen med en afgangseksamen, for at se, hvad der kendetegner dem. Det er særligt unge, der har forældre i restgruppen, og som lever under den økonomiske fattigdomsgrænse, der er overrepræsenteret blandt de, der ikke færdiggør. 2 ud af 3 lever i familier, hvor mindst en forælder er i restgruppen, og 4 ud af 10 i familier, der har en indkomst under fattigdomsgrænsen. Godt hver fjerde har en sigtelse. Unge med kriminalitetserfaringer er således også overrepræsenterede blandt de, der ikke færdiggør. Over halvdelen af de, der ikke afslutter, er drenge. Godt halvdelen har en herkomst fra MENAPT-lande. 16 pct. har været i behandling for psykisk sygdom, og 31 pct. har haft et fravær på mere end 10 pct.

Disse kendetegn for de, der ikke færdiggør, har ikke ændret sig over tid, og de peger på, at der er tale om unge i udsatte positioner, der ikke færdiggør deres grundskole, og hvor kriminalitetserfaring og fravær undervejs i grundskoleforløbet har kunnet indikere, at de ville have vanskeligt ved at afslutte grundskolen.

Tabel 6.1 Karakteristika ved 17-årige, der ikke afslutter grundskolen med en afgangseksamen i 2019. Procent.

	Støttede områder	Befolkning
Drenge	60	57
MENAPT	54	14
Mindst en forælder i restgruppe	67	32
Under fattigdomsgrænse	41	17
Den unge har mindst en sigtelse	23	14
Den unge i behandling for psykisk sygdom	16	23
Mere end 10 pct. fravær på et skoleår	31	26

Anm.: N (Støttede områder) = 527; N (Befolkning) = 4.856.

I Bilagstabel 8.1 fremgår alle andele for 2000-2019, der ligger grund for tabellen.

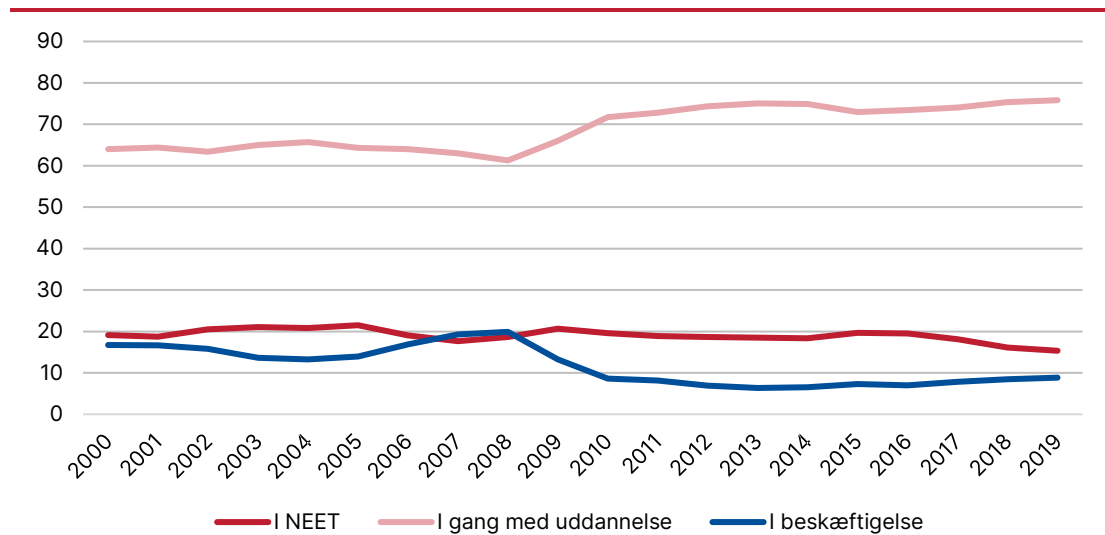
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.2 Hvordan går det de 18-20-årige?

Trinnet efter grundskolen kan være at komme i gang med en ungdomsuddannelse eller komme ud i beskæftigelse. Det er typisk i alderen 18-20 år, at unge er i gang med en ungdomsuddannelse. I Figur 6.4 kigger vi derfor på udviklingen fra 2000 til 2019 i andelen af 18-20-årige, der er hhv. i uddannelse, beskæftigelse og i NEET-gruppen. Generelt over tid er der sket en bevægelse fra beskæftigelse til uddannelse i boligområder med en boligsocial helhedsplan. Andelen af unge i NEET-gruppen er stort set uændret i perioden.

I perioden fra 2000-2019 stiger andelen i uddannelse fra 64 pct. til 76 pct. i de støttede områder, og særligt er der sket en øget søgning mod uddannelse efter finanskrisen. Andelen i beskæftigelse er halvt så stor som andelen af unge i NEET-gruppe i 2019. Beskæftigelsesandelen er faldet fra 17 pct. til 8 pct. i perioden 2000-2019. Andelen i NEET-gruppen er faldet fra 19 pct. til 15 pct. Den samme udvikling finder vi i befolkningen (se Bilagsfigur 8.4).

Figur 6.4 Udvikling i, om 18-20-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for støttede områder. Procent.

Anm.: N = 12.363-15.006.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Selvom den socioøkonomiske position, som en ung befinder sig i i 20-årsalderen, ikke vil være den endelige, så er det alligevel interessant at kigge på sammenhængen mellem social oprindelse og social destination for unge, fordi det giver en indikation på, om der er intergenerational mobilitet mellem forældre og børn. I Tabel 6.2 fremgår sammenhængen mellem at have forældre i restgruppen, og at man selv er i NEET-gruppen, når man er 18-20 år.

Vi ser, at der sker en tydelig bevægelse i retning af, at færre unge med forældre i restgruppen er i NEET-gruppen som 18-20-årig i 2019 i boligområder med en boligsocial helhedsplan. Andelen af 18-20-årige i NEET-gruppen med forældre i restgruppen er således faldet med 7 procentpoint; fra 26 pct. til 19 pct., og dermed er det en større reduktion end for unge med restgruppeforældre i befolkningen. Her er andelen faldet 3 procentpoint fra 24 pct. til 21 pct. Vi ser således også, at der er relativt færre unge i NEET-gruppen med restgruppeforældre i de støttede områder end i befolkningen i 2019.

Tabel 6.2 Sammenhæng mellem forældre i restgruppe og unge i NEET-gruppe som 18-20-årig. Procent.

	2005	2019
<i>Støttede områder</i>		
Restgruppe	26	19
Ikke restgruppe	17	12
<i>Befolkning</i>		
Restgruppe	24	21
Ikke restgruppe	8	7

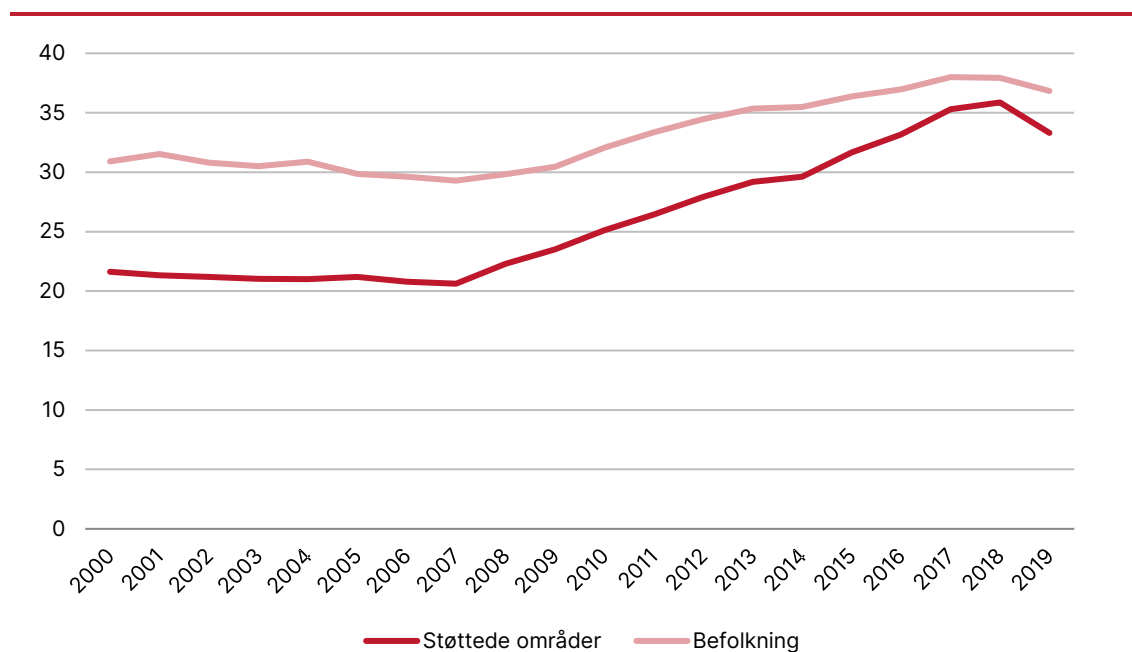
Anm.: N (Støttede områder, ikke restgruppe) = 5.892-7.275; N (Støttede områder, restgruppe) = 6.207-8.023; N (Befolkning, ikke restgruppe) = 149.208-182.281; N (Befolkning, restgruppe) = 28.025-32.395.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.2.1 I gang med en ungdomsuddannelse og afslutte den

Vi går nu over til at se på, hvor mange unge der går i gang med en ungdomsuddannelse og afslutter den. I Figur 6.5 fremgår, at unge 18-20-årige i boligområder med en bolig-social helhedsplan fra 2007 og frem er ved at lukke ungdomsuddannelsesgab i forhold til befolkningsgennemsnittet. I 2000 var 22 pct. af 18-20-årige i gang med en ungdomsuddannelse i støttede boligområder, og 31 pct. var tilsvarende i gang i befolkningen. Frem mod 2007 og finanskrisen ligger disse andele stabilt, hvorefter andelen stiger markant frem mod 2018 og muligvis begynder at aftage i 2019. I 2019 er 33 pct. i gang med en ungdomsuddannelse i de støttede områder, og 37 pct. er i gang i befolkningen. I de støttede områder er der således sket en stigning på 11 procentpoint, og i befolkningen er stigningen på 4 procentpoint.

Figur 6.5 Andel 18-20-årige i gang med ungdomsuddannelse i støttede områder og i befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 12.002-15.006; N (Befolkning) = 166.389-224-128.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

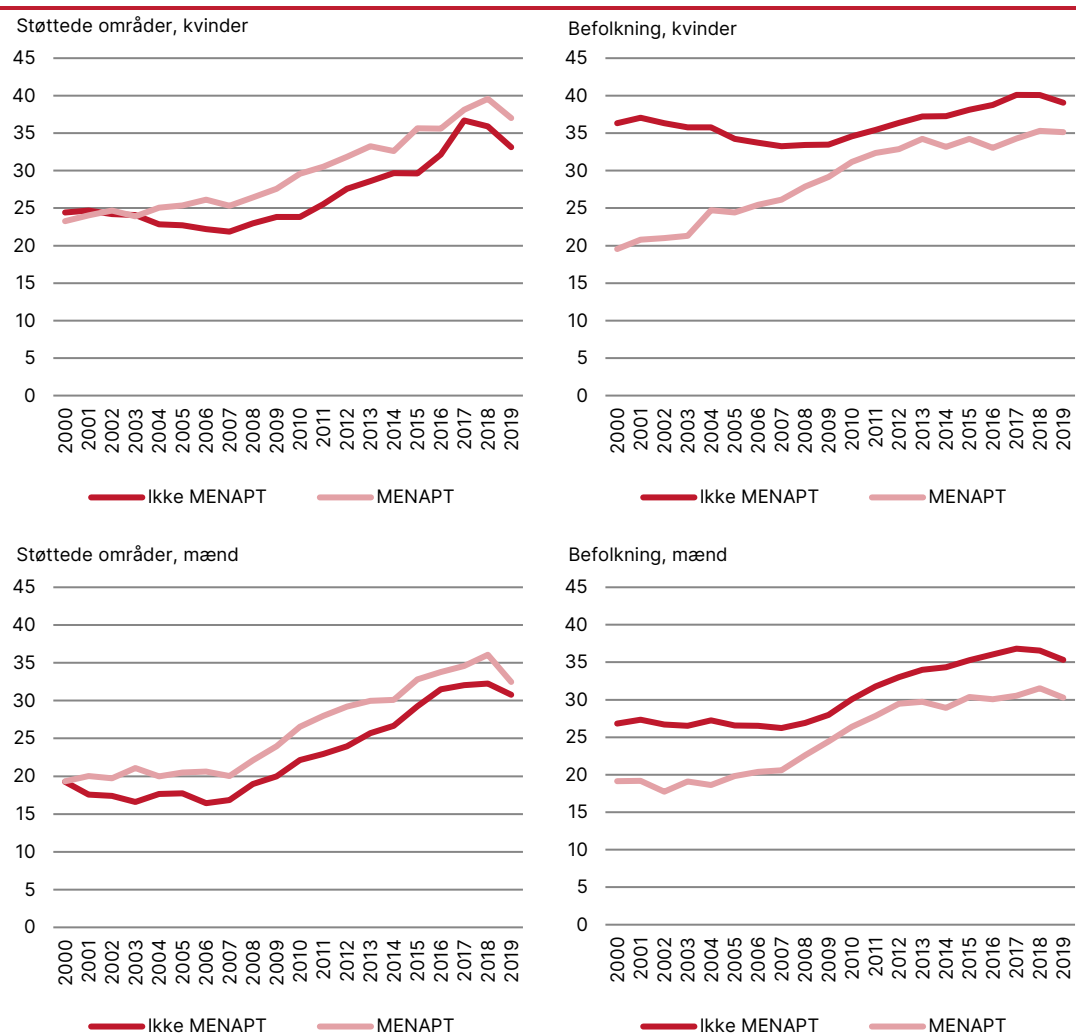
I Figur 6.6 ser vi, at unge med en herkomst fra et MENAPT-land i særlig grad har drevet udviklingen i at lukke ungdomsuddannelsesgab i de støttede områder; i særlig grad er det de unge kvinder. I 2000 var 23 pct. af pigerne med en MENAPT-baggrund i de støttede boligområder i gang med en ungdomsuddannelse, og i 2019 er denne andel steget til 37 pct. For unge mænd er der sket en udvikling fra 19 pct. til 32 pct. For piger og drenge med ikke-MENAPT-baggrund er den tilsvarende udvikling gået fra 24 pct. til 33 pct. og fra 19 pct. til 31 pct.

I befolkningen ser vi det modsatte billede; her er det unge med herkomst i et ikke-MENAPT-land, der i højere grad går i gang med en ungdomsuddannelse end unge med her-

komst i et MENAPT-land. I forhold til piger i de støttede områder med herkomst i et MENAPT-land nærmer de sig befolkningsgennemsnittet for at være i gang med en ungdomsuddannelse.

Figur 6.6 Andel 18-20-årige i gang med ungdomsuddannelse i støttede områder og befolkningen for hhv. herkomst samt køn. Procent.

Anm.: N (Støttede områder, MENAPT, kvinder) = 1.771-3.411; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, kvinder) = 3.408-4.317; N (Støttede områder, MENAPT, mænd) = 1.892-3.504; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, mænd) = 3.464-4.414; (Befolkning, MENAPT, kvinder) = 4.011-7.247; (Befolkning, ikke-MENAPT, kvinder) = 77.414-103.286; (Befolkning, MENAPT, mænd) = 3.959-8.160; (Befolkning, ikke-MENAPT, mænd) = 80.553-107.138.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

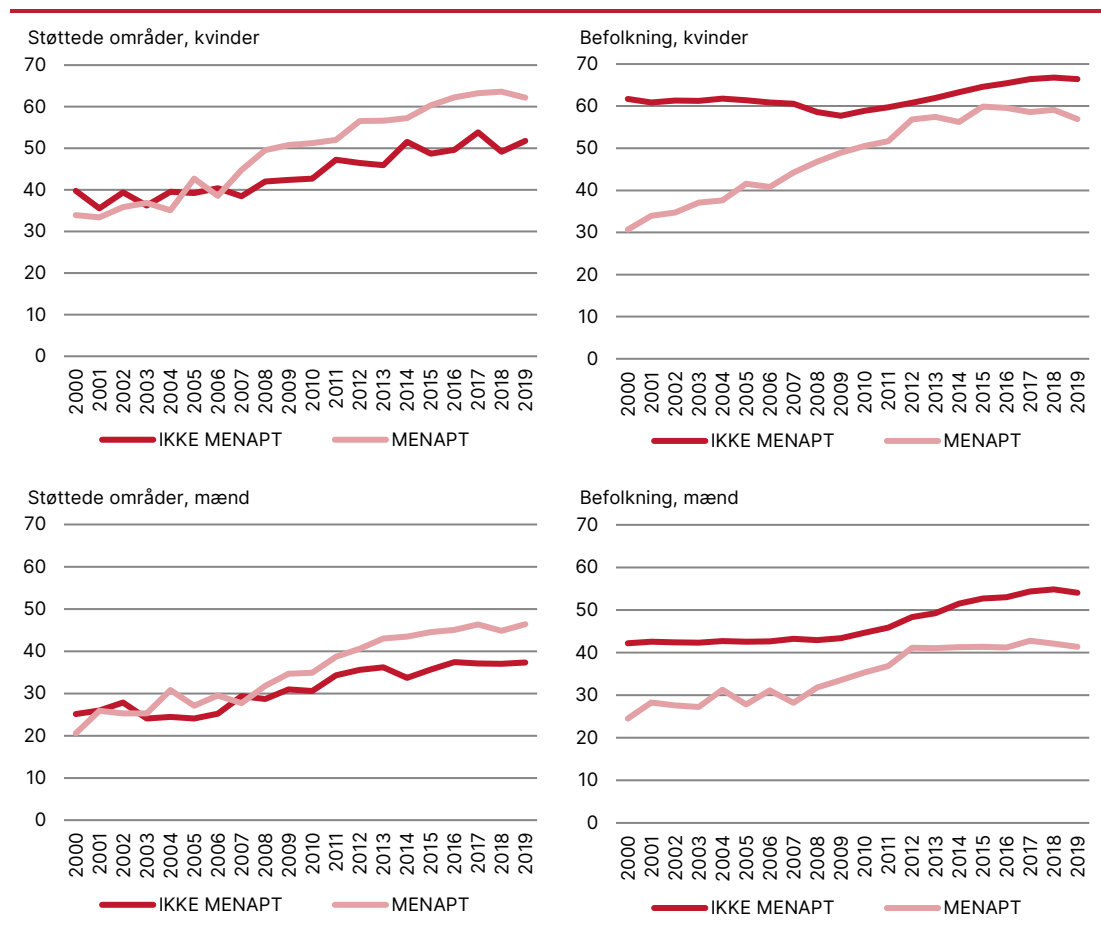
Stigningen i unge, der går i gang med en ungdomsuddannelse, slår også igennem i forhold til en stigning i unge, der afslutter en ungdomsuddannelse. Fra 2003 og til 2019 er der sket en jævn stigning i andelen, der afslutter. I 2003 afsluttede godt 60 pct. af de, der startede en ungdomsuddannelse, og som boede i et støttet boligområde, og i 2019 er denne andel steget til 70 pct. I den tilsvarende periode er andelen i befolkningen steget fra 76 pct. til 82 pct. (se Bilagsfigur 8.4).

Udviklingen blandt 21-årige i forhold til at afslutte en ungdomsuddannelse varierer med køn og etnisk herkomst. Det fremgår af Figur 6.7, der viser andelen af 21-årige, der har

afsluttet en ungdomsuddannelse. Generelt tegner den et billede af, at unge med etnisk herkomst i et MENAPT-land i langt højere grad afslutter ungdomsuddannelse end unge med ikke-MENAPT-baggrund i de støttede områder. Desuden er andelen af unge med herkomst i et MENAPT-land næsten på niveau med unge med ikke-MENAPT-baggrund i befolkningen i forhold til at afslutte. Derudover ser vi også, at unge med MENAPT-baggrund i mindre grad afslutter en ungdomsuddannelse i befolkningen sammenlignet med netop unge med MENAPT-baggrund i de støttede områder. Det er således tale om en mere positiv udvikling i boligområder med en boligsocial helhedsplan sammenlignet med uden for disse boligområder.

Konkret ser vi, at i de støttede områder fra 2006 og frem overhaler både unge mænd og unge kvinder med en herkomst fra et MENAPT-land, mænd og kvinder med en ikke-MENAPT-herkomst. For kvinder med MENAPT-baggrund stiger fra ca. 40 pct. til 60 pct. i 2019 og er dermed næsten på niveau med denne gennemsnitlige andel i befolkningen. For unge mænd med MENAPT-baggrund i de støttede områder stiger andelen fra under 30 pct. i 2006 til under 50 pct. i 2019. De unge mænd fra MENAPT-lande haler ind på unge mænd med ikke-MENAPT-baggrund i befolkningen.

Figur 6.7 Andel af 21-årige, der har afsluttet en ungdomsuddannelse i støttede områder og befolkningen for hhv. herkomst samt køn. Procent.

Anm.: N (Støttede områder, MENAPT, kvinder) = 460-1.139; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, kvinder) = 1.147-1.579; N (Støttede områder, MENAPT, mænd) = 574-1.174; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, mænd) = 1.239-1.604; (Befolkning, MENAPT, kvinder) = 1.333-2.552; (Befolkning, ikke-MENAPT, kvinder) = 26.882-37.733; (Befolkning, MENAPT, mænd) = 1.367-2.734; (Befolkning, ikke-MENAPT, mænd) = 26.680-38.353.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

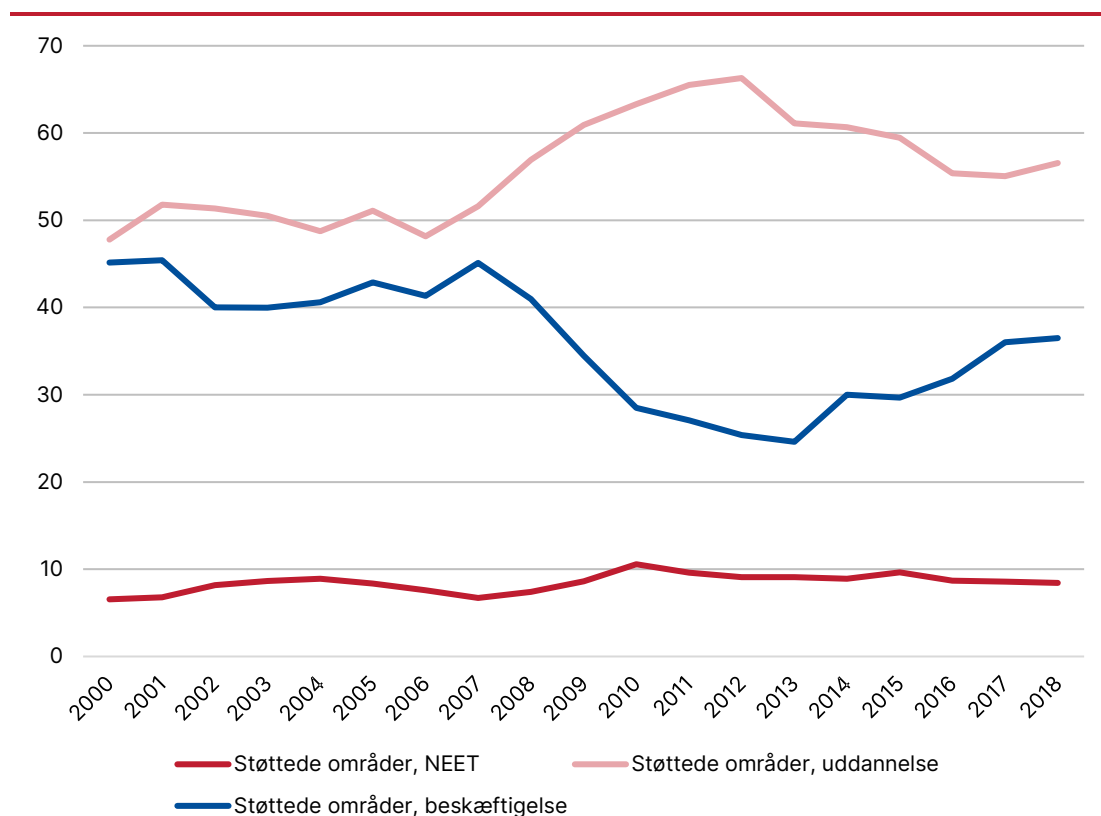
6.2.2 Færdig med ungdomsuddannelse – hvor går de så hen?

I Figur 6.8 fremgår, hvilken uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige situation, de unge i de støttede områder overgår til, straks efter at de har afsluttet en ungdomsuddannelse. Over halvdelen går straks i gang med en uddannelse, og denne udvikling har været opadgående siden 2000, men faldende fra 2014 og frem. I 2000 gik 48 pct. straks i gang med en uddannelse, og denne andel er 57 pct. i 2018. På sit højeste i 2014 var andelen 66 pct.

Andelen, der går videre i beskæftigelse, har været faldende fra 2000 og frem, men stigende fra 2012 og frem. 45 pct. af de unge overgik til beskæftigelse efter endt ungdomsuddannelse i 2000, og denne andel faldt til den laveste i 2013 til 25 pct., og i 2018 er andelen steget til 37 pct.

Godt 10 pct. af de, der afslutter en ungdomsuddannelse, overgår til NEET-gruppen. Udviklingen i befolkningen følger nogenlunde samme trend, men med den klare forskel, at en relativt større andel af unge er i beskæftigelse fra 2000 til 2009 og igen fra 2014 og frem (se Bilagsfigur 8.5). Det kan handle om unge, der arbejder nogle år efter endt ungdomsuddannelse, inden de påbegynder en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Figur 6.8 Andel af unge, der afslutter ungdomsuddannelse og deres næste skridt for de støttede områder. Procent.

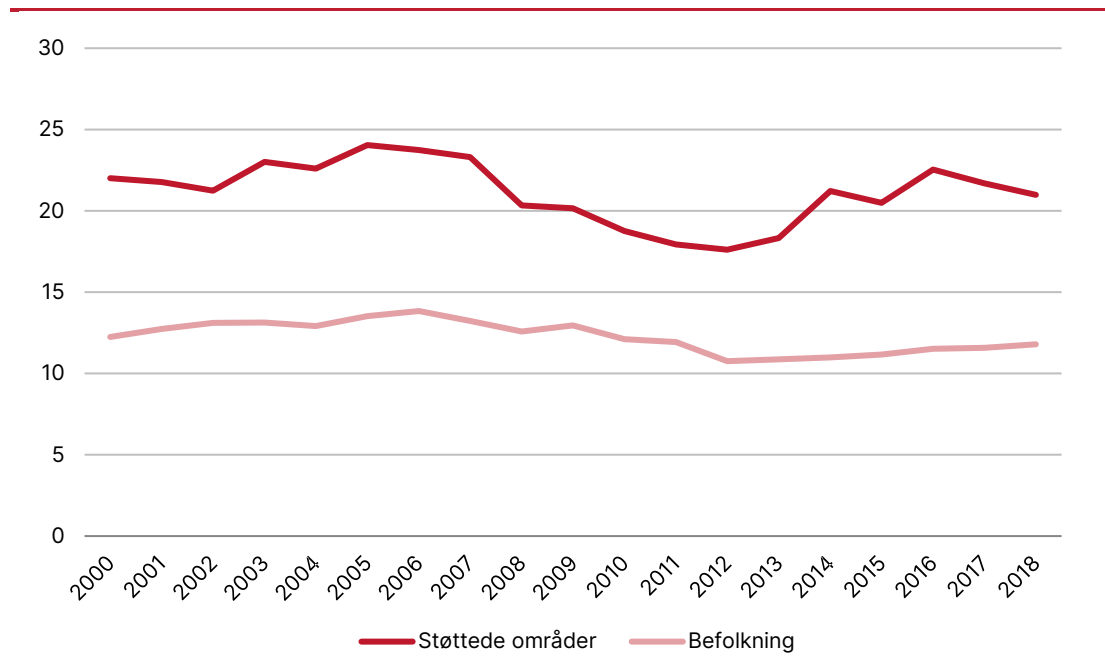
Anm.: N = 1.267-2.457.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.2.3 De, der ikke færdiggør ungdomsuddannelse, hvor går de hen?

Der er også unge, der ikke afslutter en ungdomsuddannelse. Dette kan opgøres på forskellig vis, men vi har valgt at se på, hvor mange 21-årige der har afbrudt en ungdomsuddannelse, efter at de er blevet 21 år. Det fremgår af Figur 6.9. I perioden fra 2000 til 2018 er der udsving i andelen, der ikke afslutter, og som bor i støttede boligområder. Andelen svinger omkring 21-22 pct. I befolkningen udgør denne andel ca. 12 pct.

Figur 6.9 Andel 21-årige, der har afbrudt og heller ikke har afsluttet en ungdomsuddannelse, efter at de er fyldt 21 år. Procent.

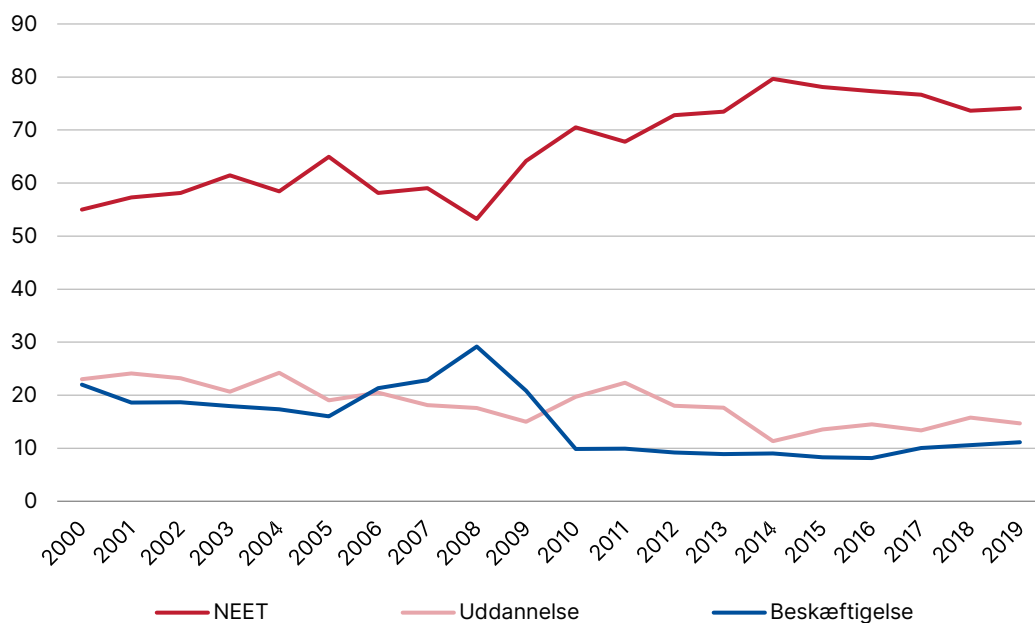
Anm.: N (Støttede områder) = 1.549-2.918; N (Befolkning) = 4.071-5.905.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I Figur 6.10 ser vi på, hvilken uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig situation, de overgår til, efter at de har afbrudt en ungdomsuddannelse. Hovedparten overgår til NEET-gruppen. Det vil sige, at de er *ikke* droppet ud for umiddelbart at starte i et job eller i en ny uddannelse. Andelen, der overgår til NEET-gruppen, er stigende i perioden fra 2000 og frem til 2019. Andelen stiger fra 55 pct. til 74 pct.

I 2000 startede 22 pct. af de, der afbrød en ungdomsuddannelse, i en ny uddannelse. Denne andel er faldet til 14 pct. i 2019. I forhold til beskæftigelse er andelen faldet fra 21 pct. i 2000 til 11 pct. i 2019. Samme udvikling ses i befolkningen, se Bilagsfigur 8.7.

Figur 6.10 Fra afbrudt ungdomsuddannelse til NEET, uddannelse eller beskæftigelse opgjort for de støttede områder. Procent.

Anm.: N = 400-762.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

I Tabel 6.3 har vi kigget yderligere på de unge, der ikke afslutter den ungdomsuddannelse, de er påbegyndt, og hvad der kendetegner dem. I de støttede boligområder er der en særlig overrepræsentation af unge med forældre i restgruppen. 6 ud af 10 unge, der afbryder en ungdomsuddannelse, kommer fra familier med mindst en forælder i restgruppen. Derudover er unge med mindst en sigtelse også overrepræsenteret; 44 pct. har en sigtelse. Dernæst fremgår det, at 29 pct. af de, der afbryder en ungdomsuddannelse, allerede har haft et brud med en ungdomsuddannelse, inden de er fyldt 21. Endelig ser vi, at over halvdelen af de, der ikke afslutter, er drenge, 1 ud af 5 lever i familier, der har en indkomst under fattigdomsgrænsen, og 16 pct. har været til behandling for psykisk sygdom. Der tegner sig således et klart billede af, at en stor del af de unge, der afbryder en ungdomsuddannelse, befinder sig i særligt udsatte positioner.

Table 6.3 Karakteristika ved 21-årige, der ikke afslutter ungdomsuddannelse i 2019. Procent.

	Støttede områder	Befolkning
Drenge	55	53
MENAPT	57	10
Mindst en forælder i restgruppe	59	20
Under fattigdomsgrænse	20	7
Den unge har mindst en sigtelse	44	29
Den unge i behandling for psykisk sygdom	16	21
Den unge i misbrugsbehandling	2	3
Andel 21-årige, der dropper ud af en ungdomsuddannelse, som tidligere har droppet ud af mindst én uddannelse*, og som ikke har afsluttet en ungdomsuddannelse, efter at de er fyldt 21	29	28

Anm.: N (Støttede områder) = 645; N (Befolkning) = 6.265

Note: * Enten grundskole, ungdomsuddannelse, erhvervskompetencegivende uddannelse eller videregående uddannelse.

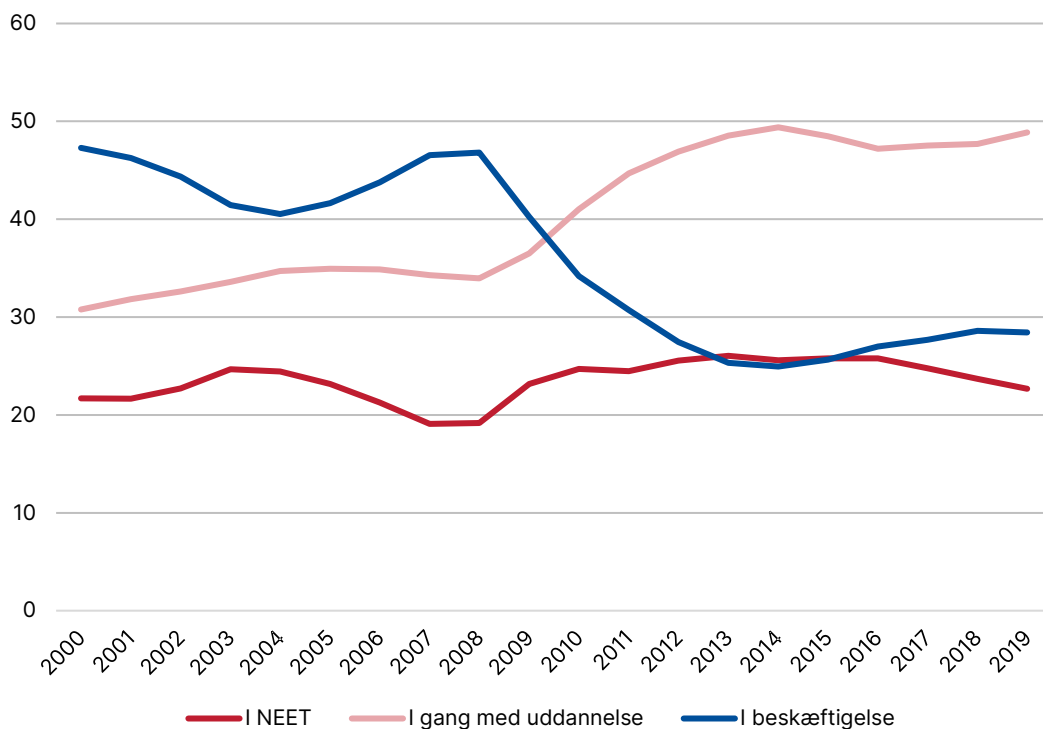
I Bilag 7 fremgår alle observationer.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.3 Hvordan går det de 21-25-årige?

I Figur 6.11 fremgår udviklingen i andelen af 21-25-årige, der er hhv. i uddannelse, beskæftigelse og i NEET-gruppen. Frem mod finanskrisen ser vi, at unge i de støttede områder i højere grad er i beskæftigelse end i uddannelse, og at det så ændrer sig fra 2009 og frem, hvor flere unge er i uddannelse end i beskæftigelse. Andelen i uddannelse stiger frem mod 2019; så i perioden fra 2000 til 2019 stiger andelen i uddannelse med næsten 20 procentpoint fra 31 pct. til 49 pct. Tilsvarende falder andelen i beskæftigelse fra 48 pct. til 28 pct. i samme periode. Andelen i NEET-gruppen bevæger sig i perioden mellem 21 og 25 pct. I 2019 udgør NEET-gruppen 23 pct. Helt samme udvikling finder vi i befolkningen, men niveauerne er forskellige (se Bilagsfigur 8.8).

Figur 6.11 Udvikling i, om 21-25-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for støttede områder. Procent.

Anm.: N = 19.323-24.317.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

For de 21-25-årige har vi undersøgt, om der er tegn på intergenerational mobiltet. I Tabel 6.4 fremgår sammenhængen mellem social oprindelse og social destination, hvor vi har opgjort andelen af unge i NEET-gruppe, givet om de har forældre i restgruppen. For unge med restgruppeforældre i støttede områder falder andelen af unge i NEET-gruppen fra 29 pct. i 2005 til 27 pct. i 2019. Lige modsat er det i befolkningen, hvor andelen af unge i NEET-gruppen og med restgruppebaggrund stiger fra 23 pct. til 26 pct. For unge med ikke-restgruppebaggrund stiger andelen af unge i NEET-gruppen marginalt fra 2005 til 2019 både i de støttede områder og i befolkningen.

Tabel 6.4 Sammenhæng mellem forældre i restgruppe og unge i NEET-gruppe som 21-25-årig. Procent.

	2005	2019
<i>Støttede områder</i>		
Restgruppe	29	27
Ikke restgruppe	17	18
<i>Befolkning</i>		
Restgruppe	23	26
Ikke restgruppe	8	10

Anm.: N (Støttede områder, ikke restgruppe) = 9.354-11.484; N (Støttede områder, restgruppe) = 9.520-12.744; N (Befolkning, ikke restgruppe) = 221.354-298.968; N (Befolkning, restgruppe) = 44.251-49.934.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

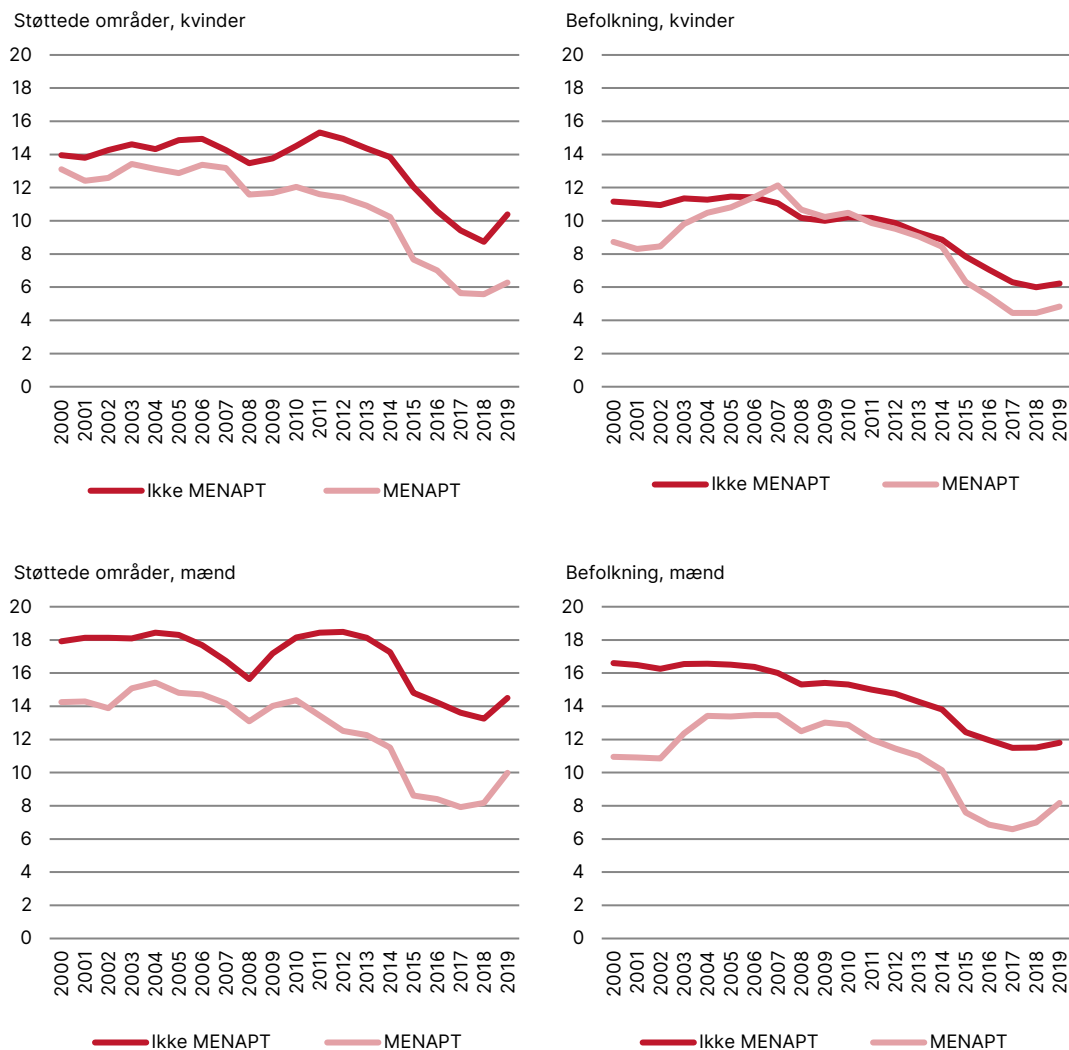
6.3.1 I gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse og afsluttede den

Fra 2000 og frem til 2019 er der sket et markant fald i andelen af unge, der går i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. I 2000 er der 15 pct. af 17-24-årige i de støttede områder, der går i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse og 14 pct. i befolkningen. Denne andel falder til 10 pct. i de støttede områder og 9 pct. i befolkningen i 2019. Det fremgår af Bilagsfigur 8.9.

Når vi kigger på andelen, der går i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse opgjort på etnisk herkomst og køn, fremgår det af Figur 6.12, at 17-24-årige unge, der er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse, relativt oftere har en ikke-MENAPT-herkomst; det gælder både i de støttede områder og i befolkningen. Derudover gælder generelt, at relativt flere unge i de støttede områder er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse end i befolkningen; det gælder særligt for pigerne.

Figur 6.12 Andel 17-24-årige i gang med erhvervskompetencegivende uddannelse i støttede områder og befolkningen for hhv. herkomst og køn. Procent.

Anm.: (Støttede områder, MENAPT, kvinder) = 5.824-22.925; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, kvinder) = 11.665-16.174; N (Støttede områder, MENAPT, mænd) = 6.215-12.423; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, mænd) = 11.963-16.423; (Befolkning, MENAPT, kvinder) = 15.085-26.612; (Befolkning, ikke-MENAPT, kvinder) = 306.188-381.643; (Befolkning, MENAPT, mænd) = 14.695-29.846; (Befolkning, ikke-MENAPT, mænd) = 316.454-393.413.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

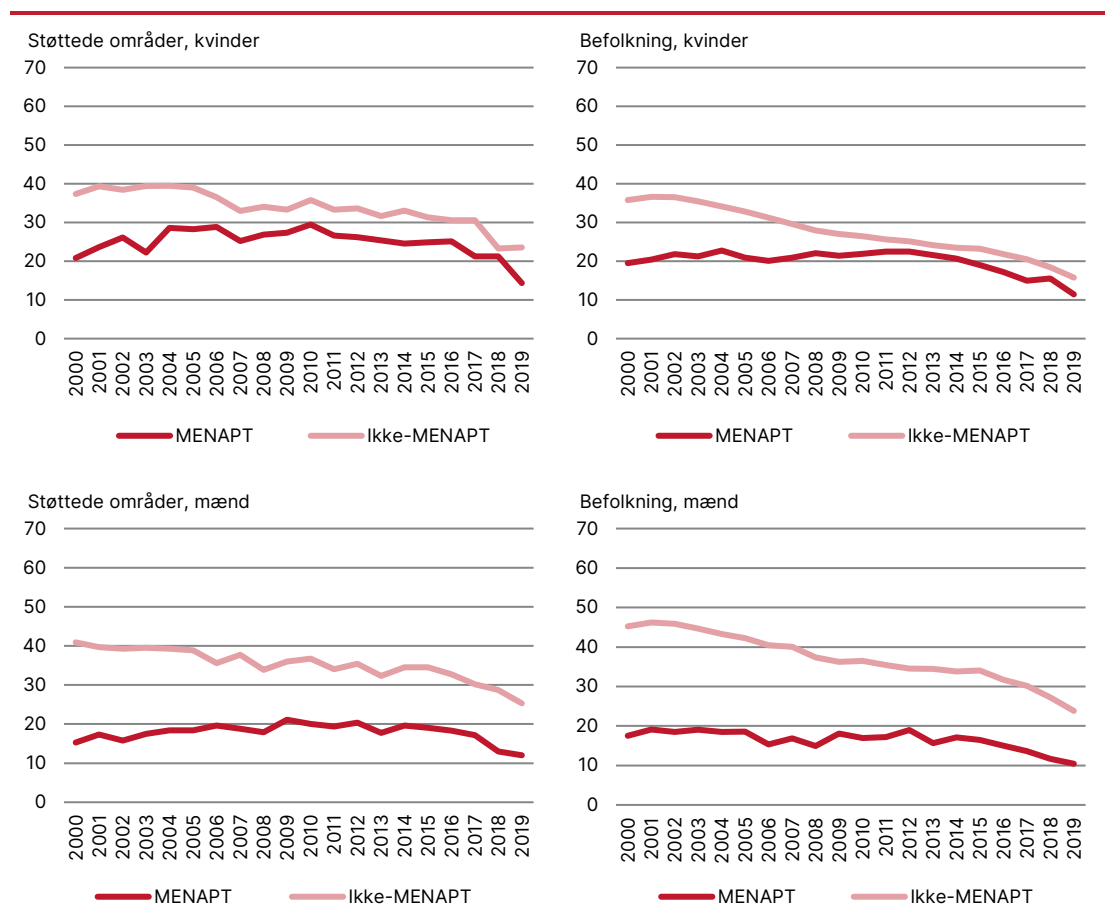
Der er flere måder at opgøre på, hvor stor andel der afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse. Vi opgør dels, om unge inden for 5 år afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse, som de er startet på, dels om unge i alderen 25 år har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Af de, som starter på en erhvervskompetencegivende uddannelse, afslutter godt 30 pct. i de støttede områder inden for 5 år, efter at de er startet, og i befolkningen er denne andel ca. 45 pct. Begge andele er nedadgående i perioden 2005 til 2019. Det fremgår af Bilagsfigur 8.10. Ser vi på andelen af 25-årige, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, var der tilbage i 2000 forskel på de støttede områder og befolkningen, hvor ca. 40 pct. afsluttede i befolkningen og 35 pct. i de støttede områder. Det

falder frem mod 2019 til 20 pct. – både i befolkningen og i de støttede områder. Det fremgår af Bilagsfigur 8.11.

Vi går nu over til at se, hvor stor en andel af 25-årige der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse opgjort for køn og etnicitet i de støttede områder og i befolkningen. I Figur 6.13 ser vi, at unge med ikke-MENAPT-baggrund generelt afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse i højere grad end unge med MENAPT-baggrund. Derudover fremgår det endvidere, at nedgangen i de støttede områder er relativt mindre, end nedgangen er i befolkningen. Det kan hænge sammen med anderledes understøttende funktioner i de støttede områder i forhold til unge i erhvervskompetencegivende uddannelse end blandt unge i befolkningen.

Figur 6.13 Andel af 25-årige, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse i støttede områder og befolkningen for hhv. herkomst og køn. Procent.

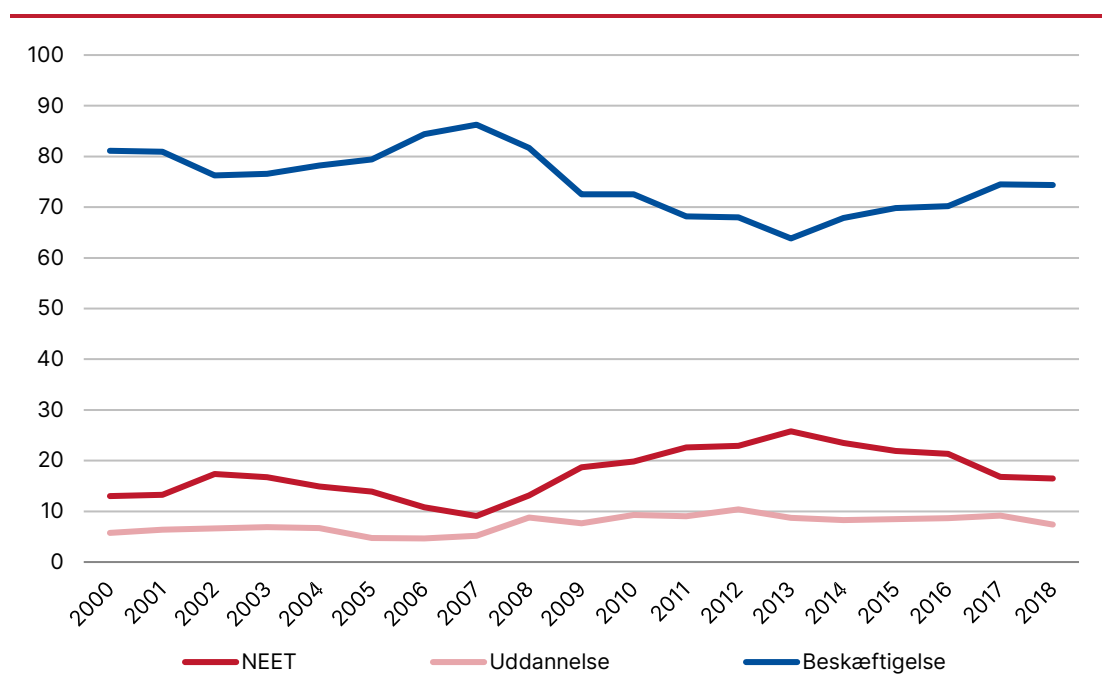
Anm.: (Støttede områder, MENAPT, kvinder) = 332-1.109; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, kvinder) = 1.220-1.829; N (Støttede områder, MENAPT, mænd) = 327-1.132; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, mænd) = 1.243-1.761; (Befolkning, MENAPT, kvinder) = 1.387-2.530; (Befolkning, ikke-MENAPT, kvinder) = 27.900-39.133; (Befolkning, MENAPT, mænd) = 1.346-2.905; (Befolkning, ikke-MENAPT, mænd) = 28.103-39.877.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.3.2 Færdig med erhvervskompetencegivende uddannelse – hvor går de så hen?

I Figur 6.14 fremgår det, hvilken uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig situation 25-årige, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, overgår til. I hele perioden fra 2000 til 2018 går de fleste over i beskæftigelse, men denne andel har dog været faldende i perioden fra 81 pct. til 74 pct. Og da den var lavest i 2013 var andelen nede på 64 pct. Faldet i beskæftigelsesandelen modsvares af, at der sker en stigning i andelen i NEET-gruppen. Det er særligt efter finanskrisen, hvor andelen stiger fra 9 pct. til 26 pct. I 2018 er andelen faldet til 17 pct. Under 10 pct. vælger en uddannelse efter at have færdiggjort en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Figur 6.14 Andelen af 25-årige, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse og går videre til beskæftigelse, anden uddannelse eller NEET i de støttede områder. Procent.

Anm.: N = 984-1.517.

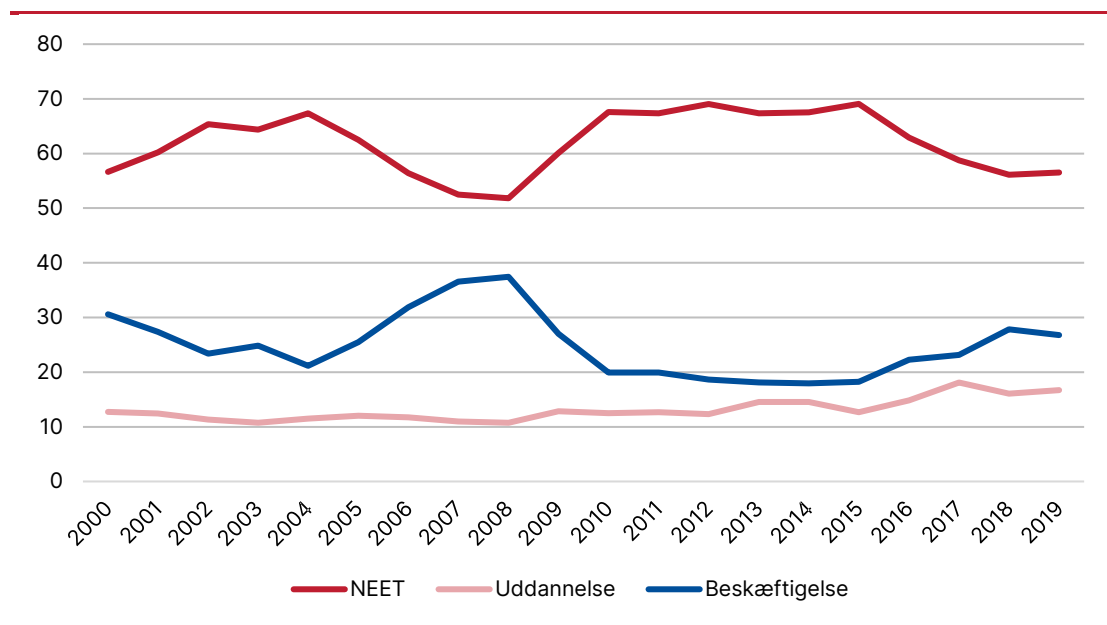
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.3.3 De, der ikke færdiggør en erhvervskompetencegivende uddannelse, hvor går de hen?

Der er en relativt stor gruppe, der ikke færdiggør den erhvervskompetencegivende uddannelse, de er gået i gang med. I Figur 6.15 fremgår det, at hovedparten afbryder deres erhvervskompetencegivende uddannelse og overgår til NEET-gruppen. Op mod finanskrisen var andelen, der droppede ud i NEET-gruppen, dalende, hvor de fleste gik ud i beskæftigelse. Efter finanskrisen stiger andelen i NEET-gruppen markant.

Det er en marginal stigning i andelen, der går i gang med anden uddannelse, efter at de er droppet ud af en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Figur 6.15 Andelen af 25-årige, der ikke afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse, som de er startet på, og deres vej ind i beskæftigelse, uddannelse eller NEET-gruppen i de støttede områder. Procent.

Anm.: N = 1.036-1.885.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Vi kigger også på, hvad der kendetegner unge, der ikke afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse. I Tabel 6.5 fremgår det, at der er en overrepræsentation af unge med restgruppeforældre og af unge med mindst en sigtelse. Næsten 6 ud af 10 unge, der afbryder deres erhvervskompetencegivende uddannelse i de støttede områder, har en sigtelse. Den tilsvarende andel i befolkningen er 44 pct. Således er der også i befolkningen tale om en markant overrepræsentation af unge med sigtelse.

Tabel 6.5 Karakteristika ved 25-årige, der ikke afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2019. Procent.

	Støttede områder	Befolkning
Drenge	58	57
MENAPT	42	8
Mindst en forældre i restgruppe	56	24
Under fattigdomsgrænse	17	7
Den unge har mindst en sigtelse	57	44
Den unge i behandling for psykisk sygdom	19	23
Den unge i misbrugsbehandling	3	4
Andel 25-årige, der dropper ud af en uddannelse, som tidligere har droppet ud af mindst én uddannelse*, og som ikke har afsluttet en uddannelse efter at de er fyldt 25	49	42

Anm.: N (Støttede områder) = 1.531; N (Befolkning) = 14.739.

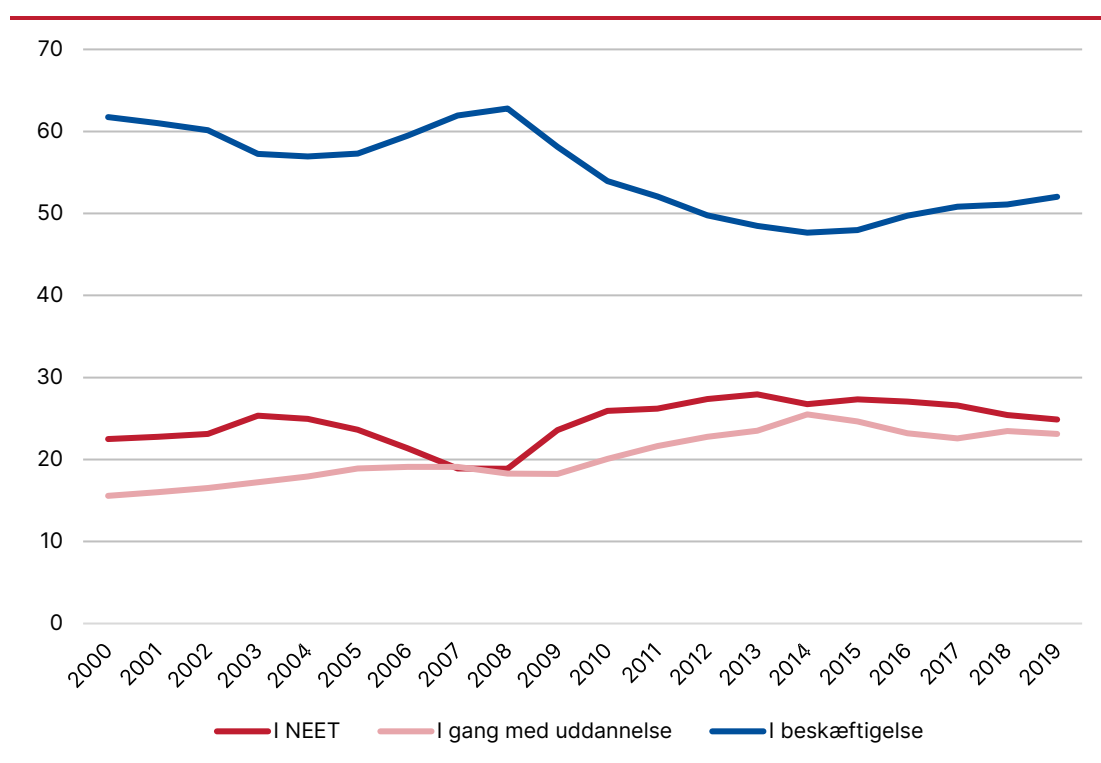
Note: * Enten grundskole, ungdomsuddannelse, erhvervskompetencegivende uddannelse eller videregående uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.4 Hvordan går det de 26-29-årige?

Vi går nu over til at beskrive, hvordan udviklingen er i andelen af 26-29-årige, der er i uddannelse, beskæftigelse og i NEET-gruppen i Figur 6.16. De fleste i denne aldersgruppe er i beskæftigelse i de støttede boligområder; beskæftigelsesandelen har dog været faldende i perioden 2000 til 2019, og særligt er faldet sket efter finanskrisen. I 2000 var 61 pct. i beskæftigelse, og i 2019 er 52 pct. i beskæftigelse. I samme periode er andelen af unge i restgruppe steget fra 23 pct. til 25 pct. Andelen i uddannelse er steget fra 17 pct. til 22 pct. Det vil sige, at den lavere beskæftigelsesandel primært har betydet en højere andel i uddannelse. Nogenlunde samme trend finder vi i befolkningen, se Bilagsfigur 8.12.

Figur 6.16 Udvikling i, om 26-29-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for støttede områder. Procent.

Anm.: N = 15.014-18.660.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Som for de 26-29-årige har vi undersøgt sammenhængen mellem social oprindelse og social destination, hvor vi har opgjort andelen af unge i NEET-gruppe, givet om de har forældre i restgruppen eller ej. Andelen falder marginalt fra 2000 til 2019 for unge med restgruppeforældre i de støttede områder, mens andelen af unge i NEET-gruppen er steget for ikke-restgruppeforældre både i de støttede områder samt i befolkningen; både for restgruppe- og ikke-restgruppeforældre. Det fremgår af Tabel 6.6.

Tabel 6.6 Sammenhæng mellem forældre i restgruppe og unge i NEET-gruppe som 26-29-årige. Procent.

	2005	2019
<i>Støttede områder</i>		
Restgruppe	30	29
Ikke restgruppe	17	20
<i>Befolkning</i>		
Restgruppe	23	27
Ikke restgruppe	10	12

Anm.: N (Støttede områder, ikke restgruppe) = 7.766-9.305; N (Støttede områder, restgruppe) = 7.851-9.276; N (Befolkning, ikke restgruppe) = 196.293-227.654; N (Befolkning, restgruppe) = 36.302-44.883.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.4.1 I gang med en videregående uddannelse og afslutte den

Generelt er andelen af 21-25-årige, der går i gang med en videregående uddannelse, stigende både i de støttede områder og i befolkningen. Særligt har der været en udvikling i de støttede områder, så gabet snævrer sig ind. I 2000 er 14 pct. i gang med en videregående uddannelse i de støttede områder, og denne andel er steget til 32 pct. i 2019. De tilsvarende andele i befolkningen er 26 pct. og 38 pct. Det fremgår af Bilagsfigur 8.13.

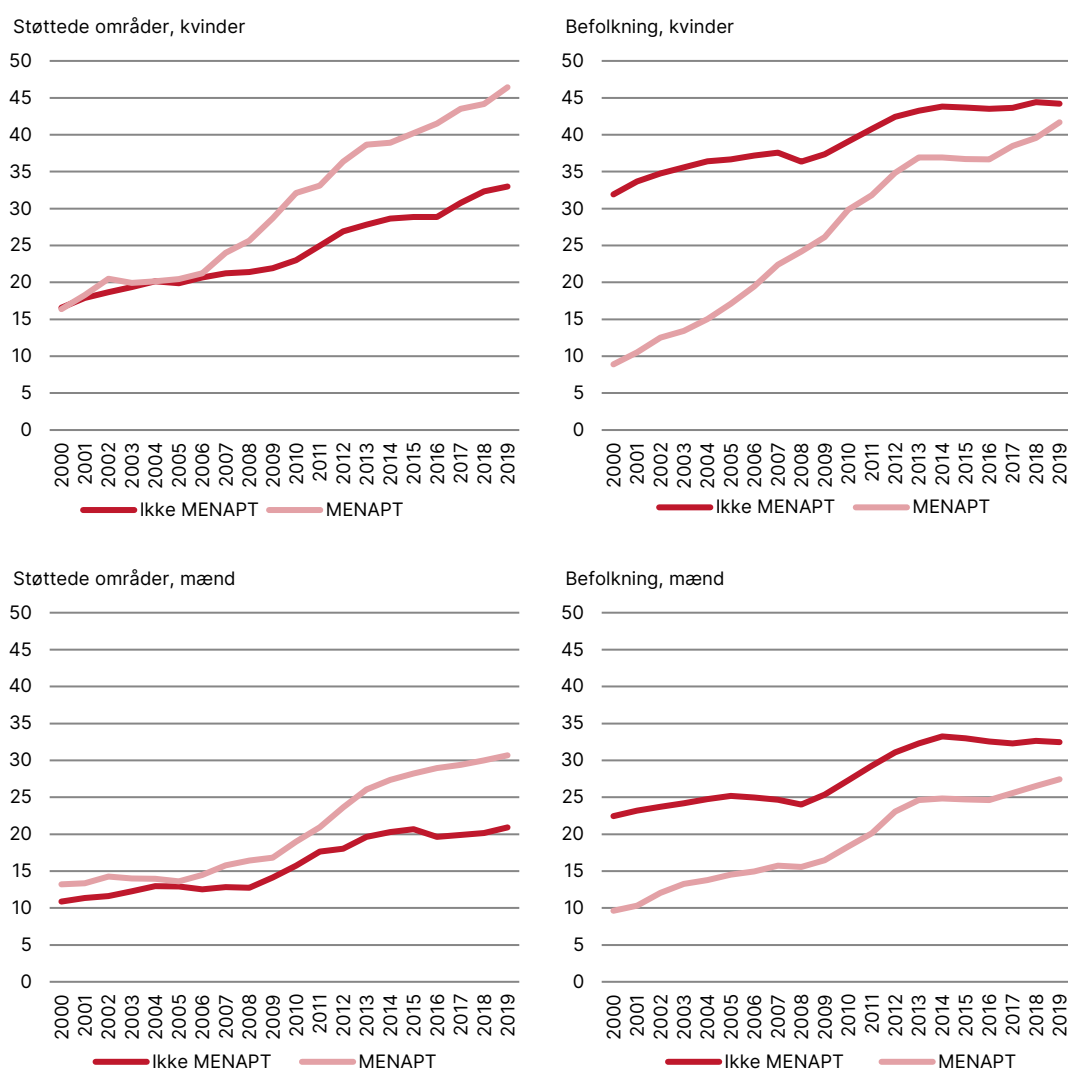
I Figur 6.17 fremgår andelen af 21-25-årige, der er i gang med en videregående uddannelse opgjort for køn og etnisk baggrund i de støttede områder og i befolkningen. Generelt ser vi, at unge kvinder med en baggrund i et MENAPT-land klarer sig rigtig godt i forhold til at komme i gang med en videregående uddannelse. Frem mod 2006 er der stort set lige mange kvinder med MENAPT- og ikke-MENAPT-baggrund, der er i gang med en videregående uddannelse, men fra 2006 overhaler kvinder med MENAPT-baggrund kvinder med ikke-MENAPT-baggrund i de støttede områder. I 2019 er 46 pct. af kvinder med MENAPT-baggrund i gang med en videregående uddannelse, og 32 pct. kvinder med etnisk herkomst i ikke-MENAPT-lande er i gang. I befolkningen er 44 pct. af kvinder fra ikke-MENAPT-lande i gang med en videregående uddannelse og 42 pct. af kvinder fra MENAPT-lande. Det vil sige, at kvinder fra MENAPT-lande i de støttede områder relativt set også har overhalet kvinder fra ikke-MENAPT-lande i befolkningen.

For mændenes vedkommende er udviklingen den samme; blot med den forskel, at andelen af mænd, der i gang med videregående uddannelse, er lavere end for kvinderne.

For både mænd og kvinder kan man endvidere se, at unge med MENAPT-herkomst i de støttede områder i højere grad både tager en ungdomsuddannelse (Figur 6.5 og 6.6) og videregående uddannelser (Figur 6.17) end unge med MENAPT-herkomst i befolkningen. Vi har derfor undersøgt, om unge med MENAPT-herkomst i de støttede områder kommer fra en mere ressourcestærk forældrebaggrund end unge med MENAPT-herkomst i befolkningen, målt i form af forældres uddannelsesniveau, beskæftigelsesstatus, kriminalitetshistorik, samt hvor mange år, forældrene har boet i Danmark, da den unge var mellem 15 og 18 år gammel. Men som Bilagsfigurerne 8.14-8.20 viser, har forældrene i de støttede områder generelt et lavere uddannelsesniveau og en lavere tilknytning til arbejdsmarkedet end forældre til unge med MENAPT-herkomst i befolkningen, ligesom

andelen af forældre i de støttede områder, der har været sigtet eller dømt, ligger enten på niveau med eller over andelen af forældre med en sigtelse eller dom i befolkningen. Det eneste punkt, hvor unge med MENAPT-herkomst i de støttede områder muligvis har en mere ressourcestærk baggrund end andre unge med MENAPT-herkomst, er, når man ser på, hvor lang tid deres forældre har boet i Danmark. Andelen, hvis forældre har været i Danmark i mindst 10 år, er højere i de støttede områder end i befolkningen. Det vil sige, at hvis antallet af år, man har boet i Danmark, har betydning for, hvor godt man kender det danske uddannelsessystem, og dermed for, hvor godt man kan hjælpe sine børn igennem uddannelsessystemet, så har de unge i de støttede områder på dette ene punkt en mere ressourcestærk baggrund end andre unge med MENAPT-herkomst i Danmark.

Figur 6.17 Andel 26-29-årige i gang med videregående uddannelse i støttede områder og befolkningen for hhv. herkomst og køn. Procent.

Anm.: (Støttede områder, MENAPT, kvinder) = 2.003-5.535; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, kvinder) = 6.321-8.158; N (Støttede områder, MENAPT, mænd) = 2.204-5.622; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, mænd) = 6.450-8.151; (Befolkning, MENAPT, kvinder) = 6.977-12.402; (Befolkning, ikke-MENAPT, kvinder) = 137.701-188.373; (Befolkning, MENAPT, mænd) = 6.691-13.979; (Befolkning, ikke-MENAPT, mænd) = 140347-192.602.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

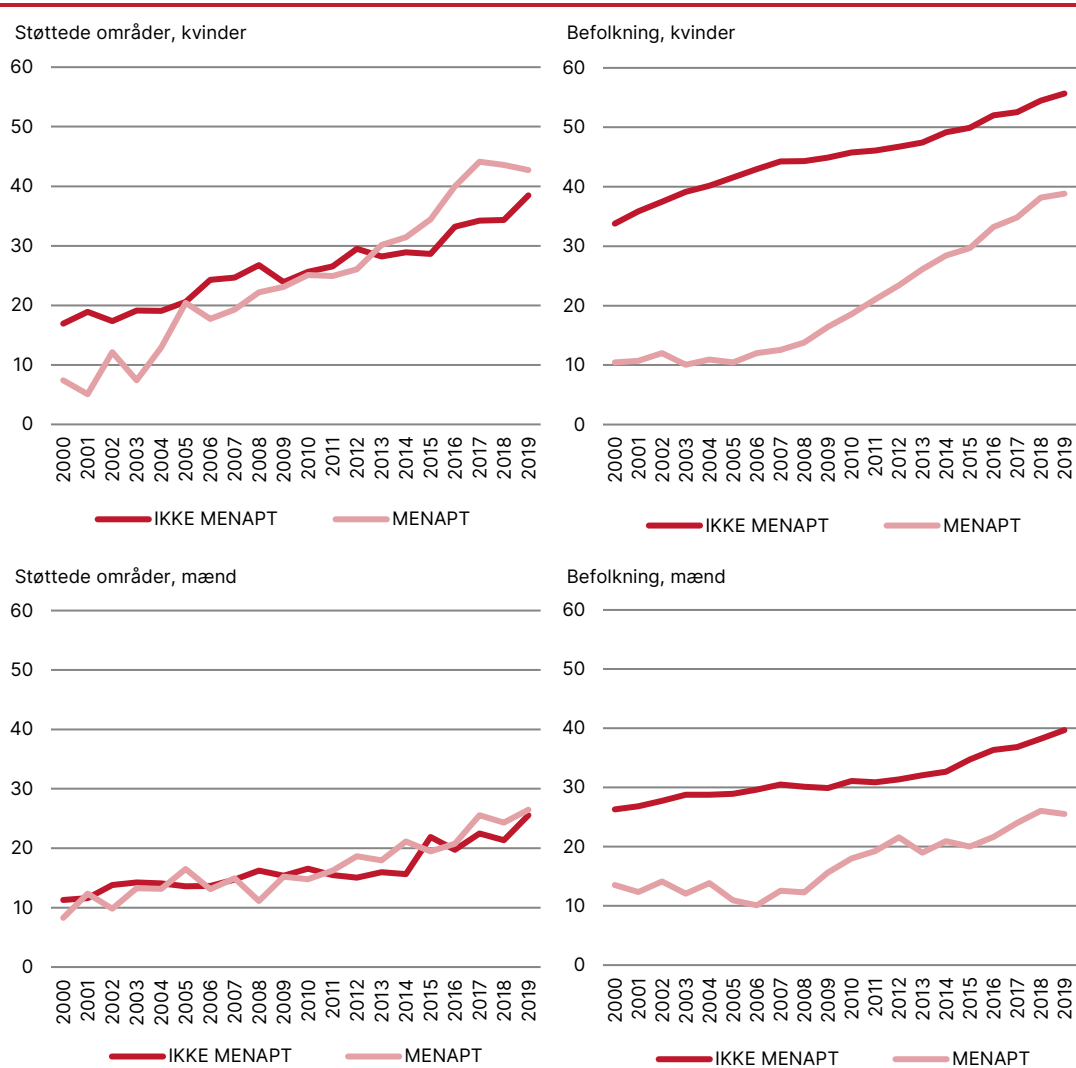
Når vi går over til at se på, hvor mange der afslutter en videregående uddannelse, finder vi, at der i de støttede områder er sket en forbedring i, hvor stor en andel der afslutter en videregående uddannelse, 7 år efter at de påbegyndte den. I 2007 var andelen 70 pct., og i 2019 var den 75 pct. De tilsvarende andele i befolkningen var i 2007 79 pct. og i 2019 76 pct. Det fremgår af Bilagsfigur 8.14.

Tilsvarende finder vi, at når vi kigger på andelen af 29-årige, der har afsluttet en videregående uddannelse, er andelen steget både i befolkningen og i de støttede områder. Marginalt er forskellen mellem andelen i de støttede områder og i befolkningen blevet mindre. I 2000 har 15 pct. afsluttet en videregående uddannelse, og i 2019 er denne andel steget til 33 pct. De tilsvarende andele i befolkningen er hhv. 29 pct. og 47 pct. (se Bilagsfigur 8.22).

I Figur 6.18 fremgår udviklingen for 29-årige i forhold til køn og etnicitet, og om de har afsluttet en videregående uddannelse. Særligt for kvinder med MENAPT-baggrund i de støttede områder er der sket en markant udvikling. I 2000 havde 9 pct. af kvinder med MENAPT-baggrund i de støttede områder afsluttet en videregående uddannelse. Denne andel er i 2019 stedet til 42 pct. Det vil sige en stigning på 31 procentpoint. For kvinder med ikke-MENAPT-baggrund er andelen med en afsluttet videregående uddannelse steget fra 18 pct. til 39 pct.; det vil sige en stigning på 21 procentpoint. For mænd i de støttede områder uanset etnisk herkomst stiger andelen med en afsluttet videregående uddannelse fra ca. 10 pct. i 2000 til 25 pct. i 2019. I befolkningen er der en stor forskel, der varierer med etnisk herkomst både for kvinder og mænd, hvor både kvinder med MENAPT-baggrund ligger markant lavere end mænd og kvinder med ikke-MENAPT-baggrund i forhold til at afslutte en videregående uddannelse.

Figur 6.18 Andelen af 29-årige, der har afsluttet en videregående uddannelse opgjort for støttede områder og befolkning, herkomst og køn. Procent.

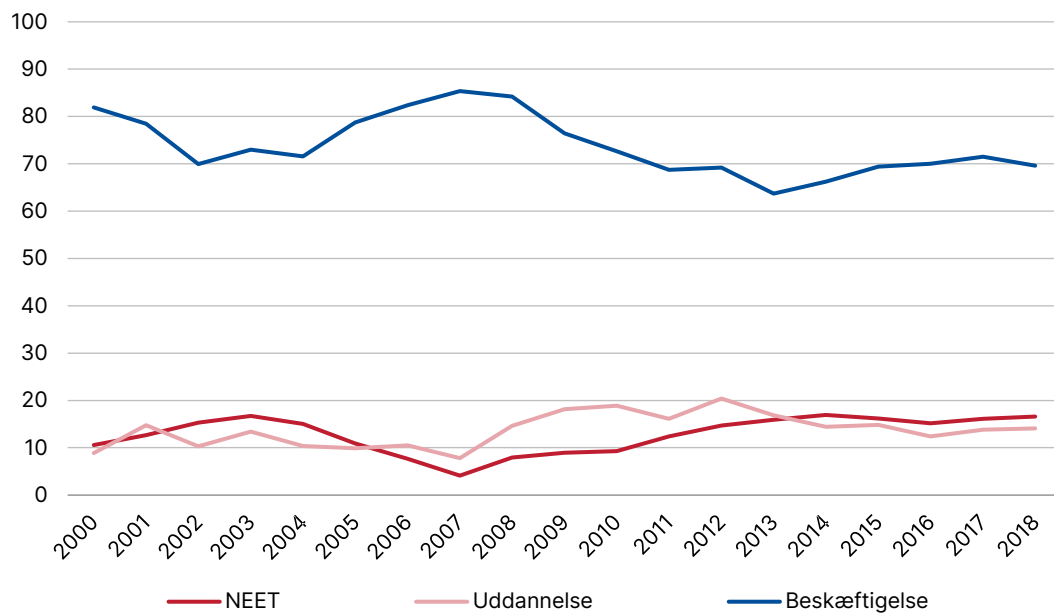
Anm.: (Støttede områder, MENAPT, kvinder) = 122-897; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, kvinder) = 1.190-1.185; N (Støttede områder, MENAPT, mænd) = 157-967; N (Støttede områder, ikke-MENAPT, mænd) = 1.251-1.878; (Befolkning, MENAPT, kvinder) = 1.350-2.549 (Befolkning, ikke-MENAPT, kvinder) = 29.025-67.178; (Befolkning, MENAPT, mænd) = 1.381-2.909; (Befolkning, ikke-MENAPT, mænd) = 28.898-37.958.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.4.2 Færdig med videregående uddannelse – hvor går de så hen?

Vi går nu over til at kigge på, hvilken uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig status de 29-årige, der har afsluttet en videregående uddannelse, overgår til. I Figur 6.19 fremgår, at hovedparten efterfølgende er i beskæftigelse. Der er dog sket et fald fra 2000 til 2019 fra 81 pct. til 70 pct. Andelen har været nedadgående efter finanskrisen i 2007. Tilsvarende ser vi fra 2007 og frem, at der er sket en stigning både blandt unge, der er startet i ny uddannelse, og der overgår til NEET-gruppen. I 2019 er 17 pct. i NEET-gruppen, og 14 pct. er i gang med uddannelse.

Figur 6.19 Andelen af 29-årige, der afslutter en videregående uddannelse og deres vej til beskæftigelse, anden uddannelse eller NEET-gruppe. Procent.

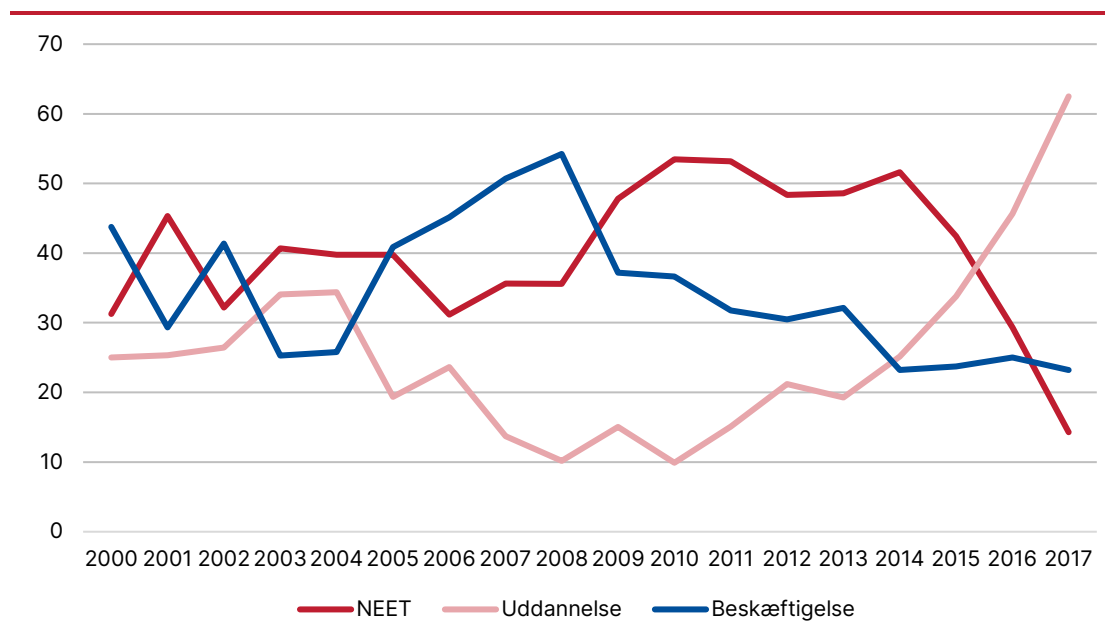
Anm.: N = 464-1.559.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.4.3 De, der ikke færdiggør uddannelse, hvor går de hen?

Der er ikke noget klart mønster i, hvor de, der ikke færdiggør deres påbegyndte videregående uddannelse, går hen over perioden. Fra 2015 er der en relativt større andel, der er i gang med uddannelse, mens andelen i NEET er reduceret. Det fremgår af Figur 6.20.

Figur 6.20 Andelen af 29-årige, der ikke afslutter en videregående uddannelse, og deres vej ind i uddannelse, beskæftigelse og NEET-gruppe i de støttede områder. Procent.

Anm.: N = 56-155.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Når vi kigger på de, der ikke afslutter en påbegyndt videregående uddannelse, og hvad der kendetegner dem, er det mest iøjnefaldende, at halvdelen har forældre i restgruppen, og at 4 ud af 10 i de støttede områder har mindst en sigtelse, og næsten 4 ud af 10 er tidligere droppet ud af en uddannelse.

Tablet 6.7 Karakteristika af 29-årige, der ikke afslutter videregående i 2019. Procent.

	Støttede områder	Befolkning
Drenge	48	46
MENAPT	51	5
Mindst en forældre i restgruppe	51	10
Under fattigdomsgrænse	18	4
Den unge har mindst en sigtelse	38	23
Den unge i behandling for psykisk sygdom	14	12
Den unge i misbrugsbehandling	-	-
Andel 29-årige, der dropper ud af en uddannelse, som tidligere har droppet ud af mindst én uddannelse*, og som ikke har afsluttet en ungdomsuddannelse, efter at de er fyldt 21	36	29

Anm.: N (Støttede områder) = 44-150; N (Befolkning) = 1.641-2.785.

Note: * Enten grundskole, ungdomsuddannelse, erhvervskompetencegivende uddannelse eller videregående uddannelse.

I Bilag 8 fremgår alle observationer.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.5 To afsæt til en lokal velfærdsløsning

Nu dykker vi ned i, hvordan den boligsociale tilgang og den kommunale kernerdrift løfter den lokale velfærdsmæssige opgave i forhold til de unge 15-29-årige med fokus på, hvordan der arbejdes med at kompensere for unges baggrund og med at skabe de bedst mulige rammer for de unges vej i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Det gør vi med udgangspunkt i kvalitative interviews med boligsociale og kommunale aktører både på strategisk og udførende niveau, der beskæftiger sig med denne målgruppe samt med udgangspunkt i survey til projektledere indsamlet af BUILD/AAU.

6.5.1 Målgruppen og dens behov

På det udførende niveau oplever både kommunale og boligsociale aktører, at store dele af målgruppen har komplekse problemstillinger ud over manglende uddannelse og ledighed, hvilket spænder ben for dem på vejen mod uddannelse eller job. Disse udfordringer handler om misbrug, psykiske diagnoser, dårlig økonomi og generelle sociale udfordringer med trivsel, manglende netværk, isolation eller problemer i familien. Ligeledes oplever de kommunale og boligsociale aktører, at familierne til de unge fra målgruppen ofte allerede har mange forskellige kontakter ind i det kommunale system, og at det for mange af de unge gælder, at de har oplevelser præget af svigt og mistillid med i bagagen, samt dårlige oplevelser med kommunen, der derfor ikke opfattes som en naturlig samarbejdspartner.

Meget få i målgruppen er uddannelsesparate eller klar til job

Både boligsociale og kommunale aktører vurderer, at målgruppen ofte har haft det svært i folkeskolen og ikke er blevet klædt godt nok på til at finde en plads i det videre uddannelsessystem eller på arbejdsmarkedet. Det er en udfordring, fordi mange af de unge i målgruppen kommer fra en familie, der ikke har en arbejdsidentitet.

De 15-18-årige fra målgruppen er meget motiverede for at få et fritidsjob, men grundlæggende er de udfordret af manglende kendskab til arbejdsmarkedets uskrevne regler, til mulige fritidsjobs, og til, hvordan man søger et, og derfor har de en længere vej til arbejdsmarkedet end deres jævnaldrende.

Kilde: Erhvervsguide, der samarbejder med kommunen og det boligsociale om en fritidsjob- og praktikindsats.

De boligsociale medarbejdere oplever, at der kan være en tendens til, at den del af målgruppen, der er over 18 år, er differentieret i forhold til karakteren af deres problemer. Den boligsociale leder oplever, at det oftere er unge med etnisk dansk baggrund, der har komplekse problemstillinger med psykiske vanskeligheder, misbrug og sociale udfordringer. Den boligsociale leder vurderer, at en stor del af de unge med etnisk dansk baggrund kommer fra svære opvækstvilkår både i og uden for området, hvortil flere flytter til området, eksempelvis efter endt anbringelse. Den boligsociale leder oplever derimod, at de unge med minoritetsbaggrund oftere "kun" er udfordret i forhold til uddannelse og beskæftigelse, og den boligsociale leder påpeger, at de unge med minoritetsbaggrund generelt set er begyndt at klare sig rigtig godt, kommer videre i uddannelsessystemet og flytter fra området.

6.5.2 Indsatser til 15-29-årige unge

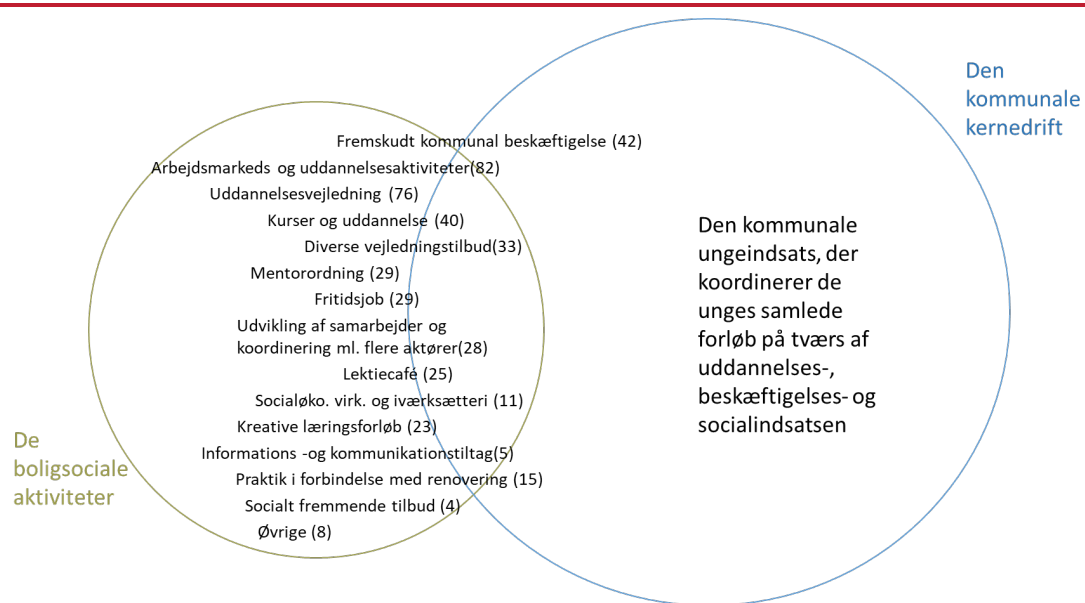
Indsatser til unge 15-29-årige er et klassisk boligsocialt område, der har fokus på både at forebygge, at unge kommer i NEET-gruppe, og på at hjælpe unge i NEET-gruppen i gang med uddannelse eller beskæftigelse.

Opgaveløsningen i forhold til unge 15-29-årige har særligt fokus på, at unge er i gang med uddannelse og beskæftigelse, og hvis ikke, hvordan de så kan finde vej til uddannelse og beskæftigelse. Formålet er at sikre, at de unge er aktive og selvforsørgende medborgere.

Alle kommuner har en kommunal ungeindsats, der koordinerer de unges samlede forløb på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen. Den kommunale ungeindsats har pligt til at tilbyde vejledning til unge under 25 år, der ikke har påbegyndt eller gennemført en ungdomsuddannelse. 15-17-årige har pligt til at være i uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet. Er de ikke det, har den kommunale ungeindsats ansvaret for at tage kontakt til den unge og hjælpe den unge mod uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet. Hvis den unge får vejledning gennem jobcenteret eller lignende, er kommunens vejledningsforpligtelse opfyldt. Hvis den unge er i lønnet beskæftigelse i mindst 20 timer om ugen, er den kommunale ungeindsats heller ikke forpligtet til at tilbyde vejledning (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019).

Kigger vi på det boligsociale område, fremgår det af Figur 6.21, at de boligsociale aktiviteter finansieret af Landsbyggefondens 2015-18-midler har en stor variation. De to helt store aktiviteter er fremskudt kommunal beskæftigelse og UU-vejledning, som er to aktiviteter, hvor både kommune og boligsociale medarbejdere i forskellige konstruktioner er udførende. Ofte kan den fremskudte kommunale beskæftigelsesindsats være en del af den kommunale kernerdrift. De fleste boligsociale aktiviteter har et vejledningselement i sig. Derudover er der mentorordninger, fritidsjob og lektiecaféer.

Figur 6.21 Fordeling af aktiviteter målrettet 15-29-årige unge.

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

6.5.3 Den strategiske forståelse af behovet for en fælles opgaveløsning

På det strategiske niveau i den konkrete case er der stor overensstemmelse mellem kommunale og boligsociale aktører i forhold til, at der er et gensidigt behov for, at parterne går sammen om at hjælpe de unge.

Den interviewede direktør for kommunens afdeling for børn, unge og beskæftigelse vurderer, at målgruppens komplekse udfordringer medfører et behov for en særlig indsats, hvor den traditionelle tilgang til sagsbehandling i jobcenteret skal gentænkes. I kommunen er der eksempelvis erfaringer med, at de unge fra målgruppen ofte har et ustabil fremmøde, og at de oplever angst ved at skulle til møde med deres rådgivere og UU-vejledere. Disse erfaringer har afstedkommet, at kommunen har igangsat en fremskudt jobindsats, hvor to rådgivere er rykket ud i boligområdet og fast afholder møder med de unge i den boligsociale helhedsplans lokaler.

Direktøren fortæller videre, at kommunale medarbejdere ofte udarbejder handleplaner for borgere ud fra, hvad de selv tænker, der er det rigtige, men påpeger, at der i forhold til denne målgruppe er et behov for at vende tilgangen om og inddrage de unge mere i processen.

Vurderingen på det strategiske niveau i den boligsociale helhedsplan er, at det boligsociale arbejde skal støtte op om de kommunale skal-opgaver ved at fokusere på alt det, der foregår i den unges liv, som ligger uden om de kommunale skal-opgaver. I lighed med det kommunale perspektiv er den boligsociale vurdering, at tilgangen til de unge skal have fokus på relationsarbejde og opbygning af tillid, og at dette er afgørende for, at målgruppen kommer tættere på arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

Kommunens gentænkning af den traditionelle tilgang til de unge: Et fokus på "prøvehandlinger"

Som led i gentænkningen af tilgangen til sagsbehandlingen i jobcenteret har kommunens afdeling for børn, unge og beskæftigelse introduceret begrebet "prøvehandlinger", som indebærer, at medarbejderne i jobcenteret opfordres til og gives frie rammer til at afprøve alle tænkelige løsninger, håndholdte såvel som tidskrævende, i arbejdet med målgruppen, i et forsøg på at finde frem til, hvad der virker.

En fremskudt rådgiver fortæller, at hun som prøvehandling eksempelvis har deltaget i boligsociale aktiviteter og sommerfester i boligområdet på baggrund af en vurdering af, at denne form for relationelle og tillidsskabende arbejde ville gøre en forskel i det videre arbejde med målgruppen. I et forsøg på at fremskynde relationsdannelsen til en ung fra målgruppen har rådgiveren som prøvehandling også forsøgt at tage sin hund med på arbejde, eftersom den pågældende elskede hunde. Rådgiveren fortæller, at hvis hun vurderer, at et tiltag ville gavne arbejdet med målgruppen, så vil hun afprøve det i en periode.

6.5.4 Tilgang, metoder og roller

Tilgang

Den kommunale tilgang til de unge i målgruppen er overordnet defineret af de skal-opgaver, der er forbundet med målgruppen. Dermed er den kommunale tilgangs afsæt, at der er unge, der ikke er i gang med uddannelse eller beskæftigelse, og som skal hjælpes videre. Forholdet mellem borger og myndighed kan blive meget tydeligt i jobcenterregi,

hvor rådgiverne har en række myndighedsopgaver og forpligtelser, som rummer muligheden for at stille krav, sanktionere og igangsætte forløb for de enkelte borgere.

Ifølge rådgiveren udgør myndighedsforpligtelserne en begrænsning i, hvad de kan og må i jobcenteret, hvortil det boligsociale ofte træder til som en ekstra "arm", der benytter sig af relationer og tillid fra målgruppen samt fleksible arbejdsrammer til at understøtte det kommunale arbejde.

På baggrund af en oplevelse af ikke at få nok ud af de ressourcer kommunen brugte på målgruppen, har kommunen ændret sin tilgang fra en traditionel måde at arbejde med målgruppen på i jobcenterregi til at have fokus på at tilpasse løsningen af skal-opgaver, så det passer til de unge inden for de lovpligtige rammer. Den kommunale tilgang er overgået til at have et langt større fokus på borgerinddragelse, relationsarbejde og tillidsopbygning end på udelukkende at være en driftsorienteret og sanktionerende myndighed. Denne ændring er bl.a. affødt af, at kommunen oplevede at have mange forløb med unge, som grundet manglende tillid og frygt for sanktioner gik med til at starte på en uddannelse eller i et praktikforløb, selvom de ikke følte sig klar til det.

De er så skolede, de her unge mennesker, at de godt ved, hvad de skal sige. De ved godt, at de skal sige arbejde og uddannelse, selvom de egentlig ikke er parate til det. Når vi har opnået tillid fra de unge, så tør de også at sige, at de har angst og ikke kan komme ned og handle selv og faktisk er bange for, om de fejler noget. Så skal vi jo ikke starte med at spørge, hvilken uddannelse de gerne vil i, men i stedet sige, at vi gerne vil følge dem til lægen, så de kan få en henvisning, hvis det er det, de ønsker. Og det får man kun lov til, hvis man har tillid.

Rådgiveren fortæller, at hun som led i arbejdet med relationsopbygning prioriterer at møde de unge i forskellige sammenhænge uden for jobcenteret, eksempelvis ved deltagelse i sommerfester og boligsociale aktiviteter, for at afmystificere sin kommunale myndighedsrolle og vise målgruppen, at hun som rådgiver ikke er "farlig".

Den boligsociale tilgang tager afsæt i et forebyggende og et helhedsorienteret perspektiv på målgruppen. De boligsociale medarbejderes helhedsorienterede fokus på den unge indebærer et fokus på tidlige eller forebyggende indsatser. En social vicevært fortæller eksempelvis:

Jeg kom i kontakt med en ung mand, der var i fare for at blive smidt ud af sin ungdomsuddannelse grundet et meget højt fravær. Den unge mand var allerede kendt af de boligsociale medarbejdere, men ifølge kommunen var han ikke tilstrækkeligt udfordret til at få tilkendt en støttekontaktperson. Jeg besluttede derfor at prøve at forebygge, at han droppede ud af sin uddannelse ved i en lang periode at sørge for daglig morgenvækning. Det viste sig på den korte bane at have en positiv effekt på hans fravær, så han i den tid blev fastholdt i uddannelsen.

Den boligsociale projektleder oplever, at målgruppen betragter de boligsociale medarbejdere som værende "mindre farlige" end rådgiverne og de øvrige kommunale medarbejdere.

bejdere. De boligsociale medarbejderes tilgængelighed, nærhed, og at de har ikke myndighedsopgaven, betyder ifølge projektlederen, at de har mulighed for en anden form for relationsopbygning end rådgiverne.

Vigtigt ikke at gøre kommunen til de "onde"

En social vicevært fortæller om en ung mand, hvis forløb med en rådgiver var stagneret, fordi han nægtede at lade hverken rådgiveren eller ejendomsmesteren fra boligforeningen se, hvordan han boede. I stedet lykkedes det en boligsocial medarbejder at opbygge en relation til den unge mand og over tid få adgang til lejligheden. Herefter kunne medarbejderen gennem den opbyggede tillid få genskabt en brobygning til rådgiveren og det kommunale system, hvorefter forløbet kunne genoptages.

Når en relation mellem en borger og kommunen er gået i hårdknude, og en boligsocial aktør forsøger at mediere, er det afgørende, at de som boligsociale medarbejdere ikke medvirker til at gøre kommunen "onde", men tværtimod tydeliggør den kommunale ramme, og hvorfor kommunen siger og gør, som de gør, og ad den vej understøtte eksempelvis rådgiveres arbejde.

Metoder

De metoder, som de boligsociale og kommunale medarbejdere arbejder ud fra, har mange af de samme kerneelementer som relationsarbejde, tillid og anerkendelse. Der er dog to alligevel to forskellige afsæt. De kommunale medarbejdere har et afsæt i strukturerede og skemalagte hverdage, mens de boligsociale medarbejdere ofte arbejder mere med en åben kalender, og hvor tid er en selvstændig ressource. Det muliggør, at boligsociale medarbejdere i højere grad kan reagere på opståede situationer og eksempelvis tage imod en ung, når vedkommende kommer forbi til den fremskudte kommunale rådgivning og vejledning.

I den konkrete case er der erfaringer med, at de boligsociale medarbejdere er til rådighed for den unge før og efter den fremskudte kommunale rådgivning. De boligsociale medarbejdere snakker således med de unge inden og efter deres samtaler med rådgiverne, om eksempelvis nervøsitet eller om at få sat ord på svære ting. Ved disse snakke med de unge op til deres samtaler med rådgiverne bruger de boligsociale medarbejdere deres fleksible arbejdsramme samt opbyggede relationer og tillid fra målgruppen til at bygge bro mellem rådgiverne og de unge fra målgruppen.

Derudover er en del af den boligsociale metode også at arbejde med relationsdannelse de unge imellem og på at opøve basale livsmestringsfærdigheder såsom madlavning eller stabilt fremmøde til faste aftaler. Dette arbejde sker i mindre fællesskabsdannende aktiviteter de unge imellem. De boligsociale medarbejdere oplever, at de unges tro på egne evner og værdi herigennem styrkes. Den sociale vicevært beskriver formålet med aktiviteterne således:

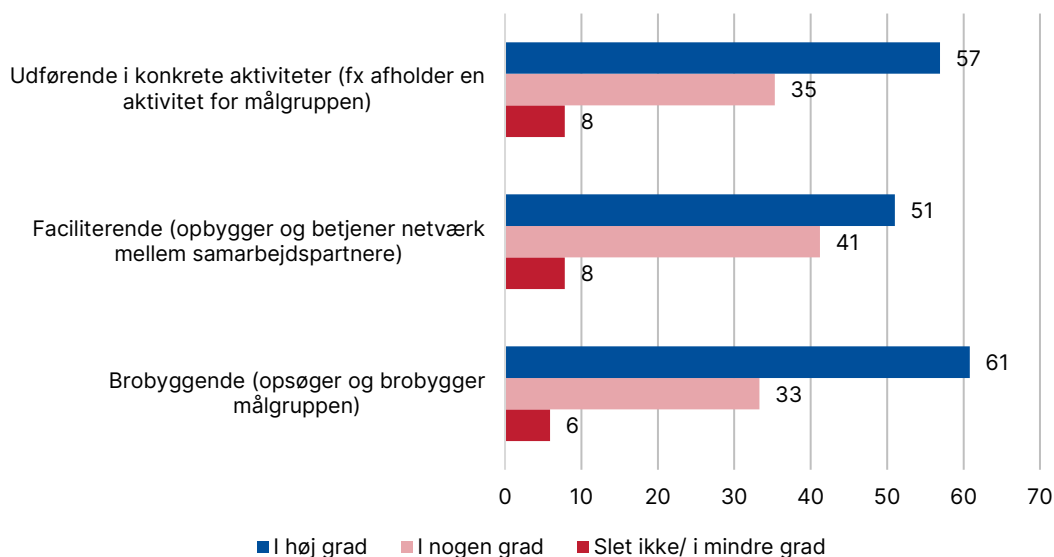
Jeg tænker, at det kan rykke ved noget personligt, og jeg har også den idé, at hvis man får dem overbevist om, at de kan noget, så kan de også noget i forhold til arbejde eller uddannelse på længere sigt. For hvis ikke de tror på sig selv, så kan det jo være lige meget, så kommer de jo ikke tættere på arbejdsmarkedet. Så det her med, at de får en tro på sig selv, det tror jeg, det er alfa og omega.

Roller

I en survey til boligsociale projektledere er de blevet spurgt om, hvilken rolle de påtager i opgaveløsningen. Det fremgår af Figur 6.22, at de boligsociale medarbejdere påtager sig en koordinerende rolle, hvor de både er brobyggende, faciliterende og udførende. De boligsociale medarbejdere har således erfaring med at træde ind og ud af forskellige roller.

Figur 6.22 Projektlederens vurderinger af, hvordan medarbejdere i helhedsplanen arbejder med 15-29-årige unge i 2020. Procent.

Anm.: N = 54.

Kilde: Survey til projektledere i 2020 indsamlet af BUILD/AAU.

I interviewene med de boligsociale og kommunale aktører fremhæver begge parter, at det er vigtigt, at rollefordelingen mellem de kommunale og boligsociale medarbejdere ikke er "for skarp". En kommunal medarbejder forklarer:

Hvis man siger, at den boligsociale vicevært kan løse de her fem opgaver, og jobcenteret som myndighed kan løse de her fem opgaver, så er jeg ret sikker på, at vi meget hurtigt ville gå glip af rigtig mange opgaver, fordi vi ikke ved, hvor de skal høre til, eller borgeren bliver fanget mellem to stole.

At parterne hver især tør "glide ind i hinandens opgaver", kan ifølge den kommunale rådgiver medvirke til, at de bedre kan hjælpe den enkelte borger, samtidig med at kommunen fremstår mindre "farlig" i borgernes øjne, og det er til gavn for sagsbehandlingen og rådgivernes arbejde.

De boligsociale aktører påpeger vigtigheden af, at parterne er lydhøre over for hinanden, men at de samtidig er bevidste om, at de har hver sin kasket på, og herunder, at de har forskellige baggrunde og rammer for, hvad de kan og ikke kan, og hvad de må og ikke må. Den boligsociale projektleder påpeger hertil vigtigheden af, at de boligsociale med-

arbejdere eksempelvis er tydelige i forhold til, at de ikke er en myndighed. Det boligsociale styrke ligger ifølge projektlederen netop i "det, de ikke er". Den boligsociale projektleder forklarer:

Vi er ikke kommune, vi er noget andet. Og det åbner nogle andre døre. Det lukker også nogle. Og derfor er det fint, at vi er der begge to. Vi skal bare øve os i at spille hinanden gode. Vi skal ikke være med til at gøre kommunen onde, men tværtimod være tydelige på, hvad deres rammer er, og hvorfor de siger og gør, som de gør. Det kan vi nemmere forklare, fordi vi ikke er dem.

Ligeledes fremhæver den sociale vicevært, at hun deltager i de unges samtaler med rådgiverne, hvor hun ofte er med som bisidder, gør meget ud af at signalere gennem sit afslappede kropssprog og uformelle måde at være og sidde på, at der er forskel på, hvem der er myndighed, og hvem der ikke er.

6.5.5 Samarbejde om opgaveløsningen

Rammen for samarbejdet om de 15-29-årige er defineret i en overordnet strategisk aftale mellem kommune og boligorganisation. I den boligsociale helhedsplan er der en række forskellige samarbejdspartnere. Især samarbejder de boligsociale aktører med de kommunale forvaltninger på beskæftigelses-, uddannelses- og skoleområdet (Nielsen et al., 2021).

På det strategiske niveau er der kommunalt og boligsocialt en grundlæggende forståelse af behovet for hinandens fagligheder, tilgange og roller. I den kommunale del er der formel aftale om, at det udførende niveau – både kommunalt og boligsocialt – skal kunne overlappende hinanden og træde ind og ud af hinandens roller – men med respekt for, at der er to grundlæggende forskellige afsæt. Det kommunale afsæt er i en myndighedsopgave, mens det boligsociale afsæt er i frivillighed.

Dette fælles strategiske narrativ sætter sig igennem på det udførende niveau, hvor både de boligsociale medarbejdere og de fremskudte rådgivere beskriver deres indbyrdes samarbejde som værende rigtig godt, og at de hver især har et indgående kendskab til hinandens arbejdsopgaver og rammerne for det.

Det gode indbyrdes kendskab muliggør også, at grænserne mellem rådgiverne og det boligsociale arbejde kan blive mere flydende. Rådgiveren forklarer gavnligheden af, at hun som rådgiver af og til kan glide over i traditionelle boligsociale opgaver, såsom deltagelse i en boligsocial aktivitet eller en sommerfest for beboere, for derigennem både at fremme relationsopbygningen til en given ung eller afmystificere den kommunale myndighedsrolle, men samtidig også for at kunne være opsøgende på det boligsociale områdes vegne.

6.6 Det boligsociale bidrag

Formålet med de boligsociale helhedsplaner til 15-29-årige unge er at forbedre deres uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige situation. Helhedsplanerne bidrager både gennem konkrete boligsociale aktiviteter samt ved hjælp af en entydig ledelse og

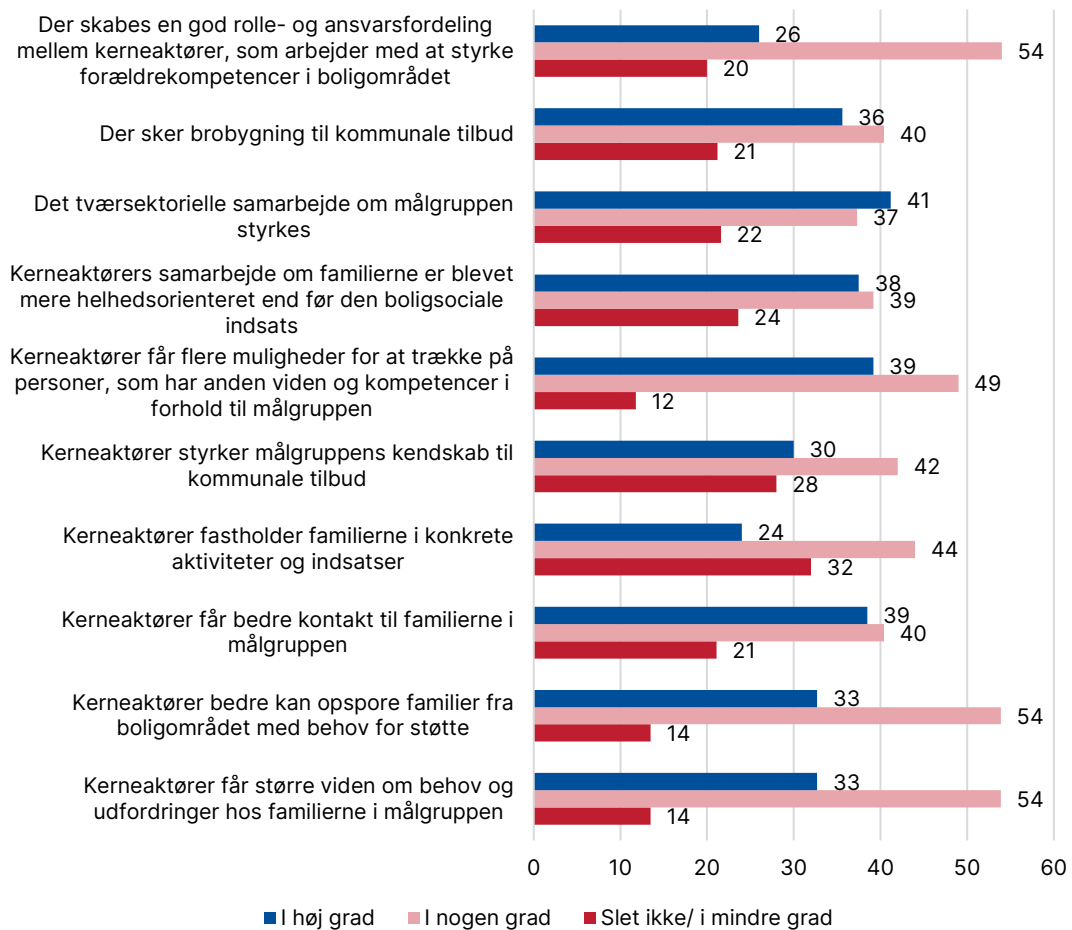
en strategisk samarbejdsaftale med den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang.

Overordnet set er der sket et generelt uddannelsesløft af unge i de støttede boligområder, og dette løft er sket både i forhold til at afslutte grundskole, ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Det er unge med etnisk herkomst i et MENAPT-land, der uddanner sig i et omfang, der matcher unge med ikke-MENAPT (dvs. fortrinsvis etnisk danske unge) i befolkningen. Andelen af unge i NEET-gruppen er relativt stabil for de unge i perioden 2000-19 og ligger omkring 20 pct. og dermed 10 procentpoint højere i de støttede områder end i befolkningen. Det peger på, at der er en gruppe unge, der er udsatte, og som har vanskeligt ved uddannelse og beskæftigelse. Dette understreges, når vi ser på, hvem der afbryder en uddannelse. De, der afbryder en uddannelse, er overrepræsenterede i forhold til at have en restgruppebaggrund, psykisk sygdom, erfaringer med at afbryde igangværende uddannelse samt erfaring med kriminalitet. Det er således unge, der befinder sig i udsatte positioner. Det konkrete casestudie illustrerer, at de unge, der har brug for ekstra hjælp og støtte til uddannelse og beskæftigelse, har komplekse og sammensatte problemer, og ofte er unge, der har mange erfaringer med at have sager i en kommune.

Trods stadige udfordringer med mange unge i NEET-gruppen viser analyserne, at det i perioden fra 2002 til 2019 lykkes en relativt stigende gruppe af unge, der har restgruppebaggrund, ikke selv at komme i NEET-gruppen. Der er ydermere klare indikationer af, at det i højere grad lykkes unge i boligområder med en boligsocial helhedsplan at bryde med deres sociale oprindelse, end det lykkes for unge i restgruppen uden for disse boligområder. Det er ikke muligt på baggrund af analyserne at tilskrive den boligsociale helhedsplan den rolle at have øget unges livschancer, når de kommer fra restgruppen. Forbedringen kan hænge sammen en særlig kommunal kernerdrift i disse områder, og det kan hænge sammen med, at netop den boligsociale tilgang og den kommunale kernerdrift lykkes med at bringe unge godt videre.

I en survey til samtlige projektledere i de boligsociale helhedsplaner er de blevet spurgt til i, hvilken grad de oplever, at den boligsociale helhedsplan bidrager til forskellige dele af opgaveløsningen i forhold til de 15-29-årige. Overordnet svarer projektlederne, at de oplever, at den boligsociale helhedsplan bidrager til et bedre tværsektorielt samarbejde, at kerneaktører får mulighed for at trække på forskellige fagligheder, at der sker bedre samarbejde om familierne, og kerneaktører får bedre kontakt til familierne.

Figur 6.23 Projektlederens vurderinger af den boligsociale helhedsplan bidrag til opgaven med 15-29 årige unge i 2020. Procent.

Kilde: BUILD/AAU.

Den konkrete case illustrerer, at kommunale aktører og boligsociale aktører givet en strategisk prioritering har skabt et nyt rum til og for hinanden til gavn for målgruppen. Den kommunale tilgang håndterer alle skal-opgaver, det boligsociale arbejde er rundt om disse skal-opgaver, og løsningen afspejler den konkrete unge og den kontekst, som unge befinder sig i. I en erkendelse af at målgruppen har komplekse og sammensatte problemer har kommunen indført såkaldte prøvehandlinger, hvor der er friere rammer til at skabe forandringer hos borgeren. I disse friere rammer har det boligsociale arbejde et bidrag. Når samarbejdet lykkes, er det en væsentlig erfaring i casen, at opgaverne ikke skarpt og entydig fordeles, fordi så falder borgere mellem flere stole, men opgaverne løses i bedst mulige kombination af forskellige fagligheder, aktører og metoder.

På det udførende niveau er der opbakning til den strategiske ramme for samarbejdet, og de interviewede medarbejdere kan se sig selv i arbejdet, om end det kræver særlige samarbejdskompetencer, hvor man kan træde ind og ud af rollen og give plads til andre fagligheder.

7 To afsæt til en lokal velfærdsløsning

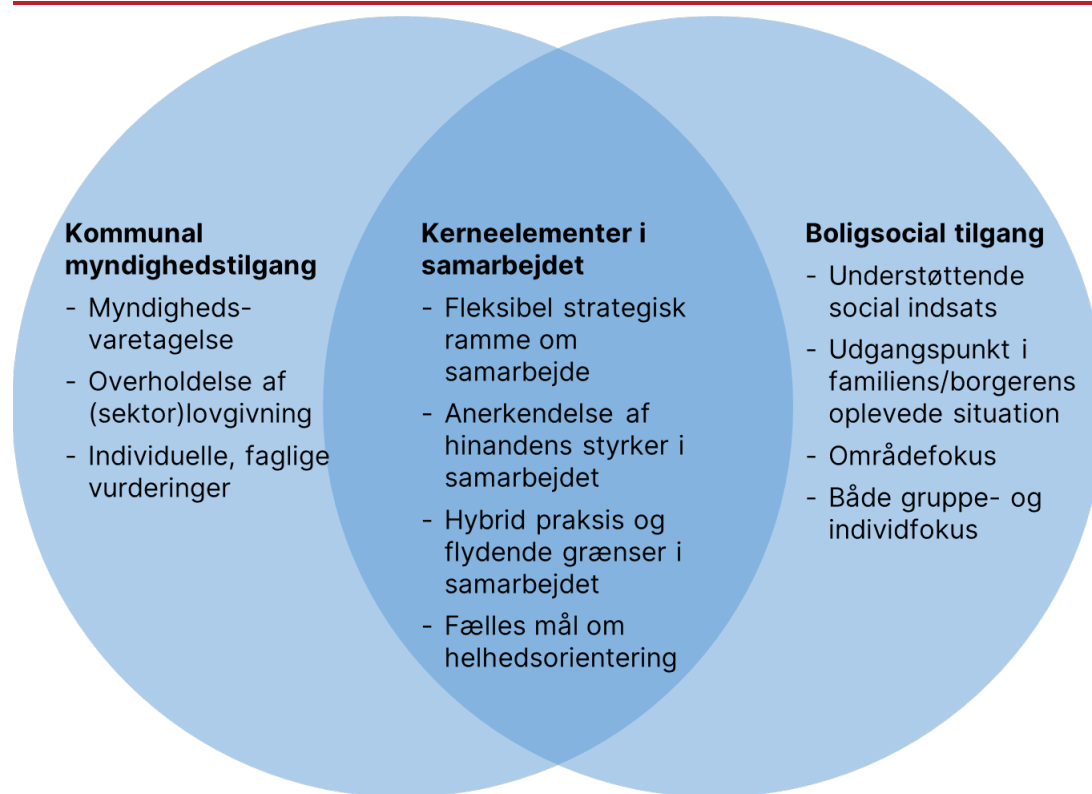
Formålet med dette kapitel er at beskrive, hvordan kommunale og boligsociale aktører arbejder sammen om forskellige målgrupper af børn og unge i udsatte boligområder med en boligsocial helhedsplan. Vi ser på, hvordan samarbejdet udspiller sig på hhv. strategisk og udførende niveau, samt hvilke elementer der er afgørende for, at samarbejdet lykkes. Kapitlet er baseret på kvalitative interviews med centrale aktører i boligsocialt og kommunalt regi i de fire cases, som har indgået i undersøgelsen. Udvælgelsen af cases er beskrevet i Bilag 1.

I en boligsocial helhedsplan mødes to forskellige afsæt – den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang – i et samarbejde om at tilrettelægge en lokal velfærdsløsning. Den kommunale myndighedstilgang i den danske velfærdsstat har som formål at støtte borgere, som er socialt marginaliserede eller i risiko for social marginalisering. Dette sker typisk ud fra en individuel faglig vurdering i kommunens myndighedsdel, og den understøttende indsats bevilges med baggrund i lovgivningen på det pågældende sagsområde – fx Lov om social service, Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.m. (Benjaminsen et al., 2015; Esping-Andersen, 2002).

Den boligsociale tilgang har som formål at understøtte udviklingen hos socialt udsatte familier i udsatte boligområder gennem både sociale, fysiske og forebyggende indsatser. Kernen i den boligsociale tilgang er at arbejde med socialt udsatte familier/borgere med udgangspunkt i deres situation, som den opleves i konteksten af et udsat boligområde (Christensen et al., 2018; Christensen et al., 2019). De kommunale aktører og de boligsociale aktører kan samarbejde på forskellige måder. De kan både forblive inden for deres egen opgaveløsning og koordinere opgaver og henvise til hinanden, og de kan samarbejde strategisk og udførende om fælles opgaveløsning. Det illustreres i Figur 7.1.

Figur 7.1 Kerneelementer i samarbejdet mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsocialtilgang om børn og unge i udsatte boligområder.

7.1 Hovedresultater i kapitlet

- Den boligsociale helhedsplan og den ledelsesmæssige forankring af helhedsplanen i den boligsociale bestyrelse kan udgøre en fleksibel strategisk ramme omkring et praktisk samarbejde med udgangspunkt i familiens/børnenes behov. Den strategiske ramme skal understøttes af en aktiv ledelsesinvolvering i kommune og i den boligsociale indsats for at sikre legitimitet af og ressourcer i samarbejdet.
- Det er væsentligt at prioritere fleksible organisatoriske og institutionelle rammer, hvor kommunale og boligsociale medarbejdere kan opbygge tætte samarbejdsrelationer gennem fokus på læring og forhandling.
- Et helhedsorienteret socialt arbejde forudsætter en fælles eller koordineret praksis. Det stiller krav om gensidig tillid, respekt for forskelligheder og åbenhed over for at lære af hinanden og tilrettelægge opgaver og roller fleksibelt efter den enkelte families/borgers behov frem for efter strukturelle rammer og fastlåste roller.
- Tværgående samarbejder skaber optimale muligheder for at tage udgangspunkt i borgernes behov og problemforståelse frem for i egen problem- eller professionsforståelse og tilpasse opgaveløsningen den konkrete kontekst og enkelte borger.
- At samarbejde omkring komplekse sociale problemstillinger kræver, at man kan se problemstillinger fra andre aktørers vinkel og ikke alene ser andre som et instrument for sin egen agenda.
- Tværgående samarbejder og netværk er baseret på forhandling mellem gensidigt afhængige aktører frem for på enkeltorganisationers mål og metoder.
- Tillid er det integrerende element i samarbejdet. Samarbejdet kan udmønte sig i forskellige former for samarbejde: at henvise til hinanden, at koordinere og at udføre fælles handling og praksis.
- Hybrid fælles praksis kræver flydende roller og rummer en høj kompleksitet, der er afhængig af en høj grad af tillid.
- Forskelle og ligheder er afgørende, når den boligsociale tilgang og den kommunale myndighedstilgang skal samarbejde strategisk og praktisk i en fælles praksis, og mindre afgørende, når de skal koordinere opgaver eller henvise til hinanden.

7.1 Flexibel strategisk ramme om samarbejdet mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang

Det strategiske samarbejde mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang er i de fire cases forankret i helhedsplanen og institutionaliseret i forskellige former for fælles mødefora. Det er tydeligt i de fire cases, at det er af stor betydning for det praktiske samarbejde, at den boligsociale tilgang på det strategiske niveau bliver anerkendt som værende et væsentligt bidrag til løsning af komplekse udfordringer og i relation til den kommunale praksis, og at der er formuleret begrundelser, visioner og mål for det praktiske samarbejde.

Det fremgår af de fire cases, at det strategiske samarbejde mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang kan skabe de fleksible rammer og strukturer, der skal til for, at det praktiske samarbejde omkring borgerne/familierne kan gennemføres.

I en af de cases, som indgår i undersøgelsen, har kommunen på ledelsesniveau etableret en følgegruppe til den boligsociale helhedsplan med deltagelse af forskellige samar-

bejdspartnere fra kommunen, der strategisk drøfter, om der er behov for nye eller særlige indsatser i forhold til målgrupperne. Her samarbejder man på strategisk niveau om, hvordan man kan skabe strukturer for, at den boligsociale helhedsplan kan understøtte indsatsen for udsatte borgere ved eksempelvis at flytte jobcenterindsatsen ud i boligområdet og invitere den regionale psykiatri til samarbejde i boligområdet.

Det er i dette tilfælde på det strategiske niveau, at der er skabt fleksible rammer for, at dele af jobcenterindsatsen rettet mod sårbare unge er rykket ud i den boligsociale helhedsplans lokaler og i højere grad fleksibelt kan tilpasse sig de unge og indgå i indsatserne i den boligsociale helhedsplan. Det skaber i dette tilfælde en synergi, som både den boligsociale helhedsplans medarbejdere og jobcentermedarbejderne oplever styrker indsatserne.

Der er også eksempler på et mere mangelfuldt strategisk samarbejde. På 0-6-årsområdet er der færre erfaringer med et strategisk samarbejde, og samarbejdet baserer sig i højere grad på personlige kontakter mellem konkrete medarbejdere. Dagtilbudschefen i casen på 0-6-årsområdet ønsker alene strategiske samarbejder, der tager udgangspunkt i egen problemforståelse med fokus på børnenes sproglige udvikling:

Problemstillingen [der skal samarbejdes om] skal komme fra en daginstitution, og man skal ligesom få øje for, at det er noget, den boligsociale helhedsplan kan hjælpe med.

Samtidig erkender dagtilbudschefen, at de "er for meget i deres eget regi, vi skal interessere os for hinandens områder", og at der er brug for, at man får et bedre kendskab til hinanden gennem at opbygge "noget kontinuerligt, hvor vi mødes og får snakket om, hvorvidt vi ser nogle problematikker, og hvordan det går derude, så man bliver opmærksomme på hinanden".

Når man har et større "kendskab til hinanden", kan man som kommunal institution i højere grad se sig selv og sine egne strategiske dagsordener som en del af en større helhed i forhold til familiernes samlede liv og problemstillinger. Det gør det også muligt i højere grad at tilpasse egne dagsordener og indsatser i en (fælles) retning i en helhedsorienteret indsats for familierne.

I kommunens børne- og ungeforvaltning er man i denne case optaget af, hvordan man kan anlægge et mere helhedsorienteret syn på udsatte småbørnsfamilier, som kan have psykiatriske udfordringer, udfordringer med forældreevner og udfordringer med deres jobsituation. Her søger man strategisk at positionere den boligsociale helhedsplan som den aktør, der kan koordinere og binde de forskellige bidrag sammen og skabe en tillidsfuld kontakt til de familier, som ofte ikke har gode erfaringer med at samarbejde med kommunen.

Samlet set peger de fire cases på nødvendigheden af, at der på det strategiske og ledelsesmæssige niveau skabes fleksible rammer omkring det praktiske samarbejde mellem kommunale og boligsociale aktører i forhold til det sociale arbejde med børn og unge i udsatte boligområder.

7.2 Anerkendelse af hinandens styrker i samarbejdet

Som det fremgik af Figur 7.1, er de kommunale og boligsociale kerneopgaver forskellige. Forskellene mellem den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang viser sig ved, at mens kommunen arbejder med borgernes egne perspektiver inden for rammerne af myndighedsansvar og lovgivning, er der i den boligsociale tilgang mere frie rammer til at tilpasse sig borgernes eget perspektiv og behov. De kommunale medarbejdere arbejder ofte på baggrund af faglige professionsforståelser og evidensbaseret viden, mens de boligsociale medarbejdere i højere grad kan arbejde empowerment-baseret med udgangspunkt i borgernes egne livserfaringer, selvom der til det boligsociale arbejde er øgede krav om evidensbaseret.

De kommunale sagsbehandlere inden for socialområdet, børne- og ungeområdet og beskæftigelsesområdet har myndighed til at træffe afgørelser i henhold til de relevante lovgivninger, som indsatsen reguleres efter. De kan eksempelvis iværksætte virksomhedspraktik, bevillige mentor eller støttekontaktperson, iværksætte misbrugsbehandling, gennemføre en børnefaglig undersøgelse, bevilge kontanthjælp, afgøre, om de voksne i familien er aktivitets- eller beskæftigelsesparate, tvangsfjerne børn og unge, der mistrives m.m.

Kommunale sagsbehandlere har med udgangspunkt i lovgivning og myndighedsansvar mulighed for at iværksætte tiltag og foranstaltninger, som er målrettet mod at skabe progression hos borgeren ud fra de givne lovgivningsmæssige og politiske rammer. Erfaringen viser, at sagsbehandlere kan føle sig nødsaget til at træffe beslutninger, der opleves som urimelige eller problematiske af borgeren, fx aktivering eller måske endda sanktioner (Hjelmar et al., 2020). Det kan endvidere skade tilliden mellem borgerne og de kommunale medarbejdere. Dette kan illustreres gennem nedenstående case fra 0-6-årsområdet.

Case fra 0-6-årsområdet

En familierådgiver arbejder i både den boligsociale helhedsplan og i kommunens familieafdeling specifikt med seks af de mest sårbare familier, som hun beskriver som værende generelt ressourcetsvage og med manglende sociale og livsduelige færdigheder, herunder udfordringer med analfabetisme og manglende danskundskaber og en tendens til ansvarsfralæggelse i forhold til de krav, som de bliver mødt med fra det kommunale system. Familierådgiveren beskriver, at relationsopbygningen i forhold til de seks familier tager meget længere tid end ved øvrige familier, eftersom de generelt har mistro til, at det kommunale system vil dem noget godt. Men idet hun ikke repræsenterer den kommunale myndighed, kan hun opbygge tillid til familierne og understøtte både deres egne perspektiver, personlige empowerment og kontakter til kommunen.

Kommunale ledere og sagsbehandlere udtrykker i de fire cases et ønske om i højere grad at arbejde med udgangspunkt i borgernes egne perspektiver og ressourcer, da det opleves som en helt nødvendig forudsætning for at kunne lykkes med at understøtte borgernes udvikling mod større livsmestring/livschancer.

Vi kan i de fire cases se flere tydelige tegn på, at kommunerne bevæger sig i retning af i højere grad at inddrage borgernes perspektiv. I den ene case er der en fremskudt jobcenterfunktion, der har fået strategisk og ledelsesmæssigt rum til i højere grad at arbejde

med udgangspunkt i borgernes egne formulerede behov i såkaldte "prøvehandlinger", og flere skoler, dagtilbud og klubber ønsker at samarbejde med familierne om indsatser til de sårbare børn og unge. Flere kommuner i de fire cases ønsker at styrke borgerinddragelsen, men kan være begrænset af både lovgivning, styringsmæssige rammer og professionsforståelser.

For både kommunale aktører og boligsociale aktører er det også afgørende, at der er en tillidsrelation i forhold til borgerne/familierne. Der er dog forskellige vilkår for opbygning af denne tillid og for inddragelsen af borgernes egne perspektiver. Kommunale sagsbehandlere er begrænset af deres myndighedsrolle og de lovgivningsmæssige og ressourcemæssige rammer, som de arbejder inden for. Den boligsociale helhedsplan har bedre mulighed for at skabe en tillidsrelation til borgerne/familierne, da de er tættere på dem i det daglige og har friere arbejdsmæssige rammer samt kan handle, når borgeren viser tegn på parathed og motivation.

En væsentlig del af de boligsociale helhedsplaners arbejde med at tage udgangspunkt i borgernes perspektiv består i at indtage en brobyggende og koordinerende rolle, hvor de vejleder den enkelte borger i forhold til praktiske problemstillinger, informerer om mulige tilbud fra kommunen eller det boligsociale samt brobygger til relevante dele af det kommunale system. De boligsociale medarbejdere er i højere grad tæt på borgernes livsverden og hverdagsliv i boligområderne og er uafhængige af kommunen. Det skaber gode muligheder for at opbygge tillid, der er nødvendig for at understøtte familierne. For eksempel udtrykker en boligsocial projektleder i en af casene:

Ikke at være kommune gør hos rigtig mange [borgere], at det ikke er så farligt at lukke os ind, og at det ikke er så farligt at komme til os, fordi der desværre stadig kører en del myter om, at kommunen tager deres børn. Og den kan vi ikke rigtigt komme til livs. Men det gør i hvert fald en stor forskel, at det ikke er så farligt. Man kan mere slappe af og være sig selv i forhold til, hvis det skulle være en kommune. Så jeg ser det som et stort plus at arbejde sammen med kommunen og på måde skabe nogle broer mellem kommune og beboere.

Det fremgår af citatet, at en tillidsrelation bl.a. er kendetegnet ved, at borgerne oplever, at der bliver lyttet til, hvad de siger, og at medarbejderne har et kendskab til og forståelse for borgernes nære livssituation og er tilgængelige. Det øger mulighederne for, at borgerne åbner op og fortæller om deres liv og deres situation, hvorved medarbejderne får en viden, de kan anvende til at hjælpe og motivere borgeren (Hjelmar et al., 2020).

Gennem tillidsfulde relationer og nærvær i boligområdet kan de boligsociale helhedsplaner arbejde med at styrke familiernes forståelse af at have børn i skole og daginstitution og dermed understøtte den kommunale opgaveløsning. Eksempelvis oplever en boligsocial projektleder, at mange familier benytter sig af den åbne rådgivning, som den boligsociale helhedsplan tilbyder, til at få hjælp og vejledning om hverdagslige problemstillinger, fx hjælp til digitale selvhjælpsløsninger, rådgivning om henvendelser til eller fra myndighederne eller hjælp til jobsøgning og uddannelsesvalg.

Derudover driver de boligsociale helhedsplaner en lang række af sociale tilbud, der kan styrke forskellige beboergrupperes sociale kompetencer og selvtillid og dermed danne

baggrund for, at de kan gennemføre uddannelse og job. Nogle gange deltager de kommunale medarbejdere også i disse tilbud, idet de her kan danne tillidsfulde relationer til udsatte unge ved også at være en del af de unges hverdagsliv og "ufarlige" ikke-kommunale aktiviteter.

Samlet set fremgår det, at kommunale sagsbehandlere og den boligsociale helhedsplan har forskellige styrker i forhold til at skabe øgede livschancer hos borgerne/familierne. Det fremgår også af de fire cases, at det er væsentligt for et godt samarbejde mellem kommunale og boligsociale aktører, at de to parter anerkender hinandens styrker, og at de indgår i et ligeværdigt samarbejde. Det indebærer en anerkendelse fra den boligsociale helhedsplan af kommunens individuelle sagsbehandlingsperspektiv og kommunens fokus på forældresamarbejde, børns sproglige og sociale udvikling og udvikling af kompetencer m.m. Samtidig indebærer det en anerkendelse fra kommunens side af den boligsociale tilgængeligheds fokus på forebyggelse og empowerment samt understøttelse af de kommunale tilbud og myndighedsopgaver.

7.3 Hybrid praksis og flydende grænser i samarbejdet

Det er fremgået af det forrige afsnit, at den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang har forskellige forudsætninger for at skabe øgede livschancer hos borgerne/familierne, og at et ligeværdigt samarbejde mellem de to parter kan styrke indsatsen.

I dette afsnit vil vi vise, at dette samarbejde kan have forskellige former. Samarbejdet kan være et netværkssamarbejde, hvor der er en tæt og løbende koordination mellem kommunale og boligsociale aktører. Samarbejdet kan også være baseret på mere flydende grænser, hvor der opstår en form for integreret eller hybrid praksis omkring børns trivsel, skolegang, kriminalitetsforebyggelse samt uddannelse og beskæftigelse.

Et vellykket koordineret samarbejde er fx, når en familievejleder i den boligsociale helhedsplan, der støtter op om en families samlede udfordringer, sørger for at få kommunale indsatser til at spille sammen. Det kan indebære at mediere på den ene side daginstitutionens forventninger om, at en mor selv henter sine børn i daginstitutionen og ikke sender de store teenagebørn over til børnehaven, og på den anden side jobcenterets planer om, at sende moren i arbejde så langt væk fra boligområdet, at hun ikke selv kan nå at hente børnene.

Et vellykket koordineret samarbejde kan også være mere institutionaliseret i faste strukturer og mødefora. Det gælder fx kvartalsvise møder i "kvarternetværket" i en boligsocial case, hvor man løbende udveksler viden og koordinerer indsatser og over år har udviklet et tillidsfuldt samarbejde. I denne case blev samarbejdet opbygget og styrket i årene 2012-16, da der opstod en brændende platform, og det blev nødvendigt at lave en koordineret indsats for at forhindre en kriminel bande i at hverve unge i boligområdet. Dette forum har vist sig velegnet til at koordinere de mange indsatser, der allerede findes, så de supplerer hinanden frem for at overlape eller konkurrere.

Et koordineret og netværksbaseret samarbejde kan styrkes ved at pleje relationer og kendskab til hinanden, fx ved at medarbejdere fra den boligsociale helhedsplan og det

pædagogiske personale på skoler og daginstitutioner kommer på samme kursus og opbygger et fælles fagligt sprog og forståelse. Omvendt kan samarbejdet udfordres ved, at myndigheder på børne- og familieområdet agerer uden at koordinere med den boligsociale helhedsplan og deres arbejde med at skabe en tillidsfuld kontakt med familierne.

Der er flere eksempler på et tæt samarbejde mellem kommunale og boligsociale aktører, som har udviklet sig til en form for fælles hybrid praksis. At samarbejde tæt om fælles praksis er eksempelvis, når en helhedsplan og kommunen i fællesskab har ansat integrationsmedarbejdere, der har til opgave at opbygge tillid til forældrene inden for den boligsociale helhedsplan og samtidig arbejdet tæt sammen med skolerne. På skolerne er skole-hjem-samarbejdet helt centralt for at kunne løse udfordringer hos elever, og dette samarbejde er vanskeligt at etablere uden en tæt og tillidsfuld relation til forældrene. En fælles og hybrid praksis er også, når jobcentermedarbejdere flytter samtaler med de sårbare unge ud i den boligsociale helhedsplans lokaler. Dette muliggør, at helhedsplanens medarbejdere kan understøtte den unges deltagelse, samtidig med at jobcentermedarbejdere og helhedsplanmedarbejdere kan udveksle viden og erfaringer omkring de unge og planlægge fælles indsatser.

I den hybride praksis kan det være svært at skelne mellem, hvem der gør hvad, og det er væsentligt, at rolle- og arbejdsdelingen er fleksibel nok til at kunne tilpasses det enkelte barn/den enkelte unge og den konkrete kontekst frem for at hænge fast i fast etablerede strukturer og afgrænsede roller. I en af de fire cases fortæller den boligsociale leder om samarbejdet med klubber, skoler og opsøgende kommunale medarbejdere:

Vi har et tæt samarbejde, og det flyder nogle gange sammen. Hvem er det lige, der gør hvad [..]. I vores brobygning til foreningslivet har vi også tre parter, Aktiv Fritid i kommunen, der betaler for børnenes fritidstilbud, Get2sport og helhedsplanens medarbejdere, og de tre parter har jævnlige møder, hvor de aftaler, hvem der tager sig af hvad. I det daglige opfatter de sig selv som kolleger.

Flydende roller i den hybride praksis kan være en forudsætning for, at der opstår synergi i samarbejdet til gavn for den enkelte familie. Dette forudsætter, at man fra begge parter side er villige til at bøje sig imod hinandens forskellige mål og sikre sig, at ingen borgere "falder mellem to stole". Også den fremskudte kommunale jobcentermedarbejder, der arbejder i den boligsociale helhedsplan, vil helst vil arbejde "uden labels". Det skyldes, at:

For mig handler det om at kunne gå i dialog med hinanden. Vi skal kalde på hinandens ekspertise frem for, at man får en særlig rollefordeling [..] Hvis man siger, at den boligsociale vicevært kan løse de her fem opgaver. Så er jeg ret sikker på, at vi meget hurtigt ville gå glip af rigtig mange opgaver, fordi vi ikke ved, hvor de skal høre til, og at borgeren bliver fanget mellem to stole. [..] Vi skal i stedet hele tiden sparke ind med idéer hos hinanden.

En forudsætning for en hybrid praksis på tværs af den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang er også (jf. afsnit 7.1.), at den strategiske ramme er tilstrækkelig fleksibel til, at de enkelte medarbejdere i den daglige praksis afser den nødvendige tid og de nødvendige ressourcer for at kunne løse akutte og komplekse udfordringer.

Det ses også af de fire cases, der indgår i vores undersøgelse, at det ikke er alle medarbejdere, der kan rumme den øgede kompleksitet og de fleksible rammer, som kendetegner arbejdet i en mere hybrid praksis med flydende roller. Dette er der bl.a. eksempler på blandt jobcenterets medarbejdere, hvor arbejdsopgaverne traditionelt har været tæt bundet op på lovgivning og myndighedsvaretagelse. En hybrid praksis kræver et tæt gensidigt kendskab og gensidig tillid til hinandens opgaveforståelse samt tid og ressourcer til at indgå i en mere hybrid praksis. Når disse forudsætninger ikke er til stede, så kan det føre til manglende koordinering og konflikter, og dermed er det vanskeligt at udføre en fælles hybrid praksis med mere flydende roller i samarbejdet.

At samarbejde om fælles praksis kræver tid, ressourcer og vilje til at sætte sig ind i hinandens arbejdsområder og at lære af hinanden. Relevante aktører er på den ene side de boligsociale helhedsplaner og på den anden side de forskellige kommunale myndigheder på uddannelses-, beskæftigelses-, social- og børn- og ungeområdet samt de udførende kommunale institutioner (skole, daginstitution, SFO, klub m.fl.). Frivillige organisationer (fx sportsklubber) kan også indgå i samarbejdet.

7.4 Fælles mål om helhedsorientering

Det fremgik af Figur 7.1., at et kerneelement i samarbejdet er, at både kommunale og boligsociale aktører har et fælles mål om en helhedsorientering i arbejdet med de udsatte familier/borgere. Et tæt samarbejde forudsætter, at medarbejdere fra både kommunen og den boligsociale indsats ønsker et helhedsorienteret perspektiv på borgernes/familiens samlede situation.

Det fremgår af de fire cases, at kommunerne har et generelt ønske om at sammenkæde indsatserne i de forskellige myndighedsdele (fx jobcenter, familieafdeling) med udgangspunkt i familiernes situation. Det helhedsorienterede blik kommer til udtryk gennem arbejdet med at koordinere de forskellige myndighedsdele omkring den enkelte borger/familie. Kommunens myndighedsdel arbejder overvejende ud fra et individuelt sagsbehandlingsperspektiv med forskellige sektorhandlingsplaner, som de forsøger at koordinere og sammenkoble i en samlet plan for familien. Dette arbejde er dog endnu ikke så fremskredent i kommunerne (Holm-Petersen et al., 2019).

Der er tilsvarende et generelt ønske i klubber og skoler om bedre sammenhænge i tilbuddene til målgruppen. Et eksempel på en sådan bedre sammenhæng ses på skolebørnsområdet, hvor der er igangsat et tæt samarbejde mellem den boligsociale indsats og kommunen om en fritidsjobindsats. Her får de unge fra målgruppen et støttet fritidsjob i en af kommunens to socialpædagogiske væresteder beliggende i områderne dækket af helhedsplanen. Som en del af fritidsjobbet får de unge støtte fra en kommunal pædagog og den boligsociale helhedsplan. I fritidsjobbet gennemgår de unge et forløb, hvor de hjælper til i værestedet og undervejs øver sig på at møde til tiden og samtidig

arbejde med personlige udfordringer. Målet er at hjælpe med fælles indsats til at hjælpe de unge videre ud i et ordinært fritidsjob i en lokal virksomhed.

Når de unge er blevet klar til at få et ordinært fritidsjob, så samarbejder den boligsociale helhedsplan og SSP om at hjælpe dem videre. Det indebærer et samarbejde med skole og frivillige organisationer om at engagere dem i foreningsliv, fritidsaktiviteter eller fritidsjob. Parterne afholder kvartalsvise møder om indsatsen på strategisk niveau, mens samarbejdet omkring de enkelte unges pædagogiske forløb ofte koordineres ad hoc gennem en løbende dialog.

For medarbejderne i de boligsociale helhedsplaner består helhedsorienteringen både af et tværgående blik på familiens samlede udfordringer og ressourcer, et tværgående blik på familiens kontakter til kommunen og et tværgående områdeperspektiv. I en case på skolebørnsområdet beskriver den boligsociale projektleder den områdebaserede helhedsorientering:

Altså man kan sige, kommunens udfordringer i forhold til den boligsociale helhedsplan, det er, at kommunerne, de tænker jo indsatsområder, de tænker i problemer. Er det børn, der skal anbringes, er det unge eller nogle, der skal i arbejde og så videre, de tænker ikke i boligområder. De tænker ikke i distrikter på den måde. De tænker i, ja, at der er en myndighedsopgave, de skal løse, og det gør de der, om de så bor i det ene eller andet område, så får de det, der nu tilkommer dem, alt efter hvilken gruppe de nu passer ind i. Og her tænker jeg, at det kan være udfordringen nogle gange, og at man måske også er nødt til at kigge på den der helhed, der hedder, ja, hvordan ser verden ud omkring de mennesker, der hvor de nu bor.

Medarbejderne i de boligsociale helhedsplaner er lokalt forankret og har bedre mulighed for mere frit at engagere sig i den enkelte familie og deres lokale situation end kommunens myndighedsdel. Medarbejderne i de boligsociale helhedsplaner kan også påtage sig en koordinerende rolle i forhold til borgerens samlede livssituation i boligområdet og i forhold til kommunen. For eksempel kan den boligsociale helhedsplan støtte op om, at familierne møder op til samtaler med lægen eller jobcenteret eller får dannet et overblik over breve i e-Boks og herunder svaret på henvendelser fra kommunen og overholdt tidsfrister i forhold til pædagogisk-økonomiske fripladsansøgninger til SFO. Den boligsociale helhedsplan kan også støtte og motivere forældrene i forhold til kravene fra børnehaven, skolen eller jobcenteret og eksempelvis påpege vigtigheden af, at de deltager i forældremøder, smører ordentlige madpakker og overholder aftaler med kommunale aktører.

Det fremgår af interviewene, at de boligsociale medarbejdere søger at facilitere borgerens kontakt til kommunen både som besidder og som brobygger, og at de samtidig søger at rådgive og vejlede kommunens myndighedsdel om borgerens situation. For eksempel fortæller en familierådgiver ansat i den boligsociale helhedsplan:

Jeg har også været med som bisidder til møder med skolerne, hvor jeg har understøttet skolernes forventninger om, at de skal komme til forældremøderne, og der skal laves de her lektier, og være med til, hvis vi har haft et barn,

der skulle screenes for ordblindhed, så er det ikke altid, at forældrene i situationen, der er ikke altid meget tid til rådighed ved en forældresamtale, så har jeg efterfølgende været med til at fortælle forældrene om, hvad det så betyder, og hvilken hjælp man kan få stillet rådighed.

Et andet eksempel på en helhedsorienteret indsats ses på skoleområdet. Eksemplet illustrerer først og fremmest, hvordan der kan skabes en form for kontakt og samarbejde mellem skole og familie, der tager hensyn til familiens samlede situation:

Case fra skoleområdet

I denne case har den boligsociale helhedsplan sammen med de lokale skoler fokus på at styrke forældresamarbejdet i forhold til sårbare børnefamilier. Det betyder, at den boligsociale helhedsplan har en medarbejder, der er en fast del af medarbejderstaben på en skole 2 dage om ugen, hvor han fokuserer på at styrke forældresamarbejdet og børnenes trivsel. Det helhedsorienterede element består i, at medarbejderen på skolen har en opsøgende, koordinerende og brobyggende funktion, hvor han arbejder tillidskabende og relationelt med at etablere kontakt til forældrene og starte en dialog mellem dem og skolen. Derudover har medarbejderen også en understøttende funktion, hvor han sidder med til forældremøder og vejleder og sparrer med lærerne i forhold til det enkelte barn. Her bidrager han med at afdække og oplyse om eventuelle kulturelle elementer, der måtte spille ind i forhold til det enkelte barns adfærd samt i samarbejdet med familien, herunder på pædagogisk vis at arbejde med forældrene i forhold til, hvad skolesamarbejdet kræver af dem.

Et helhedsorienteret perspektiv på borgerens/familiens situation indebærer også et fokus på en forebyggende indsats. Både kommunale respondenter og boligsociale helhedsplaner har fokus på forebyggende og tidlige indsatser, der kan styrke familiernes trivsel. I daginstitutionerne har man eksempelvis et særligt fokus på den sproglige udvikling hos de mindste førskolebørn, mens der i skolerne er særlig fokus på børn og unges faglige og sociale kompetencer samt forældresamarbejde. I den boligsociale helhedsplan har man bl.a. fokus på at opbygge sociale fællesskaber blandt sårbare børn og unge, som kan styrke deres selvtillid og tilhørsforhold til lokalområdet og bidrage til at opbygge kompetencer til at gennemføre uddannelse og job. Derudover har de i kraft af deres nærhed til borgernes livsverden og familiernes livssituation mulighed for at blive opmærksomme på dele af målgruppen, som på forskellig vis er gået under radaren i skolerne, fritidsklubberne og det øvrige kommunale system.

Den boligsociale helhedsplan anlægger typisk et empowerment orienteret perspektiv på familiernes situation. Fokus er på at tilbyde familierne hurtig hjælp til at komme videre med aktuelle og presserende problemstillinger. Ifølge en boligsocial leder medvirker en sådan løbende understøttende indsats til, at forældrene får frigjort energi til at deltage i børnenes fritidsliv og samtidig søge at komme nærmere arbejdsmarkedet, og det har en væsentlig betydning i forhold til at forebygge senere sociale problemstillinger i familien.

7.5 Perspektivering: En særlig form for samarbejde

Det er fremgået af kapitlet, at hhv. de kommunale og boligsociale kerneopgaver er forskellige, og at der er nogle klare fordele ved et tæt samarbejde mellem de to parter i

forhold til at kunne løfte opgaven med at skabe bedre livschancer for børn og unge i udsatte boligområder.

Af kapitlet fremgår også, at et vellykket samarbejde mellem de to parter bygger på nogle kerneelementer. Centralt er her, at der er en fleksibel strategisk ramme omkring det praktiske samarbejde, og at det praktiske samarbejde bygger på en accept af hinandens forskellige mål, en anerkendelse af hinandens positioner og bidrag i samarbejdet og en fælles praksis med udgangspunkt i borgerens/familiens behov.

Forskningen kan her hjælpe os til at forstå, hvad der kendetegner denne form for samarbejde. Forskning omkring institutionelle logikker peger således på, at aktører kan have forskellige organisatoriske udgangspunkter inden for det samme felt, og det kan skabe forskellige institutionelle dynamikker. Grundlæggende skelnes der mellem tre typer dynamikker: Aktører kan støde sammen og være i konflikt omkring opgaveløsningen, aktører kan eksistere parallelt med hinanden uden at forstyrre hinandens praksis, og aktører kan søge at integrere deres forskellige udgangspunkter i en fælles praksis (Hjelmar & Holm-Petersen, n.d.).

Kendetegnende for det boligsociale felt er, at der er et ønske om i høj grad at integrere de organisatoriske udgangspunkter for hhv. den kommunale myndighedstilgang og den boligsociale tilgang i en fælles praksis. Ideelt set kan dette udgøre en form for "dynamisk spænding", hvor de centrale aktører på feltet på det strategiske og praktiske niveau løbende bliver udfordret i forhold til deres vante praksis. Denne "forstyrrelse" af traditionel praksis på området er fordrende for innovation og udvikling af et felt.

Det er fremgået af en række udsagn i de fire cases, at der er behov for nytænkning af det boligsociale felt, da man i kommunerne ikke er nået så langt med centrale mål i de boligsociale helhedsplaner, som man havde forventet. I casen omhandlende udsatte 15-29-årige i boligområderne påpeges det eksplicit af ledelsen af den kommunale forvaltning, at det er gavnligt for kommunen at blive udfordret af den boligsociale tilgang og deres måde at gøre tingene på.

De organisatoriske udgangspunkter (institutionelle logikker) for hhv. kommune og den boligsociale tilgang indeholder grundlæggende tre elementer, som er blevet behandlet i analysekapitlerne: aktørens værdier (opgaveforståelse og målforståelse), aktørernes organisatoriske principper (rolleforståelse og arbejdstilrettelæggelse) og aktørernes professionelle praksis (kompetencer og daglige prioriteringer). Som beskrevet er det på alle tre niveauer, at det er nødvendigt at samarbejde om, hvordan man forstår den fælles opgave, og hvordan man i det daglige kan komplementere og videreudvikle hinandens arbejdsopgaver til gavn for borgerne/familierne.

I de fire cases så vi en række eksempler på en tæt fælles praksis, som vi refererede til som en hybrid praksis med flydende grænser i samarbejdet. Begrebet hybrid praksis refererer i denne sammenhæng til den form for organisering og samarbejde, hvor aktører med hver deres institutionelle logikker søger at skabe en fælles og integreret praksis målrettet borgere/familier med komplekse sociale problemer, hvor tidligere institutionelle grænser i samarbejdet bliver mere flydende (Brandsen, de Donk, & Putters, 2005; Doherty, Haugh, & Lyon, 2014; Evers, 2005; Hustinx, De Waele, & Delcour, 2015).

Vi ved fra forskning, at hybride praksissamarbejder kan styrke sårbare borgeres udvikling. For at dette samarbejde giver et positivt resultat er det væsentligt, at borgerne oplever, at de er i centrum for indsatsen, og at de løbende inddrages, høres og har indflydelse. Det indebærer, at borgerne selv kan tage initiativer, og at de inddrages i den tidlige planlægning af tilbud/indsatser og ikke kun i implementeringen (Espersen et al., 2018; Fledderus, Brandsen, & Honingh, 2014; Kirkegaard, 2016, 2019; Needham & Carr, 2009; Stougaard, 2020; Vanleen, Voets, & Verschuere, 2018).

Vi ved også fra forskningen, at hybride praksissamarbejder kan være fagligt udfordrende for de fagprofessionelle medarbejdere. De skal i denne type samarbejde udvikle sig fra mono-professionelle til multi-professionelle faglige medarbejdere. Det indebærer bl.a., at de skal se deres eget bidrag til borgerne/familierne som en brik i en større helhed i en langt mere uforudsigelig proces, og det er for mange en anden og mere udfordrende type arbejdsopgave end tidligere.

Hybride praksissamarbejder kræver derfor også en anden form for ledelse. Ledelsen af de faglige medarbejdere skal være situationel og nærværende. For at hybride praksissamarbejder kan fungere, kræver det en form for ledelse, som følger fleksible strategiske rammer og er tæt på de daglige prioriteringer, der skal tages løbende af de faglige medarbejdere i og omkring borgerne/familierne i boligområderne (Evers, 2005; Tortzen, 2016).

8 Børn og unges livsmestring

I dette kapitel beskriver vi, hvordan børn og unge oplever sig selv og deres hverdag, samt hvordan de selv synes, det går dem. Det er første gang, at der systematisk på tværs af alle helhedsplaner er indsamlet data om børn og unges livsmestring. Formålet med kapitlet er at få en dybere indsigt i, hvad der karakteriserer børn og unge, som deltager i de boligsociale aktiviteter i de udsatte boligområder. Ved hjælp af dette unikke data kan vi få et billede af, hvordan de unge har det på en række forhold, som vi ellers ikke har viden om – om de overvejende har det godt, eller om der er særlige dimensioner af deres livsmestring, som professionelle med fordel kan være ekstra opmærksomme på fremover. Survey-data er koblet til registerdata, og det giver mulighed for undersøge, om der er særlige grupper af børn og unge, som har det sværere end andre, eller om der omvendt er særlige grupper, som har en bedre grad af livsmestring end andre.

Afsnittet er baseret på survey-data indsamlet blandt 13-29-årige børn og unge, som har deltaget i boligsociale aktiviteter i de udsatte boligområder i årene 2019, 2020 og 2021. Data består af 1.229 besvarelser fra 1.069 børn og unge i alderen 13-30 år. Alle besvarelserne er koblet op på registerdata. I Bilag 1 fremgår en uddybende beskrivelse af indsamlingen af survey-data.

Den oprindelige tanke med spørgeskemaet var at få de samme børn og unge til at udfylde det over tid for at undersøge, om der var en progression i deres livsmestring, samtidig med at de deltog i boligsociale aktiviteter. Det er imidlertid ikke lykkedes at indsamle nok gentagne besvarelser. Det hænger både sammen med, at unge generelt har en lav grad af survey-deltagelse, og selvom de ved første besvarelse angav e-mail og mobilnummer, så vi kunne få fat i dem igen, responderede de ikke, når vi kontaktede dem. Derudover har de boligsociale aktiviteter som alt andet socialt arbejde været hæmmet af coronanedlukningen, og det må også forventes at have haft betydning for survey-deltagelse. Derfor blev dataindsamlingen undervejs i evalueringen ændret, således vi ikke har forfulgt at få fat i de samme unge, men at de boligsociale medarbejdere i stedet har bidraget til at få nye unge i hver runde til at besvare livsmestrings-surveyen.

Når vi sammenligner de tre forskellige grupper af børn og unge, som har besvaret livsmestrings-surveyen i de tre forskellige år, kan vi se, at der ikke er signifikante forskelle mellem årene, undtagen for nogle få spørgsmål, hvor der højst sandsynligt er tale om direkte konsekvenser af coronanedlukningerne i 2020. For eksempel falder andelen af børn og unge, som ofte er sammen med deres venner (enten hjemme eller ude), signifikant i 2020, ligesom andelen af børn og unge, der ofte har konflikter med andre børn og unge i deres boligområde, også er lavere i 2020 end i de to andre år. Omvendt er de adspurgte børn og unge mere ensomme og har i lavere grad følelsen af at være en del af et fællesskab i 2020 end i de andre år. Disse forskelle virker i høj grad til blot at være konsekvenser af nedlukningerne. Da der altså ikke er nogen reelle forskelle mellem årene, der kunne indikere en form for sammenhæng med de boligsociale helhedsplaner, analyserer vi data samlet.

De børn og unge, der har svaret på livsmestrings-surveyen, er udvalgt af de boligsociale projektledere, og eftersom målet har været at opnå en vis svarprocent, hvilket er lykkedes, er besvarelsene ikke nødvendigvis repræsentative hverken for deltagerne eller for børn og unge bosat i helhedsplanerne generelt. De analyseresultater, der præsenteres i dette kapitel, er heller ikke et udtryk for nogen form for kausalitet. Resultaterne viser et øjebliksbillede af graden af livsmestring for en gruppe børn og unge, som har deltaget i de boligsociale aktiviteter i perioden 2018-2021, og er i sig selv ny viden, som vi ikke har haft.

Vi indleder kapitlet med at præsentere lidt baggrund for de børn og unge, der har besvaret livsmestrings-surveyen. Dette er efterfulgt af en analyse af besvarelsene for en række dimensioner af livsmestring, hvor vi både sammenligner niveauerne med andre lignende undersøgelser – fx hvor mange børn og unge, som føler sig ensomme i denne survey sammenlignet med, hvor mange børn og unge der føler sig ensomme i andre lignende surveys – og analyserer, om der er forskelle i livsmestring på tværs af baggrundsfaktorer – fx om piger i højere grad føler sig ensomme end drenge. I en evaluering af Get2sport-indsatsen¹¹ (Christensen & Christensen, 2021) er der brugt et lignende spørgeskema, hvor mange af spørgsmålene er identiske med dem, som er benyttet i denne undersøgelse. I dén rapport er spørgeskemaet besvaret af en gruppe børn og unge i alderen 6-29 år, hvoraf omkring 80 pct. dyrker idræt, og resten ikke gør, og hvor de idrætsaktive børn og unge på samtlige spørgsmål viser sig at have en bedre livsmestring end dem, der ikke dyrker idræt. Mange spørgsmål er identiske i de to spørgeskemaer, og vi sammenligner derfor i vid udstrækning med besvarelsene fra denne rapport.

Baggrundsfaktorerne, vi ser på, er: køn, alder (delt op i de yngre, som er 13-15-årige, og de ældre, som er 16-30-årige) og herkomst i et MENAPT-land eller ikke-MENAPT-land. Endvidere deler vi for de unge over 16 år også op efter, om de er i NEET-gruppen, og om de har gået op til folkeskolens afgangsprøve efter 9. klasse.

Vi beskriver og analyserer de unges oplevelser af deres hverdag ud fra følgende dimensioner:

- Skolegang og uddannelse
- Venner
- Fritidsliv og oplevelse af fællesskab
- Livstilfredshed.

---

¹¹ Get2sport-indsatsen er iværksat af Danmarks Idrætsforbund og har eksisteret siden 2005. Formålet med Get2sport er at bidrage til et alsidigt og velfungerende foreningsliv, hvor der støttes op om de frivillige kræfter og om at inkludere udsatte børn og unge fra de udsatte boligområder i foreningerne.

8.1 Hovedresultater i kapitlet

- Størstedelen af de børn og unge, der har besvaret spørgeskemaet, har en høj grad af livsmestring. Omkring 80 pct. svarer gennemgående, at de er glade for at gå i skole, føler sig som en del af et fællesskab, sjældent eller aldrig er ensomme og generelt er tilfredse med deres liv.
- Omvendt er der gennemgående omkring 20 pct., som har en lav grad af livsmestring på flere af de målte dimensioner samtidig, hvilket indikerer, at der er en gruppe, der har det svært, og som påkræver sig opmærksomhed hos professionelle aktører.
- Næsten 3 ud af 10 børn og unge oplever, at de er ensomme ofte eller af og til.
- Børn og unge af MENAPT-herkomst har en højere grad af skoleglæde, de synes, de klarer sig bedre fagligt i skolen, og de har mindre selvrapporeret fravær. De føler sig også i mindre grad ensomme, har en højere grad af livstilfredshed og føler sig i højere grad som en del af et fællesskab, og at de kan gøre en positiv forskel for sig selv og andre.
- Den yngste aldersgruppe føler sig mere som en del af et fællesskab og i mindre grad holdt uden for samfundet, ligesom de også er mindre ensomme end den ældste aldersgruppe.
- Pigerne oplever generelt at være mere ensomme end drengene, og særligt piger, som ikke har oprindelse i et MENAPT-land, oplever at være mere ensomme og er mindre tilfredse med deres liv og den, de er, end både drenge og andre piger med MENAPT-oprindelse.
- Unge i NEET-gruppen og blandt dem, der ikke har afsluttet folkeskolen med afgangseksamen, taler i højere grad med en boligsocial medarbejder, hvor de bor, om deres planer for uddannelse og fremtiden, end andre unge.

8.1 Baggrund

I alt har 1.069 børn og unge i alderen 13-20 år svaret på spørgeskemaet, hvor en lille del har svaret flere gange. Halvdelen af respondenterne er børn i skolealderen, idet de 13-15-årige udgør 48 pct. Det vil sige, at både gruppen af skolebørn, og gruppen af unge, som er ude over skolealderen, begge er store nok til, at man kan dele op efter alder. Se Tabel 8.1.

Tabel 8.1 Aldersfordeling. Antal og procent.

Alder	Antal besvarelser	Pct.	Antal personer	Pct.
13 år	115	9	94	9
14 år	210	17	178	17
15 år	280	23	234	22
16 år	201	16	190	18
17 år	93	8	85	8
18-24 år	277	23	239	22
25-30 år	53	4	49	5
I alt	1.229	100	1.069	100

Anm.: Besvarelser (N = 1.229); Personer (N = 1.069).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Der er lidt flere piger end drenge, der har besvaret spørgeskemaet (53 pct. er piger), men sammenlignet med lignende undersøgelser, hvor man ofte ser en overvægt af besvarelser fra pigerne, er drengene godt repræsenteret her. 2 ud af 3 børn og unge, der har svaret, har etnisk herkomst i et MENAPT-land.

Tabel 8.2 Køn og herkomst. Antal og procent.

Køn og herkomst	Antal	Pct.
Køn		
Dreng	503	47
Pige	566	53
I alt	1.069	100
Herkomst		
MENAPT	713	67
Ikke-MENAPT	356	33
I alt	1.069	100

Anm.: N = 1.069.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Eftersom vi senere deler op på bl.a. køn og herkomst, undersøger vi, hvordan kønsfordelingen er på tværs af herkomst.¹² Der er en lille overvægt af piger blandt børn og unge af ikke-MENAPT-herkomst, se Tabel 8.3.

Tabel 8.3 Køn på tværs af herkomst. Procent.

Køn og herkomst	Ikke-MENAPT	MENAPT
Dreng	46	48
Pige	54	52
Total	100	100

Anm.: N = 1.069.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Eftersom vi også senere også deler op på alder, og det samtidig er velkendt fra andre undersøgelser (fx Ottosen et al., 2018), at livsmestring på nogle dimensioner ændrer sig systematisk med alderen, undersøger vi, om aldersfordelingen er nogenlunde den samme på tværs af hhv. køn og herkomst, se Tabel 8.4.

Som man kan se, er aldersfordelingerne ikke helt ens på tværs for hhv. piger og drenge samt på tværs af herkomst. I forhold til køn, så er der lidt flere 13-14-årige drenge end piger og omvendt flere 21-24-årige piger end drenge. I forhold til herkomst, er der en lille overvægt af 15-20-årige med MENAPT-baggrund, hvor de andre aldersgrupper omvendt er lidt mindre end blandt unge med ikke-MENAPT-baggrund. Samlet set ser det dog ikke ud til, at der er store forskelle på tværs af de forskellige opdelinger på køn, alder og herkomst, og vi kan således dele op efter de forskellige baggrundsvariable uden at få skæve resultater.

¹² Hvis fx alle børnene af ikke-MENAPT-herkomst er piger, og piger fx er mere ensomme end drenge, vil en opdeling på herkomst fejlagtigt vise, at børn og unge af MENAPT-herkomst er mindre ensomme end dem af ikke-MENAPT-herkomst, når det i virkeligheden ikke har noget med herkomst at gøre, men blot er, fordi piger er mere ensomme.

Tabel 8.4 Aldersfordeling, køn og herkomst. Procent.

Alder	Piger	Drenge	MENAPT	Ikke-MENAPT
13 år	10	7	10	8
14 år	18	16	21	15
15 år	24	20	21	22
16 år	15	20	15	19
17 år	7	9	5	9
18-24	21	24	19	24
24-30	5	5	8	3
I alt	100	100	100	100

Anm.: N = 1.069.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Koblingen af survey-data med registerdata giver mulighed for at se på respondenternes forældrebaggrund. I Tabel 8.5 fremgår forældrebaggrund for respondenterne, da de var 10 år. Det fremgår af tabellen, at 55 pct. af forældre har grundskolen som højest fuldførte uddannelse, og 56 pct. af forældrene ikke er i beskæftigelse. Andelen af forældre i beskæftigelse for vores deltagere ligger omtrent på niveau med den gennemsnitlige beskæftigelse hos forældre til Get2sport-børn og unge (Christensen & Christensen, 2021), mens uddannelsesniveaet ligger lidt lavere for deltagerne i denne undersøgelse sammenlignet med Get2sport-deltagerne. Lidt over halvdelen af børnene havde mindst én forælder i restgruppen, da de var 10 år. I 2019 bor godt to tredjedele af de hjemmeboende børn og unge sammen med både deres mor og far, hvilket er en lidt højere andel end for Get2sport-deltagerne.

Tabel 8.5 Forældrebaggrund. Antal og procent.

	Antal	Pct.
<i>Forældres beskæftigelse, da barnet var 10 år</i>		
Ingen forældre i beskæftigelse	589	56
Mindst én forælder i beskæftigelse	454	44
I alt	1.043	100
<i>Forældres uddannelse, da barnet var 10 år</i>		
Begge forældre med grundskole eller ukendt status som højest fuldførte	573	55
Mindst én forælder med mere end grundskole som højest fuldførte	470	45
I alt	1.043	100
<i>Forældre i restgruppen, da barnet var 10 år</i>		
Ingen forældre i restgruppe	459	43
Mindst én forælder i restgruppe	610	57
I alt	1.069	100
<i>Familietype i 2019 (kun hjemmeboende)</i>		
Par-familie	613	65
Enlig forælder	329	35
I alt	942	100

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Vi deler de unge i alderen 16-30 år op efter, om de er i NEET (dvs. hverken i uddannelse eller beskæftigelse) eller ej i året, hvor de besvarer spørgeskemaet. Det fremgår af Tabel 8.6, at der i alt er 624 unge i aldersspændet 16-30 år, og heraf er 133 unge i NEET-gruppen.

Tabel 8.6 Unge opdelt efter, om de er i NEET. Antal og procent.

	Antal	Pct.
I NEET	491	79
Ikke i NEET	133	21
I alt	624	100

Anm.: Uddannelse er opgjort efter at deres selvrappede tilknytning til uddannelsessystemet. Beskæftigelse er opgjort fra BFL-registeret, hvor over 800 løntimer tæller som beskæftiget. Disse alternative definitioner af uddannelse og beskæftigelse er anvendt, eftersom registrene ikke er opdaterede på disse oplysninger til 2020 og 2021.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Vi deler også de unge op efter, om de har afsluttet 9. klasse med folkeskolens afgangsprøve eller ej. I Tabel 8.7 fremgår, at 87 ud af i alt 483 unge ikke har været oppe til folkeskolens afgangsprøve.

Tabel 8.7 Afsluttet 9. klasse med folkeskolens afgangsprøve. Antal og procent.

	Antal	Pct.
Afsluttet 9. klasse med folkeskolens afgangsprøve	396	82
Har ikke været oppe til folkeskolens afgangsprøve	87	18
I alt	483	100

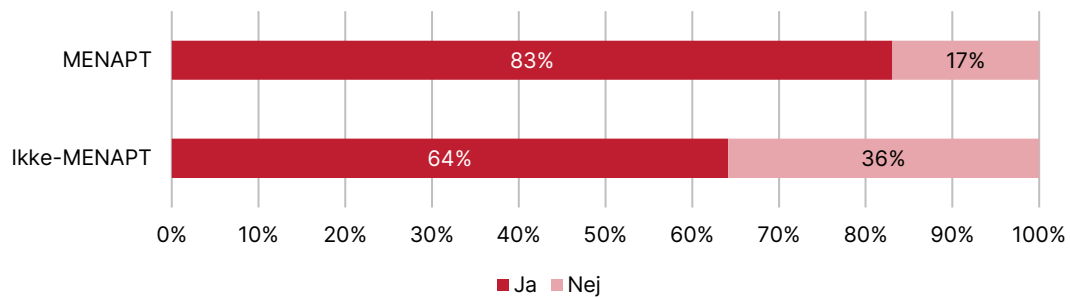
Anm.: Til denne opdeling har vi gjort brug af oplysninger fra UDFK om, hvorvidt de har afsluttet grundskolen med karakterer eller ej samt KOTRE i forhold til deres tilknytning til uddannelsessystemet i 2020, eftersom registrene vedrørende uddannelse og eksamenskarakterer for 2021 endnu ikke er til rådighed.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

8.2 Skolegang og uddannelse

Størstedelen (88 pct.) går enten i skole eller er i gang med en uddannelse. Næsten alle 13-15-årige går i skole (98 pct.). I denne aldersgruppe er der ingen forskel mellem piger og drenge eller mellem børn af forskellig etnisk herkomst. Blandt de 16-30-årige er der en signifikant højere andel af unge med MENAPT-herkomst, som går i skole eller er i gang med en uddannelse, jf. Figur 8.1.

Figur 8.1 Går du i skole/er i gang med uddannelse? 16-30-årige. Procent.

Anm.: N = 624 (Ikke-MENAPT: 198; MENAPT: 426).

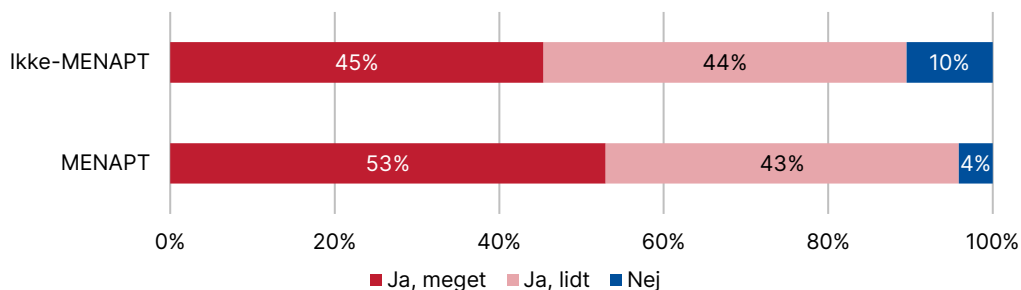
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Godt 80 pct. af 16-30-årige unge med MENAPT-herkomst er i gang med en uddannelse (eller går stadig i grundskole), mens det samme kun gælder for godt 60 pct. af unge med ikke-MENAPT-baggrund. Det er således 20 procentpoints forskel på de to grupper.

Samlet set er 51 pct. af børn og unge meget glade for at gå i skole, og 76 pct. synes, at de klarer sig meget godt eller godt i skolen rent fagligt. Dette ligger på niveau med de idrætsaktive børn i Get2sport. Ottosen et al. (2018) finder, at 57 pct. af 11-årige, 32 pct. af 15-årige og 43 pct. af 19-årige er meget glade for skolen. Sammenlignet med disse to andre undersøgelser lader børn og unge i de støttede områder således til at have en højere skoleglæde.

Når vi deler op efter herkomst, er børn og unge med MENAPT-herkomst gladere for at gå i skole, og en højere andel af dem synes også selv, de klarer sig godt eller meget godt i skolen rent fagligt, sammenlignet med ikke-MENAPT-børn og unge, jf. Figur 8.2 og Figur 8.3.

Figur 8.2 Kan du lide at gå i skole? Procent.

Anm.: N = 1.076 (Ikke-MENAPT: 324; MENAPT: 752).

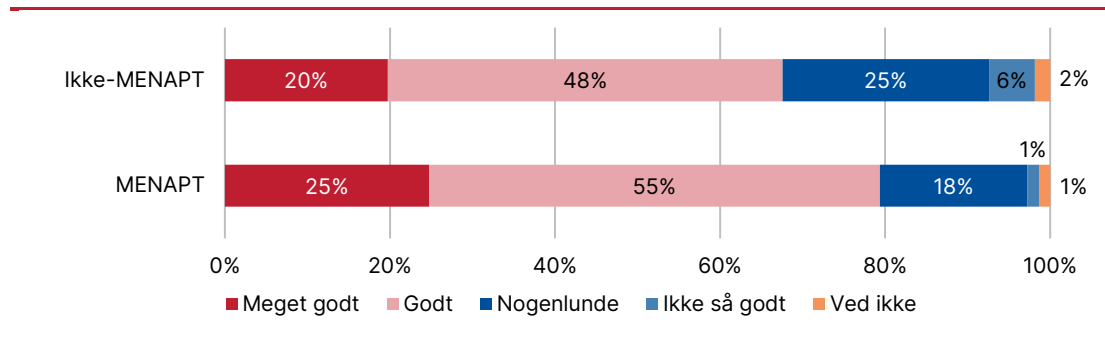
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

53 pct. af børn og unge af MENAPT-herkomst er meget glade for at gå i skole, 43 pct. er lidt glade for at gå i skole, mens kun 4 pct. ikke kan lide at gå i skole. De tilsvarende tal for ikke-MENAPT-børn og unge er 45, 44 og 10 pct., dvs. forskellene ligger i, om man er meget glad eller overhovedet ikke glad for at gå i skole.

Forskellen på, hvor stor en andel der synes, at de klarer sig enten meget godt eller godt i skolen rent fagligt, er også signifikant på tværs af herkomst. 68 pct. af børn og unge med ikke-MENAPT-herkomst oplever, at de klarer sig meget godt eller godt, mens hele 80 pct. af børn og unge med MENAPT-herkomst tilsvarende oplever, at de klarer sig godt (se Figur 8.3).

Figur 8.3 Hvordan synes du selv, du klarer dig i skolen rent fagligt? Procent.

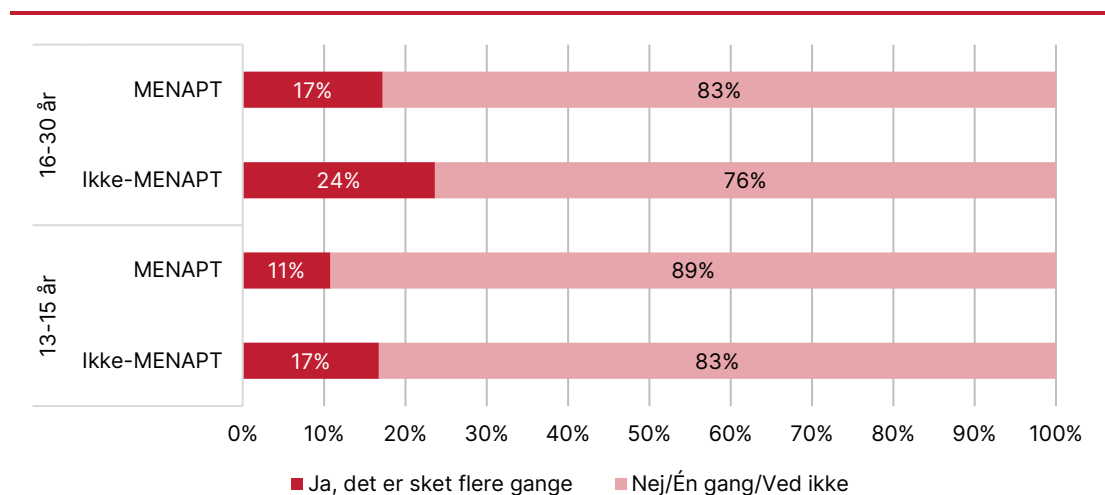

Anm.: N = 1.076 (Ikke-MENAPT: 324; MENAPT: 752).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Når det kommer til selvrapporeret ulovligt fravær, klarer børn og unge af MENAPT-herkomst sig også bedre end andre børn og unge, idet andelen blandt de, som er blevet hjemme fra skole flere gange inden for det sidste halve år uden at være syge, er signifikant mindre, end den er blandt børn og unge af anden herkomst. Forskellen er dog hovedsageligt drevet af de 13-15-årige skolebørn. Det vil sige, at forskellen på tværs af herkomst er kun signifikant for de yngste, se Figur 8.4.

Figur 8.4 Er du inden for de seneste 6 måneder blevet hjemme fra skole, selvom du ikke var syg? Procent.

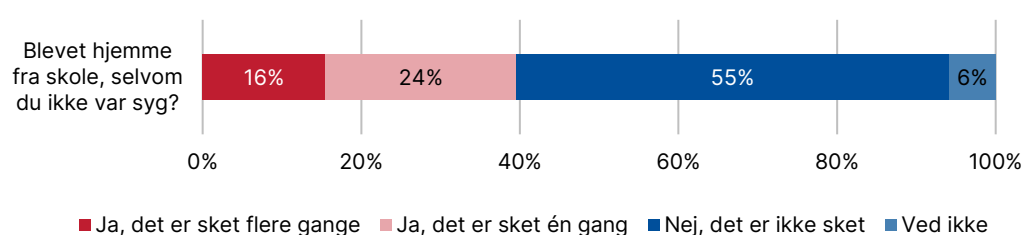
Anm.: N = 1.076 (Ikke-MENAPT, 13-15-årige: 126; Ikke-MENAPT, 16-30-årige: 198; MENAPT, 13-15-årige: 326; MENAPT, 16-30-årige: 426).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Når vi ser på, hvor stor en andel af alle børn og unge i denne undersøgelse der har selvrapporeret ulovligt fravær, ligger den andel på knap 40 pct. (Figur 8.5). Her adskiller de

sig fra de børn og unge i Get2sport, idet 27 pct. af idrætsaktive og 34 pct. af ikke-idrætsaktive børn fortalte, at de havde ulovligt fravær. Det er ikke umiddelbart muligt at sige, om denne forskel skyldes aldersforskellene i de to undersøgelser, eller om det er en reel forskel – halvdelen af børnene i Get2sport er under 13 år, mens børnene i denne undersøgelse alle er 13 år og over. Vi ved fra andre analyser, at skolefravær stiger med alderen uanset andre baggrundsfaktorer (fx Christensen, Jakobsen, Enemark, Widding, et al., 2018a). Omvendt indikerer det, at ulovligt skolefravær er et fortsat opmærksomhedspunkt for nogle børn og unge i de støttede områder. Ottosen et al. (2018) finder, at 14 pct. af 11-19-årige havde pjækket en hel dag, hvilket ligger betydeligt lavere end de 40 pct. i vores undersøgelse. Dog er undersøgelsen i Ottosen et al. (2018) for hele befolkningen, mens vores undersøgelse er fokuseret blandt børn og unge i de støttede områder, og det er kendt fra andre studier (Christensen, Jakobsen, Enemark, Widding, et al., 2018a), at skolefraværet generelt er højere i de støttede områder end i befolkningen generelt.

Figur 8.5 Er du inden for de seneste 6 måneder blevet hjemme fra skole, selvom du ikke var syg? Procent.

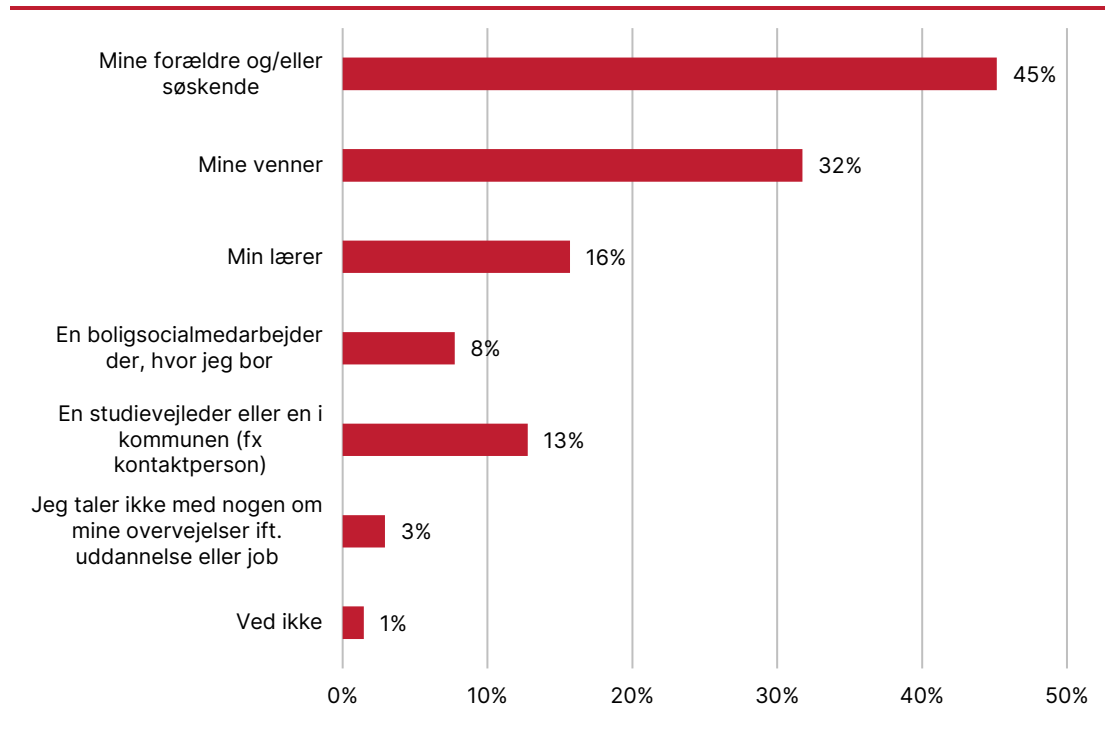

Anm.: N = 1.076.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

I forhold til børn og unges overvejelser om job og uddannelse efter man er gået ud af skolen, snakker de fleste med deres forældre og/eller søskende og deres venner. Samlet set snakker 8 pct. med en boligsocial medarbejder, hvor de bor, se Figur 8.6.

Figur 8.6 Hvem taler du med om dine overvejelser i forhold til, hvilken uddannelse eller job, du skal vælge? Procent.

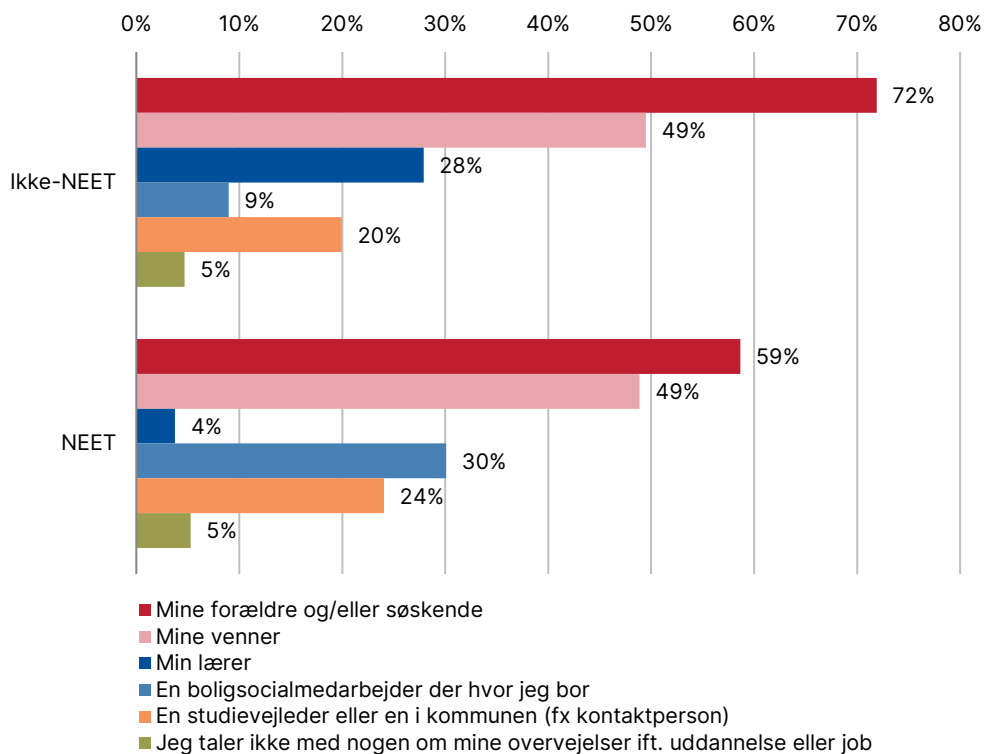

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Der er ikke de store forskelle på tværs af køn og herkomst, men hvis man fokuserer på de ældre (dvs. de 16-30-årige), er der en interessant forskel mellem de unge, som er i NEET-gruppen, og dem, som ikke er i NEET-gruppen, se Figur 8.7. Hele 30 pct. af unge i NEET-gruppen taler med en boligsocial medarbejder, hvor de bor, sammenlignet med kun 9 pct. af andre unge, som ikke er i NEET-gruppen.

Figur 8.7 Hvem taler du med om dine overvejelser i forhold til, hvilken uddannelse eller job, du skal vælge? 16-30-årige. Procent.

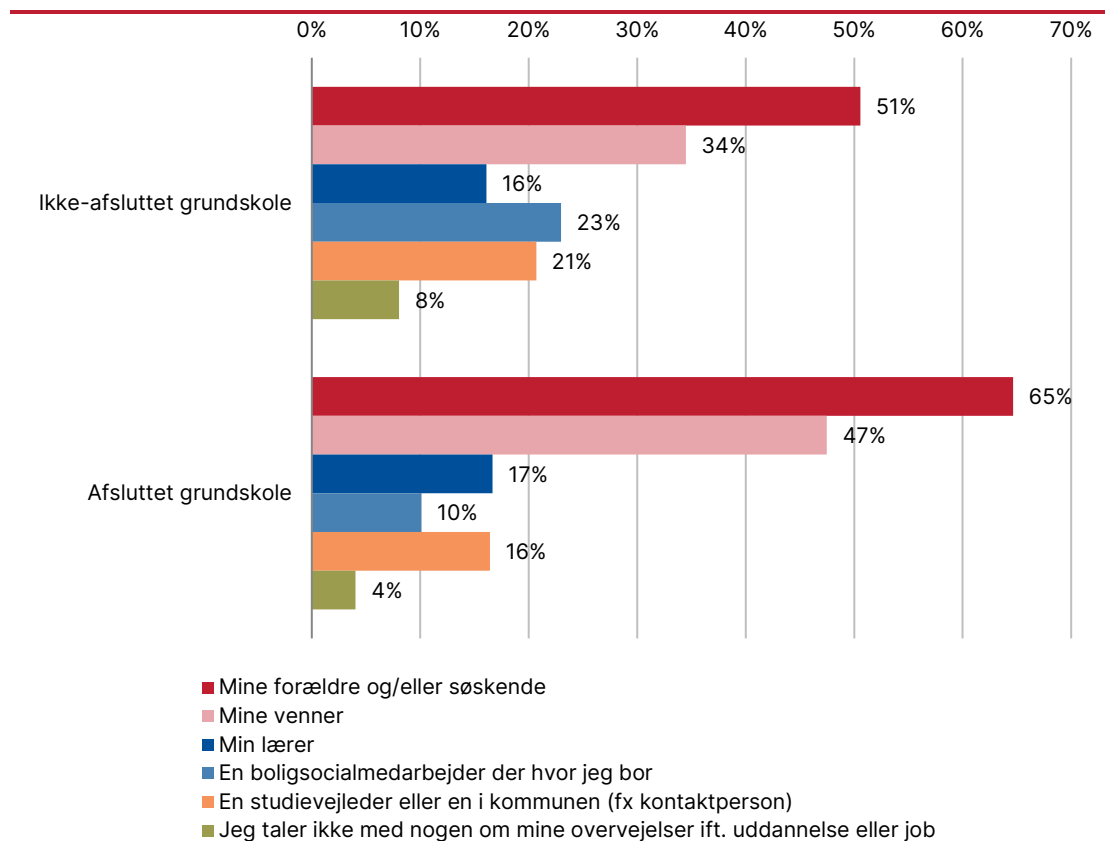

Anm.: N = 624 (Ikke-NEET: 491; NEET: 133).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Det samme gør sig gældende, hvis vi ser på de unge, som ikke har afsluttet grundskolen med 9. klasse-afgangseksamen sammenholdt med dem, der har. Også for denne gruppe er der en signifikant højere andel, som taler med en boligsocial medarbejder, hvor de bor, om deres overvejelser i forhold til valg af job og uddannelse. Andelen for denne gruppe er på 23 pct., sammenholdt med 10 pct. af andre unge, se Figur 8.8.

Figur 8.8 Hvem taler du med om dine overvejelser i forhold til, hvilken uddannelse eller job, du skal vælge? 16-30-årige. Procent.

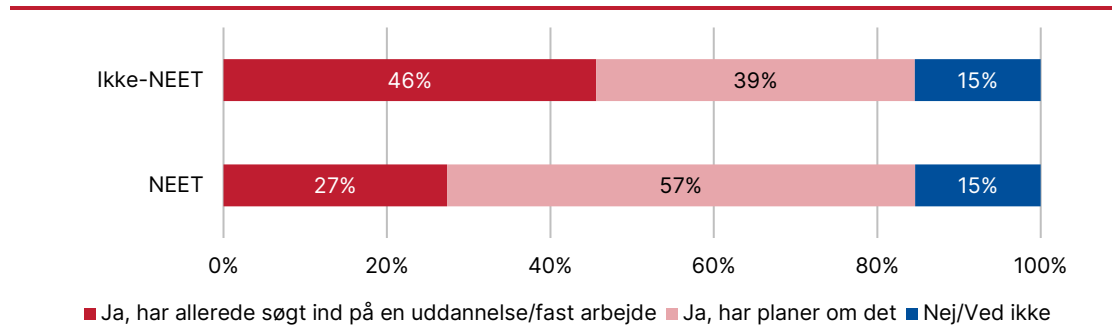
Anm.: N = 483 (Ikke-afsluttet grundskole: 87; Afsluttet grundskole: 396).

Note: Der er signifikant flere i afsluttet grundskole-gruppen, der taler med deres forældre og/eller søskende sammenlignet med ikke-afsluttet grundskole-gruppen, og der er signifikant flere i afsluttet grundskole-gruppen, der taler med en boligsocial medarbejder, hvor de bor. For de resterende kategorier er der ikke signifikant forskel mellem de to grupper.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Det, at andelen, der taler med en boligsocial medarbejder om deres overvejelser i forhold til job og uddannelse, er så høje blandt NEET-gruppen og blandt dem, der ikke har afsluttet grundskolen med en afgangseksamen, indikerer, at de boligsociale medarbejdere får rakt ud til unge i målgruppen. Omvendt er der dog også noget, der tyder på, at disse unge er forholdsvis ressourcerstærke. For det første er der ingen signifikante forskelle på dem og andre unge i forhold til andre livsmestringsdimensioner; fx har de i lige så høj grad en drøm for fremtiden, venner og samme grad af livstilfredshed. Endvidere har størstedelen af unge i NEET-gruppen og en stor andel blandt de, som ikke har afsluttet grundskolen med afgangseksamen, planer om at søge ind på en uddannelse eller få et fast arbejde inden for det næste halve år, hvis de ikke allerede har gjort det, se Figur 8.9 og Figur 8.10. Andelen ligger på hhv. 57 og 41 pct.

Figur 8.9 Har du planer om at starte på en uddannelse eller at få et arbejde inden for de næste 6 måneder? 16-30-årige. Procent.

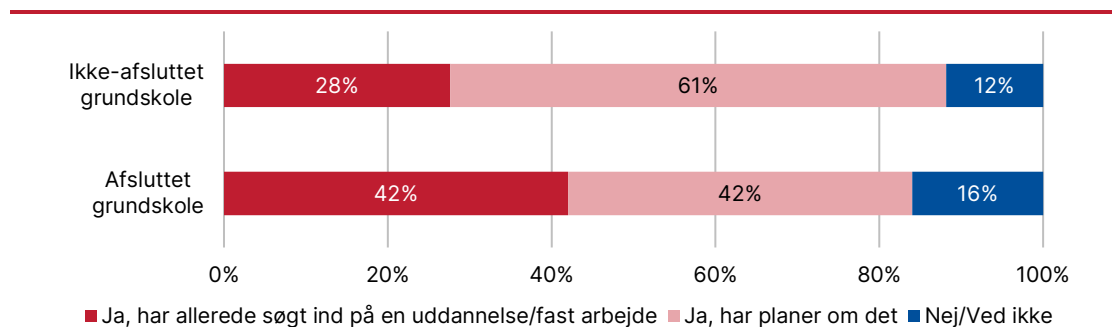

Anm.: N = 597 (Ikke-NEET: 480; NEET: 117).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Ikke-NEET-gruppen har i signifikant højere grad allerede søgt ind på en uddannelse eller fået fast arbejde, end unge i NEET-gruppen har, men andelen blandt NEET-gruppen, som har planer om det, er signifikant højere. Hvis man fortolker det at have en plan om at få en uddannelse eller et job som et udtryk for at være ressourcestærk, så er NEET-gruppen lige så ressourcestærk som andre unge, idet begge grupper ligger på godt 80 pct. Der kan dog være grund til at se nuanceret på dette resultat ud fra de perspektiver, som professionelle aktører har på netop denne målgruppe. I kapitel 6 fremgår det eksempelvis, at professionelle oplever, at unge, der ikke er i gang med uddannelse eller beskæftigelse, ofte er øvede i at fortælle, at de har en plan for, hvad de skal, fordi de ved, at det er vigtigt at sige. Virkeligheden dækker over, at disse unge har en række øvrige udfordringer fx af psykisk karakter, der spænder ben for, at de umiddelbart kommer videre med netop uddannelse eller beskæftigelse.

Figur 8.10 Har du planer om at starte på en uddannelse eller at få et arbejde inden for de næste 6 måneder? 16-30-årige. Procent.

Anm.: N = 414 (Ikke-afsluttet grundskole: 76; Afsluttet grundskole: 338).

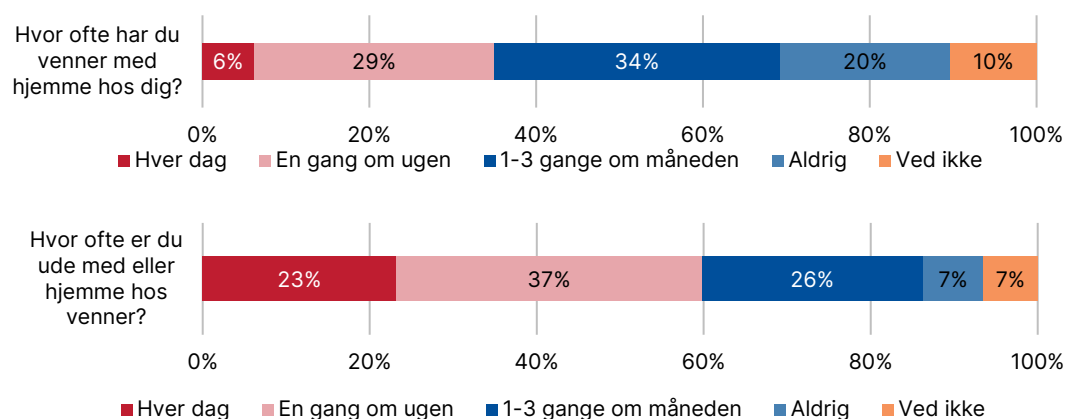
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

8.3 Venner

Størstedelen af de adspurgte børn og unge er sammen med venner dagligt eller ugentligt, og andelen, som enten dagligt eller ugentligt er sammen med venner, er lidt højere end blandt respondenterne i Get2sport-undersøgelsen. 60 pct. er sammen med venner

ude eller hjemme hos andre dagligt eller ugentligt, hvor det er godt 50 pct. af de idrætsaktive og kun godt 40 pct. af de ikke-idrætsaktive, der er det. Samtidig har 35 pct. af børn og unge i de støttede områder venner med hjem dagligt eller ugentligt, hvilket niveaumæssigt ligger midt mellem de idrætsaktive og ikke-idrætsaktive i Get2sport-undersøgelsen, se Figur 8.11.

Figur 8.11 Sammen med venner, enten hjemme eller ude. Procent.

Anm.: N = 1.229.

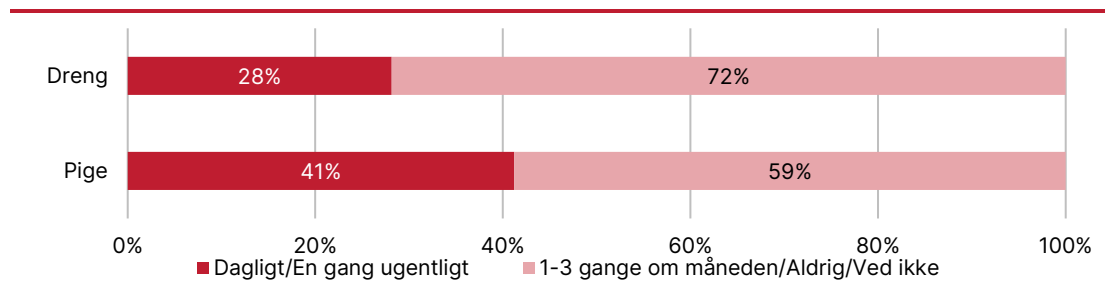
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Når vi vurderer disse tal i lyset af, at ca. en tredjedel af vores besvarelser er indhentet i 2020 og dermed indbefatter tiden med coronanedlukning, ser det ud til, at børn og unge i de støttede områder i højere grad er sammen med venner end børn og unge i Get2sport-undersøgelsen.

Omvendt er der stadig et mindretal af børn og unge, som lader til at være forholdsvis ensomme. Selvom størstedelen som sagt er sammen med venner dagligt eller ugentligt, svarer hver femte, at de *aldrig* har venner med hjem, og 7 pct. er *aldrig* sammen med venner ude (disse andele er de samme på tværs af årene og har således ikke noget med corona at gøre). Når vi sammenholder de to variable om at være sammen med venner enten hjemme hos sig selv eller hjemme hos vennerne eller ude sammen, er der 6 pct., som har svaret aldrig til begge spørgsmål, dvs. de er aldrig sammen med venner i deres fritid. Det er mindre grupper, der ikke har nogen særlig omgang med venner, og selvom det er mindre grupper, giver det anledning til bekymring, idet sociale relationer er afgørende for udvikling af sociale kompetencer og trivsel i et ungdomsliv. Det indikerer, at ensomhed er et bekymringspunkt blandt en gruppe børn og unge i de støttede områder.

Piger har i højere grad end drenge venner med hjem, mens de yngste (13-15-årige) og børn og unge af MENAPT-herkomst i højere grad er sammen med venner ude eller hjemme hos venner end hhv. de ældre og børn og unge med anden herkomst end MENAPT. Se Figur 8.12, Figur 8.13 og Figur 8.14.

Figur 8.12 Hvor ofte har du venner med hjemme hos dig? Procent.

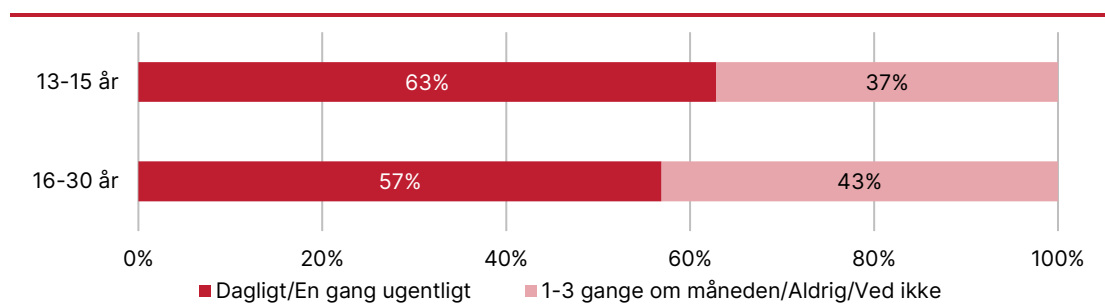

Anm.: N = 1.229 (Dreng: 586; Pige: 643).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

41 pct. af pigerne har venner med hjem dagligt eller ugentligt, mens det samme kun er tilfældet for 28 pct. af drengene. I forhold til at være sammen med venner uden for ens eget hjem er der ingen kønsforskel. Den yngste aldersgruppe, de 13-15-årige, er signifikant oftere ude med eller hjemme hos venner sammenlignet med de 16-30-årige.

Figur 8.13 Hvor ofte er du ude med eller hjemme hos venner? Procent.

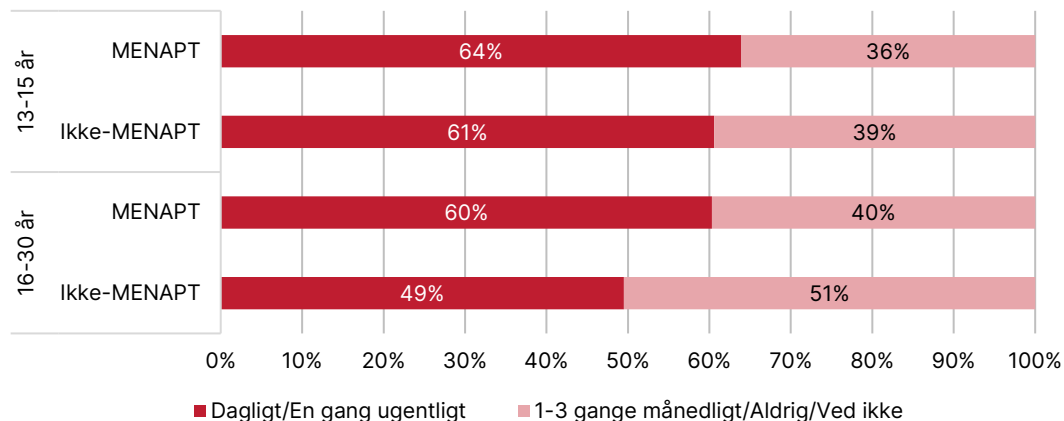
Anm.: N = 1.229 (13-15 år: 605; 16-30 år: 624).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Der er ingen signifikant forskel på tværs af herkomst i forhold til at have venner med hjem, men det er der i forhold til at være ude sammen med venner blandt de ældste. Unge med en MENAPT-herkomst er signifikant oftere ude med eller hjemme hos venner sammenlignet med personer af ikke-MENAPT-herkomst i aldersgruppen.

Figur 8.14 Hvor ofte er du ude med eller hjemme hos venner? Procent.

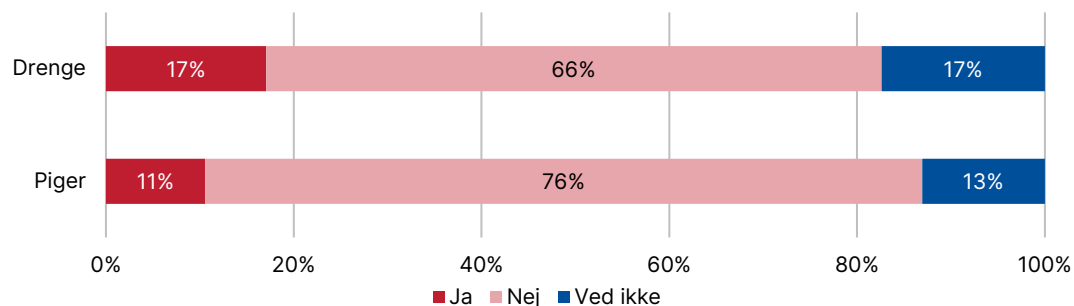

Anm.: N = 1.229 (Ikke-MENAPT: 401; MENAPT: 828).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Vener kan både være en positiv, men i nogle tilfælde også en negativ indflydelse, hvis fx ens venner er involveret i kriminalitet. I Figur 8.15 fremgår det, at der samlet set er 14 pct., der svarer, at en af deres venner er blevet taget af politiet for noget kriminelt inden for de sidste 6 måneder, og 15 pct., der siger, at de ikke ved, om de har venner, der er taget for noget kriminelt. Der er ingen forskelle hverken i forhold til alder eller herkomst, der er kun en kønsforskel, idet andelen af drenge, som har en ven, der har prøvet at blive taget af politiet for noget kriminelt, er større end for pigerne. 17 pct. af drengene svarer ja mod 11 pct. af pigerne, ligesom andelen af dem, der ikke ved det, også er større for drengene.

Figur 8.15 Har en af dine venner prøvet at blive taget af politiet for noget kriminelt (tyveri, vold, hærværk) i løbet af de seneste 6 måneder? Procent.

Anm.: N = 1.229 (Drenge: 586; Piger: 643).

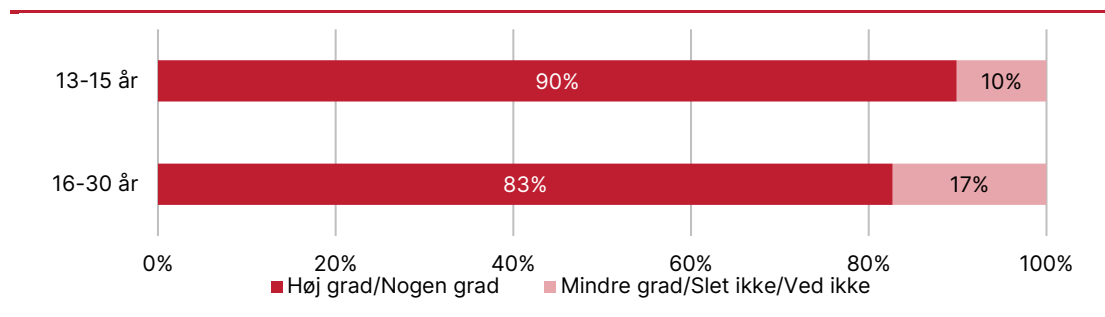
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

8.4 Fritidsliv og oplevelse af fællesskab

Overordnet set ligger deltagerne i denne undersøgelse på niveau med de idrætsaktive børn og unge i Get2sport-undersøgelsen, når det kommer til oplevelsen af fællesskab, både når det kommer til, om man føler sig en som en del af et fællesskab eller holdt uden for samfundet, eller om man føler, man kan gøre en positiv forskel for sig selv og andre.

Den yngste aldersgruppe (de 13-15-årige) svarer i højere grad positivt på en række forhold, som har med oplevelsen af fællesskab og fritidsliv at gøre. De yngste føler sig i højere grad som en del af et fællesskab, ligesom de i højere grad end de ældste dyrker fritidsaktiviteter og er medlemmer af klubber/foreninger. 90 pct. af de yngste føler sig som en del af et fællesskab, hvor det samme gælder for 83 pct. af de ældste, se Figur 8.16.

Figur 8.16 Føler du, at du er en del af et fællesskab? Procent.

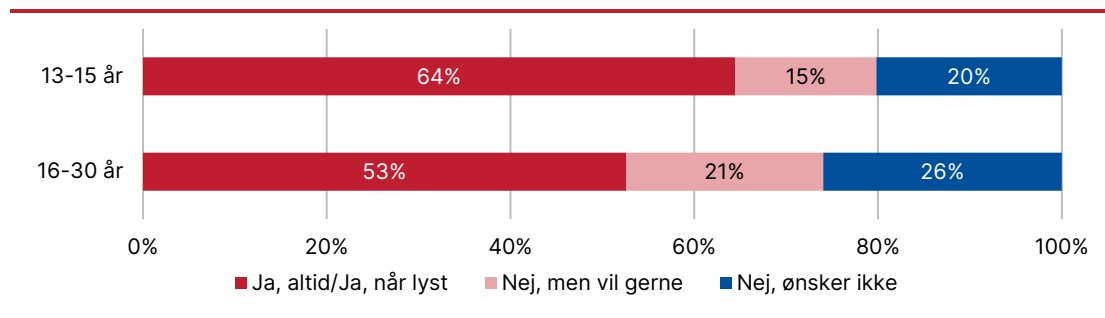

Anm.: N = 1.229 (13-15 år: 605; 16-30 år: 624).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

De 13-15-årige går også i højere grad til noget i deres fritid, ligesom andelen, som slet ikke ønsker at gå til noget, er mindre end blandt de 16-30-årige, se Figur 8.17. Mange fritidsaktiviteter foregår i klubber eller foreninger, og vi ser, at andelen, som er medlem af en klub eller forening, er højere blandt de yngste (58 pct.) end blandt de ældste (39 pct.).

Figur 8.17 Går du til noget i din fritid? Eksempelvis fodbold eller andre sportsgrene, spejder, musik, dans og drama, ungdomsklub. Procent.

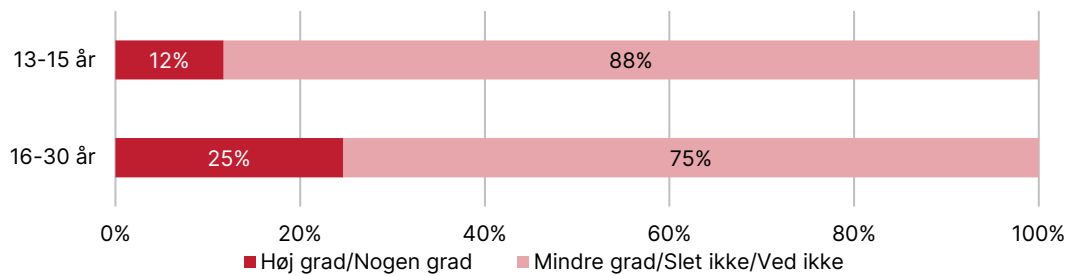

Anm.: N = 1.229 (13-15 år: 605; 16-30 år: 624).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

De 13-15-årige føler sig i signifikant lavere grad holdt uden for samfundet sammenlignet med de 16-30-årige. Andelen, som føler sig uden for blandt de ældste, er dobbelt så høj som blandt de yngste (25 pct. mod 12 pct.), se Figur 8.18.

Figur 8.18 Føler du, at du bliver holdt uden for samfundet? Procent.

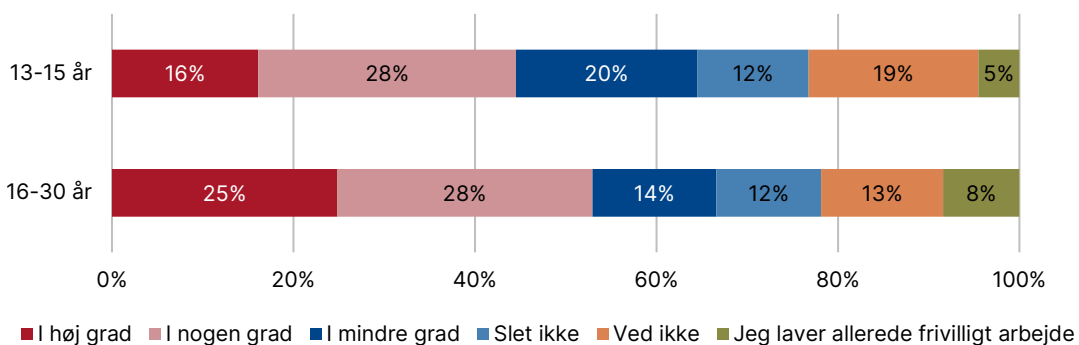
Anm.: N = 1.229 (13-15 år: 605; 16-30 år: 624).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Der er ét punkt, hvor de 16-30-årige i signifikant højere grad end de yngre er aktive og motiverede i forhold til deres fritid, og det er i forhold til frivilligt arbejde, hvor de ældste både laver mere frivilligt arbejde og også i højere grad kunne tænke sig det, hvis de ikke allerede gør det, end de yngre.

8 pct. af 16-30-årige sammenlignet med 5 pct. af 13-15-årige laver frivilligt arbejde, og 53 pct. af 16-30-årige er motiverede for at lave frivilligt arbejde sammenlignet med 48 pct. af de yngre.

Figur 8.19 Kunne du tænke dig at lave frivilligt arbejde? Særskilt for alder. Procent.

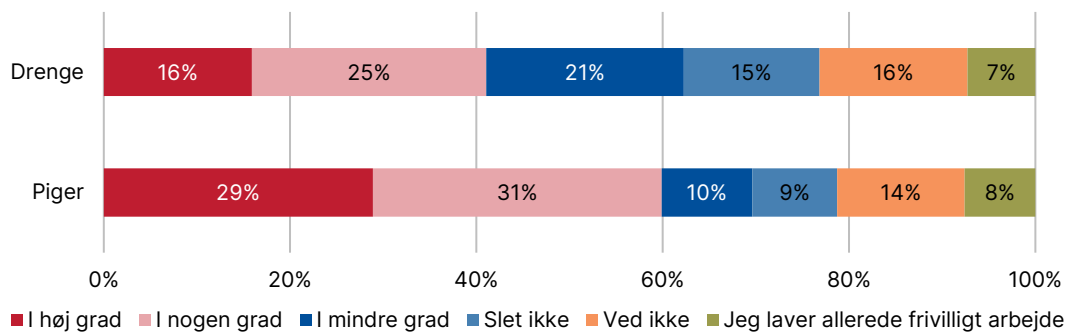

Anm.: N (13-15 år) = 155; N (16-30 år) = 476.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Der er ingen kønsforskelle i forhold til oplevelsen af fællesskab (om man føler sig som en del af et fællesskab eller omvendt føler sig holdt uden for samfundet), men der er en forskel i forhold til, hvad drenge og piger bruger tiden på – eller er motiverede for at bruge tiden på – i deres fritidsliv, se Figur 8.20 og Figur 8.21. De laver frivilligt arbejde i lige høj grad (7 pct. af drenge og 8 pct. af piger), men pigerne kunne i højere grad tænke sig at lave frivilligt arbejde (60 pct. mod 41 pct. af drengene), mens drengene i langt højere grad går til noget sport eller andet i deres fritid end pigerne. Knap 70 pct. af drengene går til noget i fritiden, mens kun knap 50 pct. af pigerne gør det.

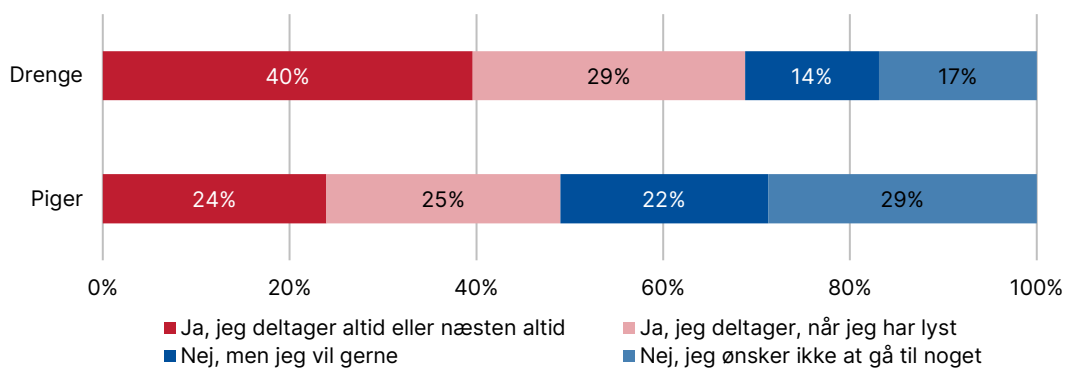
Figur 8.20 Kunne du tænke dig at lave frivilligt arbejde? Procent.

Anm.: N = 1.229 (Dreng: 586; Piger: 643).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Figur 8.21 Går du til noget i din fritid? Eksempelvis fodbold eller andre sportsgrene, spejder, musik, dans og drama, ungdomsklub. Procent.

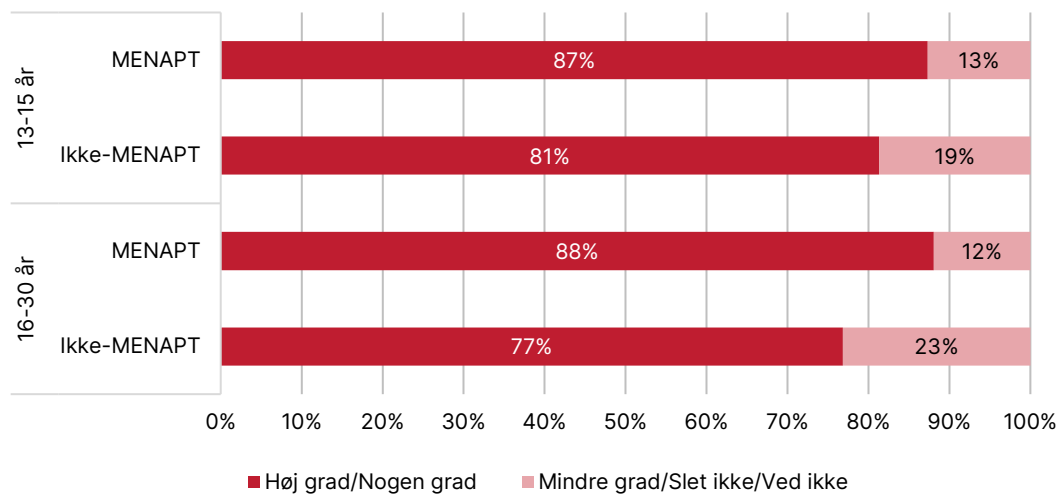
Anm.: N = 1.229 (Dreng: 586; Piger: 643).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Landsdækkende tal vedrørende frivilligt arbejde fra Frivillighedsundersøgelsen 2020, viser, at 40 pct. af den danske befolkning laver frivilligt arbejde, at flere kvinder end mænd blandt unge laver frivilligt arbejde, og 22 pct. aldrig har lavet frivilligt arbejde og heller ikke kunne tænke sig det. Vores undersøgelse kan ikke sammenlignes direkte med disse tal, da der er en overvægt af børn i vores undersøgelse. Det, man dog kan se, er, at andelen, der svarer, at de slet ikke kunne tænke sig at lave frivilligt arbejde, er lave sammenlignet med de 22 pct. i Frivillighedsundersøgelsen.

Børn og unge af MENAPT-herkomst føler i højere grad, at de kan gøre en positiv forskel for sig selv og andre, ligesom de i højere grad føler sig som en del af et fællesskab, se Figur 8.22 og Figur 8.23. Disse forskelle på tværs af herkomst er signifikante for begge aldersgrupper.

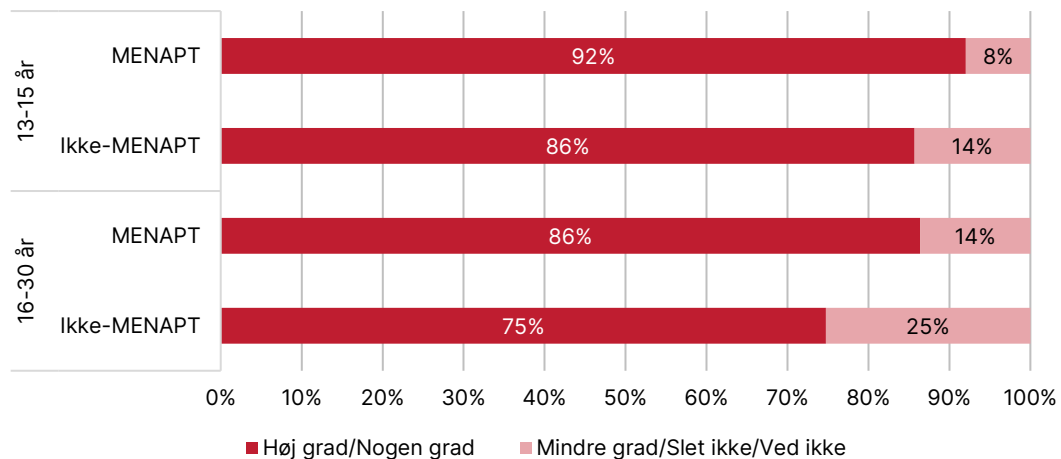
Figur 8.22 Synes du, at du kan gøre en positiv forskel for dig selv og andre? Herkomst særskilt for alder. Procent.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Knap 90 pct. af børn og unge af MENAPT-herkomst føler, de kan gøre en positiv forskel for sig selv og andre, mens det samme kun er tilfældet for omkring 80 pct. for børn og unge med en ikke-MENAPT-baggrund.

Figur 8.23 Føler du, at du er en del af et fællesskab? Procent.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

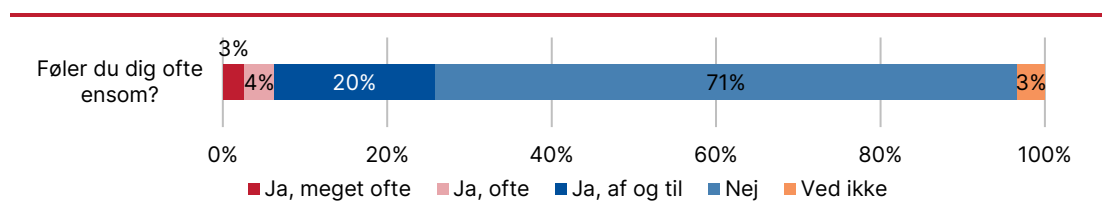
92 pct. af de yngste og 86 pct. af de ældste føler sig som en del af et fællesskab i høj eller nogen grad blandt børn og unge af MENAPT-herkomst, sammenlignet med 86 pct. (yngste) og 75 pct. (ældste) af børn og unge med ikke-MENAPT-herkomst. Selvom aldersforskellene, som er vist i Figur 8.23, stadig er tydelige, når vi også deler op på herkomst, er forskellene på tværs af herkomst stadig signifikante.

8.5 Livstilfredshed

I dette afsnit beskriver vi ensomhed og livstilfredshed blandt børn og unge, om de unge føler, de har meget at være stolte af, og om de har en drøm for fremtiden.

Samlet set lader ensomhed til at være et problem for en gruppe af deltagerne i de bolig-sociale aktiviteter. 27 pct. af deltagerne føler sig ensomme enten ofte eller af og til, se Figur 8.24.¹³ Denne andel er højere end andelen, som aldrig er sammen med venner uden for skoletiden (mellem 6 og 20 pct.), og også højere end andelen, der ikke har en god ven (3 pct.), hvilket illustrerer, at man sagtens kan være ensom af og til, selvom man har venner.

Figur 8.24 Føler du dig ofte ensom? Procent.

Anm.: N = 1.229

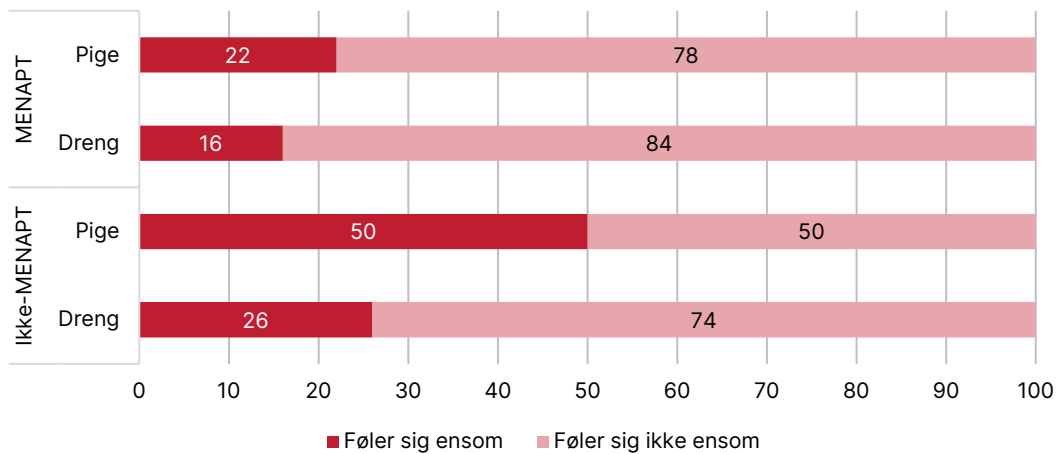
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Sammenholder vi dette med Get2sport-unge, så er 15 pct. af idrætsaktive børn og unge og 27 pct. af de ikke-idrætsaktive tilsvarende ensomme. Deltagerne i denne undersøgelse ligger således på niveau med de ikke-idrætsaktive. Ligesom med ulovligt fravær er et forbehold her, at ensomhed ofte er mere udbredt i de ældre aldersgrupper, og deltagerne i denne survey i gennemsnit er ældre, end de unge i Get2sport-undersøgelsen var. Men når vi sammenligner med andre undersøgelser af ensomhed blandt børn og unge, som er repræsentative for hele befolkningen og ikke kun for børn og unge i de udsatte boligområder (eller udsatte i det hele taget), ligger deltagerne også højt. For eksempel for 15-årige i Ottosen et al. (2018) er 7 pct. af drengene og 11 pct. af pigerne ensomme. Tallene for 16-24-årige mænd og kvinder i Den Nationale Sundhedsprofil er hhv. 8,5 og 10,3 pct. Andelen af deltagerne i vores survey, som er ensomme, er altså omkring 3 gange højere end disse repræsentative udsnit. Dette indikerer, at ensomhed er noget, som professionelle aktører fremadrettet skal være opmærksomme på.

Endvidere er pigerne, de 16-30-årige og børn og unge med ikke-MENAPT-herkomst i signifikant højere grad ensomme end hhv. drengene, de yngste (de 13-15-årige) og børn og unge af MENAPT-herkomst. Forskellen i ensomhed mellem drenge og piger gælder også på tværs af herkomst, dvs. piger er i højere grad ensomme end drenge både for unge med MENAPT-baggrund og ikke-MENAPT-baggrund. Omvendt er også drenge af ikke-MENAPT-herkomst mere ensomme end drenge af MENAPT-herkomst. Det samme er tilfældet for pigerne på tværs af herkomst. Se Figur 8.25.

¹³ Det skal bemærkes, at denne høje andel ikke er drevet af besvarelserne i 2020, som kunne være ekstraordinært høje pga. corona-nedlukningen i 2020, idet andelen, der føler sig ensomme, når vi ekskluderer besvarelserne fra 2020, er 24 pct.

Figur 8.25 Ensomhed for køn og herkomst. Procent.

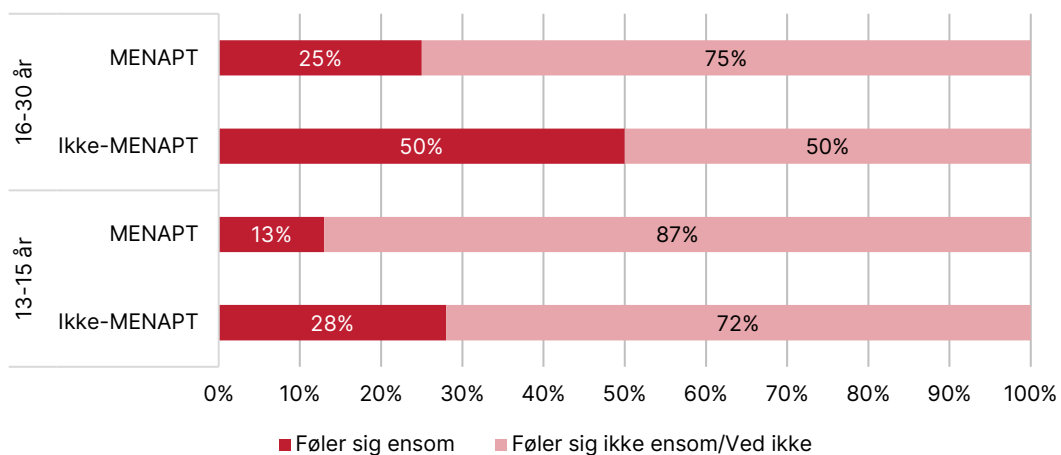

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Mens andelen af børn og unge af MENAPT-herkomst, som føler sig ensomme ofte eller af og til, ligger omkring det overordnede gennemsnit på 27 pct. (med hhv. 22 pct. for pigerne og 16 pct. for drengene), er andelen af piger af dansk og anden ikke-MENAPT-herkomst, der føler sig ensomme, helt oppe på 50 pct., hvilket indikerer, at denne gruppe af piger bør være et særligt fokuspunkt for de boligsociale helhedsplaner, der kan forebygge ensomhed. Andelen af drenge af ikke-MENAPT-herkomst, som føler sig ensomme, ligger på det overordnede gennemsnit på 27 pct.

Den yngre aldersgruppe er mindre ensom end den ældre. Denne aldersforskel findes også på tværs af herkomst, se Figur 8.26.

Figur 8.26 Ensomhed for alder og herkomst. Procent.

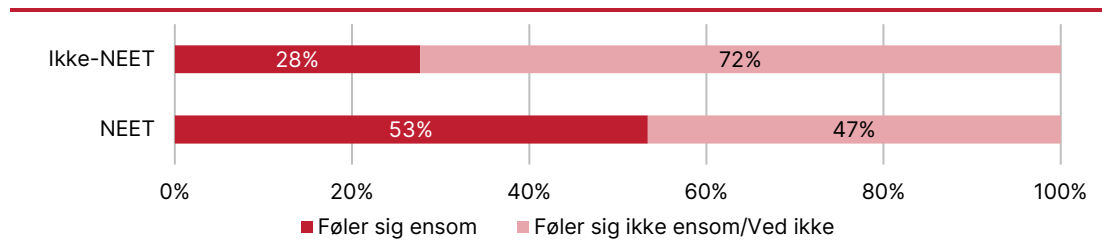

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Igen er det unge med ikke-MENAPT-herkomst, som i højest grad er ensomme, med hele 48 pct. af 16-30-årige af ikke-MENAPT-herkomst, som føler sig ensomme ofte eller af og til.

Når vi zoomer ind på de 16-30-årige og deler dem op, ikke efter herkomst, men efter, hvem der er i gang med job eller uddannelse, og hvem der ikke er det, kan vi se, at ensomhed og ikke at være i hverken job eller uddannelse i høj grad går hånd i hånd, idet 53 pct. af unge i NEET-gruppen føler sig ensomme, se Figur 8.27.

Figur 8.27 Føler du dig ofte ensom? Procent.

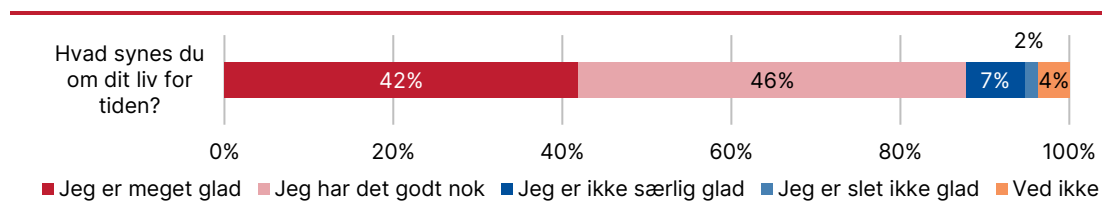
Anm.: N = 624 (Ikke-NEET: 491; NEET: 133).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Når det kommer til de unges vurdering af, hvor tilfredse de er med deres liv for tiden, er der også forskelle på tværs af både køn, alder og herkomst. Umiddelbart vender pilen den samme vej som med ensomheden. Pigerne har en mindre grad af livstilfredshed, mens børn og unge af MENAPT-herkomst og den yngste aldersgruppe har en højere grad af livstilfredshed.

Først ser vi på det samlede niveau. Overordnet set synes 88 pct. af deltagerne i de boligsociale aktiviteter godt eller meget godt om deres liv for tiden (Figur 8.28). De ligger således på niveau både med de idrætsaktive børn i Get2sport-undersøgelsen (92 pct.) og med 11-19-årige i Ottosen et al. (2018), hvor 91 pct. har en høj eller middel livstilfredshed.

Figur 8.28 Hvad synes du om dit liv for tiden? Procent.

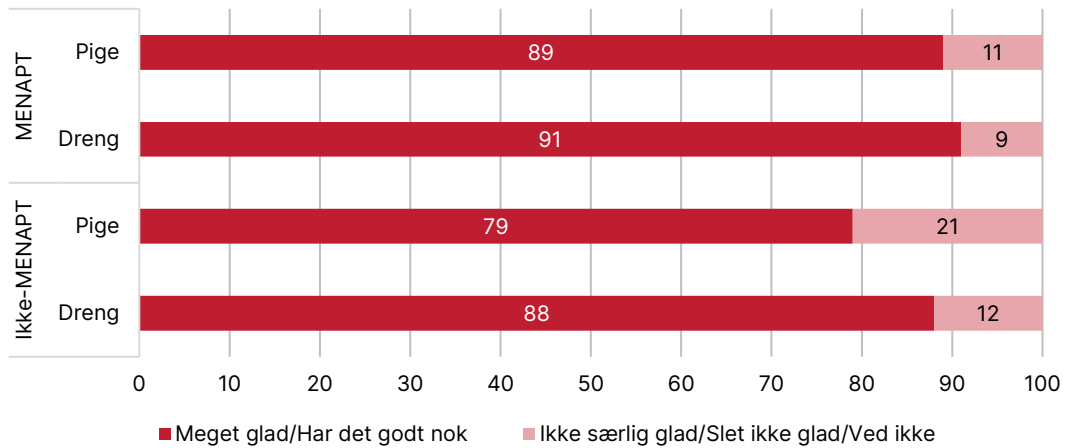
Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Når vi deler op efter både køn og herkomst, fremgår det, at forskellen mellem piger og drenge er signifikant for børn og unge med ikke-MENAPT-herkomst, idet pigerne har en signifikant lavere grad af livstilfredshed end de øvrige tre grupper. 79 pct. af piger af ikke-MENAPT-herkomst er godt eller meget godt tilfredse med deres liv, mens det samme er tilfældet for 89 pct. af pigerne af MENAPT-herkomst. Det samme gælder for 88 pct. af drengene af ikke-MENAPT-herkomst og 91 pct. af drengene af MENAPT-herkomst, se Figur 8.29. Ligesom med ensomhed er det altså særligt piger med etnisk herkomst i et ikke-MENAPT-land, der har en mindre positiv livstilfredshed.

Figur 8.29 Livstilfredshed for køn og herkomst. Procent.

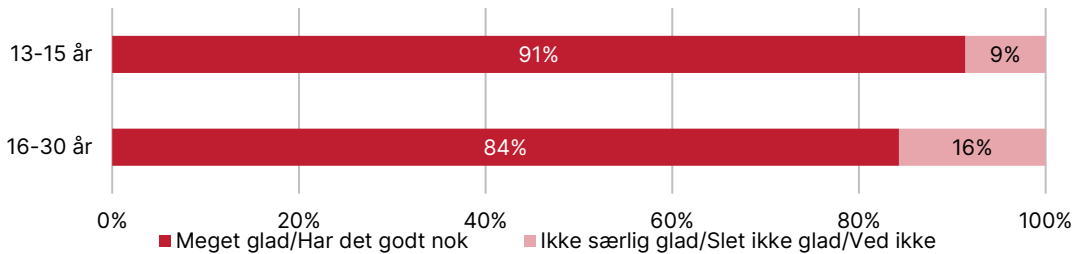

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

I Figur 8.30 fremgår, at den yngste aldersgruppe er mere tilfredse med deres liv, idet 91 pct. af de yngste og 84 pct. af de ældste er glade eller har det godt nok for tiden.

Figur 8.30 Hvad synes du om dit liv for tiden? Procent.

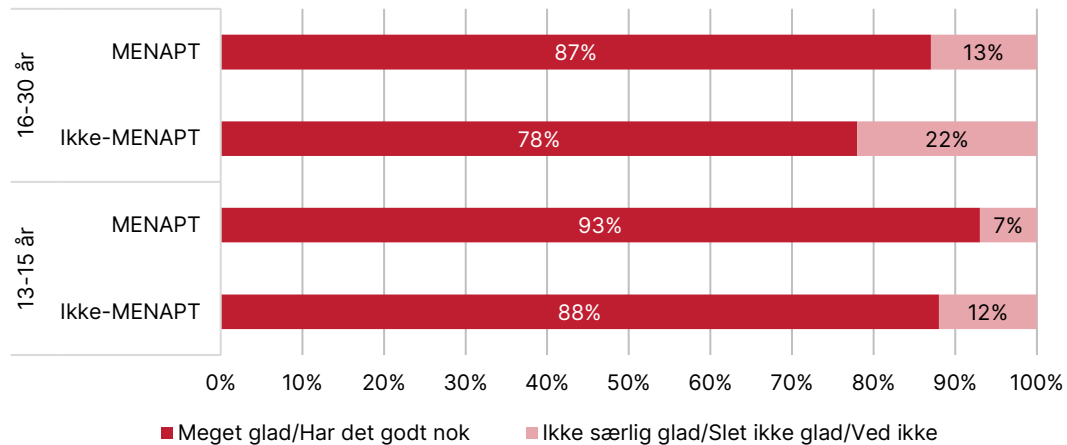

Anm.: N = 1.229 (13-15 år: 605; 16-30 år: 624).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Eftersom der er en højere andel af piger blandt de 13-15-årige, og eftersom pigerne både overordnet set og særligt for ikke-MENAPT-herkomst har signifikant lavere tilfredshed, kan aldersforskellen ikke være drevet af en underliggende kønsforskel. Vi deler derfor de to aldersgrupper op efter herkomst, og en signifikanstest viser, at der er signifikante forskelle både på tværs af alder og herkomst.

Figur 8.31 Hvad synes du om dit liv for tiden? Opdelt på alder og herkomst. Procent.

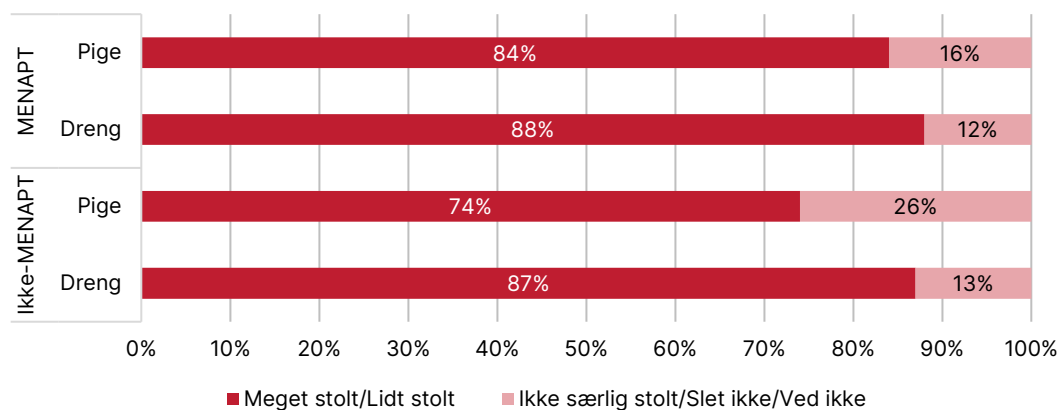
Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Den yngste aldersgruppe har højere livstilfredshed, og både de ældste og de yngste børn og unge af MENAPT-herkomst har en højere livstilfredshed.

Når vi ser på de unges besvarelser på spørgsmålet, om de føler, de har noget at være stolte af, så har pigerne i lavere grad noget at være stolte af end drengene, og de unge af MENAPT-herkomst har i højere grad noget at være stolte af end børn og unge af ikke-MENAPT-herkomst. Når vi analyserer køn og herkomst samlet, kan vi se, at forskellene kommer fra piger af ikke-MENAPT-herkomst. Hvor der ikke er nogen kønsforskel for børn og unge af MENAPT-herkomst, føler piger af ikke-MENAPT-herkomst i signifikant lavere grad end drengene, at de har noget at være stolte af, se Figur 8.32.

Figur 8.32 Synes du, at du har meget at være stolt af? Særsilt for køn og herkomst. Procent.

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Kun 74 pct. af piger af ikke-MENAPT-herkomst føler, de har meget at være stolte af, hvor 84 pct. af piger af MENAPT-herkomst og hhv. 87 og 88 pct. af drengene føler, de har meget at være stolte af.

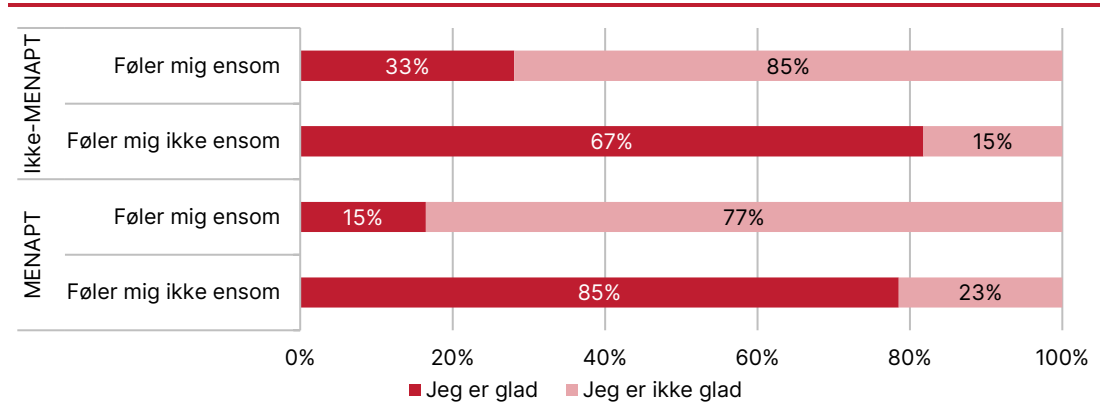
8.6 Kombination af dimensionerne af livsmestring

Indtil nu har vi betragtet de fire dimensioner af livsmestring hver for sig og inden for hver dimension identificeret en række forskelle på de forskellige spørgsmål i spørgeskemaet på tværs af de unges baggrund såsom køn, alder og etnisk herkomst. I dette afsnit præsenterer vi en række resultater om livsmestring på tværs af spørgsmål inden for disse fire dimensioner og på tværs af dimensionerne.

Vi har undersøgt, hvordan de forskellige spørgsmål og dimensioner vedrørende livsmestring hænger sammen. Vi finder, at særligt unges oplevelser af ensomhed optræder, samtidig med at de scorer lavt på andre dimensioner af livsmestring. Dette forstærker yderligere vores tidligere resultater i kapitlet om, at spørgeskemaundersøgelsen viser, at ensomhed bør være et fokuspunkt for professionelle aktører fremadrettet.

I Figur 8.33 ser vi på sammenhængen mellem, hvordan den unge vurderer sit liv for tiden, og om de oplever at være ensomme. Vi kigger på denne sammenhæng for unge med MENAPT-baggrund og unge med ikke-MENAPT-baggrund. Det fremgår af figuren, at livstilfredshed og ensomhed hænger sammen, idet børn og unge, der i højere grad er ensomme, også er mindre positive i forhold til deres liv for tiden, end børn og unge, der ikke føler sig ensomme. Vi ser desuden, at der er en relativ større andel af unge med ikke-MENAPT-baggrund, der både er ensomme, og som ikke er glad for deres liv.

Figur 8.33 Fordeling på, hvad man synes om sit liv for tiden, særsilt for herkomst, og hvorvidt man føler sig ensom. Procent.

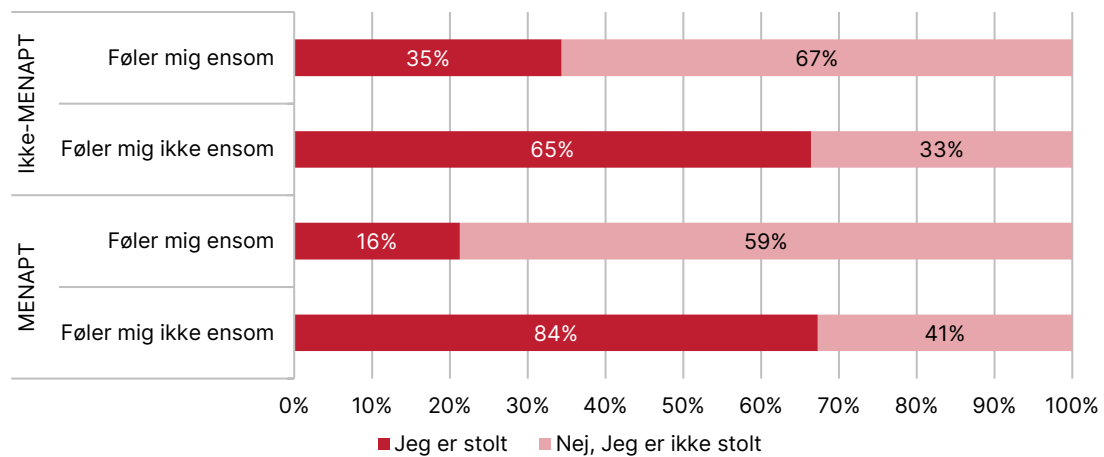

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

I Figur 8.34 ser vi en lignende sammenhæng; mellem ensomhed, og hvorvidt man føler, man har meget at være stolt af for unge med MENAPT-baggrund og unge med ikke-MENAPT-baggrund. Det fremgår af figuren, at unge, der oplever ensomhed, oftere også oplever, at de ikke har noget at være stolte af. Når vi sammenholder disse to dimensioner, ser vi atter, at det er en relativ større andel af unge med ikke-MENAPT-baggrund, der både oplever ensomhed, og at de ikke har noget at være stolte af.

Figur 8.34 Fordeling på, hvorvidt man føler man har meget at være stolt af, særskilt for herkomst, og hvorvidt man føler sig ensom. Procent.

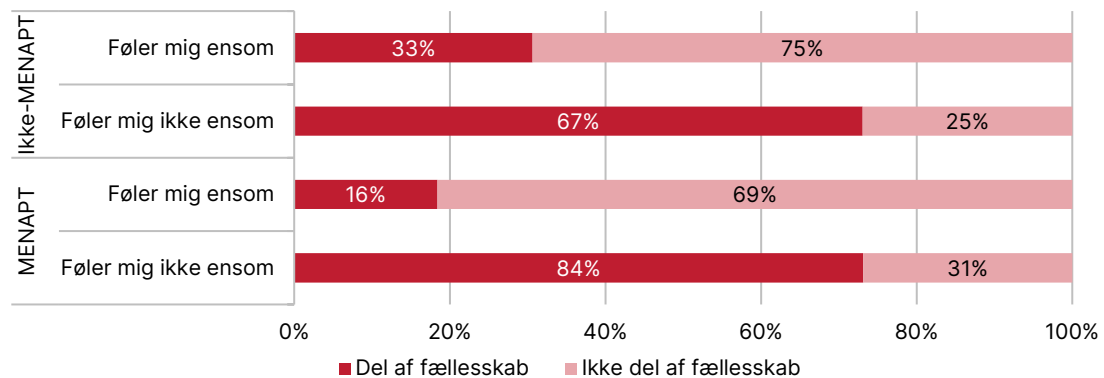

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Figur 8.35 viser sammenhængen mellem unges oplevelser af ensomhed, og om de føler sig som en del af et fællesskab særskilt for etnisk herkomst. Det fremgår af figuren, at unge, der oplever ensomhed, oftere også føler, at de ikke er en del af et fællesskab, og igen er der relativt flere unge med ikke-MENAPT-baggrund, der både oplever ensomhed og at stå uden for et fællesskab.

Figur 8.35 Fordeling på, hvorvidt man føler sig som en del af et fællesskab, særskilt for herkomst, og hvorvidt man føler sig ensom. Procent.

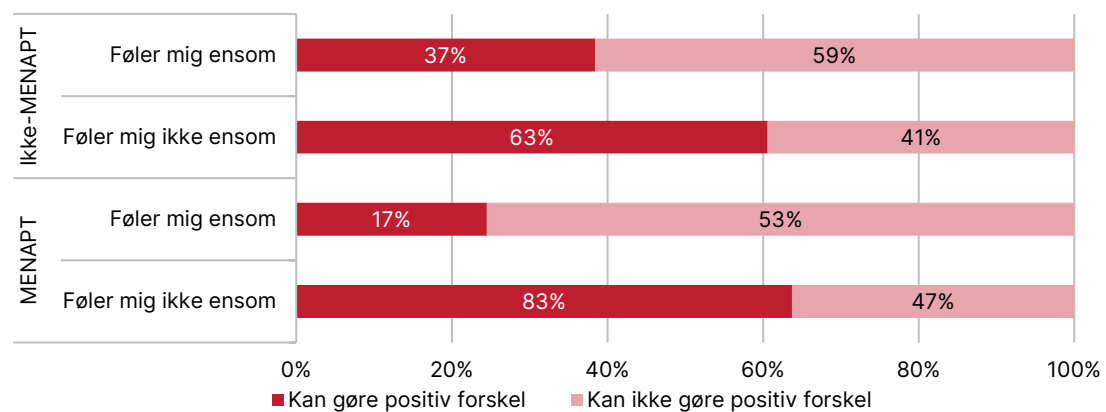

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Der er også en klar sammenhæng mellem oplevelser af ensomhed, og om den unge synes, at vedkommende gør en positiv forskel. Det fremgår af Figur 8.36. For unge med ikke-MENAPT-baggrund er der som i de foregående analyser en relativ større andel af unge, der både oplever ensomhed, og at de oplever, at de ikke kan gøre en positiv forskel.

Figur 8.36 Fordeling på, hvorvidt man føler, at man kan gøre en positiv forskel, særskilt for herkomst, og hvorvidt man føler sig ensom. Procent.

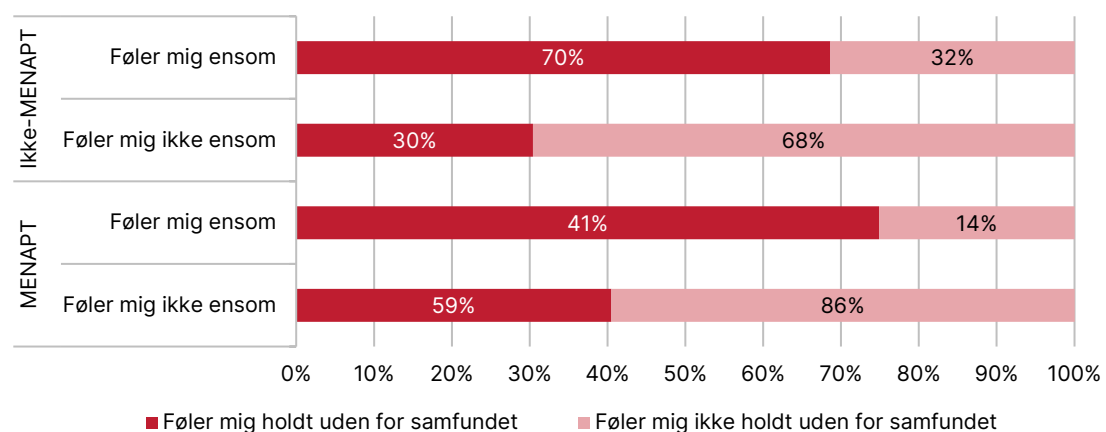

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Endelig ser vi i Figur 8.37 på sammenhængen mellem, hvorvidt den unge føler sig holdt uden for samfundet, og om de oplever ensomhed for unge med MENAPT-baggrund og ikke-MENAPT-baggrund. Det fremgår af figuren, at der er klar sammenhæng mellem disse to dimensioner, og at det i særlig grad er unge med ikke-MENAPT-baggrund, der oplever ensomhed, og at de føler sig holdt uden for samfundet.

Figur 8.37 Fordeling på, hvorvidt man føler sig holdt uden for samfundet, særskilt for herkomst, og hvorvidt man føler sig ensom. Procent.

Anm.: N = 1.229.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Disse kryds af de forskellige dimensioner af livsmestring viser således sammenfattende, at særligt ensomme børn og unge også slår negativt ud på en række andre dimensioner af livsmestring. Vi undersøger derfor, om det er de samme børn og unge, der slår negativt ud på alle dimensioner samtidig. Vi betragter følgende otte spørgsmål fra spørgeskemaet, hvor idéen er, at hvis man slår negativt ud på mange eller alle samtidig, er man i særlig høj risiko for mistrivsel og dårlig livsmestring: ensomhed, livstilfredshed, om man har en drøm for fremtiden, om man har en god ven, om man føler, man har meget at være stolt af, om man føler, man kan gøre en positiv forskel for sig selv og andre, om man

føler, man er en del af et fællesskab, og om man føler sig holdt uden for samfundet. Tabel 8.8 indeholder en opgørelse af andelen af børn og unge, som svarer negativt på ingen, 1, 2, 3 eller 4 eller flere af disse dimensioner.

Tabel 8.8 Negative svar på flere dimensioner af livsmestring samtidig. Procent.

Antal negative svar	Antal	Procent
Ingen	527	43
1	312	25
2	159	13
3	104	8
Mellem 4 og 7	127	11
Total	1.229	100

Anm.: N = 1.229.

De otte dimensioner, som de negative svar er opgjort for, er: ensomhed, livstilfredshed, om man har en drøm for fremtiden, om man har en god ven, om man føler, man har meget at være stolt af, om man føler, man kan gøre en positiv forskel for sig selv og andre, om man føler, man er en del af et fællesskab, og om man føler sig holdt uden for samfundet.

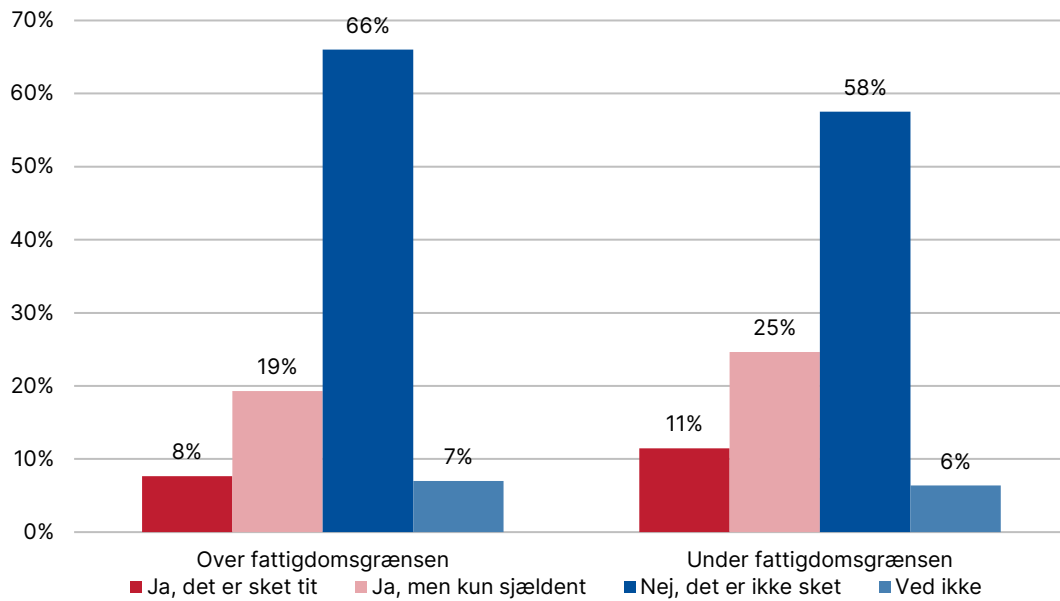
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

Næsten halvdelen (43 pct.) svarer positivt på alle otte dimensioner, men knap en femtedel (19 pct.) svarer negativt på 3 eller flere dimensioner. Sammenholdt med, at der for mange af spørgsmålene i spørgeskemanet konsekvent er omkring 20 pct., der svarer negativt og dermed har en lav grad af livsmestring på den pågældende dimension, ser vi altså også her 20 pct., der har en lav grad af livsmestring på mindst 3 dimensioner samtidig. Dette viser, at selvom størstedelen af børn og unge i de boligsociale aktiviteter har en høj livstilfredshed, mange venner, en oplevelse af fællesskab, en høj grad af skoleglæde og føler, de har meget at være stolte af, er der altså også et mindretal, som ser ud til at befinde sig i nogle særdeles udsatte positioner

8.7 Økonomisk afsavn

Endelig har vi i Figur 8.38 set på, hvordan børn og unge oplever økonomisk afsavn i hverdagen, der gør, at de eksempelvis ikke kan være sammen med deres venner, og hvordan deres oplevelser hænger sammen med, om deres familie har en indkomst, der ligger over eller under den økonomiske fattigdomsgrænse. Det fremgår af figuren, at følelsen af økonomisk afsavn er signifikant højere for de børn og unge, hvis families indkomst ligger under fattigdomsgrænsen.

Figur 8.38 Tænk på det seneste halve år. Er det sket, at du ikke har været med til noget sammen med dine kammerater, fordi du manglede penge? – fx til at købe slik og sodavand eller gå i biografen. Procent.

Anm.: N = 1.227 (Ikke-fattig: 756; Fattig: 471).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Livsmestrings-survey.

27 pct. af børn og unge fra familier, hvis indkomst ligger over den økonomiske fattigdomsgrænse (i 2018) har oplevet at være afskåret fra at være sammen med deres venner, fordi de ikke havde råd, mens det samme er tilfældet for 36 pct. af børn og unge fra familier under fattigdomsgrænsen. Forskellen er signifikant, dog er det værd at bemærke, at selv for familier over fattigdomsgrænsen er der altså godt en fjerdedel, som har følt sig udelukket fra en social sammenhæng pga. pengemangel. Det stemmer godt overens med den indledende beskrivelse i Kapitel 2 om indkomstulighed, idet en højere andel af familieindkomster i de støttede områder end i befolkningen vil ligge tæt på fattigdomsgrænsen, selvom de ligger over den.

9 Effekter af boligsociale aktiviteter målrettet unge

I evalueringen af Landsbyggefondens boligsociale helhedsplaner finansieret af 2011-14-midlerne indsamlede VIVE første gang systematisk oplysninger om deltagere i boligsociale aktiviteter. Som afslutning på evalueringen af 2011-14-midlerne lavede vi effektanalyser af en række boligsociale aktiviteter (Christensen et al., 2021). Her fandt vi stærke effekter af boligsociale indsatser målrettet at få unge i fritidsjob og af boligsociale aktiviteter målrettet at uddanne etniske minoritetskvinder til at blive netværksmor/bydelsmor, hvilket havde en positiv effekt i forhold til, at disse kvinder kommer i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Vi fandt en svag effekt af boligsociale aktiviteter målrettet børn og unge i forhold til at reducere skolefravær.

I denne evaluering af Landsbyggefondens 2015-18-midler har vi fortsat den systematiske indsamling af deltageroplysninger¹⁴, og vi har derfor nu i forhold til 2011-14-evalueringen en ny portion deltagere. Denne nye portion deltagere lægger vi oveni deltagerne fra 2011-14-evalueringen og gentager effektmålingerne for de boligsociale aktiviteter, som er målrettet børn og unge. Effektanalyserne i dette kapitel er således en opfølgning på de effektanalyser, vi tidligere har lavet og afrapporteret i Christensen et al. (2018b; 2021). Formålet med at opdatere effektmålingerne er at robusthedstjekke resultaterne fra 2011-14-evalueringen. For det første har vi flere deltagere, hvilket giver mere styrke i signifikanstestene. For det andet vil et resultat om positive effekter i opdateringen med flere og nye deltagere styrke, at tidligere resultatet om en effekt ikke kom af, at deltagerne fra tidligere var specielle.

Vi følger den samme metode til at identificere effekterne af aktiviteter, som vi gjorde første gang, nemlig ved hjælp af Difference-In-Difference metoden (DiD), der er en kvasi-eksperimentel metode til at måle effekten af en aktivitet for en given tidsperiode. Metoden er ofte anvendt til at måle en ændring skabt af en begivenhed, lovændring eller en indsats som i denne analyse (Card & Krueger, 2000; Eissa & Liebman, 1996; Jin & Leslie, 2003; Meyer, Viscusi, & Durbin, 1995). En DiD-analyse kræver, at man har observationer både for borgere, som modtager indsatsen, og for borgere, som ikke modtager indsatsen, samt at det udfaldsmål, man måler effekten af indsatsen på, kan ændre sig over tid for den enkelte borger. De borgere, som modtager indsatsen, er indsatsgruppen. Med udgangspunkt i de borgere, som ikke modtager indsatsen, danner man en kontrolgruppe, hvor kontrolgruppen altså bliver billedet på, hvordan ændringer i udfaldsmålet vil være i fraværet af indsatsen (Angrist & Pischke, 2008; Winship & Morgan, 1999). Effekten af indsatsen identificeres derefter som forskellen mellem udviklingen for indsatsgruppen og udviklingen for kontrolgruppen i udfaldsmålet, begge målt i den samme periode fra før indsatsen til efter indsatsen.

For at kunne identificere en effekt af en indsats er det afgørende, at der dannes et godt kontrolgruppedesign; det vil sige, at kontrolgruppen ligner indsatsgruppen så meget som muligt i udgangspunktet. Eftersom midler til boligsociale helhedsplaner ikke i udgangspunktet er sat op som et eksperiment, hvor det er tilfældigt, hvem der får en helhedsplan,

¹⁴ Der har været forskel på tilrettelæggelsen af de to systematiske dataindsamlinger i 2011-14-evalueringen og i 2015-18-evalueringen. Disse forskelle er detaljeret beskrevet i Bilag 2.

og hvem der ikke får en helhedsplan, må vi i stedet ad statistisk vej danne en kontrolgruppe, der ligner individerne i indsatsgruppen så meget, at det bliver meningsfuldt at sammenligne udviklingen i udfaldsmålet for de to grupper. Der er mange måder at konstruere en kontrolgruppe på; vi gør det ved hjælp af matching, hvor vi bruger karakteristika baseret på registerdata for deltagerne og ikke-deltagerne til at finde en kontrolgruppe. For eksempel matcher vi på forældres uddannelse, sådan at der ikke er forskel på forældres uddannelse for deltagerne sammenlignet med kontrolgruppens forældres uddannelse.¹⁵

I dette kapitel præsenterer vi resultaterne af de opdaterede effektmålinger af fritids- og lommepengejob-indsatsen (herefter fritidsjobindsatsen) i forhold til at få unge i fritidsjob samt af den samlede børne- og ungeindsats i forhold til at reducere skolefravær.¹⁶

Endvidere opgør vi deltagerens resultater i dansk ved 9. klasse-afgangseksamen sammenlignet med det generelle niveau for 9. klasse-afgangseksamens resultater i dansk i områderne, samt hvor mange af de unge der har deltaget i aktiviteterne, som fortsætter direkte på en ungdomsuddannelse efter grundskolen, også sammenlignet med områderne generelt. Disse opgørelser af skoleresultater og overgangen til ungdomsuddannelse er rent deskriptive opgørelser og er ikke udtryk for en effekt af de boligsociale aktiviteter.

Som altid, når det kommer til indsamling af deltageroplysninger på det boligsociale felt, skal man tage et forbehold for, at det formodentlig ikke er alle deltagere, vi har oplysninger om, idet boligsociale projektledere ofte fortæller, at de ikke registrerer de særligt sårbare deltagere i de boligsociale aktiviteter, da netop disse deltagere kan blive skræmt væk fra deltagelse i aktiviteterne, hvis deres oplysninger (cpr-nummer, navn og adresse) skal registreres og videregives til evalueringen. Alle effektmålinger og opgørelser baseret på deltageroplysninger skal derfor fortolkes med det forbehold, at det kan være de mere ressourcestærke deltagere, der er blevet registreret og dermed indgår i analyserne, hvilket betyder, at resultaterne ikke nødvendigvis kan forventes at ville være de samme for alle deltagere (eller for alle børn og unge i områderne, hvis de deltog i aktiviteterne).

Der er følgende hovedresultater i kapitlet:

---

¹⁵ Metoden for effektevaluering samt dannelse af kontrolgruppe er detaljeret beskrevet i Bilag 2.

¹⁶ Vi samler indsatserne for fritidsjob og lommepengejob i én indsats, eftersom lommepengejob-indsatsen ofte benyttes som et springbræt til fritidsjobindsatsen. I forhold til børne- og ungeindsatsen, så er den en samlet betegnelse for aktiviteterne: fritidsjobindsats, lommepengejob-indsats, brandkadetter, mentorforløb, projekt- og eventforløb og kreativ læring for deltagerne indsamlet i 2011-14-evalueringen og for samtlige deltagere i boligsociale indsatser i alderen 11-18 år for deltagerne indsamlet i 2015-18-evalueringen.

9.1 Hovedresultater i kapitlet

- Fritidsjobindsatsen har positive effekter i forhold til at få et fritidsjob. Chancen for at få et fritidsjob er tre gange højere året efter og fem gange højere 2 år efter for de unge, som har deltaget i indsatsen.
- Fritidsjobindsatsen har større længerevarende effekter for piger end for drenge. 2 år efter indsatsen er chancen for at få og fastholde et fritidsjob godt fire gange højere for drenge, der har deltaget i indsatsen, mens den tilsvarende er seks gange højere for pigerne.
- Der er ingen signifikant effekt af børne- og ungeindsatsen på at reducere skolefravær. Det skyldes dog ikke nødvendigvis, at børne- og ungeindsatserne ikke er virksomme, men snarere, at de børn og unge, der deltager i indsatserne, ikke har et problematisk skolefravær.
- Karaktergennemsnittet for de bundne prøvefag i dansk er 5,2 for de unge, som har deltaget i de boligsociale aktiviteter, og som når at blive gamle nok til at færdiggøre folkeskolen i evalueringsperioden, sammenlignet med 5,4 i de støttede områder generelt.
- 61 pct. af unge, som har deltaget i de boligsociale aktiviteter, og som når at blive gamle nok til at kunne påbegynde en ungdomsuddannelse i evalueringsperioden, har startet på en ungdomsuddannelse direkte efter grundskolen. Dette ligger på niveau med de støttede områder generelt, hvor godt 60 pct. af 17-20-årige er i gang med uddannelse.

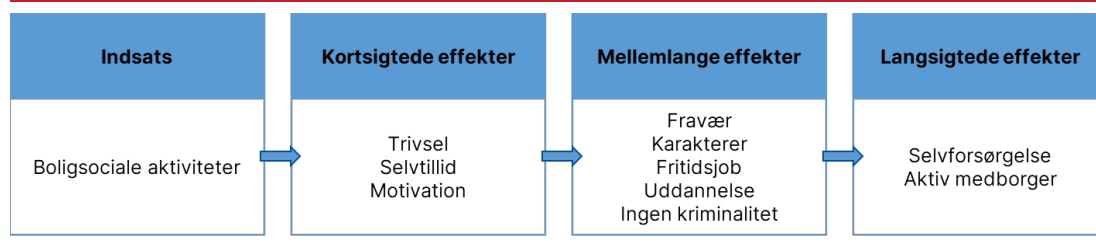
Vi starter med at præsentere forventninger til effekter for børn og unge af boligsociale aktiviteter. Dernæst gennemgår vi resultaterne fra de opdaterede effektmålinger af fritidsjobindsatsen i forhold til, om de unge får et fritidsjob, samt resultaterne fra de opdaterede effektmålinger af børne- og ungeindsatsen i forhold til at reducere skolefravær. Begge analyser er som nævnt ovenfor opdateringer af de tidligere effektmålinger i Christensen et al. (2021) og lægger sig dermed tæt op ad de tidligere analyser i forhold til udfaldsmål og valg af kontrolgruppe etc. Til sidst beskriver vi resultater ved 9. klasse-afgangseksamen samt andelen, der fortsætter direkte på en ungdomsuddannelse blandt deltagerne, sammenlignet med andre unge i områderne.

9.1 Forventninger til boligsociale aktiviteter målrettet børn og unge

Det langsigtede mål med boligsociale aktiviteter til børn og unge er at bidrage til at reducere chanceulighed og dermed øge børn og unges livschancer. De boligsociale helhedsplaner arbejder med at styrke børn, unge og deres forældres personlige, sociale og handle-mæssige kompetencer således, at børn og unge fuldfører grundskolen, undgår kriminalitet, tager en uddannelse og kommer ind på arbejdsmarkedet. Det vil sige, at den langsigtede investering, der gøres med boligsociale indsatser i forhold til uddannelse, job og at undgå kriminalitet, ofte først reelt vil vise et udbytte 10-15 år efter, at den er foretaget. Men for at det lykkes på det lange sigt, er et vigtigt skridt på vejen, at børn og unge motiveres i retning af uddannelse og beskæftigelse, og at de er i stand til at fastholde den motivation igennem en skolegang og uddannelse.

I Figur 9.1. er der opsummeret en række forventninger til effekter af boligsociale helhedsplaner.

Figur 9.1 Forventninger til effekter af boligsociale helhedsplaner

I dette kapitel tester vi, om boligsociale aktiviteter har en effekt på fritidsjob og fravær.

Den primære forventning til den boligsociale fritidsjobindsats er naturligvis at øge andelen af unge i de støttede områder, som får og fastholder et fritidsjob. Grunden til, at der er fokus på fritidsjobindsatser i boligsocialt regi er, at der er forventninger om yderligere positive, afledte effekter af det at have et fritidsjob, bl.a. på at reducere skolefravær og på tilbøjeligheden til at tage en ungdomsuddannelse (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, 2019). For eksempel finder AE-rådet (Pihl & Salmon, 2021), at børn, der har haft et fritidsjob i det seneste år i skolen, har en 4 procentpoint større chance for at få en ungdomsuddannelse end unge, som ikke har. Lesner et al. (2018) finder, ligeledes på danske data, at det at have haft et fritidsjob har en positiv kausal effekt på at komme hurtigere i gang med en ungdomsuddannelse. Dog finder de ingen effekter på skolefravær af at have et fritidsjob, hvilket indikerer, at eventuelle effekter af fritidsjobindsatserne på skolefravær muligvis stammer fra en anden mekanisme i indsatsen end det primære mål om at få et fritidsjob. Leos-Urbal (2014) finder et fald i skolefravær som følge af sommerferiejobs for amerikanske unge, som havde højt fravær i udgangspunktet, hvilket indikerer, at fritidsjob muligvis kan forventes at reducere problematisk fravær, men ikke fravær skåret over én kam.

9.2 Effekter af fritidsjobindsatsen i forhold til at få et fritidsjob

Fritidsjobindsatsen kan bestå af et lommepengeprojekt for børn, der typisk udfører opgaver i regi af den boligsociale helhedsplan for afdelingsbestyrelsen, organisationsbestyrelsen, ejendomsfunktionærerne og for boligsociale medarbejdere i helhedsplanen. Konkrete arbejdsopgaver kan være at passe børn, når forældrene deltager i aktiviteter under helhedsplaner, rydde op i fælleshuset, vedligeholdelse af udearealer og distribuering af informationsmateriale. De får ofte ekstra hjælp til at løse opgaverne og møder mere tålmodighed fra arbejdsgiverens side, end de ville møde i et almindeligt fritidsjob. De unge aflønnes enten med løn, eller de opnår point, som kan omsættes til fælles oplevelser eller lignende.

Derudover kan fritidsjobindsatsen bestå af opsøgning og vejledning af unge samt af brobygning af unge til fritidsjob samt i nogle tilfælde også støtte til fastholdelse af fritidsjobbet og støtte til arbejdsgiver. For eksempel vejledes de unge i, hvordan de kan søge

de fritidsjob, og de unge hjælpes til at udvikle et CV. Der kan også være træning i job-samtaleteknikker.

For fritidsjobindsatsen undersøger vi effekten for, om de unge kommer i fritidsjob. For alle de boligsociale helhedsplaner under både 2011-14- og 2015-18-midlerne, er der 715 drenge og piger i alderen 13-18 år, som har deltaget i en fritidsjobindsats i årene 2014-18. Disse 715 unge kan vi følge både før, under og efter indsatsen.¹⁷

I Tabel 9.1 viser en række karakteristika ved indsatsgruppen. De unge er i gennemsnit knap 15 år, når de deltager i indsatsgruppen, og lige mange piger og drenge deltager. To tredjedele af deltagerne har en etnisk herkomst i et MENAPT-land, og 37 pct. bor i Region Hovedstaden. 24 pct. har en mor (og/eller far), der har en erhvervskompetencegivende uddannelse som højest fuldførte uddannelse.

Tabel 9.1 Beskrivelse af karakteristika ved deltagere i indsatsgruppen i indsatsåret. Alder og procent.

Karakteristika	Indsatsgruppe
Gennemsnitlig alder	14,5 år
Andel drenge	50
Andel af børn og unge med MENAPT-oprindelse	66
Andel, der bor i Region Hovedstaden	37
Andel med mødre, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse	24
Andel med fædre, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse	24

Anm.: N = 715.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Vi estimerer fritidsjobindsatsens effekt på fritidsjobgraden. I estimationen har vi taget højde for en række andre forhold end indsatsen, der også kan have indflydelse på, om en ung får et fritidsjob. Det er bl.a.: alder, køn, etnisk oprindelse, forældres uddannelse og indkomst, samt sociale baggrundsforhold som fx forældres psykiske diagnoser, kriminalitetserfaring, den unges fødselsvægt, samt hvorhenne i landet, den unge bor.¹⁸

I Tabel 9.2 fremgår resultaterne af effektevalueringen. Vi finder, at der er en positiv effekt af fritidsjobindsatsen i forhold til at opnå et fritidsjob. Det vil sige, at når børn og unge deltager i fritidsjobindsatsen, stiger chancen for, at de efterfølgende får et fritidsjob. Denne effekt indfinder sig allerede i indsatsåret, hvorefter størrelsen af effekten bliver større i både året efter indsatsen samt 2 år efter indsatsen.¹⁹

¹⁷ Der er flere børn og unge, der har deltaget i fritidsjobindsatsen. Når vi analyserer på 715 personer, skyldes det, at nogle af deltagerne ikke har kunnet identificeres af Danmarks Statistik, eller at vi ikke kan observere dem et tilstrækkeligt antal år før og efter indsatsen til at kunne identificere en mulig effekt. Endvidere har vi også lagt som en restriktion på analysepopulationen, at de skal gå enten i skole eller på gymnasium. Dette skyldes, at vi kun kan opgøre fritidsjob ud fra løntimer, og man kan pr. definition kun have et fritidsjob målt som et positivt antal løntimer, hvis man går i skole samtidig (eller ville klassificere som studiejob eller en form for deltidsarbejde). Se også Bilag.

¹⁸ I Bilag 1 fremgår detaljeret beskrivelse af de variabler, der indgår i effektevalueringen.

¹⁹ De insignifikante estimater i årene før indsatsen validerer, at indsats- og kontrolgruppen fulgte den samme trend i forhold til at opnå et fritidsjob i årene før indsatsen (den såkaldte common trend antagelse, se Bilagsrapport).

Tabel 9.2 Resultater af effektanalyser af fritidsjobindsatsen på de unges chance for at være i fritidsjob. Odds ratios.

	Odds ratios
3 år før indsatsen	1,674
2 år før indsatsen	0,956
1 år før indsatsen	-
Indsatsåret	2,327***
1 år efter indsatsen	2,968***
2 år efter indsatsen	4,999***

Anm.: *** angiver et signifikansniveau på 1 pct., ** på 5 pct. og * på 10 pct. Der er anvendt en logit-model. For estimaterne af samtlige variable, der er kontrolleret for i analyserne, samt for resultaterne af den forudgående Propensity Score Matching, se Bilag. En person er defineret som havende et fritidsjob, hvis vedkommende har mindst 110 løntimer i året (målt ved e-indkomst registeret).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Odds ratio er effekten og tolkes som chancen for et positivt udfald – her, at den unge har et fritidsjob. Når odds ratio er 1 eller tæt på 1, er der ingen effekt. Når odds ratio er mellem 0 og 1, angiver det, at indsatsgruppen har en lavere chance for at få et fritidsjob (end kontrolgruppen), og når odds ratio er større end 1, angiver det, at indsatsgruppen har større chance (end kontrolgruppen) for et positivt udfald.

Estimationen viser, at allerede i indsatsåret er der lidt over dobbelt så stor chance for, at den unge har et fritidsjob, sammenlignet med børn og unge, der ikke har deltaget i fritidsjobindsatsen. Året efter indsatsen er chancen for at få (og fastholde) et fritidsjob 3 gange så stor, og 2 år efter indsatsen er chancen femdoblet for børn og unge i fritidsjobindsatsen, sammenlignet med børn og unge, som ikke har deltaget i indsatsen.

Christensen et al. (2021) fandt, at der var stærkere effekter af indsatsen for pigerne end for drengene, både i form af, at signifikansen var stærkere i hvert år, men også i form af, at indsatsen havde en længerevarende effekt for pigerne. De opdaterede estimater af effekter af fritidsjobindsatsens betydning for piger og drenge finder tilsvarende en kønsforskkel.

Vi finder, at der er stærkere effekter for pigerne end for drengene, både ved det, at signifikansen er stærkere for pigernes og også givet, at effekterne er større for pigerne end for drengene. For eksempel er chancen for at få og fastholde et fritidsjob 2 år efter indsatsen godt fire gange større for drenge i indsatsen, sammenlignet med drenge, der ikke har deltaget i indsatsen, men den er hele seks gange større for pigerne i indsatsen, sammenlignet med piger, der ikke har deltaget i indsatsen.

Tabel 9.3 Resultater af effektanalyser af fritidsjobindsatsen på de unges chance for at være i fritidsjob. Særskil for køn. Odds ratios.

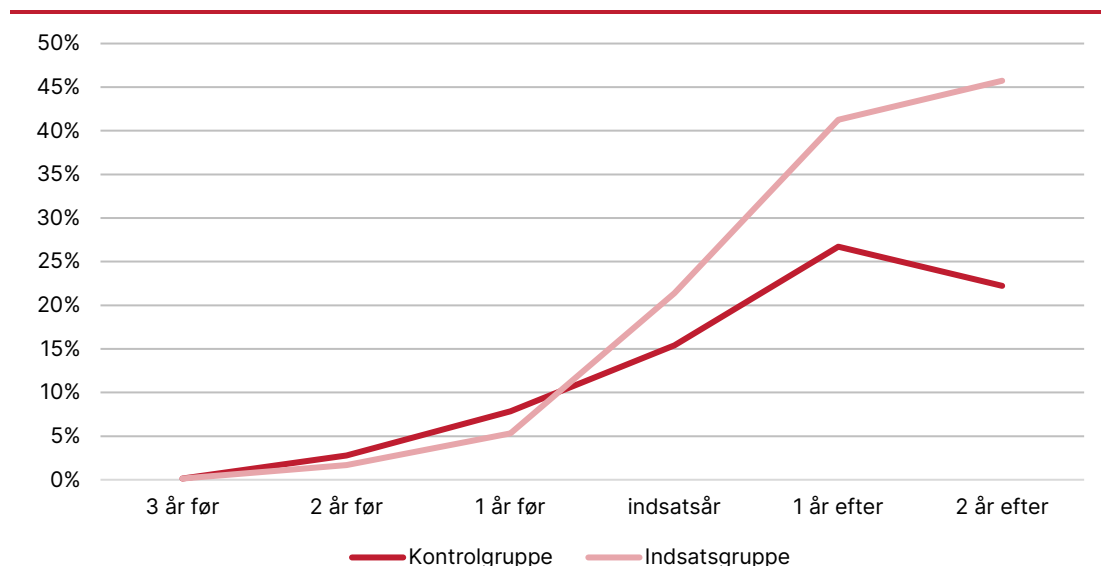
	Odds ratios drenge	Odds ratio piger
3 år før indsatsen	1,455	-
2 år før indsatsen	1,131	0,727
1 år før indsatsen	-	-
Indsatsåret	2,063*	2,648**
1 år efter indsatsen	2,547***	3,441***
2 år efter indsatsen	4,214***	5,928***

Anm.: *** angiver et signifikansniveau på 1 pct., ** på 5 pct. og * på 10 pct. Der er anvendt en logit-model. For estimerne af samtlige variable, der er kontrolleret for i analyserne, samt for resultaterne af den forudgående Propensity Score Matching, se Bilag. En person er defineret som havende et fritidsjob, hvis vedkommende har mindst 110 løntimer i året (målt ved e-indkomst registeret).

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Effekten af fritidsjobindsatsen er illustreret i Figur 9.2, som viser den estimerede sandsynlighed for at have et fritidsjob. Figuren illustrerer, at fritidsjobgraden i indsatsgruppen stiger med 16 procentpoint fra, før de deltager i fritidsjobindsatsen og til 1 år efter deres deltagelse. 2 år efter deltagelse i fritidsjobindsatsen er der en 8 procentpoints forskel i fritidsjobgraden. For kontrolgruppen er forskellen i fritidsjobgraden fra året før indsatsen til året efter indsatsen 2,7 procentpoint.

Figur 9.2 Den estimerede sandsynlighed for at have et fritidsjob for dem, der har deltaget i fritidsjobindsatsen, sammenlignet med dem, der ikke har. Procent.

Anm.: De predikterede sandsynligheder er beregnet på baggrund af de estimerede koefficienter fra logit-modellen. Både for indsats- og kontrolgruppen er den lave sandsynlighed for at have et fritidsjob i årene før indsatsen drevet af en simpel alderseffekt, idet størstedelen af børn og unge i begge grupper lovligt er for unge til at have et fritidsjob. Fra indsatsåret og fremefter er alle gamle nok til lovligt at have et fritidsjob.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Disse resultater af effektanalyserne af fritidsjobindsatsen bekræfter og forstærker hermed de tidligere fundne positive og signifikante effekter af de boligsociale fritidsjobindsatser, som er afdokumenteret i Christensen et al. (2018b; 2021).

9.3 Effekter af børne- og ungeindsatsen i forhold til mindre skolefravær

Børne- og ungeindsatsen består af samtlige indsatser målrettet børn og unge. Det kan eksempelvis være brandkadetforløb, mentorforløb, kreative aktiviteter og lektiehjælps-caféer. Lommepegejob og fritidsjobindsatsen er indeholdt i børne- og ungeindsatsen.

For børne- og ungeindsatsen undersøger vi, om indsatsen har en effekt på at reducere skolefravær. Vi sondrer ikke imellem lovlig og ulovligt fravær.²⁰ Den indsatsgruppe, vi måler en eventuel effekt for, består af deltagere, som går i folkeskole (eller specialskole) i tilstrækkelig mange år både før og efter indsatsen.²¹ Derudover har vi en aldersafgrænsning på 11-18 år for deltagere i indsatsgruppen. Vi ender således med i alt 378 drenge og piger, som har deltaget i en børne- og ungeindsats i en helhedsplan finansieret af 2011-14- eller 2015-18-midlerne.²²

I Tabel 9.4 fremgår en beskrivelse af en række karakteristika ved indsatsgruppen. Deltagerne er i gennemsnit 13 år. Der er en lille overvægt af drenge, og en lille overvægt af deltagere med en etnisk herkomst i et MENAPT-land. 30 pct. bor i Region Hovedstaden. 24 pct. har en mor, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse som højest fuldførte uddannelse, og 20 pct. har en far, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse som højest fuldførte uddannelse.

Tabel 9.4 Beskrivelse af karakteristika ved deltagere i indsatsgruppen i indsatsåret. Alder og procent.

Karakteristika	Indsatsgruppe
Gennemsnitlig alder	13 år
Andel drenge	56
Andel af børn og unge med MENAPT-oprindelse	57
Andel, der bor i Region Hovedstaden	30
Andel med mødre, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse	24
Andel med fædre, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse	20

Anm.: N = 378.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Vi estimerer børne- og ungeindsatsens effekt på fraværsprocenten. Fraværsprocenten angiver andelen af fraværsdage, den enkelte skoleelev har haft i det pågældende skoleår. I estimationen har vi taget højde for en række andre forhold end indsatsen, der også

²⁰ Forud for Lov om styrket forældreansvar (Undervisningsministeriet, 2018) er der mellem skole og kommune en varierende registrering af, hvornår fravær er lovligt, og hvornår fravær er ulovligt. Derfor sondrer vi ikke mellem de to typer af fravær i denne effektevaluering. Fremadrettet er forventningen, at det vil være muligt at opdele på lovligt og ulovligt fravær som følge af skærpet systematik med Lov om styrket forældreansvar.

²¹ Skolefravær for friskoler og privatskoler indgår ikke i registerdata fra STIL.

²² Der er som sagt flere børn og unge, der har deltaget i børne- og ungeindsatsen. Når vi analyserer på 378 personer, som er færre end i fritidsjobindsatsen oven for til trods for, at børne- og ungeindsatsen indeholder flere indsatser end fritidsjobindsatsen, skyldes det, at mange af deltagere i disse indsatser når at fylde 18 år og gå ud af grundskolen i de 2 år efter indsatsen, hvor vi gerne skal kunne følge deres skolefravær. Endvidere er det knap 30 pct., som ikke optræder i fraværsregistrene i alle de nødvendige år, hvilket formodentlig er, fordi disse børn i de pågældende år går på enten privat- eller friskole. Den gennemsnitlige andel af børn i Danmark, der i 2020 går på privat- eller friskole i 1. klasse, er godt 20 pct., hvilket stemmer overens med den andel af deltagere, som ikke er i fraværsregistrene i alle år. Se også Bilag.

kan have indflydelse på, om en ung får et fritidsjob – bl.a. alder, køn, etnisk oprindelse, forældres uddannelse samt hvorhenne i landet, den unge bor.

I Tabel 9.5 fremgår estimationsresultaterne, og det fremgår, at der ikke er nogen signifikante forskelle på indsatsgruppens og kontrolgruppens fravær. Det vil sige, at vi finder, at der ikke er en effekt af børne- og ungeindsatsen på deltagerens fravær.

Tabel 9.5 Resultater af effektanalysen af børne- og ungeindsatsen på børnenes fraværprocent. Estimerede regressionskoeffecienter.

	Estimeret koefficient
3 år før indsatsen	-0,403
2 år før indsatsen	-0,114
1 år før indsatsen	-
Indsatsåret	-0,368
1 år efter indsatsen	-0,357
2 år efter indsatsen	-0,031

Anm.: *** angiver et signifikansniveau på 1 pct., ** på 5 pct. og * på 10 pct. Der er anvendt en OLS-model. For estimererne af samtlige variable, der er kontrolleret for i analyserne, samt for resultaterne af den forudgående Propensity Score Matching, se Bilag.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

I Christensen et al. (2021) fandt vi, baseret på deltagerne i børne- og ungeindsatser under 2011-14-midlerne, en tendens til en svag, positiv effekt på reduceret skolefravær. Der kan være mange grunde til, at vi ikke finder en effekt på fravær, når vi har nye og flere deltagere. Dels kan det være, at børne- og ungeindsatsen bare ikke har en effekt på fravær, og at de resultater, som vi tidligere fandt, er udtryk for tilfældighed. Dels kan det være, at deltagerne har ændret sig i forhold til fravær. Vi finder, at deltagerne under 2015-18-midlerne i udgangspunktet ikke har problematisk skolefravær; noget, som deltagerne under 2011-14-midlerne i højere grad havde sammenlignet med kontrolgruppen.²³ Hvis fravær ikke er et problem til en start, er der heller ikke noget at forbedre. Således kan vi heller ikke afvise, at børne- og ungeindsatser har en positiv betydning for reduceret fravær. Det må flere og nye effektevalueringer bidrage til at afdække.

9.4 Hvordan klarer deltagerne sig i forhold til uddannelse efter grundskolen?

Det overordnede formål med de boligsociale helhedsplaner målrettet børn og unge er at øge de unges livschancer. Hvis man som ung gennemfører folkeskolens afgangseksamen og får en ungdomsuddannelse, har man alt andet lige bedre chancer for at få en

²³ Problematisk skolefravær opgøres ofte som mere end 10 pct. fravær på et skoleår. Hvis vi ser på andelen, der har mere end 10 pct. i fravær på et skoleår blandt deltagerne, og sammenligner med andelen med mere end 10 pct. fravær i de støttede områder samt i befolkningen, finder vi, at skolebørnene blandt deltagerne ligger tættere på befolkningens niveau end på niveauet af skolebørn med problematisk fravær i de støttede områder.

I (Christensen et al., 2018a) fandt vi, at andelen af børn i 1. klasse med mere end 10 pct. fravær er ca. 25 pct. i de støttede områder og 10 pct. i befolkningen. For børn i 9. klasse er de tilsvarende andele hhv. 40 pct. og 20 pct., og andelen stiger støt fra 1. til 9. klasse. Deltagerne i børne- og ungeindsatsen er hovedsageligt på mellemtrinnet (dvs. 4.-6. klasse), og andelen med mere end 10 pct. fravær blandt dem er kun på 21 pct., hvilket ligger langt nærmere befolkningens 10-20 pct. end de støttede områders 25-40 pct. Dette tyder således på, at resultatet af effektanalyserne om ingen effekt på reduktion af skolefravær ikke nødvendigvis kommer af, at indsatsen ikke er virksom, men snarere bunder i, at de deltagere, vi analyserer på, ikke har haft et problematisk skolefravær til at starte med.

uddannelse og et job og blive selvforsørgende. Vi undersøger derfor, hvor stor en andel af de unge deltagere der gennemfører folkeskolen og kommer i gang med en ungdomsuddannelse.

Disse andele udgør, som forklaret før, ikke en effektmåling. Ved at opgøre andelen af deltagere, som hhv. afslutter folkeskolen og kommer videre i gymnasiet sammenlignet med, hvor stor en andel af unge i de støttede områder, som afslutter folkeskolen og kommer videre i gymnasiet, får vi således viden om, om deltagerne klarer sig bedre på disse to outcomes end unge generelt i områderne, men det vil ikke kunne vise, om grunden til, at de klarer sig bedre, er, at de har deltaget i de boligsociale aktiviteter.

I alt har 1.058 børn og unge i alderen 11-18 år deltaget i en børne- og ungeindsats, hvor deltagerne går i grundskole i indsatsåret, og hvor vi kan følge dem lang tid nok i data til at se, hvornår de er færdige med grundskolen, og om de starter på en ungdomsuddannelse.

9.4.1 Karakterer i dansk ved 9. klasse-afgangseksamen

Af de 1.061 deltagere, som vi kan følge, mens de går ud af grundskolen, er der 51, som ikke optræder i karakterregisteret ved 9. klasse-afgangseksamen. De resterende 1.011 går ud af 9. klasse i årene 2014-2020. Her er 2020 et specielt år på grund af corona, som betød, at alle afgangsprøver blev aflyst, og eleverne i stedet fik ophøjet deres afsluttende standpunktskarakterer til prøvekarakterer. Nationalt set ligger karaktergennemsnittet for skoleåret 2019/2020 højere end tidligere år særligt i matematik, og karaktergennemsnit fra 2020 er derfor ikke direkte sammenlignelige med tidligere år.²⁴ Eftersom der ikke blev afholdt prøver, vil en opgørelse over, hvor stor en andel der afslutter folkeskolen med afgangseksamen i 9. klasse, heller ikke være sammenlignelig med årene 2014-2019. Vi opgør derfor andelen, der afslutter folkeskolen, samt karaktergennemsnittene, udelukkende for de deltagere, som går ud af 9. klasse i årene 2014-2019, og sammenligner med gruppen af andre unge fra de støttede områder, som går ud af 9. klasse i 2018.²⁵ Der er i alt 877 deltagere, som går ud af 9. klasse i 2014-19. Heraf afslutter 728 folkeskolen med afgangseksamen i 9. klasse, svarende til 83 pct. Vi kan dermed opgøre deres 9. klasse-afgangseksamensresultater. Gennemsnitskarakteren i dansk er 5,16, i matematik er den 4,77, og gennemsnitskarakteren i alle prøvfag er 5,32 for disse unge.

Til sammenligning er andelen, der afslutter folkeskolen med 9. klasse-afgangseksamen i de støttede områder, den samme (82 pct. i 2018), mens karaktergennemsnittene for de støttede områder generelt ligger lidt højere, med op til 0,7 karakterpoint i matematik. Karaktergennemsnittene i de støttede områder er 5,41 i dansk, 5,39 i matematik og 5,74 i alle prøvfag.

---

²⁴ <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2021/sep/210929-resultater-fra-folkeskolens-afgangsproever-i-skoleaaret-20-21>.

²⁵ Vi afstår fra at lave en separat sammenligning af deltagere i 2020 med andre unge i 2020, da antallet af deltagere i hvert af årene bliver for småt til, at man meningsfuldt kan lave en sådan sammenligning. Vi vælger 2018, da dette er den seneste kohorte, hvor registerdata er opdateret, sådan at vi har information både om igangværende og højest fuldførte uddannelse året efter; endvidere benytter vi også 2018-årgangen som kontrolgruppe i effektmålingerne.

Der er således ikke umiddelbart noget, der tyder på, at de unge, som har deltaget i de boligsociale børne- og ungeindsatser, har klaret sig bedre i forhold til deres skoleresultater end unge generelt i de støttede områder.

9.4.2 Hvor mange fortsætter direkte på en ungdomsuddannelse efter skolen?

Af de 1.061 deltagere, som vi kan følge året efter, at de er gået ud af grundskolen, undersøger vi, hvor mange der fortsætter direkte på en ungdomsuddannelse. For de flestes vedkommende ligger overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse nogle år efter, at de har deltaget i den boligsociale aktivitet. Vi opgør derfor antallet af deltagere, som starter direkte på en ungdomsuddannelse efter grundskolen delt op på, hvor mange år efter indsatsåret, det er.

Tabel 9.6 I gang med ungdomsuddannelse direkte efter grundskolen. Antal og procent.

Antal år efter at deltagelse i indsatsen	Går stadig i grundskole	Er færdig med grundskolen i det pågældende år	– heraf i gang med ungdomsuddannelse	– heraf ikke i gang med ungdomsuddannelse	Andel i gang med ungdomsuddannelse i året ud af dem, der bliver færdige med grundskolen i året
Indsatsåret	1.061				
1 år efter	730	331	204	127	62 pct.
2 år efter	328	402	258	144	64 pct.
3 år efter	111	217	129	88	59 pct.
4 år efter	25	86	40	46	47 pct.
5 år efter	0	25	11	14	44 pct.
Total		1.061	642	419	61 pct.

Anm.: N = 1.061. Børn og unge, som har deltaget i en børne- og ungeindsats i perioden 2014-2018, som er 11-18 år i indsatsåret og går i grundskole i indsatsåret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Tabel 9.6 viser, at af de 1.061 børn går 730 stadig i skole året efter, at de har deltaget i indsatsen, 204 er startet på en ungdomsuddannelse direkte efter skolen, og 127 er ikke i gang med uddannelse. Af de 730, som stadig går i skole året efter indsatsen, er der 328, som fortsat går i skole året efter igen (dvs. 2 år efter, at de har deltaget i indsatsen), mens 258 er startet på en ungdomsuddannelse direkte efter skolen, og 144 er færdige med skolen, men ikke i gang med uddannelse, og så fremdeles. Samlet set er der 642 unge, svarende til 61 pct. af deltagerne, som går i gang med en ungdomsuddannelse, direkte efter at de er gået ud af grundskolen.

Når man sammenligner det med andelen, der generelt er i gang med en ungdomsuddannelse i de støttede områder blandt 17-20-årige, er den ca. 57 pct. for danske unge og ca. 67 pct. for ikke-vestlige unge i 2011 (Christensen et al., 2018a). Andelen af unge, som havde en 9. klasse-eksamen i 2018 i de støttede områder, og som var i gang med en ungdomsuddannelse året efter, er 68 pct. Deltageres andel på 61 pct. er et nedre estimat for, hvor mange unge der i det hele taget går i gang med en ungdomsuddannelse,

idet vi kun tæller dem, der gør det direkte efter skolen, med. Endvidere indeholder de 61 pct. også en del unge fra årene 2014-2017, og vi ved fra kapitel 6, at tilgangen til ungdomsuddannelse er steget mellem 2014 og 2018. Der ser derfor ikke ud til at være forskel på deltagernes tilgang til ungdomsuddannelse sammenlignet med de støttede områder generelt.

Litteratur

- Andersen, S. H., Jensen, B., Nielsen, B. W., & Skaksen, J. R. (2017). *Hvad vi ved om udsatte unge: Historik, omfang og årsager*. København: Rockwool Fondens Forskningsenhed.
- Andersen, T. M., Bentsen, K. H., Kromann, L., Munch, J. R., Schaur, G., Sørensen, A., & Walldorf, J. (2018). *Afkast af uddannelse: Det samfundsmæssige og individuelle rationale*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Angrist, J. D., & Pischke, J.-S. (2008). *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Atkinson, A. B. (2009). *The EU and Social Inclusion: Facing the Challenges*. Bristol: Policy Press.
- Becker, S. O., & Ichino, A. (2002). Estimation of Average Treatment Effects Based on Propensity Scores. *The Stata Journal: Promoting Communications on Statistics and STATA*, 2(4), 358–377.
- Benjaminsen, L. (2006). *Chanceulighed i Danmark i det 20. århundrede. Udviklingen i intergenerationelle uddannelses- og erhvervschancer*. København: Sociologisk Institut, KU.
- Benjaminsen, L., Andrade, S. B., Andersen, D., Enemark, M. H., & Birkelund, J. F. (2015). *Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark: En registerbaseret kortlægning*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Besemer, S., Shaikh, A. I., Hinshaw, S., & Farrington, D. P. (2017). A systematic review and meta-analysis of the intergenerational transmission of criminal behavior. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 161–178.
- Björklund, A., Lindahl, L., & Lindquist, M. J. (2010). What More Than Parental Income, Education and Occupation? An Exploration of What Swedish Siblings Get from Their Parents. *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 10(1), Article 102.
- Børne- og Socialministeriet, & Justitsministeriet. (2019). *Ud af kriminalitet og tilbage i trivsel: Håndbog til behandling af sager omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet*. København: Justitsministeriet.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2021). *LBK nr 1912 af 06/10/2021. Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven)*. København: Børne- og Undervisningsministeriet.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2019). *BEK nr 1014 af 04/10/2019. Bekendtgørelse om pligt til uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet*. København: Børne- og Undervisningsministeriet.

- Brandsen, T., de Donk, W. van, & Putters, K. (2005). Griffins or Cameleons? Hybridity as a Permanent and Inevitable Characteristic of the Third Sector. *International Journal of Public Administration*, 28(9–10), 749–765.
- Card, D., & Krueger, A. B. (2000). Minimum Wages and Employment: A Case Study of the Fast-Food Industry in New Jersey and Pennsylvania: Reply. *American Economic Review*, 90(5), 1397–1420.
- Caspersen, S. (2018). *Siden 2010 er indkomsten stagneret for de 40 pct. fattigste*. København: Arbejdernes Erhvervsråd.
- Christensen, G. (2013). *Indsatser i udsatte boligområder. Hvad virker, hvorfor og hvordan?* København: Kraks Fonds Byforskning.
- Christensen, G., & Christensen, M. L. (2021). *Børn og unge i get2sport-foreningerne*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Christensen, G., Jakobsen, V., Enemark, M. H., Nielsen, H., Mehlsen, L., Stabell, C. L., ... Aner, L. G. (2018). *Boligsociale indsatser til småbørnsfamilier i udsatte boligområder: Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Christensen, G., Jakobsen, V., Enemark, M. H., Stabell, C. L., Søgaard, C. D., & Nielsen, H. (2019). *Boligsociale indsatsers bidrag til at forebygge kriminalitet i udsatte boligområder: Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Christensen, G., Jakobsen, V., Enemark, M. H., Widding, J. G., Stabell, C. L., Søgaard, C. D., ... Aner, L. G. (2018a). *Børn og unges uddannelseschancer - De boligsociale indsatsers bidrag: Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Christensen, G., Jakobsen, V., Enemark, M. H., Widding, J. G., Stabell, C. L., Søgaard, C. D., ... Aner, L. G. (2018b). *En vej til arbejdsmarkedet med de boligsociale indsatser: Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Christensen, G., Jakobsen, V., Søgaard, C. D., Nielsen, H., & Christensen, M. L. (2021). *Effekter og resultater af de boligsociale indsatser: Landsbyggefondens 2011-14-midler*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Christoffersen, M. N., & Soothill, K. (2003). The Long-Term Consequences of Parental Alcohol Abuse: a Cohort Study of Children in Denmark. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 25(2), 107–116.

- Cooper, K., & Stewart, K. (2013). *Does Money Affect Children's Outcomes? A Systematic Review*. York: Joseph Rowntree Foundation.
- Danmarks Statistik. (2017). *Ækvivaleret disponibel indkomst*. København: Danmarks Statistik.
- Doherty, B., Haugh, H., & Lyon, F. (2014). Social enterprises as Hybrid Organizations: A review and research agenda. *International Journal of Management Reviews*, 16(4), 417–436.
- Duncan, G. J., Magnuson, K., & Votruba-Drzal, E. (2017). Moving Beyond Correlations in Assessing the Consequences of Poverty. *Annual Review of Psychology*, 68, 413–434.
- Eastmond, M. (2007). Stories as Lived Experience: Narratives in Forced Migration Research. *Journal of Refugee Studies*, 20(2), 248–264.
- Eissa, N., & Liebman, J. B. (1996). Labor Supply Response to the Earned Income Tax Credit. *The Quarterly Journal of Economics*, 111(2), 605–637.
- Ejrnæs, M. (2003). Social arv: et upræcist og skadeligt begreb. *Uddannelse*, 36(8), 28–35.
- Ejrnæs, M. (2011). Social arv. In I. H. Møller & J. E. Larsen (Eds.), *Socialpolitik*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ermisch, J., Jantti, M., & Smeeding, T. M. (2012). *From parents to children: The intergenerational transmission of advantage*. New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Espersen, H. H., Andersen, L. L., Petersen, A., & Olsen, L. (2018). *Inklusion og deltagelse af sårbare borgergrupper i samskabende arenaer: Evaluering af tre partnerskaber mellem civilsamfund og kommuner*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Esping-Andersen, G. (2002). *Why we need a new welfare state*. New York, NY: Oxford University Press.
- Evers, A. (2005). Mixed Welfare Systems and Hybrid Organizations: Changes in the Governance and Provision of Social Services. *International Journal of Public Administration*, 28(9–10), 737–748.
- Farrington, D. P., & Welsh, B. C. (2007). *Saving children from a life of crime: Early risk factors and effective interventions*. Oxford: Oxford University Press.
- Fledderus, J., Brandsen, T., & Honingh, M. (2014). Restoring Trust Through the Co-production of Public Services: A theoretical Elaboration. *Public Management Review*, 16(3), 424–443.
- Gallie, D., Paugam, S., & Jacobs, J. (2003). Unemployment, poverty and social isolation: Is there a vicious circle of social exclusion? *European Societies*, 5(1), 1–32.

- Heckmann, J. J. (1999). *The policies to foster human capital*. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Hjelmar, U., & Holm-Petersen, C. (n.d.). Integrated services for socially vulnerable people: A challenge to the logic of bureaucracy. *Scandinavian Journal of Public Administration*.
- Hjelmar, U., Jakobsen, M. B., Andersen, A. T., & Bolvig, I. (2020). *Helhedsindsats for udsatte familier: Virkninger og erfaringer med indsats i Gladsaxe Kommune 2016-2019*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Holm-Petersen, C., Buch, M. S., Slottved, M., Strandby, M. W., Clausen, S. J., & Sørensen, M. L. (2019). *Fra dokumentation til dialog i børnesager: Slutevaluering af frikommuneforsøg på børneområdet i Gladsaxe, Guldborgsund og Ikast-Brande Kommuner*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Houlberg, K., Kolodziejczyk, C., & Kristensen, N. (2020). *Udviklingen i borgernes indkomst: Mønstre i og forklaringer på borgernes indkomstudvikling i Holstebro, Herning, Silkeborg og Viborg Kommuner*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Hustinx, L., De Waele, E., & Delcour, C. (2015). Hybridisation in a corporatist third sector regime: paradoxes of 'responsibilised autonomy'. *Voluntary Sector Review*, 6(2), 115–134.
- Jæger, M. M., & Holm, A. (2007). Does parents' economic, cultural, and social capital explain the social class effect on educational attainment in the Scandinavian mobility regime? *Social Science Research*, 36(2), 719–744.
- Jin, G. Z., & Leslie, P. (2003). The Effect of Information on Product Quality: Evidence from Restaurant Hygiene Grade Cards. *Quarterly Journal of Economics*, 108(2), 409–451.
- Jonsson, J. O. (1993). Education, social mobility, and social reproduction in Sweden: Patterns and changes. In E. J. Hansen, S. Ringen, H. Uusitalo, & R. Eriksson (Eds.), *Welfare Trends in the Scandinavian Countries*. New York, NY: Routledge.
- Juhl, J. S. (2017). *Flere fattige og udsigt til stor stigning*. København: Arbejdernes Erhvervsråd.
- Juul, J. S., & Blicher, S. P. (2018). *De fattigste har sværere ved at bryde den sociale arv*. København: Arbejdernes Erhvervsråd.
- Juul, J. S., Gandil, M. H., & Blicher, S. P. (2017). *Fattigdom trækker spor ind i voksenlivet*. København: Arbejdernes Erhvervsråd.
- Kirkegaard, S. (2016). *Creating Participation for Youth with Mental Health Problems: Cross sector collaboration between public services and the civil society in Denmark and Sweden*. Stockholm: Nordic Centre for Welfare and Social Issues.

- Kirkegaard, S. (2019). *Samskabelse i socialpsykiatrien: En undersøgelse af grænser, performance og stigma i hverdagsinteraktionerne mellem professionelle, brugere og frivillige. PhD afhandling.* Roskilde: Roskilde Universitet.
- Leos-Urbal, J. (2014). What is a summer job worth? The impact of summer youth employment on academic outcomes. *Journal of Policy Analysis and Management*, 33(4), 891–911.
- Lesner, R. V. (2018). The long-term effect of childhood poverty. *Journal of Population Economy*, 31(3), 969–1004.
- Lesner, R. V., Damm, A. P., Bertelsen, P., & Pedersen, M. U. (2018). *Life skills development of teenagers through spare-time jobs.* Aarhus: Economics Working Papers 2018-09, Department of Economics and Business Economics, Aarhus University.
- Leuven, E., & Sianesi, B. (2003). PSMATCH2: Stata module to perform full Mahalanobis and propensity score matching, common support graphing, and covariate imbalance testing. Retrieved from <http://ideas.repec.org/c/boc/bocode/s432001.html>
- Lochner, L. (2020). Education and crime. In S. Bradley & C. Green (Eds.), *The Economics of Education: A Comprehensive Overview* (pp. 109–117). Cambridge, MA: Academic Press.
- Meyer, B. D., Viscusi, W. K., & Durbin, D. L. (1995). *Workers' Compensation and Injury Duration: Evidence from a Natural Experiment. Working Paper No. 3494.* Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Ministeriet for By Bolig og Landdistrikter. (2014). *Aftale mellem regeringen (Socialdemokraterne og Radikale Venstre) og Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om anvendelsen af Landsbyggefondens midler og effektivisering af den almene boligsektor.* København: Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter.
- Needham, C., & Carr, S. (2009). *Co-production: an emerging evidence base for adult social care transformation. Research Briefing No. 31.* London: Social Care Institute for Excellence.
- Nielsen, R. S., Larsen, J. N., Rudå, S., & Egsgaard-Pedersen, A. (2021). *Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2015-2018-midlerne.* Aalborg: Aalborg Universitet, BUILD.
- Nordisk ministerråd. (2010). *Frafald i uddanning for 16-20 åringer i Norden.* København: Nordisk ministerråd.
- O'Reilly, K. (2005). *Ethnographic Methods.* New York, NY: Routledge.
- Ottosen, M. H., Andreasen, A. G., Dahl, K. M., Hestbæk, A.-D., Lausten, M., & Rayce, S. B. (2018). *Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2018.* København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Pedersen, S. M., & Jæger, M. M. (2015). The Effect of Grandparents' Economic, Cultural, and Social Capital on Grandchildren's Educational Success. *Research in Social Stratification and Mobility*, 42, 11–19.
- Pihl, M. D., & Enevoldsen, S. S. (2013). *Skæve uddannelseschancer polariserer Danmark: Fordeling & levevilkår 2013*. København: Arbejdernes Erhvervsråd.
- Pihl, M. D., & Salmon, R. (2021). *Psykisk sygdom og dårlige karakterer spænder ben for unges uddannelse*. København: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.
- Ploug, N. (2005). *Social arv: Sammenfatning 2005*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Reiermann, J., & Andersen, T. K. (2021). Udsatte unge i kamp med jobcentre og skoler. Retrieved from Mandag Morgen website: <https://www.mm.dk/artikel/udsatte-unge-i-kamp-med-jobcentre-og-skoler>
- Robinsohn, S., Jørgensen, P. S., Ejrnæs, M., Hansen, E. J., Halskov, T., Michelsen, N., & Halling, G. (2003). *Social arv - begreb og realitet*. København: Susi og Peter Robinsohn Fond.
- Rockwool Fonden Forskning. (2021). Den sociale arv i uddannelse er steget markant gennem de sidste 20 år. *Nyt Fra Rockwool Fondens Forskningsenhed*, 2, 1–5.
- Sievertsen, H. H., & De Montgomery, C. J. (2015). *Børn i lavindkomstfamilier*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Stougaard, M. . (2021). Co-producing Public Welfare Services with Vulnerable Citizens: A Case Study of a Danish-Somali Women's Association Coproducing Crime Prevention with the Local Authorities. *Voluntas - International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 32(6), 1389–1407.
- Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. (2019). *Unge og fritidsjob: Indsats i kommunale ungeenheder*. København: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.
- Thomsen, J.-P., & Andrade, S. B. (2016). Uddannelsesmobilitet i Danmark. *SFI Tema*, 3, 1–10.
- Thomsen, J.-P., Bertilsson, E., Dalberg, T., Hedman, J., & Helland, H. (2017). Higher Education Participation in the Nordic Countries 1985–2010 - A Comparative Perspective. *European Sociological Review*, 33(1), 98–111.
- Thomsen, J.-P., Kohl, K. S., Jæger, M. M., Henze-Pedersen, S., Kamsteen, K., & Hansen, J. L. (2019). *Læringsmiljøer i danske familier: En kortlægning af de forskellige læringsmiljøer i danske småbørnsfamilier*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Undervisningsministeriet. (2018). *2018/1 LSF 60 (Gældende). Forslag til Lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., lov om institutioner for*

erhvervsrettet uddannelse og forskellige andre love. København:
Undervisningsministeriet.

Vanleen, D., Voets, J., & Verschuere, B. (2018). The Co-production of a Community: Engaging Citizens in Derelict Neighbourhoods. *Voluntas - International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 29(1), 201–221.

Weller, S. (2015). *The potentials and pitfalls of using Skype for qualitative (longitudinal) interviews*. National Centre for Research Methods Working Paper 4/15. Southampton: National Centre for Research Methods (NCRM).

Winship, C., & Morgan, S. L. (1999). The Estimation of Causal Effects from Observational Data. *Annual Review of Sociology*, 25(1), 659–706.

Wooldridge, J. M. (2010). *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Bilag 1 Beskrivelse af data

Registerdata

Til de beskrivende analyser af borgere i områder med en helhedsplan, den almene sektor og befolkningen anvender vi registerdata fra følgende datakilder:

- Landsbyggefondens oplysninger om helhedsplanerne
- Registerdata fra Danmarks Statistik, Styrelsen for It og Læring (STIL) og Sundhedsdatastyrelsen.

I det følgende beskriver vi først dataene fra Landsbyggefondens og registerdataene fra Danmarks Statistik, STIL og Sundhedsdatastyrelsen. Dernæst redegør vi for variable, som er brugt til de registerbaserede analyser.

Landsbyggefondens data

For at identificere, hvilke boligafdelinger der er en del af en boligsocial helhedsplan, der har modtaget midler fra Landsbyggefondens puljer (2006-10, 2011-14 samt 2015-18), anvender vi data fra Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 1.1 Bevillingsperiode, antal helhedsplaner og boligafdelinger

Bevillingsperiode	Helhedsplaner	Boligafdelinger
2006-10		
2011-14	89	395
2015-18	68	392

Kilde: Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Registerdata fra Danmarks Statistik, STIL og Sundhedsdatastyrelsen

I denne rapport anvender vi oplysninger fra Danmarks Statistiks registre for perioden 1980-2021. For denne periode har vi oplysninger om hele befolkningen. Hertil har vi knyttet oplysninger fra STIL og Sundhedsdatastyrelsen.²⁶

Med disse registerdata er det dels muligt at følge personer over tid; data er således longitudinale. Dels er det muligt at lave tværsnitsanalyser, hvor forskellige år sammenlignes. Endvidere giver det mulighed for at se på hele familien (se nedenfor under familieforhold), herunder forældrene til børn og unge.

²⁶ Bemærk, at det ikke er alle registeroplysninger, vi har for hele perioden. Data fra 1980'erne og 1990'erne bruger vi udelukkende til at afgøre, om familiemedlemmer har oplevet misbrug, psykisk sygdom og kriminalitet tilbage i tid og identificere uddannelsesbaggrund og beskæftigelse.

På baggrund af data om beboere i den almene boligsektor og oplysninger fra Landsbyggefonden kan vi afgrænse, hvilke beboere der bor i et område med en boligsocial helhedsplan. Dette bruger vi for det første i beskrivelsen af borgerne, hvor vi sammenligner borgere i boligområder med en helhedsplan med hele befolkningen og alle borgere i den almene boligsektor på en række demografiske og socioøkonomiske faktorer.

Registre og variable

I denne rapport anvender vi oplysninger fra følgende registre fra Danmarks Statistik:

- BEF – Befolkningen
- IEPE – indvandrere og efterkommere
- UDDA – uddannelser (BUE)
- UDFK – Grundskolekarakterer
- IND – Indkomst
- KRAF – Kriminalitet, afgørelser
- KRSI – Kriminalstatistik, sigtelser
- KRMS – Sigtelser for mindreårige
- LPR – Landspatientregisteret diagnoser (DIAG)
- LPSY – Landspatientregisteret psykiatri – oplysninger om diagnoser (DIAG)
- BFL – Beskæftigelse for lønmodtagere
- AKM – Arbejdsklassifikationsmodulet
- BUFO – Børn og unge forebyggende foranstaltninger
- HANDIC – Handicapydelse (efter serviceloven).

I rapporten anvender vi oplysninger fra følgende registre fra STIL:

- Elevfravær
- National trivselsmåling.

I rapporten anvender vi endvidere oplysninger fra følgende registre fra Sundhedsdatastyrelsen:

- Register over Stofmisbrugere i Behandling (SIB)
- Det Nationale Alkoholbehandlingsregister (NAB).

I følgende beskriver vi populationerne og nogle af de variable, som vi anvender til analyserne i denne rapport.

Populationerne for de fire målgrupper

Alle registeranalyserne tager udgangspunkt i børn og unge i en af de fire målgrupper, der er vokset op i et boligområde med en helhedsplan og sammenligner dem med den tilsvarende målgruppe i befolkningen. Endvidere deler vi målgrupperne op efter, om barnets/den unges forældre var i restgruppen eller ej.

Opvokset i et område med en helhedsplan

For at afgrænse populationen af børn og unge, som er "opvokset i et boligområde med en helhedsplan" er man nødt til først at lægge sig fast på, hvad det skal betyde – dvs. hvor længe i løbet af deres barndom eller ungdom, de skal have boet i sådan et område, for at vi regner dem med til populationen. Hvis man på den ene side siger, at barnet/den unge blot skal optræde i befolkningsregisteret med adresse i et område med en helhedsplan ét år, får man naturligvis den største population, men samtidig risikerer man også at medregne børn og unge, som måske kun bor ganske midlertidigt i et sådan område (AE-Rådets uddannelsesmobilitet i den almene sektor analyse). Hvis man på den anden side siger, at barnet/den unge skal have boet hele deres liv i et område med en helhedsplan, medregner man de børn og unge, som potentielt har været mest udsat for en påvirkning fra området og dermed fra helhedsplanerne, men man risikerer samtidig at få en for lille og for smal og selekteret population. For at sikre på den ene side, at man har boet i et boligområde med en helhedsplan i lang nok tid, samtidig med at man på den anden side sikrer, at populationerne bliver store nok og ikke er for smalle og selekterede, har vi valgt at lægge os fast på, at man skal have boet som minimum 2 sammenhængende år i et sådant boligområde.

For hver af de fire målgrupper af børn og unge definerer vi altså, at man er opvokset i et område med en helhedsplan, hvis man har boet mindst 2 sammenhængende år i et område, som har haft en helhedsplan i perioden 2006-2018. Man kan godt have boet i forskellige områder, så længe det er områder, som på et eller andet tidspunkt i perioden 2006-2018 har haft en helhedsplan. Vi skelner heller ikke mellem, om området har haft en helhedsplan i alle årene eller blot nogle af årene, ej heller mellem, om barnet eller den unge boede i området, mens det havde en helhedsplan. Det vil sige, at man også tilhører populationen af målgruppen, som har boet i et område med en helhedsplan, hvis man fx har boet i et område i årene 1999-2002, hvor området fik sin første helhedsplan i 2011. For de forskellige målgrupper afgrænser vi yderligere i forhold til, på hvilket tidspunkt i ens liv, man har boet i et område med en helhedsplan.

0-6-årige

I hvert kalenderår definerer vi målgruppen af 0-6-årige opvokset i et område med en helhedsplan som de børn, som har boet mindst 2 sammenhængende år i et område med en helhedsplan, hvor de indgår i målgruppen fra det første kalenderår af de mindst 2 sammenhængende år, hvor de bor i området, og hvor de 2 år skal ligge i aldersintervallet 0-6 år. For de børn i målgruppen, som endnu ikke er 2 år gamle, når vi kigger på den, dvs. de børn, som er 0 og 1 år, skal de blot have boet i et område med en helhedsplan, mens de er hhv. 0 og 0-1 år.

Børn i skolealderen

For målgruppen af skolebørn i et givet kalenderår er populationen, som er opvokset i et område med en helhedsplan, alle dem i alderen 6-17 år, som har boet i et område med en helhedsplan i mindst 2 sammenhængende år inden for de sidste 5 år regnet fra kalenderåret, vi kigger på, og hvor de indgår i populationen fra det første år af de mindst 2

sammenhængende år, de bor i området. For de 14-17-årige i målgruppen betinger vi ydermere på, at de går i skole (8., 9. eller 10. klasse) i det pågældende år.²⁷

10-17-årige

For målgruppen af 10-17-årige i et givet kalenderår er populationen, som er opvokset i et område med en helhedsplan, alle dem, som har boet i et sådant område i mindst 2 sammenhængende år, hvor de indgår i populationen fra det første år af de mindst 2 sammenhængende år, de bor i området, og hvor de 2 år skal ligge i aldersintervallet 10-17 år.

15-29-årige

For målgruppen af 15-29-årige i et givet kalenderår er populationen, som er opvokset i et område med en helhedsplan, alle dem, som har boet i et sådant område i mindst 2 sammenhængende år, hvor de 2 år skal ligge i aldersintervallet 15-18 år, og hvor man indgår i populationen fra det første år af de mindst 2 sammenhængende år, man bor i området. Der er to grunde til, at vi har valgt aldersintervallet 15-18 år. Den første er datarestriktioner. Idet vi analyserer på perioden 2000-2019, kan vi først se personer, som er 29 år gamle, i år 2000 i bopælsregistrene, fra de er 15 år gamle, og derfor sætter vi den nedre aldersgrænse for, hvornår man skal have boet i området, til 15 år. Den anden er, at vi ønsker, at man har boet i et område med en helhedsplan, mens man er hjemmeboende og "vokser op", i modsætning til fx, hvis man er flyttet hjemmefra som 19- eller 20-årig og flytter til et område med en helhedsplan og bor der i et par år som studerende. Derfor sætter vi den øvre aldersgrænse for, hvornår man skal have boet i området, til 18 år.

Forældre i restgruppen

For at kategorisere, om forældre er i restgruppen eller ej, er man nødt til at lægge sig fast på, hvornår i barnets liv, forældrene skal have været i restgruppen. Det er de samme overvejelser, som vi gjorde os i forhold til, om man er opvokset i et område med en helhedsplan, som gør sig gældende her. Vi har valgt at sige, at man er kategoriseret som havende forældre i restgruppen, hvis mindst én af ens forældre er i restgruppen ved den nederste aldersgrænse i hver målgruppe. Det vil sige:

- Børn i målgruppen af 0-6-årige har forældre i restgruppen, hvis mindst én af barnets forældre er i restgruppen, når barnet er 0 år
- Børn og unge i målgruppen af 6-17-årige skolebørn har forældre i restgruppen, hvis mindst én af barnets forældre er i restgruppen, når barnet/den unge er 6 år
- Børn og unge i målgruppen af 10-17-årige har forældre i restgruppen, hvis mindst én af barnets forældre er i restgruppen, når barnet/den unge er 10 år
- Børn og unge i målgruppen af 15-29-årige har forældre i restgruppen, hvis mindst én af barnets forældre er i restgruppen, når barnet/den unge er 15 år.

For alle børn og unge benytter vi bopælsforældre (E-familie).

---

²⁷ Vi kan af datamæssige årsager kun betinge på, om barnet går i grundskole for de 14-18-årige, da der kun findes oplysninger i registerdata om, hvorvidt man går i grundskolens 8.-10. klasse (og altså ikke 0.-7. klasse) for hele perioden.

Hvis man bor med en enlig mor eller enlig far, er det denne bopælsforælder-baggrund, der benyttes.

Hvis man ikke bor i landet i den givne alder (0, 6, 10 eller 15 år gammel), fx fordi man er indvandrer og kommer til Danmark på et senere tidspunkt i sit liv, så benytter vi i stedet forældres baggrund på det først mulige tidspunkt, efter at familien er indvandret. For eksempel, hvis man er med i målgruppen af 15-29-årige og indvandrer til Danmark, når man er 17 år og bor i et område med en helhedsplan, mens man er 17 og 18 år, så defineres ens forældres restgruppestatus ud fra forældrenes status, når man er 17 år. Hvis man ikke har bopælsforældre i perioden, mens man er 16-18 år, så benytter vi oplysninger fra de juridiske forældre.

Hvis man ikke bor med sine bopælsforældre, når man er 15 år, fx fordi man er flyttet hjemmefra i en periode, benytter vi de juridiske forældres oplysninger i året, hvor barnet er 15 år. Hvis der mangler forældreoplysninger i året, hvor barnet er 15 år, så benytter vi oplysninger på bopælsforældre i perioden, hvor barnet er 16-18 år, og hvis disse også mangler, benytter vi oplysninger på de juridiske forældre i perioden, hvor barnet er 16-18 år.

Hvis der af andre årsager mangler oplysninger på forældrene i året, hvor barnet er 15 år – fx hvis forældre ikke optræder i AKM, eller hvis deres højeste fuldførte uddannelse ikke er blevet registreret endnu i tilfældene med indvandring), så benytter vi forældres oplysninger i det førstkomende år i aldersintervallet 16-18 år for barnet.

Som udgangspunkt betragter vi perioden 2000-2019.²⁸ Når vi deler op efter forældres restgruppestatus, vil det dog kun være muligt for nogle af målgrupperne at gå helt tilbage til 2000, eftersom ens tilknytning til arbejdsmarkedet (målt ved SOCIO13) først findes i registrene fra 1991. Hvis man fx er 29 år gammel i 2000, er man 15 år i 1986, i hvilket tilfælde der ikke findes SOCIO13 for dette barns forældre, da barnet var 15 år.

For 0-6-årige er den ældste kohorte 6 år i 2000, dvs. den er 0 år i 1994, hvor der findes arbejdsmarkedstilknytning for forældrene. Det vil sige, at for de 0-6-årige kan vi dele op efter forældres restgruppestatus i hele perioden 2000-2019.

For 6-17-årige er den ældste kohorte 17 år i 2000, dvs. den er 6 år i 1989, hvor der ikke findes arbejdsmarkedstilknytning for forældrene. Det vil sige, at for de 6-17-årige kan vi kun dele op efter forældres restgruppestatus i perioden 2003-2019.

For 10-17-årige er den ældste kohorte 17 år i 2000, dvs. den er 10 år i 1993, hvor der findes arbejdsmarkedstilknytning for forældrene. Det vil sige, at for de 10-17-årige kan vi dele op efter forældres restgruppestatus i hele perioden 2000-2019.

For 15-29-årige er den ældste kohorte 29 år i 2000, dvs. den er 15 år i 1986, hvor der ikke findes arbejdsmarkedstilknytning for forældrene. Det vil sige, at for de 15-29-årige kan vi kun dele op efter forældres restgruppestatus i perioden 2005-2019.

---

²⁸ I nogle analyser vil vi betragte kortere tidsintervaller, hvis data kun er til rådighed i en kortere periode; fx begynder registeret over skolefravær først i 2011.

Familieforhold

Vi anvender to forskellige familiebegreber i dette kapitel. For det første anvender vi Danmarks Statistiks E-familie-begreb (se Danmarks Statistik, 2017). Ifølge definitionen af en E-familie består en familie af en eller flere personer, der bor på den samme adresse og har visse indbyrdes relationer. En familie kan bestå af en enlig eller et par²⁹ med eller uden hjemmeboende børn under 25 år. Vi deler familierne op i to overordnede familietyper: enlig og par. En par-familie kan fx bestå af to voksne, som er et par, *eller* to voksne, som er et par og hjemmeboende børn.

Anvendelsen af E-familiebegrebet indebærer fx, at to personer, der er gift, kun er en del af den samme familie, hvis de bor på samme adresse, mens de er en del af to forskellige familier, hvis de bor på hver sin adresse. Også kun de børn, der bor på samme adresse som forælderen, er en del af forældrens familie. For et barn, som fx bor sammen med sin biologiske mor og morens ægtefælle, som ikke er barnets biologiske far, vil både moren og morens ægtefælle blive opfattet som forældre til barnet. Det vil sige, at når vi i baserer analyserne på E-familie-begrebet og inddrager forældrenes socioøkonomiske karakteristika, er det ikke nødvendigvis de biologiske forældres karakteristika, vi anvender, men "sambo-forældrenes" karakteristika. Ligeledes omtaler vi de børn, der er i E-familien som søskende (e-familie søskende), selvom de ikke er biologiske søskende.

For det andet anvender vi oplysninger om de juridiske forældre. De juridiske forældre er oftest de biologiske forældre, men kan også være adoptivforældre. For 1,6 pct. af de 10-20-årige børn og unge mangler der oplysninger i registrene om en juridisk mor, og for 3,2 pct. af de 10-20-årige børn og unge mangler der oplysninger om en juridisk far. Hvis fx den juridiske far ikke bor på samme adresse som barnet, vil denne far ikke indgå i E-familien. I rapporten ser vi også på karakteristika ved juridiske søskende, som vi afgrænser til personer, som har den samme juridiske mor og/eller juridiske far som barnet selv.

Oprindelse

Vi deler befolkningen op efter herkomst og oprindelsesland, hvor herkomst beskriver, om personen er indvandrer, efterkommer eller dansker. I analyser deler vi op i to grupper: personer med herkomst i et MENAPT-land og personer med herkomst i et ikke-MENAPT-land. MENAPT-lande omfatter Syrien, Kuwait, Libyen, Saudi-Arabien, Libanon, Somalia, Irak, Qatar, Sudan, Bahrain, Djibouti, Jordan, Algeriet, Forenede Arabiske Emirater, Tunesien, Egypten, Marokko, Iran, Yemen, Mauretanien, Oman samt Afghanistan, Pakistan samt Tyrkiet. Ikke-MENAPT indeholder Danmark og alle andre lande, der ikke er MENAPT-lande.

Uddannelsesoplysninger

Vi anvender igangværende uddannelse og højest fuldført uddannelse i flere af analyserne i rapporten.

Sammenligning af uddannelsesniveaue for beboere i områder med en helhedsplan og i befolkningen generelt vanskeliggøres dog af, at der bor mange indvandrere i de udsatte boligområder, og at vi har mangelfulde oplysninger om indvandrernes uddannelse. Det

---

²⁹ Et par kan være gifte, samlevende eller samboende.

sidste hænger sammen med, at de fleste indvandrere ikke har afsluttet en uddannelse i Danmark. Danmarks Statistik har prøvet at mindske problemet med manglende uddannelsesoplysninger ved at gennemføre spørgeskemaundersøgelser blandt indvandrere og spørge til deres uddannelse, men der er stadig mange indvandrere, der mangler oplysninger for.³⁰

Tilknytningen til arbejdsmarkedet

Som mål for arbejdsmarkedstilknytning anvender vi den socioøkonomiske klassifikation (SOCIO13). Den socioøkonomiske klassifikation dannes ud fra oplysninger om personens væsentligste indkomstkilde eller beskæftigelse i det pågældende år. Ud fra disse oplysninger fastlægges, om personen er selvstændig, medarbejdende ægtefælle, lønmodtager, arbejdsløs eller uden for arbejdsstyrken, herunder pensionist, kontanthjælpsmodtager eller uddannelsessøgende. Oplysninger om tilknytning til arbejdsmarkedet er suppleret med oplysninger om deltagelse i uddannelse.

NEET-gruppe og restgruppen

Vi kombinerer oplysninger om uddannelse og beskæftigelse for at afgøre, om personerne er i NEET-gruppen og restgruppen. NEET-gruppen består af personer, som hverken er i gang med uddannelse eller i beskæftigelse.

Restgruppen er defineret som ikke at have en uddannelse ud over grundskolen samt hverken at være i gang med uddannelse eller i beskæftigelse.

Afgangseksamen 9. klasse

Vi anvender også oplysninger om de unges karakterniveau i 9. klasse til at afgøre, om de efter 9. klasse har taget folkeskolens afgangsprøve. Vi kategoriserer en person som havende taget afgangsprøven, hvis der i karakterdatasættet er prøvekarakterer for personen i alle de bundne prøvefag – uanset hvilken karakterer personen har fået.

Indkomst

I beregningen af fattigdomsraten anvender vi oplysninger om den disponible indkomst for hvert medlem af E-familien. Den disponible indkomst beregnes som summen af erhvervsindkomst, offentlige overførsler, private pensioner, formueindkomst samt anden personlig indkomst. Alle disse indkomster er før skat. Dernæst trækkes skatter, renteudgifter og underholdsbidrag fra og lejeværdi af egen bolig lægges til.

Til at belyse fattigdom anvender vi OECD's fattigdomsmål, hvor en person anses for at være fattig, hvis den pågældende har en ækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianen. Beregningen af fattigdomsraten er nærmere beskrevet i Bilagsboks 1.1.

---

³⁰ Danmark Statistik har imputeret oplysninger om uddannelse for en større gruppe af indvandrere. Vi har dog valgt at kategorisere højeste fuldførte uddannelse som uoplyst, hvis uddannelsesoplysningen er imputeret. Sidstnævnte kan vi se ud fra variabelen HF_KILDE.

Fattigdomsraten for en befolkningsgruppe er andel personer i gruppen, som er fattige. En person anses for at være fattig, hvis den pågældende har en ækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianen. Det vil sige, at fattigdomsraten er andel personer i gruppen, der har en ækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianen.

Medianindkomst

Medianen er det indkomstniveau, der deler befolkningen i to lige store grupper. Der er altså lige mange, der ligger over som under medianen.

Ækvivaleret disponibel indkomst

Den disponible indkomst udregnes som indkomst efter skat og *ækvivaleres* for at tage højde for størrelsen af familien. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i hele familiens indkomst. Vi anvender her OECD's modificerede skala til beregning af ækvivaleret indkomst. Det indebærer, at den første voksne har vægten 1, den anden voksne og børn over 14 år har vægten 0,5, og børn til og med 14 år har vægten 0,3 (Danmarks Statistik, 2012). Dette betyder, at hvert medlem i familien får den samme ækvivalerede indkomst, der afhænger af familiens samlede indkomst og familiens sammensætning.

Idéen bag at anvende ækvivaleret indkomst er, at jo større familien er, jo flere er der til at deles om familiens boligudgifter og varige forbrugsgoder, og det er muligt at købe meget mad ind ad gangen, hvilket er billigere end småindkøb.

Anvendt familiebegreb

Til at afgrænse en familie anvender vi Danmarks Statistiks e-familiebegreb. Det indebærer, at barnets familie består af 1-2 voksne og eventuelt søskende på samme adresse.

Kriminalitet

Oplysninger om sigtelser og afgørelser stammer fra Det Centrale Kriminalregister, som vi har indhentet gennem Danmarks Statistik.

I analyserne medtager vi sigtelser efter straffeloven, lov om euforiserende stoffer og våbenloven. Derimod inkluderer vi ikke sigtelser efter færdselsloven. I forhold til afgørelser medtager vi alle afgørelser om betinget eller ubetinget fængselsstraf for overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer og våbenloven. Derimod inkluderer vi ikke bødestraffe, uanset lovovertrædelse og heller ikke betingede eller ubetingede fængselsstraffe som følge af overtrædelser af færdselsloven.

Vi anvender også oplysninger om "mistanker" for mindreårige. Mindreårige får en registrering hos politiet, hvis de er mistænkt for at have begået en kriminel handling, som ville give en sigtelse, hvis de var over den kriminelle lavalder. I analyserne medtager vi mistanker for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer og våbenloven.

I opgørelser af familiemedlemmers kriminalitet (sigtelser og afgørelser for personer, der er over den kriminelle lavalder) anvender vi oplysninger tilbage til 1980.

Psykisk lidelse

Vi måler psykisk lidelse på baggrund af data fra Landspatientregisteret, som indeholder oplysninger om alle kontakter til somatiske og psykiatriske sygehuse i Danmark. De psykiske diagnoser, vi registrerer som en psykisk lidelse, omfatter både svære psykiske lidelser som fx skizofreni, bipolar lidelse og borderline, men også mere moderate psykiske

lidelser såsom depression, angstlidelser, OCD, spiseforstyrrelser, ADHD og adfærdsforstyrrelser. Bilagstabel 1.2 viser de psykiatriske diagnoser med tilhørende ICD-10-diagnosekoder, som vi i denne undersøgelse har defineret som en psykisk lidelse. Endelig er der en række psykiske eller kognitive tilstande med lettere symptomer, som vi ikke medregner som psykiske lidelser, fx kleptomani og ord- og talblindhed. Vi inddrager heller ikke forskellige former for udviklingsforstyrrelser eller øvrige tilstande såsom autisme, mental retardering og demens.

I opgørelser af psykisk sygdom blandt familiemedlemmer anvender vi oplysninger tilbage til 1995.

Bilagstabel 1.2 Diagnoser for psykiske lidelser med tilhørende ICD-10-koder

Diagnose	ICD-10-kode	Indhold
Skizofreni	F20.0-20.9	-
Skizotypisk sindslidelse	F21.0-21.9	-
Øvrige psykoser	F22.0-29.9	Paranoide psykoser, induceret psykose, skizoaffektive psykoser mv.
Mani og bipolar lidelse	F30.0-31.9	Manisk enkeltepisode, bipolar affektiv sindslidelse mv.
Borderline	F60.3	Personlighedsforstyrrelser af borderline-typen.
Let eller moderat depression	F32.1, F32.2, F32.8-32.9, F33.1, F33.2, F33.4-33.9	Depressiv enkeltepisode af lettere eller moderat grad, periodisk depression i episode af lettere eller moderat grad mv.
Svær depression	F32.2, F32.3, F33.2, F33.3	Depressiv enkeltepisode af svær grad, periodisk depression i episode af svær grad mv.
Andre affektive lidelser	F34.0-39.9	Vedvarende affektive tilstande, andre affektive sindslidelser eller tilstande mv.
Angstlidelser	F40.0-41.9	Fobiske angsttilstande, andre angsttilstande, panikangst, generaliseret angst mv.
OCD	F42.0-42.9	-
Svære belastnings- og tilpasningsreaktioner	F43.0-43.9	PTSD, akut belastningsreaktion, tilpasningsreaktion mv.
Spiseforstyrrelser	F50.0-50.9	Nervøs spisevægring, nervøs spiseanfaldstilbøjelighed mv.
Personlighedsforstyrrelser	F60.0-60.30, F60.32-62.9	Specifikke forstyrrelser af personlighedsstrukturen, ikke-organiske personlighedsændringer, patologiske vane- og impuls-handlinger mv.
ADHD	F90.0-90.9, F98.8C	-
Adfærdsforstyrrelser	F91.0-92.9	Usocialiseret adfærdsforstyrrelse, socialiseret adfærdsforstyrrelse, depressiv adfærdsforstyrrelse mv.

Misbrug

Oplysninger om misbrug stammer fra Register over Stofmisbrugere i Behandling, Det Nationale Alkoholbehandlingsregister og Landspatientregisteret.

Stofmisbrug inkluderer opioider (heroin, metadon, buprenorphin, andre opioider), andre hårde stoffer (kokain, amfetamin, ecstasy, hallucinogener), hash og medicin/andet (benzodiazepiner, opløsningsmidler og andet). Stofmisbrug operationaliseres ud fra, at personen har angivet et stof fra en af ovenstående kategorier som sit hovedstof i Register

over Stofmisbrugere i Behandling. Personer, der optræder i Landspatientregisteret med en diagnose relateret til stofmisbrug, opgøres ligeledes med et stofmisbrug. Personer i substitutionsbehandling med metadon eller buprenorphin indgår kun i analysen som stofmisbrugere, hvis de samtidig er registreret med et aktivt misbrug af mindst en af stoftyperne nævnt ovenfor.

Alkoholmisbrug opgøres som alle personer, der har været i alkoholbehandling ifølge Det Nationale Alkoholbehandlingsregister. Oplysninger om alkoholmisbrug fra denne kilde er tilgængelige fra 2006 og frem. Fra Register over Stofmisbrugere i Behandling opgøres personer, der har oplyst, at de dagligt indtager alkohol. Denne kilde er tilgængelig tilbage til 1996.

Fra Landspatientregisteret medtages endelig en række diagnoser relateret til stof- eller alkoholmisbrug, der kan ses i bilagstabel 1.3.

Bilagstabel 1.3 Diagnoser for misbrugstyper med tilhørende ICD-10-koder

Misbrug	ICD-10-kode	Indhold
<i>Stofmisbrug</i>		
Opiatmisbrug	F11.1-11.4, F11.9 T40.1, T40.3	Skadelig brug, afhængighedssyndrom, abstinensstilstand eller uspecificeret psykisk lidelse eller adfærdsforstyrrelse, forårsaget af brug af opioider. Forgiftning med heroin eller metadon.
Misbrug af andre hårde stoffer	F14.1-14.3, F14.9 F15.1-15.3, F15.9 F16.1-16.2, F16.9 F19.1-19.4, F19.9	Skadelig brug, afhængighedssyndrom, abstinensstilstand eller uspecificeret psykisk lidelse eller adfærdsforstyrrelse, forårsaget af brug af kokain, andre centralstimulerende stoffer, hallucinogener eller multiple eller andre psykoaktive stoffer.
Hashmisbrug	F12.1-12.2, F12.9	Skadelig brug, afhængighedssyndrom eller uspecificeret psykisk lidelse eller adfærdsforstyrrelse, forårsaget af brug af cannabis.
Misbrug af medicin/ andet	F13.1-13.4, F13.9 F18.1-18.2, F18.9	Skadelig brug, afhængighedssyndrom, abstinensstilstand eller uspecificeret psykisk lidelse eller adfærdsforstyrrelse, forårsaget af brug af sedativa, hypnotika eller flygtige opløsningsmidler.
<i>Alkoholmisbrug</i>		
	F10.1-10.9	Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser, forårsaget af brug af alkohol, herunder fx skadelig brug, afhængighedssyndrom, abstinensstilstand og psykotisk tilstand.

I opgørelser af misbrug blandt familiemedlemmer anvender vi oplysninger tilbage til 1996.

Elevfravær

Fraværet er opgjort for elever i 0.-10. klasse i folkeskoler og specialskoler. Der findes ikke oplysninger om skolefravær for privat- og friskoler. Skolerne indberetter elevernes dagsfravær for hver af skolens elever. Det er op til skolelederen at fastsætte, hvordan dagsfravær defineres. Fraværet skal fordeles på følgende årsagskategorier: (1) fravær på grund af sygdom, (2) fravær med skolelederens tilladelse (ekstraordinær frihed) og (3) ulovligt fravær. Vi har lavet analyserne for det samlede fravær og beregnet en fraværprocent for skoleåret.

Trivselsmåling

Data vedrørende trivsel i folkeskolen stammer fra Den Nationale Trivselsmåling, der udføres årligt for elever i 0.-9. klasse på alle folkeskoler og specialskoler. Vi anvender dog kun data for 4.-9. klasse. Surveyen måler trivsel ved hjælp af fire forskellige indikatorer: (1) Social trivsel, (2) Faglig trivsel, (3) Støtte og inspiration og (4) Ro og orden, samt en samlet indikator kaldet Generel skoletrivsel, der bygger på alle de 29 spørgsmål, der indgår i de fire enkelte indikatorer. Alle spørgsmål er på en skala fra 1-5, hvorudfra vi udregner et gennemsnit. Den generelle skoletrivsel er således på en skala fra 1-5. Vi har lavet analyserne for trivsel i folkeskolen ud fra den generelle skoletrivsel.

Data om deltagere i boligsociale aktiviteter

For samtlige helhedsplaner er der årligt indsamlet oplysninger om deltagere i aktiviteter. Denne indsamling sker i forbindelse med status til Landsbyggefonden i marts. Disse deltageroplysninger er indsamlet både i forbindelse med evalueringen af 2011-14-midlerne og i forbindelse med evaluering 2015-18-midlerne. Der har været to forskellige metodikker for indsamling i de to evalueringer.

Indsamling til evaluering af 2011-14-midlerne

Til evalueringen af boligsociale indsatser blev der udvalgt nogle aktiviteter, hvor medarbejdere i de boligsociale helhedsplaner blev bedt om at indsamle oplysninger om deltagerne i disse aktiviteter. Oplysningerne er indsamlet fra 2016, og indtil en helhedsplan iværksat for 2011-14-midlerne er ophørt. Vi har bedt om oplysninger om deltagere fra 2014 og frem. De boligsociale medarbejdere har efter samtykke fra beboerne indsamlet oplysninger om deltagerens cpr-nummer *eller* oplysninger om navn, adresse og dato for beboelse. Disse oplysninger gør det muligt for Danmarks Statistik at koble forskellige registeroplysninger på for deltagere i aktiviteter. De udvalgte aktiviteter er lommepengeprojekt, fritidsjobindsats, brandkadetprojekt, mentorordning (mentees), projekt- og eventforløb og kreativ læring.

Vi har ikke fået oplysninger om alle deltagere i aktiviteterne i hvert boligområde, hvilket især hænger sammen med, at vi har bedt om oplysninger tilbage i tid (for 2014 og 2015). Indsamlingen af oplysninger om deltagerne er bl.a. afhængige af projektmedarbejdernes viden og hukommelse. Især medarbejderskift/sygemeldte medarbejdere er da også blevet angivet som årsag til, at det har været svært at finde oplysninger om deltagere. Desuden har medarbejderskift/sygemeldte medarbejdere gjort det sværere at opnå samtykke fra deltagerne. Selvom der er flere projektmedarbejdere i en helhedsplan, er det ofte én medarbejder, der har stået for en given aktivitet. Hvis denne medarbejder har skiftet job, er det sværere at få deltagerens samtykke, da deltagerne ikke kender de øvrige projektmedarbejdere lige så godt som den medarbejder, der har stået for aktiviteten. Ud over at give oplysninger om deltagere, som de har fået samtykke fra, har vi også bedt områderne vurdere, hvor mange deltagere der i alt har deltaget i en aktivitet i perioden. Det giver os et skøn over, hvor stor en andel af deltagerne, de har oplysninger for, og som har givet samtykke. Andelen af alle deltagere, som har givet samtykke, svinger fra 0 til 100 pct.

Bilagstabel 1.4 viser antallet af personer, som vi har fået oplyst har deltaget i en af de udvalgte aktiviteter. De fleste af deltagerne er startet i aktiviteten i 2015 eller 2016. Bilagstabel 1.5 viser, hvilke aktiviteter deltagerne er startet på.

Bilagstabel 1.4 Antal 10-20-årige deltagere i de udvalgte aktiviteter.¹⁾ Særskilt for år for start i aktiviteten.²⁾

Årstal for start for deltagelse i aktivitet	Antal deltagere
2014	219
2015	304
2016	251
2017	41
I alt, personer	815

Note 1: En mindre andel af deltagerne har deltaget i to af de udvalgte aktiviteter, og i de tilfælde er året for den første aktivitet valgt.

Note 2: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadetprojekt, mentorordning, kreativ læring og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 1.5 Fordeling på, hvilke af de udvalgte aktiviteter de 10-20-årige deltagere er startet på.

Aktivitet	Antal deltagere
Brandkadetter	54
Fritidsjobindsats	198
Kombineret fritidsjob-lommepengeindsats	150
Kreativ læring	36
Lommepengeprojekt	330
Mentorordning	32
Projekt- og eventforløb	15
I alt	815

Note 1: En mindre andel af deltagerne har deltaget i to af de udvalgte aktiviteter, og i de tilfælde er året for den første aktivitet valgt.

Note 2: De udvalgte aktiviteter er fritidsjobindsats, lommepengeprojekt, brandkadetprojekt, mentorordning, kreativ læring og projekt- og eventforløb.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Indsamling til evaluering af 2015-18-midlerne

I forbindelse med 2015-18-midlerne ændrer metodikken sig til, at samtlige helhedsplaner indsamler oplysninger om deltagere, der deltager i boligsociale aktiviteter af en vis varighed, en vis hyppighed og en vis intensitet. Det udelukker eksempelvis store sociale engangsarrangementer (fx fastelavn) og diverse vejledningsaktiviteter, hvor børn og unge måske kommer en enkelt gang og får vejledning og herfra klarer sig selv. Vi har bedt om oplysninger fra helhedsplanens start til slut.

Bilagstabel 1.6 Antal deltagere i de boligsociale aktiviteter. Særskilt for startår¹⁾ i indsatsen.

Startår i indsatsen	Antal deltagere i procent
2014	0,7
2015	2,7
2016	2,8
2017	9,8
2018	26,9
2019	35,8
2020	21,4
I alt, procent	100
I alt personer	3.494

Note 1: Den samme person kan godt deltage i flere indsatser i forskellige år, hvilket der er flere eksempler i data på, at deltagerne gør. I denne tabel tæller vi kun hver person med én gang og har derfor tildelt personer, som deltager flere gange, deres første år i en boligsocial indsats som deres startår. For nogle personer (207) var der ikke angivet et årstal i data; for disse personer har vi sat startåret til at være 2019.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Overførsel af data til Danmarks Statistik

Oplysninger om deltagerne er blevet rensat og herefter overført til Danmarks Statistik, der har foretaget navne- og adressevask, således at vi kan identificere dem i registrene.

For deltagere indsamlet i forbindelse med 2015-18 er det lykkedes at identificere 98 pct.

Livmestrings-survey-data

I udvalgte helhedsplaner er projektledere bedt om at videregive elektroniske links til surveys med 25 børn i alderen 13-14 år og 25 unge i alderen 15-29 år, der deltager i boligsociale aktiviteter. VIVE har anvendt Survey Exact til deltager-surveyen. VIVE har informeret projektlederne grundigt, der er udarbejdet orienteringsbrev om dataindsamlingen, der udleveres til deltagerne, således at de kan vurdere, om de vil deltage i surveyen.

Surveyen har været gennemført 3 gange i perioden 2018-2021. I første runde blev 15 helhedsplaner anmodet om at deltage. I anden runde 2 blev det udvidet til 27 helhedsplaner. I Runde 3 blev 44 helhedsplaner anmodet om at deltage.

I surveyen spørges børn og ung til deres oplevelser af deres hverdag ud fra følgende dimensioner:

- Venner
- Oplevelse af fællesskab
- Skolegang og uddannelse
- Livstilfredshed.

VIVE har indsamlet besvarelser i perioden 2018-2021. Vi har fået 1.732 besvarelser, hvoraf 1.621 er komplette besvarelser, dvs. at respondenterne har besvaret alle spørgsmål i spørgeskemaet. I surveyen har deltagerne oplyst navn og adresse i forbindelse med besvarelse

med henblik på en navne- og adressevask i Danmarks Statistik, således at der kan kobles registerdata sammen med besvarelserne. Det lykkedes at identificere 86 pct.

Bilagstabel 1.7 Antal komplette besvarelser. Særskilt for år, hvor spørgeskemaet er udfyldt.

Årstal for deltagelse	Antal besvarelser
2018-2019	565
2020	560
2021	496
Total	1.621

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Projektlederdata

BUILD/AAU har i 2018 og 2020 indsamlet data blandt helhedsplanernes projektledere. Som en del af denne survey er projektlederen blevet spurgt til deres oplevelser af den boligsociale indsats' bidrag til at løse udfordringer med negativ social arv, samt hvilken rolle den boligsociale helhedsplan påtager sig.

Spørgsmål 1:

I forhold til samarbejde og organisering vedrørende de fire prioriterede målgrupper, i hvilken grad oplever projektlederne, at den boligsociale indsats i boligområdet bidrager til, at:

- Kerneaktører får større viden om behov og udfordringer hos målgruppen
- Kerneaktører bedre kan opspore målgruppen fra boligområdet med behov for støtte
- Kerneaktører får bedre kontakt til målgruppen
- Kerneaktører fastholder målgruppe i konkrete aktiviteter og indsatser
- Kerneaktører styrker målgruppens kendskab til kommunale tilbud
- Kerneaktører får flere muligheder for at trække på personer, som har anden viden og kompetencer i forhold til målgruppen
- Kerneaktørers samarbejde om målgruppen er blevet mere helhedsorienteret end før den boligsociale helhedsplan
- Det tværsektorielle samarbejde om målgruppen styrkes
- Der sker brobygning til kommunale tilbud
- Der skabes en god rolle- og ansvarsfordeling mellem kerneaktører, som arbejder med målgruppen.

Spørgsmål 2:

I forhold til arbejdet med målgrupperne, i hvilken grad medarbejdere ansat i helhedsplanen arbejder?

- Brobyggende (opsøger og brobygger målgruppen)

- Faciliterende (opbygger og betjener netværk mellem samarbejdspartnere)
- Udførende i konkrete aktiviteter (fx afholder en aktivitet for målgruppen).

BUILD/AAU har videregivet survey-data til VIVE, der har analyseret dem. Der er ikke forskelle på projektledernes oplevelser i 2018 og 2020. Det fremgår af (Nielsen et al., 2021).

Casestudier

Formålet med casestudierne er at opnå en grundig viden om karakteren af de udfordringer, som de fire prioriterede målgrupper har i forhold til uddannelse, beskæftigelse, kriminalpræventive indsatser og tidligt forebyggende indsatser, samt viden om, hvordan kommunale og boligsociale aktører samlet set bidrager og komplementerer hinanden i forhold til at skabe bedre livschancer for de fire prioriterede målgrupper.

Der gennemføres fire casestudier for hver målgruppe:

- Familier med 0-6-årige med henblik på at øge deres trivsel samt kompetencer hos både forældre og børn
- Familier med skolebørn med henblik på at forbedre deres skolegang, øge deres trivsel samt øge kompetencer hos både forældre og børn
- 15-29-årige med henblik på at forbedre deres uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige situation
- 10-17-årige med henblik på at forebygge og reducere en kriminel adfærd samt på exit fra kriminalitet.

For hver målgruppe afdækkes:

- Viften af problemstillinger og/eller behov, som gruppen har
- Viften af indsatser og tiltag målrettet gruppen, herunder hvordan der arbejdes med gruppen via konkrete aktiviteter
- Hvilke institutionelle aktører der er i berøring med gruppen, hvordan de samarbejder, og hvilke nye muligheder der er for samarbejde?
- Hvordan myndighederne identificerer gruppen og arbejder med den?

Casestudierne sammenkobles med resultater fra de kvantitative analyser og fra livsstrings-survey, således at viden om de prioriterede målgrupper bruges til at åbne den såkaldte "black-box" for koblingen mellem en boligsocial helhedsplan og effekter. Så casestudierne giver viden dels om de mekanismer, der er med til at give effekter eller mangel på samme. Dermed sikrer casestudierne et bredere helhedsorienteret syn på de boligsociale helhedsplaner og målgrupperne i deres kontekst, på hvordan helhedsplanerne spiller sammen med andre indsatserne, på hvilken betydning organisering og samarbejde har for indsatsernes resultater, på hvilke processer og dermed mekanismer aktiviteterne kan sætte i gang, samt på, hvilke barrierer der kan være, for at mekanismerne sættes i gang.

På den måde bidrager casestudierne dels til at beskrive, hvad der sker med målgrupperne, når de tager del i en indsats, og hvorfor det sker, dels til at pege på, hvordan indsatserne fremadrettet kan forbedres, så de i højere grad påvirker målgrupperne på den måde, som forandringsteorien og empirien peger på.

Udvælgelse af cases

Der er gennemført fire casestudier med omdrejningspunkt i de fire målgrupper. Hver casestudie er gennemført i en helhedsplan. Oprindeligt var tanken at interviewe aktører i enkelt- og gruppeinterviews i flere forskellige helhedsplaner om hver af målgrupperne, men grundet corona har det været logistisk vanskeligt at gennemføre fysiske interviews. Vi har derfor været nødsaget til at gennemføre enkelt interviews online.

Udvikling af interviewguides

Formålet med de kvalitative interviews med boligsociale og kommunale aktører på både strategisk og udførende niveau har været at opnå indsigt i, hvordan det boligsociale og kommunale arbejder med, og konkret samarbejder om, at adressere en given målgruppes udfordringer i fire forskellige cases for derigennem nærmere at kunne beskrive det specifikke boligsociale bidrag til det kommunale arbejde med målgrupperne.

Interviewguides er udarbejdet med udgangspunkt i den allerede eksisterende viden og litteratur omkring målgrupperne og deres udfordringer samt om tværfagligt og tværsektorielt samarbejde og de potentialer og udfordringer, der kan ligge deri.

Vi har til formålet valgt at benytte os af semi-strukturerede interviews (O'Reilly, 2005) med en løs struktur i form af fire overordnede temaer, som omhandler hhv., hvordan aktørerne oplever målgrupperne og deres udfordringer; hvordan de opfatter deres eget bidrag til arbejdet med målgruppen; hvordan de oplever det tværsektorielle samarbejde omkring arbejdet med målgruppen; samt deres opfattelse af, hvad det kræver at lave en bæredygtig velfærdsløsning på området.

Vi har desuden haft en eksplorativ tilgang til interviewene, som indebærer en åbenhed for samt en tilskyndelse til, at den enkelte interviewperson selv kunne præge samtalen i retning af egne erfaringer og oplevelser med specifikke situationer eller hændelsesforløb samt øvrige temaer, som vedkommende måtte finde relevante eller betydningsfulde i forhold til interviewsammenhængen.

Dette har været med henblik på at opnå indsigt i lokale, case-kontekstuelle forhold samt opnå kontekstafhængig viden om aktørernes oplevelser med målgrupperne, deres eget arbejde samt det tværsektorielle samarbejde, og herunder også de eventuelle erfarede potentialer og eller udfordringer, der måtte relatere sig dertil.

Fortællinger og narrativer er ifølge Eastmond en del af hverdagslivet og er netop en måde, hvorpå individer både kan udtrykke samt forhandle erfaringer, hvorfor de for forskere udgør en frugtbar indfaldsvej til at kunne undersøge de betydninger, som individer tilskriver det levede liv (Eastmond, 2007).

Gennemførelse af interviews

Interviewene er gennemført i perioden 26/08/2021 til 20/09/2021, og de er gennemført som online interviews og dernæst transskriberet på temaniveau for efterfølgende at kunne analyseres.

Casebesøgene har primært bestået af semistrukturerede enkelt- og gruppeinterviews. Interviewene har været løst strukturerede, således at det var muligt at gå i dybden med den erfaring og den viden, som interviewpersonen/-personerne giver udtryk for i interviewet.

Der er gennemført kvalitative interviews med boligsociale og kommunale aktører på strategisk og udførende niveau i de fire cases. I Bilagstabel 1.8 præsenteres antal boligsociale medarbejdere og kommunale aktører, som har deltaget i interviews i forbindelse med casebesøg. Samlet har vi interviewet med 19 aktører fordelt på de fire cases.

Bilagstabel 1.8 Antal interviews på casebesøgene

Aktører	Strategisk niveau	Udførende niveau	Deltagere
<i>Familier med 0-6-årige børn</i>			
Boligsocial aktør	1	1	2
Kommunal aktør	1	1	2
<i>Familier med skolebørn</i>			
Boligsocial aktør	2	2	4
Kommunal aktør	1	1	2
<i>Kriminalitetstruede 10-17-årige</i>			
Boligsocial aktør	1	1	2
Kommunal aktør	1	1	2
<i>Unge i alderen 15-29 år</i>			
Boligsocial aktør	1	1	2
Kommunal aktør	1	2	3
I alt	9	10	19

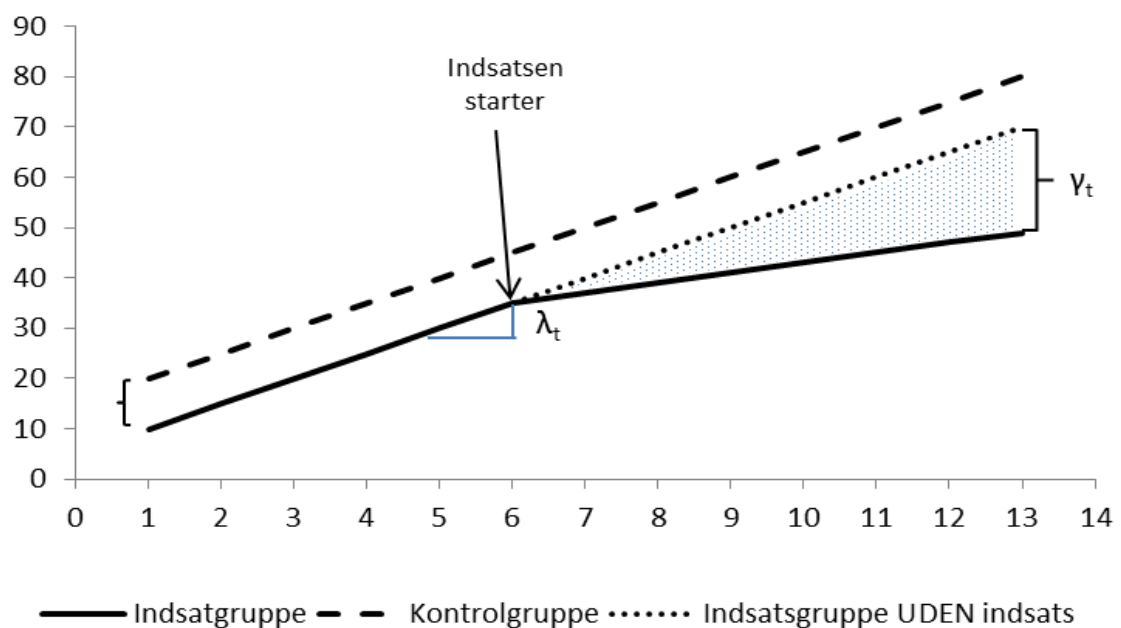
Bilag 2 Metode

Metodebeskrivelse for effektevaluering

Effektmålingerne er gennemført ved hjælp af difference-in-difference modeller (DID-analyse), der er en kvasi-eksperimentel metode til at måle effekten af en indsats for en given tidsperiode. Metoden er ofte anvendt til at måle en ændring skabt af en begivenhed, lovændring eller en given indsats som i denne analyse (Card & Krueger, 2000; Eissa & Liebman, 1996; Jin & Leslie, 2003; Meyer et al., 1995). En DID-analyse kræver, at man har observationer både af borgere, som modtager indsatsen, og borgere, som ikke modtager indsatsen, samt at det udfaldsmål, man måler effekten af indsatsen på, kan ændre sig over tid for den enkelte beboer.

For at anvende en DID-model er vi endvidere nødt til at gøre følgende antagelser. Vi må antage, at makrosociale forhold – som fx en højkonjunktur – påvirker indsatsgruppen og kontrolgruppen på samme måde. Indsatsgruppen og kontrolgruppen kan have forskelligt niveau i den afhængige variabel (udfaldsmålet), men udviklinge, de gennemgår, er den samme. Denne antagelse omtales som parallel trend-antagelsen (Wooldridge, 2010) og er ikke testbar, men kan understøttes empirisk. Dernæst antager vi, at der er en homogen effekt af indsatsen, der kan udtrykkes med et enkelt estimat. Det vil sige, at ændringen på den afhængige variabel i fraværet af en indsats vil være den samme i de støttede områder som i kontrolgruppen. Kontrolgruppen bliver altså billedet på, hvordan ændringer i den afhængige variabel vil være i fraværet af indsatsen (Angrist & Pischke, 2008; Winship & Morgan, 1999). Identifikationen af effekten kan afbildes, som det er vist i Bilagsfigur 2.1.

Bilagsfigur 2.1 Identifikation af effekt

Kilde: (Christensen, 2013).

Indsatsgruppen består af deltagere i udvalgte boligsociale aktiviteter afholdt af 2011-14-midlerne og/eller 2015-18-midlerne.

For at kunne identificere en effekt af en indsats er det afgørende, at der er et godt *kontrolgruppedesign*. Eftersom uddeling af boligsociale indsatser ikke i udgangspunktet er sat op som et eksperiment, hvor det er tilfældigt, hvem der får en indsats, og hvem der ikke får en indsats, må vi i stedet ad statistisk vej danne en kontrolgruppe, der ligner individerne i indsatsgruppen så meget, at det bliver meningsfuldt at sammenligne udviklingen i den afhængige variabel for de to grupper. Der er mange måder at konstruere en kontrolgruppe på; vi gør det ved hjælp af matching, hvor vi bruger karakteristika baseret på registerdata ved deltagerne og ikke-deltagere til at finde en kontrolgruppe. For eksempel matcher vi på forældres uddannelse, sådan at der ikke er statistisk signifikant forskel på forældres uddannelse for deltagerne sammenlignet med kontrolgruppens forældres uddannelse. Matching er en velafprøvet strategi (Becker & Ichino, 2002), der sikrer en minimering af selektionsskævhed, således at den forskel, man eventuelt ser i resultaterne for hhv. indsatsgruppen og kontrolgruppen, med rimelighed kan antages kun at stamme fra indsatsen – og ikke skyldes forskelle i forudsætningerne blandt de to grupper. En svaghed ved metoden er dog, at den ikke kan tage højde for forskelle i uobserverbare karakteristika mellem indsatsgruppe og kontrolgruppe.

Der findes flere typer af matching. I denne undersøgelse har vi anvendt den såkaldte "Propensity Score Matching" (PSM)³¹ til konstruktion af kontrolgrupper. I PSM udregner man en såkaldt "propensity score". Propensity-scoren angiver sandsynligheden for at deltage i en given indsats, givet en række observerbare karakteristika. Propensity-scoren udregnes både for deltagere og ikke-deltagere i den pågældende indsats. Propensity-scoren beregnes fx på baggrund af en logistisk regression, hvor den afhængige variabel er deltagelse i indsatsen eller ej. De beregnede propensity-scoringer for hver deltager og ikke-deltager ligger i intervallet 0-1, hvor en score tæt på 1 indikerer en høj sandsynlighed for at befinde sig i de støttede områder, mens en score tæt på 0 indikerer det modsatte. Herefter kan en passende kontrolgruppe findes ved at matche ikke-deltagere med deltagere på propensity-scoren.

Vi har i forbindelse med matchingen valgt en såkaldt "nearest neighbor"-tilgang, der betyder, at vi for hver deltager har matchet med netop den ikke-deltager, der havde en propensity-score tættest på den pågældende. Vi har desuden sat som et kriterium, at ikke-deltagere skulle have en propensity-score inden for en vis afstand (caliper = 0,01) til en deltager, førend der kunne opstå et match.

Kontrolgrupperne dannes ud fra beboere i almene boliger, som ikke bor i afdelinger, der har fået en boligsocial indsats med midler fra 2006-10-puljen, 2011-14-puljen eller 2015-18-puljen.

Anvendte data i effektmålingerne

Vi har anvendt registerdata fra følgende datakilder:

- Landsbyggefondens oplysninger om helhedsplanerne

---

³¹ Matchingen er gennemført i Stata med modulet "psmatch2" (Leuven & Sianesi, 2003).

- Registerdata fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring (STIL).

Data fra Landsbyggefonden

De data fra Landsbyggefonden, som vi anvender i rapporten, stammer fra Landsbyggefondens driftsstøttesystem, og giver os oplysninger om, hvilke almene boligafdelinger der indgår i de enkelte helhedsplaner med midler fra 2006-10-puljen, 2011-14-puljen samt 2015-18-puljen.

Registerdata fra Danmarks Statistik og STIL

Vi har oplysninger fra Danmarks Statistiks registre for perioden 1980-2020. For denne periode har vi oplysninger om hele befolkningen. Hertil har vi knyttet oplysninger fra STIL om fravær i grundskolen.

På baggrund af data om borgere i den almene boligsektor og oplysninger fra Landsbyggefonden kan vi afgrænse, hvilke borgere der bor i et område med en helhedsplan.

Afhængige variable i effektanalyserne

Fritidsjob: Fritidsjob er opgjort med udgangspunkt i antal løntimer fra elndkomstregisteret. En person har ifølge vores definition et fritidsjob, hvis den pågældende har haft mindst 110 løntimer i året.

Fraværsprocent: Fraværet er opgjort for elever i 0.-10. klasse i folkeskoler og specialskoler. Skolerne indberetter elevernes dagsfravær for hver af skolens elever. Det er op til skolelederen at fastsætte, hvordan dagsfravær defineres. Fraværet skal fordeles på følgende årsagskategorier: (1) fravær på grund af sygdom, (2) fravær med skolelederens tilladelse (ekstraordinær frihed) og (3) ulovligt fravær. Vi har lavet analyserne for det samlede fravær og beregnet en fraværsprocent for skoleåret.

Igangværende uddannelse: Igangværende uddannelse er målt den 1. oktober i året.

Kontrolvariabler

- Køn
- Alder
- Oprindelse (MENAPT og ikke-MENAPT)
- Familietype (enlig forælder eller bor med begge forældre)
- Ingen oplysninger om mor/far i registrene
- Mors alder ved barns fødsel
- Lav fødselsvægt
- Uoplyst fødselsvægt (dvs. ikke født i Danmark)
- Disponibel familieindkomst
- Mors og fars højeste fuldførte uddannelse
- Mors og fars tilknytning til arbejdsmarkedet
- Mor og far har haft en sigtelse
- Mor og far har fået en psykisk diagnose

- Bopæl (regioner).

Kontrolgruppe til effektanalyse af fritidsjobindsatsen på, om de unge har fritidsjob

Indsatsgruppen består af de deltagere i aktiviteterne fritidsjobindsats og lommepegeprojekt, som:

- er i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i følgende år: i indsatsåret (året, hvor den enkelte starter i aktiviteten), 3 år før indsatsåret og 2 år efter indsatsåret
- er 13-20 år i indsatsåret.

Kontrolgruppen er fundet blandt almene lejere, der bor i et område uden en helhedsplan, og som var i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i 2015-20, og som var 13-20 år i 2018 (i analyserne sættes 2018 til "indsatsåret" for personer i kontrolgruppen). Det er med udgangspunkt i denne population, at der er anvendt propensity score matching til at finde frem til, hvem der skal være med i kontrolgruppen. Bilagstabel 2.1 viser forskelle mellem indsats- og kontrolgruppe før og efter matching. Her fremgår det også, hvilke variable der indgår i matchingen. Som det ses af tabellen, er den matchede kontrolgruppe valid, fordi der efter matching netop ikke er signifikant forskel på indsatsgruppe og kontrolgruppe på nogle af matching-variablene.

Bilagstabel 2.1 Forskelle på indsats- og kontrolgruppe efter og før matching

	Unmatched (U) - Matched (M)	Mean - treated	Mean - control	t-værdi	p> t
Køn	U	1,5	1,5	0	0,99
	M	1,5	1,5	0,05	0,99
Alder	U	14,44	14,9	(-)-7,87	0
	M	14,44	14,4	0,69	0,49
MENAPT	U	0,66	0,23	27,36	0
	M	0,66	0,66	0,06	0,96
Lav fødselsvægt	U	0,6	0,6	0,36	0,72
	M	0,6	0,5	1,18	0,24
Fødselsvægt uoplyst	U	0,15	0,08	6,58	0
	M	0,15	0,15	0,07	0,94
Antal børn	U	3,07	2,19	20,95	0
	M	3,05	2,95	1,44	0,15
Bor med begge forældre eller én forælder og dennes partner	U	0,65	0,5	8,11	0
	M	0,66	0,63	1,1	0,27
Bor med enlig forælder	U	0,34	0,5	-7,94	0
	M	0,35	0,37	-1,10	0,27
Mor – alder ved barns fødsel er -19 år	U	0,04	0,02	3,71	0
	M	0,04	0,04	-0,26	0,79
Mor – alder ved barns fødsel er 20-25 år	U	0,27	0,21	4,12	0
	M	0,27	0,25	0,9	0,37

	Unmatched (U) - Matched (M)	Mean - treated	Mean - control	t-va- lue	p> t
Mor – mellemlang/lang videregående ud- dannelse	U	0,07	0,21	-9,26	0
	M	0,07	0,08	-0,30	0,77
Mor – erhvervsfaglig eller kort videregå- ende uddannelse	U	0,04	0,4	-20,07	0
	M	0,04	0,03	0,59	0,56
Mor – uddannelse uoplyst	U	0,07	0,03	5,43	0
	M	0,07	0,08	-1,01	0,31
Far – mellemlang/lang videregående uddan- nelse	U	0,08	0,14	-4,43	0
	M	0,08	0,08	-0,19	0,85
Far – erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse	U	0,04	0,41	-19,89	0
	M	0,04	0,03	0,7	0,48
Far – uddannelse uoplyst	U	0,15	0,11	3,48	0
	M	0,15	0,16	-0,51	0,61
Mor – i beskæftigelse	U	0,27	0,58	-16,79	0
	M	0,27	0,25	0,6	0,55
Mor – ledig eller på kontanthjælp	U	0,42	0,25	10,4	0
	M	0,42	0,42	0	1
Far – i beskæftigelse	U	0,37	0,62	-14,01	0
	M	0,37	0,33	1,55	0,12
Far – ledig eller på kontanthjælp	U	0,25	0,14	8,07	0
	M	0,25	0,25	-0,30	0,76
Ikke oplysninger om mor i register	U	0,02	0,01	1,72	0,09
	M	0,02	0,02	-1,14	0,25
Ikke oplysninger om far i register	U	0,07	0,07	-0,77	0,44
	M	0,07	0,08	-1,01	0,31
Disponibel familieindkomst	U	360.000	440.000	-11,53	0
	M	360.000	350.000	1,88	0,06
Mor – har en sigtelse	U	0,19	0,16	2,08	0,04
	M	0,19	0,2	-0,53	0,6
Far – har en sigtelse	U	0,5	0,46	2,35	0,02
	M	0,5	0,5	0,26	0,79
Mor – har/har haft psykisk sygdom	U	0,24	0,25	-0,54	0,59
	M	0,24	0,26	-0,92	0,36
Far – har/har haft psykisk sygdom	U	0,25	0,19	4,58	0
	M	0,25	0,25	0,12	0,9

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Kontrolgruppe til effektanalyse af børne- og ungeindsatser på skolefravær

Til analyser af, hvorvidt deltagelsen i de boligsociale børne- og ungeindsatser har effekt i forhold til at reducere skolefravær, består indsatsgruppen af de deltagere i aktiviteterne som:

- er i gang med grundskolen i følgende år: i indsatsåret (året, hvor den enkelte starter i aktiviteten), i 3 år før indsatsåret og i 2 år efter indsatsåret
- er 11-18 år i indsatsåret.

Kontrolgruppen er fundet blandt almene lejere, der bor i et område uden en helhedsplan, og som var i gang med grundskolen eller en gymnasial uddannelse i 2015-20, og som var 11-18 år i 2018 (i analyserne sættes 2018 til "indsatsåret" for personer i kontrolgruppen). Det er med udgangspunkt i denne population, at der er anvendt propensity score matching til at finde frem til, hvem der skal være med i kontrolgruppen. Bilagstabel 2.2 viser forskelle mellem indsats- og kontrolgruppe før og efter matching. Her fremgår det også, hvilke variable der indgår i matchingen. Som det ses af Bilagstabel 2.2, er den matchede kontrolgruppe valid, fordi der efter matching netop ikke er signifikant forskel på indsatsgruppe og kontrolgruppe på nogle af matching-variablene.

Bilagstabel 2.2 Forskelle på indsats- og kontrolgruppe efter og før matching

	Unmatched (U) - Matched (M)	Mean - treated	Mean - control	t-va- lue	p> t
Køn	U	1,44	1,47	-1,06	0,29
	M	1,44	1,48	-1,02	0,31
Alder	U	13,2	12,6	8,6	0
	M	13,19	13,2	0,22	0,83
MENAPT	U	0,58	0,21	16,93	0
	M	0,57	0,57	0	1
Lav fødselsvægt	U	0,06	0,06	0,24	0,81
	M	0,06	0,06	-0,26	0,65
Fødselsvægt uoplyst	U	0,15	0,11	2,28	0
	M	0,15	0,16	0,03	0,98
Antal børn	U	2,96	2,26	12,41	0
	M	2,91	2,91	0,03	0,98
Bor med begge forældre eller én forælder og dennes partner	U	0,6	0,51	3,83	0
	M	0,61	0,62	-0,52	0,6
Bor hos enlig mor	U	0,4	0,49	-3,75	0
	M	0,39	0,38	0,52	0,6
Mor – alder ved barns fødsel er -19 år	U	0,06	0,03	4,14	0
	M	0,06	0,05	0,48	0,63
Mor – alder ved barns fødsel er 20-25 år	U	0,26	0,22	1,7	0,09
	M	0,26	0,29	-1,06	0,29

	Unmatched (U) - Matched (M)	Mean - treated	Mean - control	t-va- lue	p> t
Mor – mellemlang/lang videregående ud- dannelse	U	0,09	0,19	-5,20	0
	M	0,09	0,09	-0,13	0,9
Mor – erhvervsfaglig eller kort videregå- ende uddannelse	U	0,03	0,41	-14,94	0
	M	0,03	0,02	0,66	0,51
Mor – uddannelse uoplyst	U	0,06	0,03	3,52	0
	M	0,06	0,07	-0,44	0,66
Far – mellemlang/lang videregående ud- dannelse	U	0,07	0,12	-2,66	0,01
	M	0,07	0,07	0,14	0,89
Far – erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse	U	0,03	0,4	-15,60	0
	M	0,03	0,03	0	1
Far – uddannelse uoplyst	U	0,2	0,1	6,6	0
	M	0,19	0,19	0	1
Mor – i beskæftigelse	U	0,27	0,54	-10,45	0
	M	0,28	0,26	0,41	0,68
Mor – ledig eller på kontanthjælp	U	0,47	0,27	8,35	0
	M	0,47	0,48	-0,22	0,83
Far – i beskæftigelse	U	0,35	0,63	-11,44	0
	M	0,35	0,37	-0,53	0,6
Far – ledig eller på kontanthjælp	U	0,26	0,17	4,64	0
	M	0,25	0,24	0,51	0,62
Ikke oplysninger om mor i register	U	0,01	0,01	0,07	0,94
	M	0,01	0,01	0	1
Ikke oplysninger om far i register	U	0,08	0,07	1,2	0,23
	M	0,08	0,07	0,41	0,69
Disponibel familieindkomst	U	360.000	430.000	-7,48	0
	M	360.000	350.000	0,63	0,53
Mor – har en sigtelse	U	0,19	0,17	1,16	0,25
	M	0,19	0,18	0,47	0,64
Far – har en sigtelse	U	0,52	0,47	2,06	0,04
	M	0,53	0,53	0,07	0,94
Mor – har/har haft psykisk sygdom	U	0,25	0,27	-0,66	0,51
	M	0,25	0,28	-0,66	0,51
Far – har/har haft psykisk sygdom	U	0,29	0,19	4,75	0
	M	0,3	0,32	-0,71	0,48

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Metodebeskrivelse for analyse af kvalitative interviews

For at opnå en grundig og kontekstuel viden om hhv. de fire prioriterede målgrupper, om hvordan kommunale og boligsociale aktører konkret arbejder med og samarbejder om at skabe bedre livschancer for målgrupperne, samt hvad det boligsociale bidrag består i, har vi struktureret analysen omkring tre overordnede temaer.

I analysen af hvert enkelt interview har vi tematisk fokuseret på hhv. at afdække de enkelte aktørers oplevelser med – og opfattelser af – den respektive målgruppe og dennes mulige udfordringer og behov; aktørernes opgaveforståelse og opfattelse af egen rolle og bidrag til arbejdet med målgruppen; aktørernes oplevelser med det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde samt deres vurderinger af mulige potentialer og problemstillinger knyttet dertil.

Grundlæggende har vi i analysen af hver enkelt case – og på tværs af de fire cases – sondret mellem hhv. boligsociale, kommunale, strategiske og udførende perspektiver og hertil fokuseret på forskelle og ligheder mellem dem.

I analysen af hver case har vi fokuseret på forskelle og ligheder i beskrivelsen af målgruppen, opgaveforståelsen, rollefordelingen, oplevelsen med det tværsektorielle samarbejde samt i identificeringen af potentialer og problemstillinger i forhold til samarbejdet. Vi har desuden haft en analytisk opmærksomhed på kontekstspecifikke forhold i hver case, som måtte have en indvirkning på aktørernes oplevelser med målgruppen samt arbejdet med den og samarbejdet derom.

Hver casebeskrivelse (kapitel 3, 4, 5 og 6) består af afsnit, der hhv. analyserer aktørernes opfattelse af den respektive målgruppe og dens behov; aktørernes strategiske forståelse af behovet for en fælles opgaveløsning; aktørernes opfattelser af egen tilgang, metoder og roller i arbejdet med målgruppen; aktørernes oplevelser med samarbejdet om opgaveløsningen; samt en analyse af det specifikke boligsociale bidrag til opgaveløsningen. Der differentieres løbende mellem hhv. boligsociale, kommunale, strategiske og udførende perspektiver, hvor forskelle og ligheder fremhæves og analyseres.

På tværs af de fire casebeskrivelser, som omhandler boligsociale, kommunale, strategiske og udførende perspektiver på arbejdet med fire forskellige målgrupper, har vi endvidere afdækket en række tværgående temaer, som vi samlet fokuserer på i det tværgående analysekapitel (kapitel 7). I analysen har vi på tværs af aktørernes oplevelser med det boligsociale og kommunale arbejde med forskellige målgrupper, afdækket en række gennemgående elementer i relation til hhv. aktørernes afsæt, vilkår og forudsætninger for samarbejde; aktørernes opfattelser af indbyrdes opgaver, roller, styrker og svagheder; aktørernes perspektiver på målgrupperne samt opfattelser af potentialer for forskellige former for samarbejde.

Bilag 3 Karakteristik af deltagerne i de boligsociale aktiviteter

Dette bilag indeholder en deskriptiv analyse af samtlige deltagere i de boligsociale aktiviteter. Deltagerne er delt op i fire grupper, hvor de første tre indeholder rapportens fire målgrupper: 0-6-årige, 6-17-årige skolebørn, 15-29-årige, som er færdige med skolen, og 30-50-årige, som hovedsageligt er forældre, der deltager i familieaktiviteter. Fokus er således på de første tre grupper.

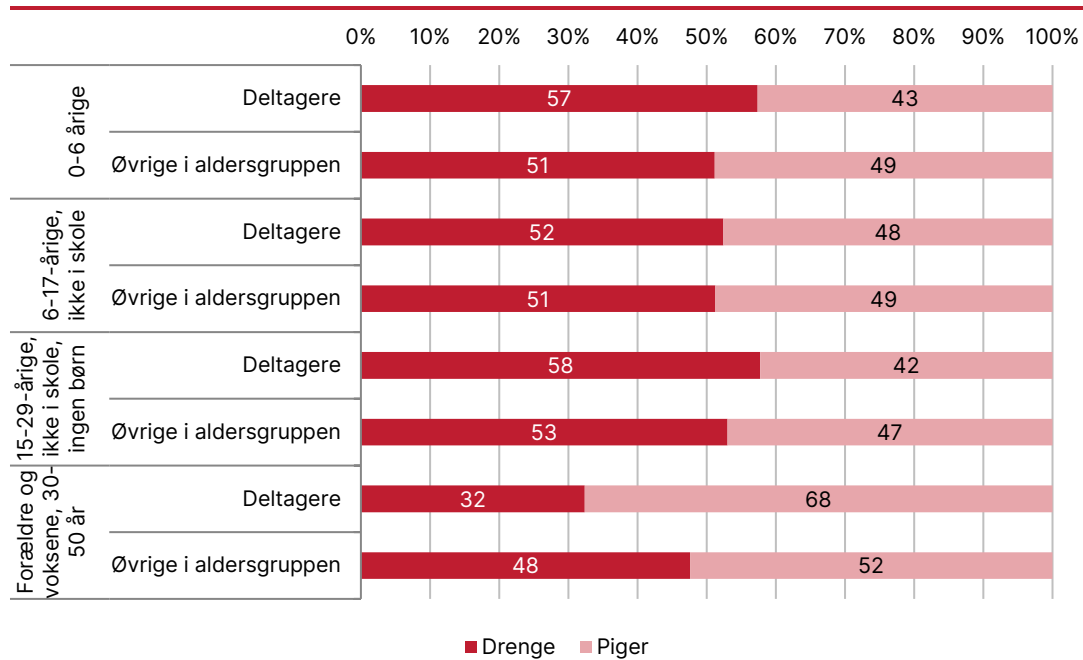
Der er følgende hovedresultater i bilaget:

Bilagsboks 3.1 Hovedresultater i bilaget

- Blandt de 0-6-årige, 6-17-årige skolebørn og 15-29-årige, som er færdige med skolen, er der flere drenge end piger blandt deltagerne. For de 30-50-årige er hovedparten kvinder.
- Der er mellem 10 og 20 procentpoint færre børn og unge fra MENAPT-lande blandt deltagerne end i områderne generelt.
- Deltagerne har i større grad modtaget forebyggende foranstaltninger efter serviceloven, men har i lavere grad en psykisk diagnose end deres jævnaldrene i områderne.
- Deltagerne (0-29-årige) har i højere grad forældre i restgruppen, og blandt de 0-17-årige hjemmeboende børn og unge bor flere i familier under fattigdomsgrænsen end blandt jævnaldrende i områderne generelt.
- Blandt de 0-6-årige deltagere er andelen, der går i daginstitution, marginalt højere end blandt andre jævnaldrende i områderne (80 pct. mod 75 pct.)
- Andelen af skolebørn blandt deltagerne med mere end 10 procents skolefravær på et år er mindre end blandt skolebørn i områderne generelt.
- Andelen af børn og unge, som er registreret med en mistanke inden for de sidste 10 år, er dobbelt så høj blandt deltagerne som blandt børn og unge i områderne generelt.
- Blandt de 15-29-årige deltagere er 37 pct. i NEET-gruppen, hvor NEET-gruppen generelt kun udgør 21 pct. blandt 15-29-årige i områderne generelt.
- Blandt de 15-29-årige er 28 pct. registreret med en sigtelse efter straffeloven inden for de sidste 10 år, mens den tilsvarende andel blandt andre jævnaldrende er 10 procentpoint lavere og ligger på 18 pct.

Resten af bilaget indeholder opgørelserne nævnt i Bilagsboks 3.1.

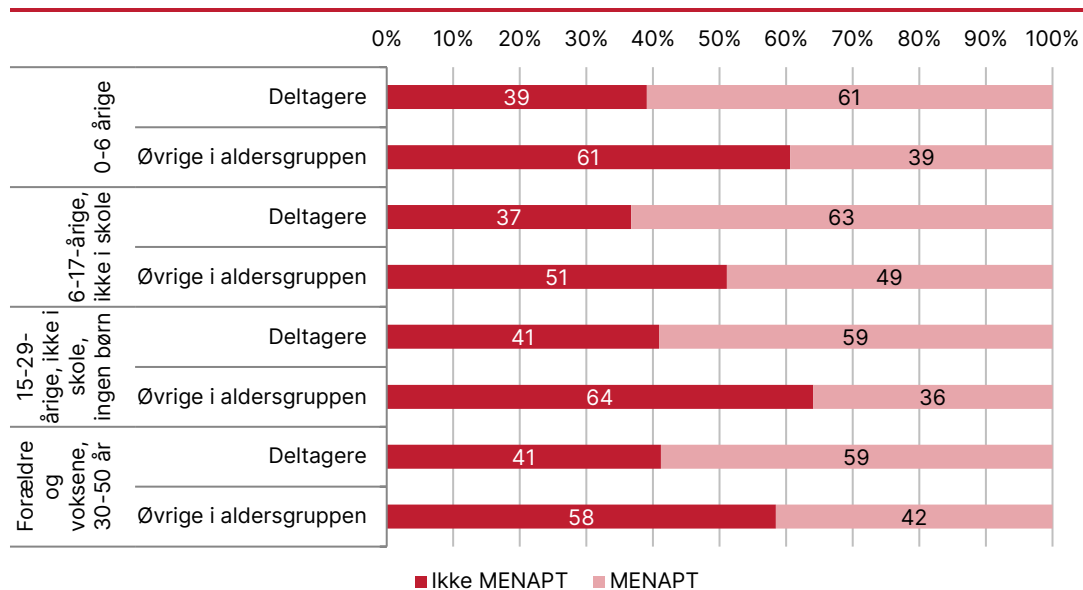
Bilagsfigur 3.1 Fordeling på køn. Sammenligning af grupper i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 0-6-årige): 197; N (Øvrige deltagere, 0-6-årige): 14.496; N (Deltagere, 6-17-årige): 2.296; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.215; N (Deltagere, 15-29-årige): 445; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 25.057; N (Deltagere, Forældre): 550; N (Øvrige deltagere, Forældre): 56.049.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

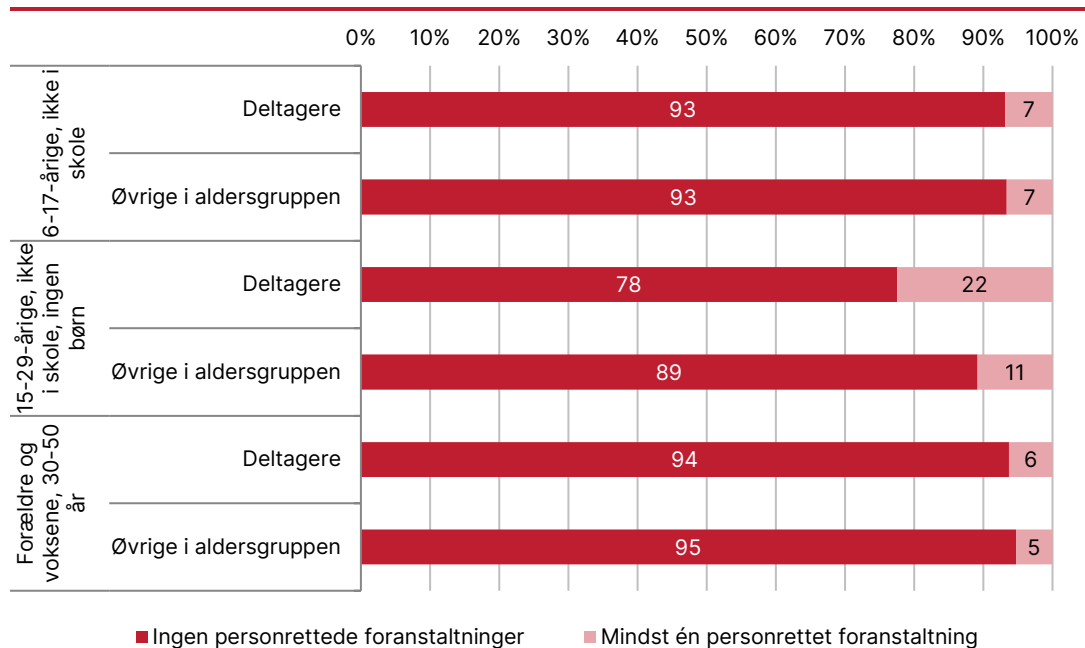
Bilagsfigur 3.2 Fordeling på borgerens MENAPT-status. Sammenligning af grupper i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 0-6-årige): 197; N (Øvrige deltagere, 0-6-årige): 14.496; N (Deltagere, 6-17-årige): 2.296; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.215; N (Deltagere, 15-29-årige): 445; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 25.057; N (Deltagere, Forældre): 550; N (Øvrige deltagere, Forældre): 56.049.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

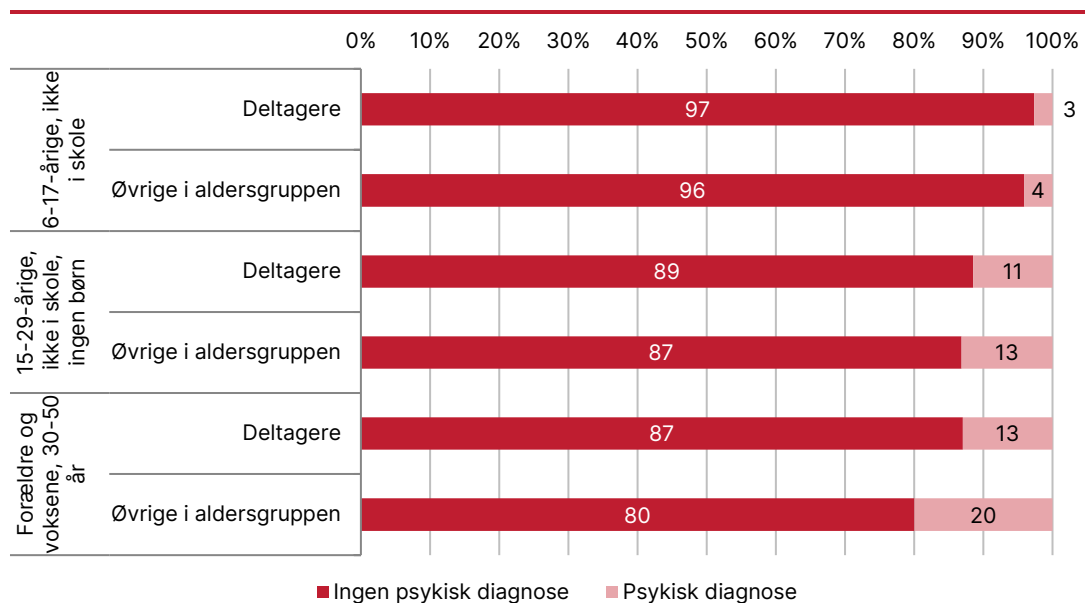
Bilagsfigur 3.3 Fordeling på, om person har haft mindst én personrettet forebyggende foranstaltning, for deltagere i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 6-17-årige): 2.296; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.215; N (Deltagere, 15-29-årige): 445; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 25.057; N (Deltagere, Forældre): 556; N (Øvrige deltagere, Forældre): 56.049.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

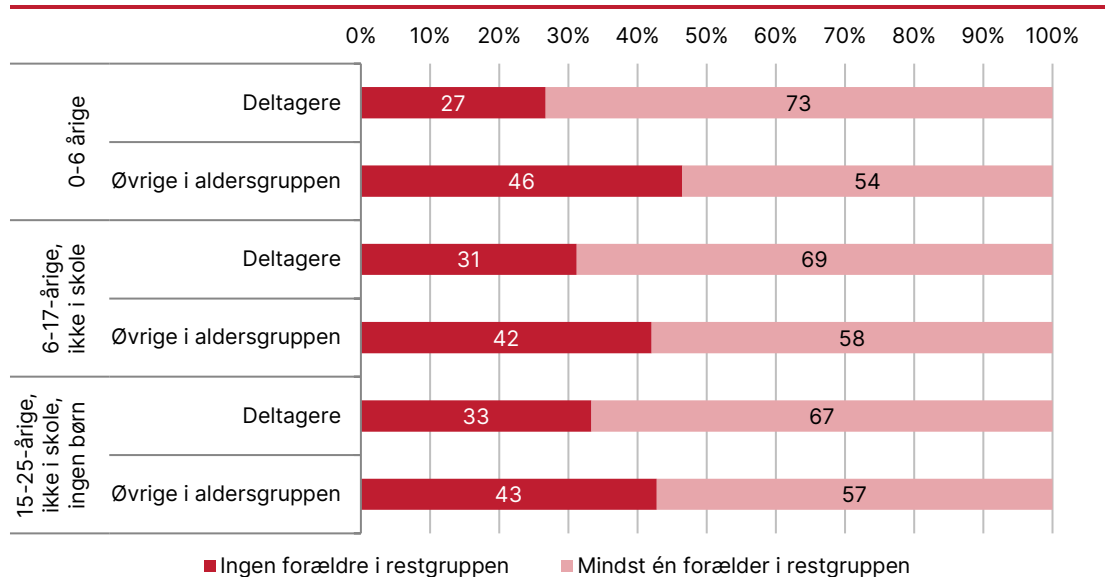
Bilagsfigur 3.4 Fordeling på, om person har haft mindst en psykisk diagnose, for deltagere i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 6-17-årige): 2.296; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.215; N (Deltagere, 15-29-årige): 445; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 25.057; N (Deltagere, Forældre): 556; N (Øvrige deltagere, Forældre): 56.049.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

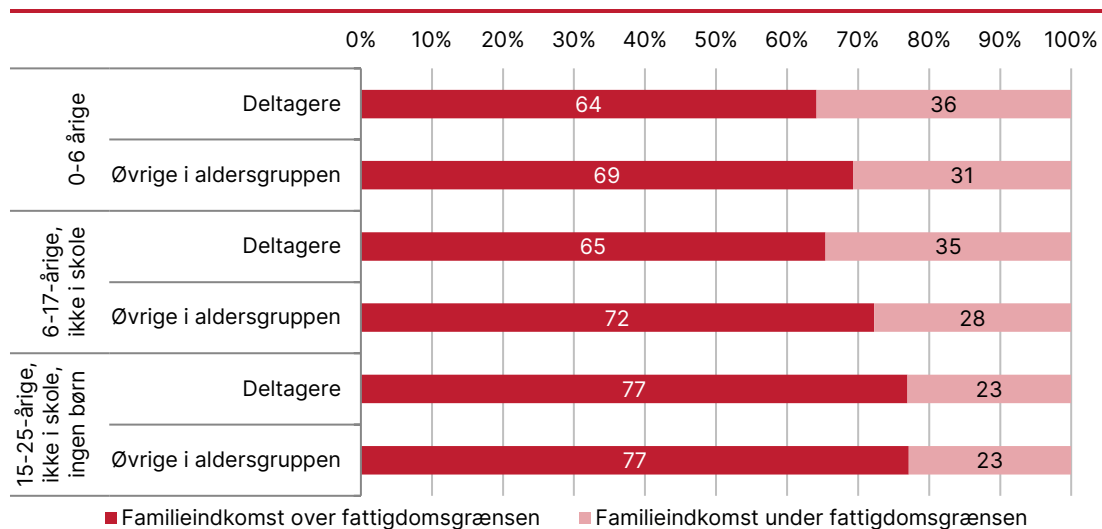
Bilagsfigur 3.5 Fordeling af, om de unge havde en forælder i restgruppen, da den unge var 0, 6 og 15 år for hhv. 0-6, 6-17 og 15-29-årige i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Kun unge, som er hjemmeboende indgår. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 0-6-årige): 187; N (Øvrige deltagere, 0-6-årige): 14.471; N (Deltagere, 6-17-årige): 2.272; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.111; N (Deltagere, 15-29-årige): 240; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 6.328.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

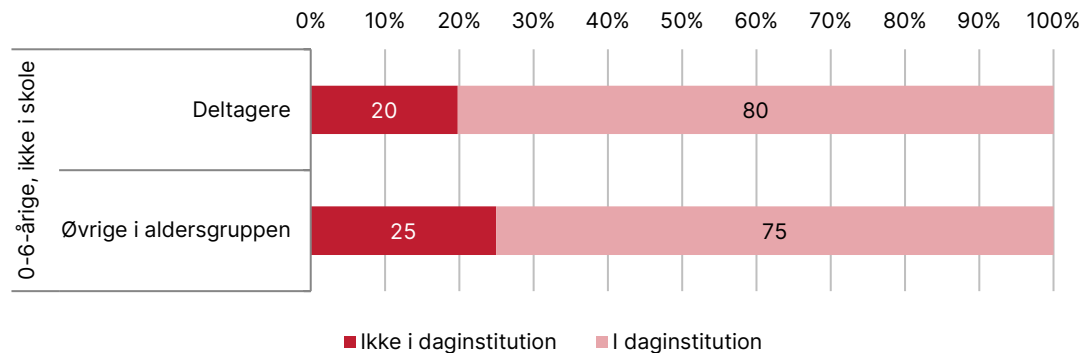
Bilagsfigur 3.6 Fordeling af, om de unges familieindkomst lå over eller under fattigdomsgrænsen, for deltagere i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Kun unge, som er hjemmeboende indgår. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 0-6-årige): 187; N (Øvrige deltagere, 0-6-årige): 14.471; N (Deltagere, 6-17-årige): 2.272; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.111; N (Deltagere, 15-29-årige): 243; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 6.336.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

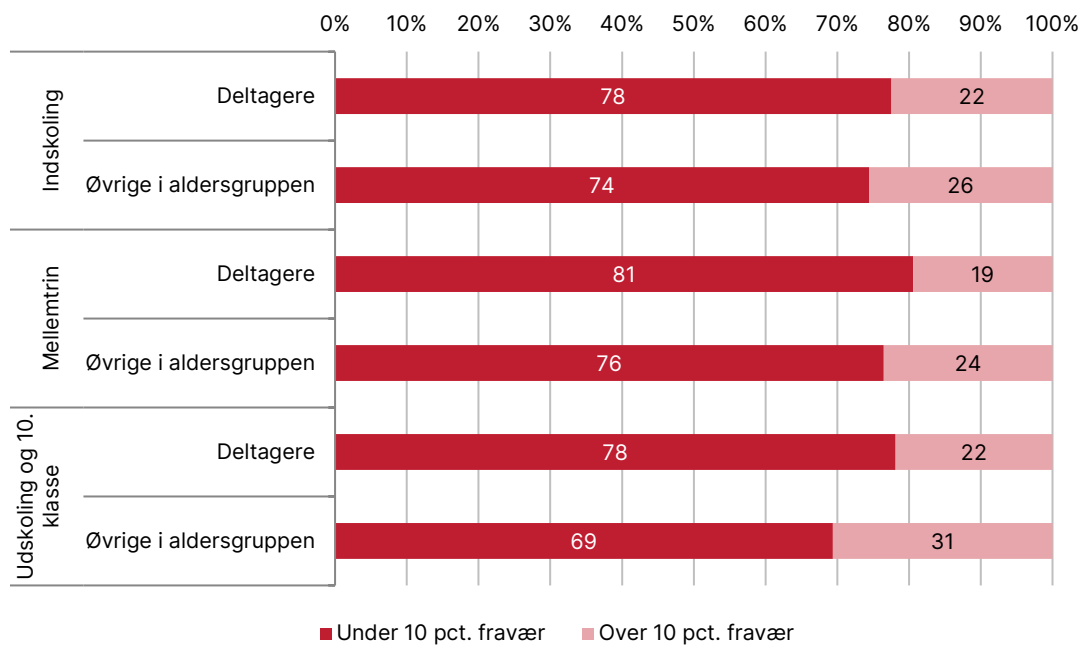
Bilagsfigur 3.7 Fordeling på, om 0-6-årige er indskrevet i en daginstitution i aktiviteter og de øvrige beboere i boligområderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 0-6-årige): 197; N (Øvrige deltagere, 0-6-årige): 14.496.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Bilagsfigur 3.8 Fordeling på, om grundskoleelever i hhv. indskoling, mellemtrin og i udskoling har fravær over 10 pct. for deltagere i aktiviteter og øvrige beboere i områderne. Procent.

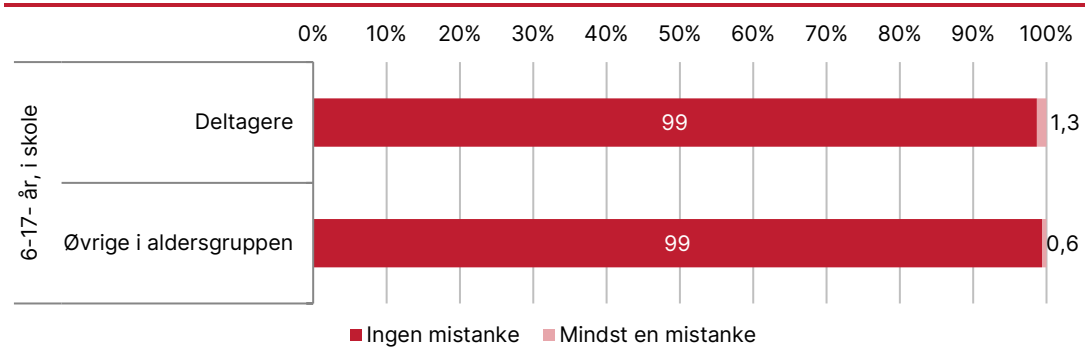

Anm.: N (Deltagere, indskoling): 263; N (Øvrige deltagere, indskoling): 5.831; N (Deltagere, mellemtrin): 603; N (Øvrige deltagere, mellemtrin): 5.344; N (Deltagere, udskoling og 10. klasse): 1.047; N (Øvrige deltagere, udskoling og 10. klasse): 6.006.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

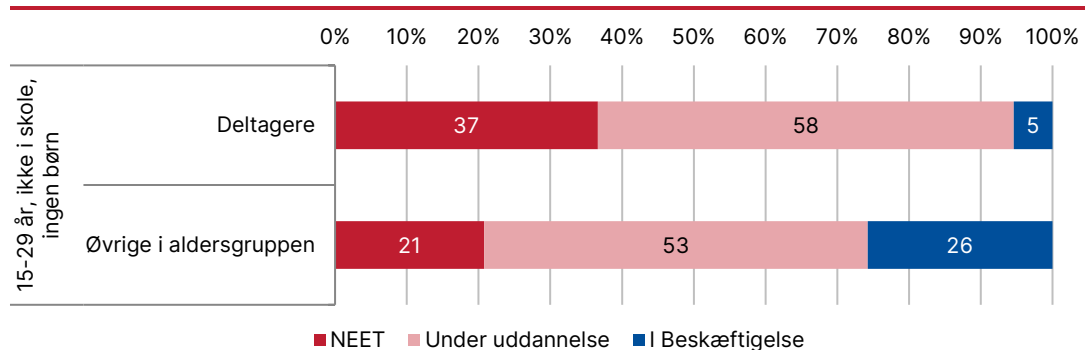
Bilagsfigur 3.9 Fordeling på, om 6-17-årige har været mistænkt for deltagere i aktiviteter og øvrige beboere i områderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 6-17-årige): 2.296; N (Øvrige deltagere, 6-17-årige): 23.215.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

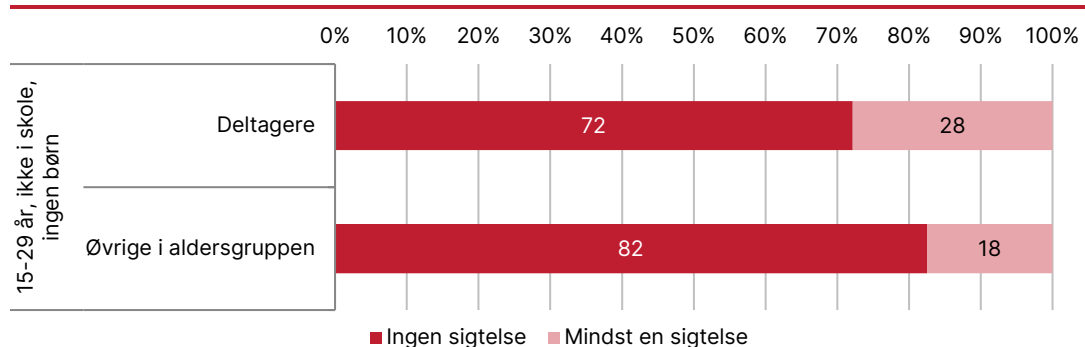
Bilagsfigur 3.10 Fordeling på, hvad 15-29-årige, uden børn og som ikke går i skole, er i gang med for deltagere i aktiviteter og øvrige beboere i områderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 15-29-årige): 445; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 25.057.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Bilagsfigur 3.11 Fordeling på, om 15-29-årige har mindst en sigtelse, for deltagere i aktiviteter og øvrige beboere i områderne. Procent.

Anm.: N (Deltagere, 15-29-årige): 445; N (Øvrige deltagere, 15-29-årige): 25.057.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og deltageroplysninger fra boligsociale projektledere.

Bilag 4 Survey-skema til livsmestrings-survey

Hej,

Hvordan har du det? Hvad laver du i din fritid? Det kunne vi godt tænke os, at du fortæller os om.

Vi er forskere, der interesserer os for, hvordan børn og unge i boligområder, hvor der foregår forskellige sociale aktiviteter, har det. Din besvarelse indgår, sammen med andre børn og unges besvarelser i en evaluering af Landsbyggefondens 2015-18-midler. Dit navn vil ikke fremgå af evalueringen.

Først skal du læse hvert spørgsmål grundigt. Hvad er det første, du tænker? Markér det svar, der passer bedst.

Husk: Der findes ingen forkerte svar. Men det er vigtigt, at du svarer på alle spørgsmål. Du behøver ikke at vise dine svar til nogen. Ingen som kender dig, vil få dine svar at se, når du er færdig med at svare på spørgsmålene.

Vi beder dig om at oplyse dit navn, fødselsdag og år, adresse, e-mailadresse (hvis du har én) og et mobilnummer (hvis du har én), fordi vi gerne om et halvt år vil spørge dig om de samme ting, som vi gør nu. Det gør vi for at se om du oplever forandringer hos dig selv og i din hverdag.

Vi er meget glade for, at du vil hjælpe os ved at svare på skemaet.

Tusind tak!

Venlige hilsner
Gunvor Christensen

Er du en dreng eller pige?

(2) Pige

(3) Dreng

Skriv dit fornavn: _____

Og dit efternavn: _____

Skriv din fødselsdag med år, måned og dag: _____

Når du skriver din fødselsdato, skal du have binstreger mellem år, måned og dag. Har du fødselsdag i en af årets 9 første måneder, skal du skrive nul foran måneden. Fx skal d. 5. februar i år 2000 skrives som 2000-02-05.

Skriv din adresse med vejnavn og nummer: _____

By: _____

Skriv din e-mailadresse: _____

Skriv dit telefonnummer _____

Går du i skole/Er du i gang med en uddannelse?

- (1) Ja
- (2) Nej

Kan du lide at gå i skole?

- (1) Ja, meget
- (2) Ja, lidt
- (3) Nej

Er du inden for de seneste 6 måneder blevet hjemme fra skole, selvom du ikke var syg?

- (1) Ja, det er sket flere gange
- (2) Ja, det er sket én gang
- (3) Nej, det er ikke sket
- (4) Ved ikke

Hvordan synes du selv, du klarer dig i skolen rent fagligt?

- (1) Meget godt
- (2) Godt
- (3) Nogenlunde
- (4) Ikke så godt
- (8) Ved ikke

Hvem hjælper dig med dine lektier? (sæt gerne flere krydser)

- (1) Forældre
- (2) Søster eller bror
- (3) Klassekammerater
- (4) Lektiecaféen på skolen eller i fritidsklub
- (5) En lektiecafé hvor jeg bor

- (8) Jeg får ikke hjælp til mine lektier
- (6) Jeg laver mine lektier i skoletiden
- (7) Andre (skriv hvem):_____

Har du en drøm for din fremtid?

- (1) Ja
- (2) Nej
- (8) Ved ikke

Har du planer om at starte på en uddannelse eller at få et arbejde inden for de næste 6 måneder? (kun ét kryds)

- (1) Ja, jeg har søgt ind på en uddannelse
- (2) Ja, jeg har planer om at søge ind på en uddannelse
- (3) Ja, jeg har allerede fået et arbejde
- (4) Ja, jeg har planer om at søge et arbejde
- (5) Nej, jeg har ikke planer om at starte på en uddannelse eller få et arbejde
- (8) Ved ikke

Hvem taler du med om dine overvejelser i forhold til hvilken uddannelse eller job, du skal vælge? (sæt gerne flere kryds)

- (1) Mine forældre og/eller søskende
- (2) Mine venner
- (3) Min lærer
- (4) En boligsocialmedarbejder der hvor jeg bor
- (5) En studievejleder eller en i kommunen (fx kontaktperson)
- (6) Jeg taler ikke med nogen om mine overvejelser i forhold til uddannelse eller job
- (8) Ved ikke

Har du en god ven?

- (1) Ja, jeg har flere gode venner
- (2) Ja, jeg har én god ven
- (3) Nej

- (8) Ved ikke

Har en af dine venner prøvet at blive taget af politiet for noget kriminelt (tyveri, vold, hærværk) i løbet af de seneste 6 måneder?

- (1) Ja
(2) Nej
(8) Ved ikke

Hvor ofte har du konflikter med andre børn og unge i området hvor du bor?

- (1) Hver dag
(2) Ca. en gang om ugen
(3) 1-3 gange om måneden
(4) Næsten aldrig eller aldrig
(5) Ved ikke

Føler du dig ofte ensom?

- (1) Ja, meget ofte
(2) Ja, ofte
(3) Ja, af og til
(4) Nej
(8) Ved ikke

Synes du, at dine forældre interesserer sig nok for det, du laver?

- (1) Ja
(2) Nej
(8) Ved ikke

Hvor ofte har du konflikter med de voksne hjemme hos dig?

- (1) Hver dag
(2) Ca. en gang om ugen
(3) 1-3 gange om måneden
(4) Næsten aldrig

(8) Ved ikke

Er der en voksen, der ikke er din forælder, som du kan tale med, hvis du har problemer eller er ked af det? Fx en lærer, en pædagog, en træner eller et familiemedlem

(1) Ja

(3) Nej

(8) Ved ikke

Hvor ofte har du konflikter med voksne i området, hvor du bor (fx naboer, ejendomskontoret, klubpersonale, politi)

(1) Hver dag

(2) Ca. en gang om ugen

(3) 1-3 gange om måneden

(4) Næsten aldrig eller aldrig

(8) Ved ikke

Hvad synes du om dit liv for tiden?

(1) Jeg er meget glad

(2) Jeg har det godt nok

(3) Jeg er ikke særlig glad

(4) Jeg er slet ikke glad

(8) Ved ikke

Synes du, at du har meget at være stolt af?

(1) Ja, jeg er meget stolt

(2) Ja, jeg er lidt stolt

(3) Nej, jeg er ikke særlig stolt

(4) Nej, jeg er slet ikke stolt

(8) Ved ikke

Føler du, at du er en del af et fællesskab?

(1) I høj grad

- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke
- (8) Ved ikke

Synes du, at du kan gøre en positiv forskel for dig selv og andre?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke
- (8) Ved ikke

Kunne du tænke dig at lave frivilligt arbejde?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke
- (5) Ved ikke
- (6) Jeg laver allerede frivilligt arbejde

Føler du, at du bliver holdt uden for samfundet?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) I mindre grad
- (4) Slet ikke
- (8) Ved ikke

Går du til noget i din fritid? Eksempelvis fodbold eller andre sportsgrene, spejder, musik, dans og drama, ungdomsklub.

- (1) Ja, jeg deltager altid eller næsten altid
- (2) Ja, jeg deltager, når jeg har lyst

- (3) Nej, men jeg vil gerne
- (4) Nej, jeg ønsker ikke at gå til noget

Er du medlem af en forening eller klub?

- (1) Ja
- (2) Nej
- (3) Ved ikke

Hvor tit læser du bøger i fritiden? (ikke lektiebøger)

- (1) Dagligt
- (2) Et par gange om ugen
- (3) Ca. en gang om ugen
- (4) Sjældnere end en gang om ugen
- (5) Aldrig

Hvor ofte har du venner med hjemme hos dig?

- (1) Hver dag
- (2) En gang om ugen
- (3) 1-3 gange om måneden
- (4) Aldrig
- (8) Ved ikke

Hvor ofte er du ude med eller hjemme hos venner?

- (1) Hver dag
- (2) En gang om ugen
- (3) 1-3 gange om måneden
- (4) Aldrig
- (8) Ved ikke

Tænk på det seneste halve år. Er det sket, at du ikke har været med til noget sammen med dine kammerater, fordi du manglede penge? – fx til at købe slik og sodavand eller gå i biografen

- (1) Ja, det er sket tit
- (2) Ja, men kun sjældent
- (3) Nej, det er ikke sket
- (8) Ved ikke

Har du nogensinde drukket mere end én alkoholsodavand (Breezer, Mokai), én øl, ét glas vin, et glas spiritus?

- (1) Ja
- (2) Nej

Har du inden for de seneste 6 måneder drukket så meget alkohol, at du kunne mærke en virkning? Fx at det snurrede i hovedet, at du følte dig underligt tilpas, eller at du blev mindre genert.

- (1) Ja
- (2) Nej
- (8) Ved ikke

Tak for din besvarelse

Bilag 5   Supplerende tabel til kapitel 3

Bilagstabel 5.1   Antal observationer for hver celle tilhørende Tabel 3.2

	Gns. fødselsvægt	Andel indskrevet i daginstitution som 2-årig	Andel skoleudsatte
<i>Støttede områder</i>			
Mor i restgruppe	1.561	1.670	1.988
Mor ikke i restgruppe	3.687	3.896	4.214
<i>Befolkning</i>			
Mor i restgruppe	4.389	4.631	6.057
Mor ikke i restgruppe	56.574	57.944	60.157

Anm.: Gennemsnit og andele for populationen af 9-årige.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilag 6 Supplerende tabeller og figurer til kapitel 4

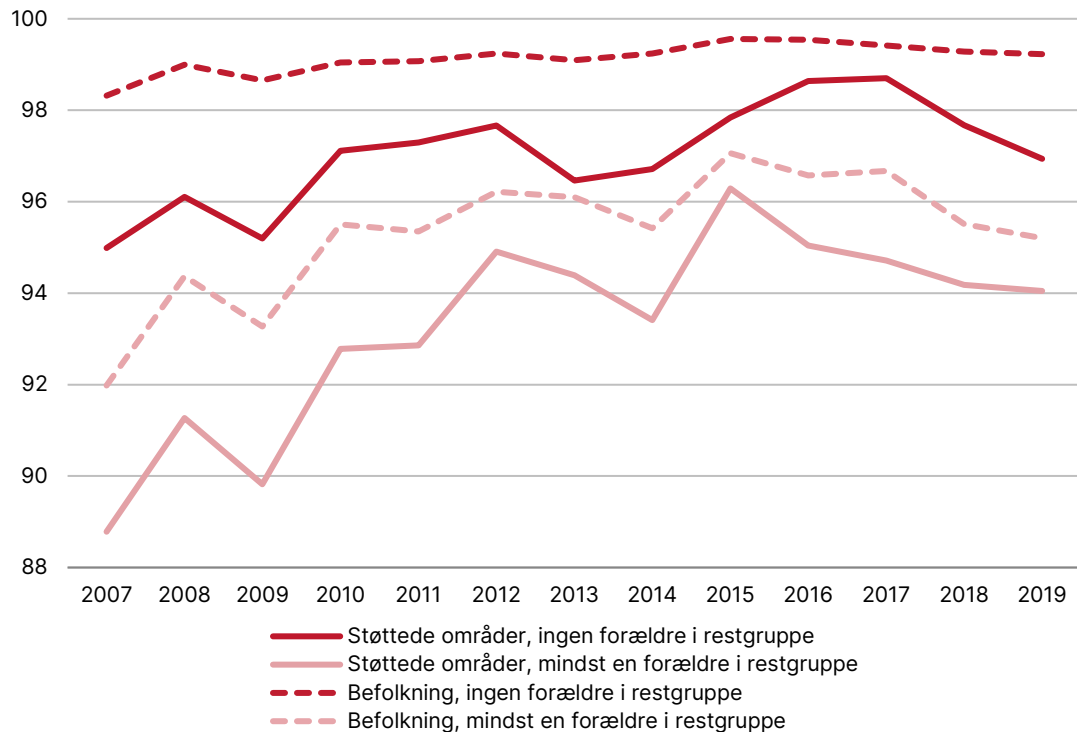
Bilagstabel 6.1 Antal observationer for hver celle tilhørende Tabel 4.2

	Gns. fravær i indskoling Som 9-årige	Gns. NT-resultat dansk læsning i 2. kl. 9-årig	Gns. fravær i mellemtrin	Gns. NT-resultat dansk læsning i 4. kl. alder	Gns. NT-resultat matematik i 6. kl. alder	Trivsel fra det senest tilgængelige år	NT i dansk, 8. kl.	Gennemsnitlig fravær i udskoling	Afsluttet grundskole	Efterskole
<i>Støttede områder</i>										
Mor i rest-gruppe	1.838	1.185	1.838	1.419	1.405	1.586	1.459	1.185	1.843	2.046
Mor ikke i rest-gruppe	2.547	1.999	2.547	1.938	1.925	1.981	1.939	1.999	2.395	2.570
<i>Befolkningen</i>										
Mor i rest-gruppe	5.996	3.921	5.221	4.411	4.403	4.734	4.313	5.587	5.481	6.458
Mor ikke i rest-gruppe	50.320	43.772	53.902	50.587	49.547	46.695	46.509	51.440	59.713	62.584

Anm.: Alle forskelle er signifikante. De to første kolonner gælder for populationen af 9-årige, mens de otte sidste kolonner er for populationen af 18-årige.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 6.1 Andel blandt de 9. klasse-elever, der optræder i elevregisteret, og som har afsluttet grundskolen med afgangsprøven med mindst 02 i gennemsnit i de bundne prøvefag. Særskilt for de støttede områder og befolkningen, samt om den unge havde mindst én forælder i restgruppen, da den unge var 6 år. Procent.

Anm.: N (Støttede områder, ingen forældre i restgruppen): 1.437-1.694; N (Støttede områder, mindst én forælder i restgruppen): 1.500-1-806; N (Befolkning, ingen forældre i restgruppen): 46.588-52.168; N (Befolkning, mindst én forælder i restgruppen): 6.024-6.989.

Blandt folkeskoler, efterskoler samt fri- og privatskoler.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilag 7 Supplerende tabeller og figurer til kapitel 5

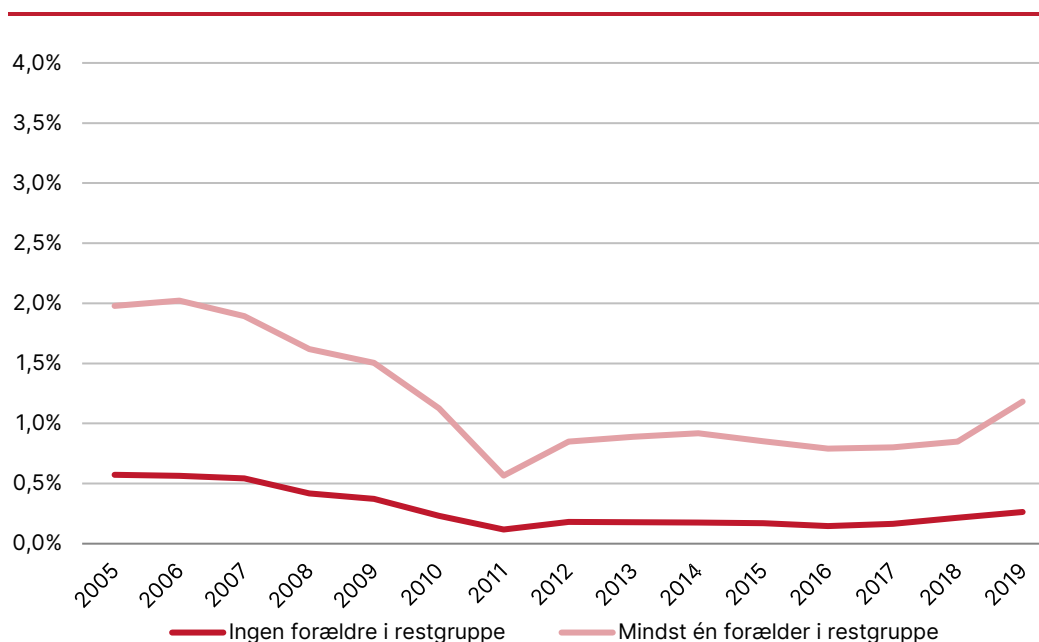
Bilagstabel 7.1 Antal observationer for hver celle tilhørende **Tabel 5.1**

	Indskoling		Mellemtrin		Udskoling	
	Fravær	Trivsel	Fravær	Trivsel	Fravær	Trivsel
<i>Støttede områder</i>						
Mistanke/sigtelse	492	-	530	406	531	471
Hverken mistanke eller sigtelse	3.929	-	4.084	3.342	4.137	3.891
<i>Befolkningen</i>						
Mistanke/sigtelse	2.447	-	2.522	1.985	2.471	2.252
Hverken mistanke eller sigtelse	53.566	-	53.942	44.667	51.206	49.668

Anm.: Alle forskelle er signifikante.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

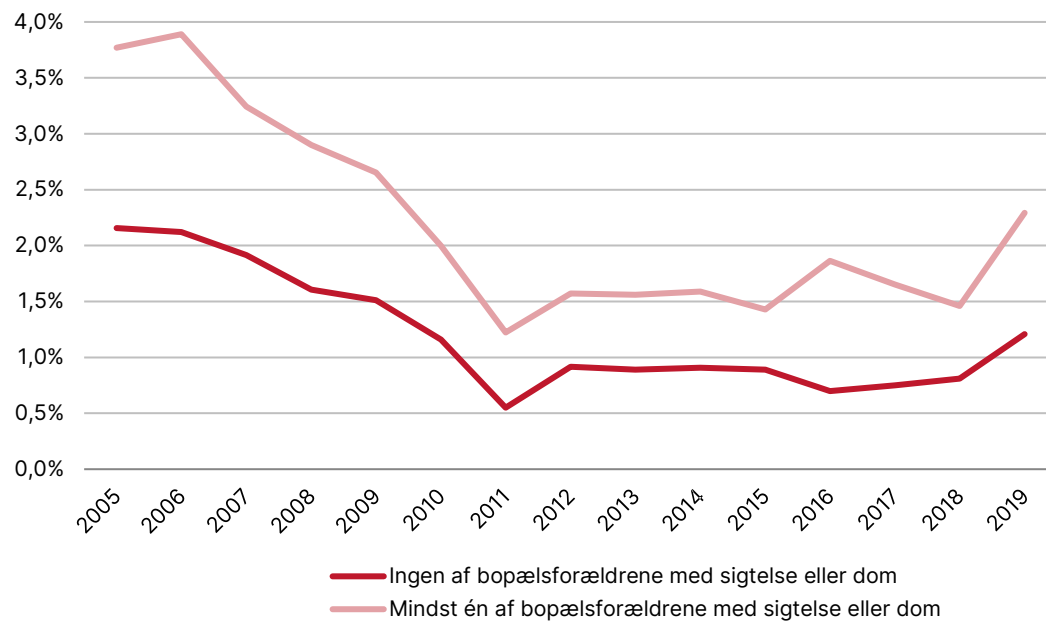
Bilagsfigur 7.1 Andel af 10-14-årige med en mistanke for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer i befolkningen. Særskilt for mindst én forælder i restgruppen, da barnet var 10 år. Procent.

Anm.: N (Ingen forældre i restgruppe) = 458.794-478.314; N (Mindst én forælder i restgruppe) = 75.141-85.978.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 7.2 Andel af 10-14-årige med en mistanke for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer i støttede områder. Særskilt for mindst én forælder har mindst en sigtelse. Procent.

Anm.: N (Ingen bopælsforældre med sigtelse eller dom) = 26.147-36.109; N (Mindst én bopælsforælder med sigtelse eller dom) = 4.580-8.698.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

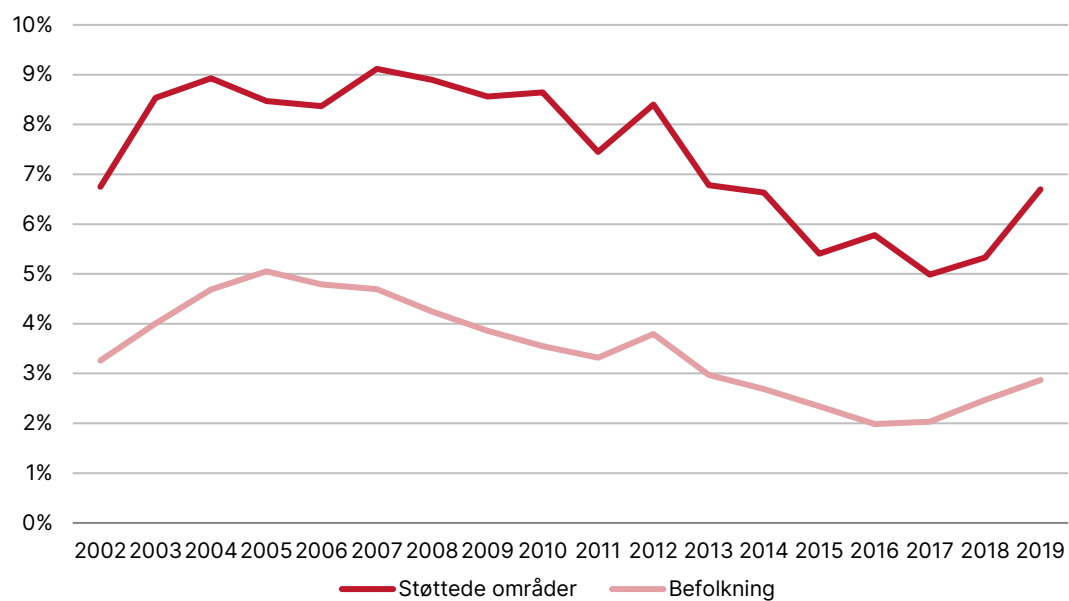
Bilagsfigur 7.3 Andel i populationen af 15-17-årige med en sigtelse for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer. Særskilt for mindst én forælder i restgruppen i befolkningen, da barnet var 10 år. Procent.

Anm.: N (Ingen forældre i restgruppe) = 383.919-478.314; N (Mindst én forælder i restgruppe) = 75.141-90.322.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 7.4 Andel 17-årige, der var blandt de 9. klasse-elever, der optræder i elevregisteret, og som har afsluttet grundskolen med afgangsprøven, der havde mindst én sigtelse. Procent.

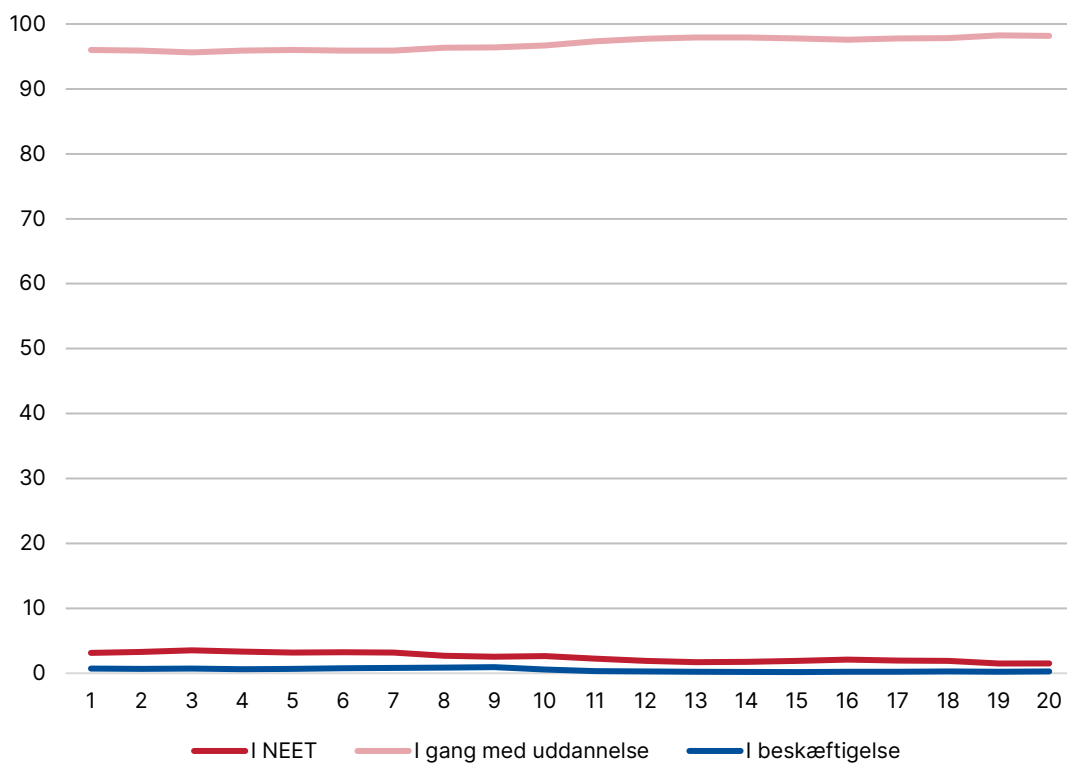

Anm.: N (Støttede områder): 2.207-3.357; N (Befolkning): 40.139-59.004.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilag 8   Supplerende tabeller og figurer til kapitel 6

Bilagsfigur 8.1   Udvikling i, om 15-17-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort i befolkningen. Procent.

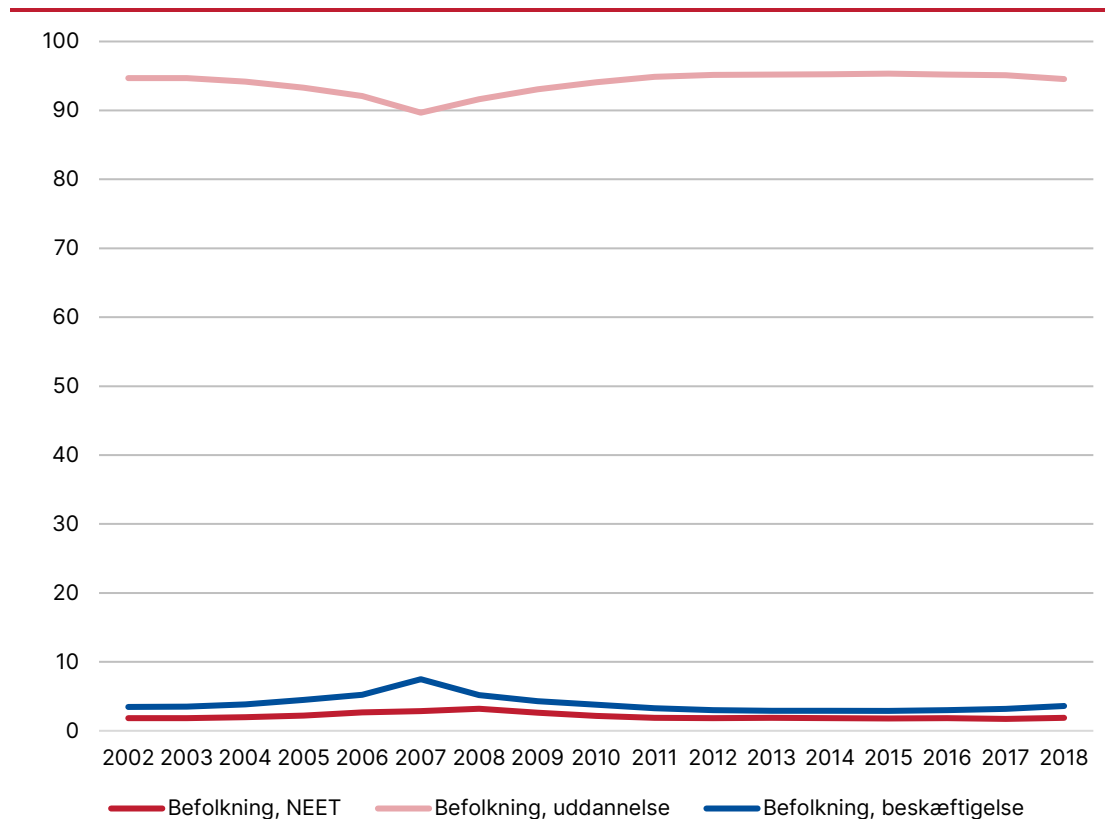

Anm.: N = 166.681-217.154.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagfigur 8.2 Andel, der er i hhv. NEET, uddannelse og i beskæftigelse i året efter, at de har fuldført grundskolen for befolkningen. Procent.

Anm.: N: 40.139-59.004.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 8.1 Karakteristika ved 17-årige, der ikke afslutter grundskolen med en afgangseksamen i 2002-2019 opgjort for støttede områder. Procent.

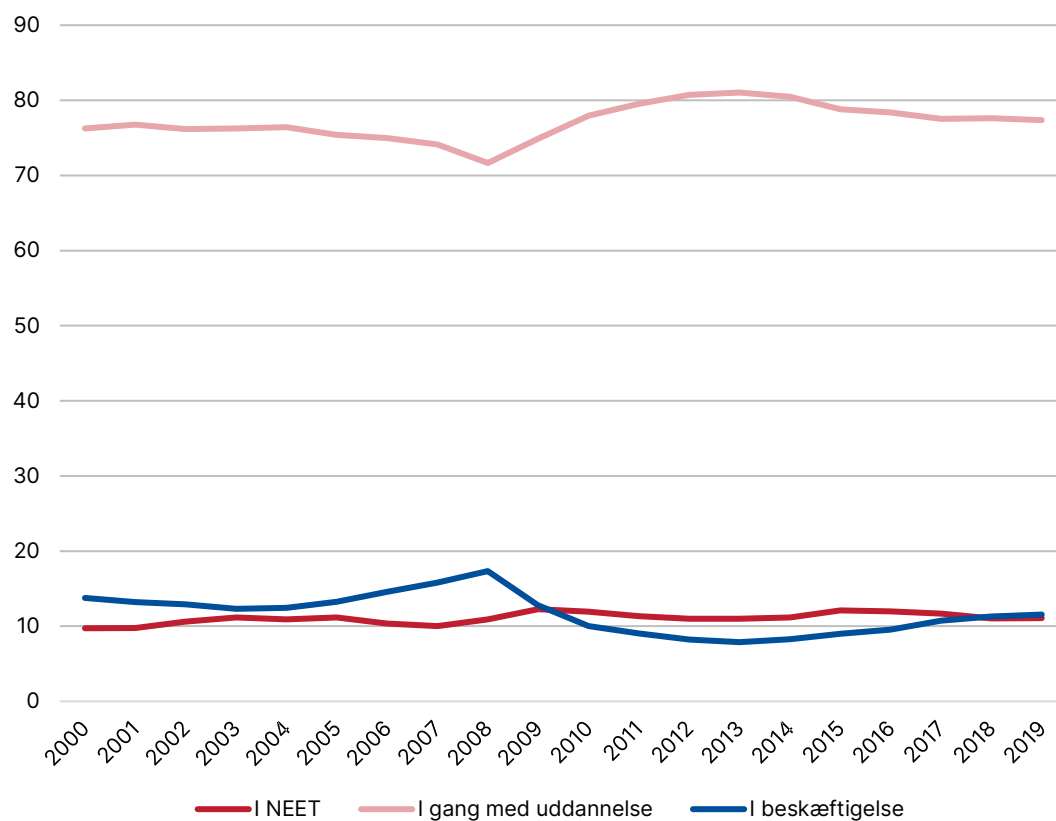
År	Drenge	MENAPT	Mindst en forælder i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom
2002	49	49	66	23	20	3
2003	46	39	58	17	22	4
2004	49	42	56	12	24	6
2005	49	43	55	15	24	6
2006	53	44	60	20	27	6
2007	52	44	62	20	27	9
2008	55	48	61	20	27	9
2009	57	50	62	18	29	8
2010	57	48	60	17	29	10
2011	53	46	62	20	26	11
2012	53	46	66	21	24	10
2013	55	49	66	23	30	10
2014	53	48	66	23	26	10

År	Drenge	MENAPT	Mindst en forælder i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom
2015	54	47	65	25	24	14
2016	55	52	65	22	19	11
2017	61	50	66	23	17	13
2018	57	55	65	31	20	16
2019	60	54	66	41	23	17

Anm.: N = 323-1.232.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

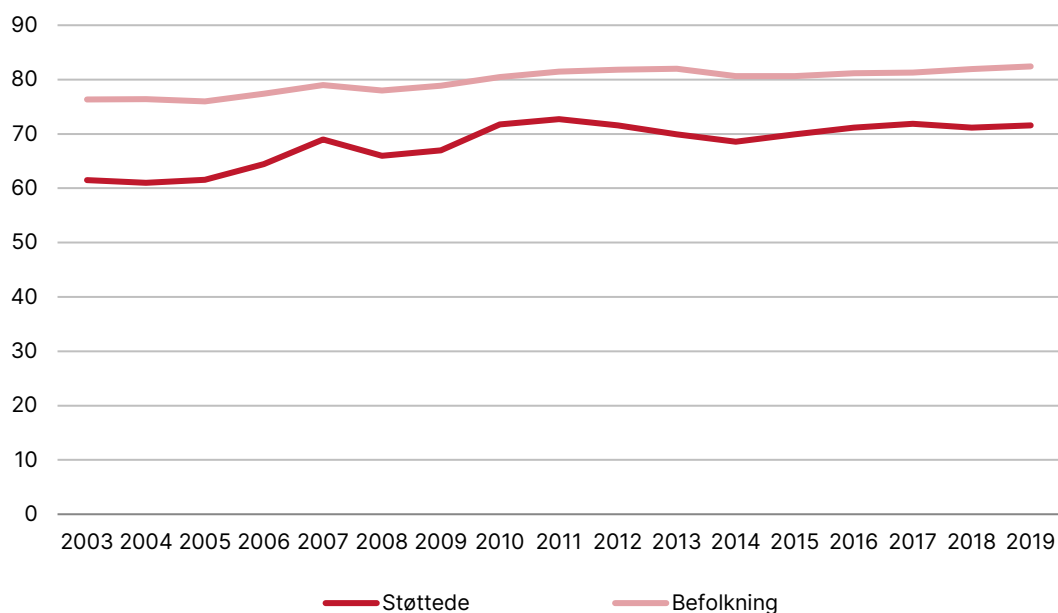
Bilagsfigur 8.3 Udvikling i, om 18-20-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for befolkning. Procent.

Anm.: N = 166.389-224.128.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

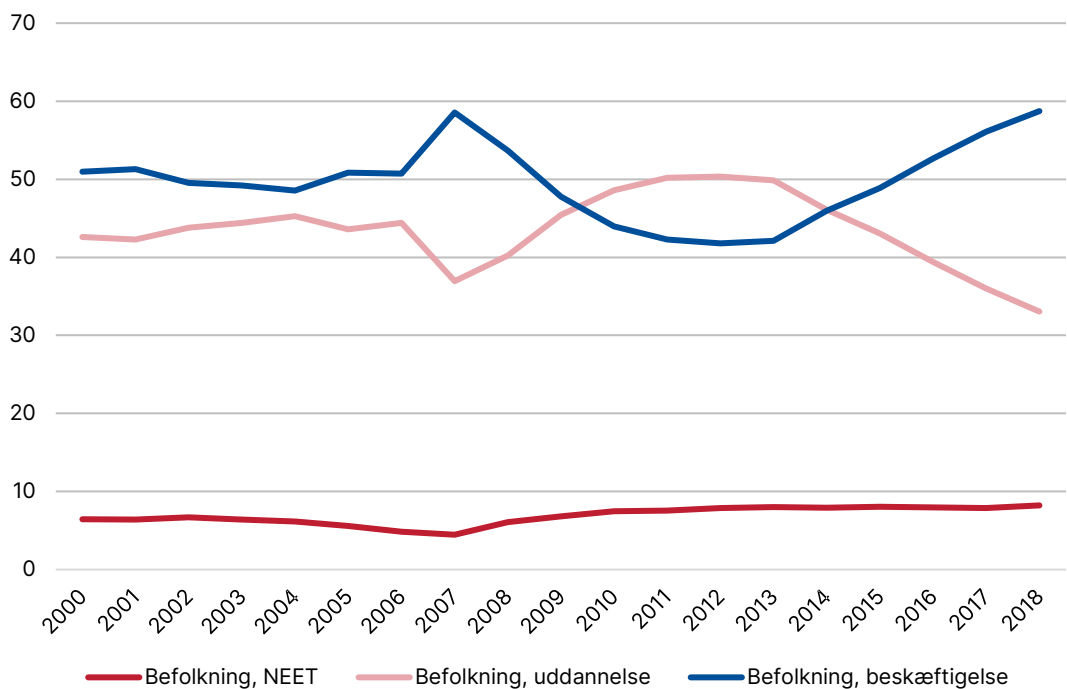
Bilagsfigur 8.4 Andel, der gennemfører en ungdomsuddannelse inden for 3 år efter tilgangsåret (året, hvor de påbegynder) for personer mellem 15-29 år i tilgangsåret for støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder): 1.682-3.282; N (Befolkning): 33.090-54.048.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

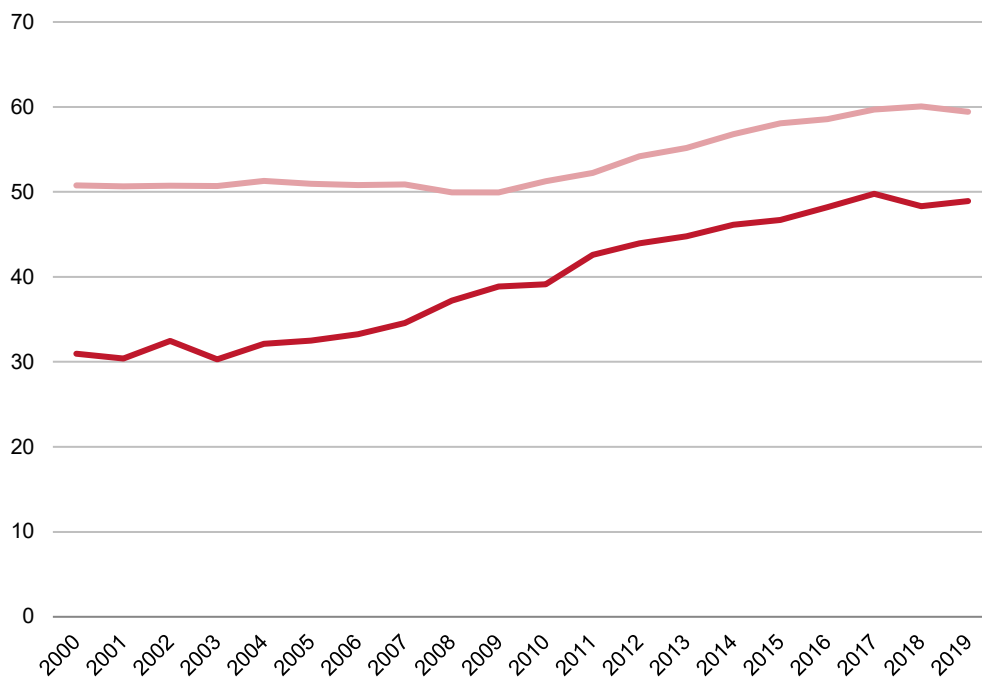
Bilagsfigur 8.5 Andel af unge, der har færdiggjort en ungdomsuddannelse, og hvilken situation, de herefter overgår til i befolkningen. Procent.

Anm.: N = 29.609-56.389.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

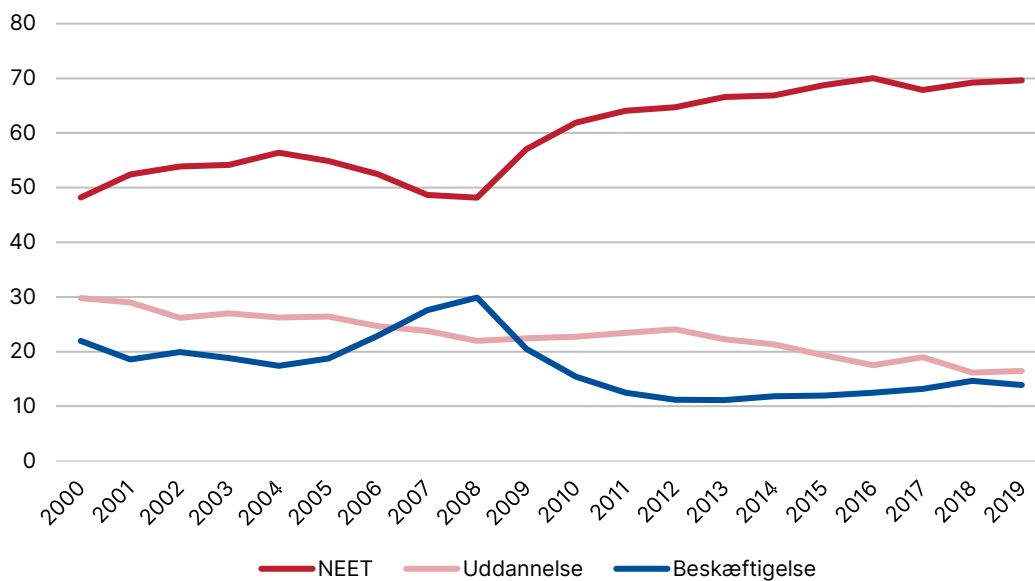
Bilagsfigur 8.6 Andel af 21-årige, der har afsluttet en ungdomsuddannelse, opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 3.757-5.050; N (Befolkning) = 55.547-81.092.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

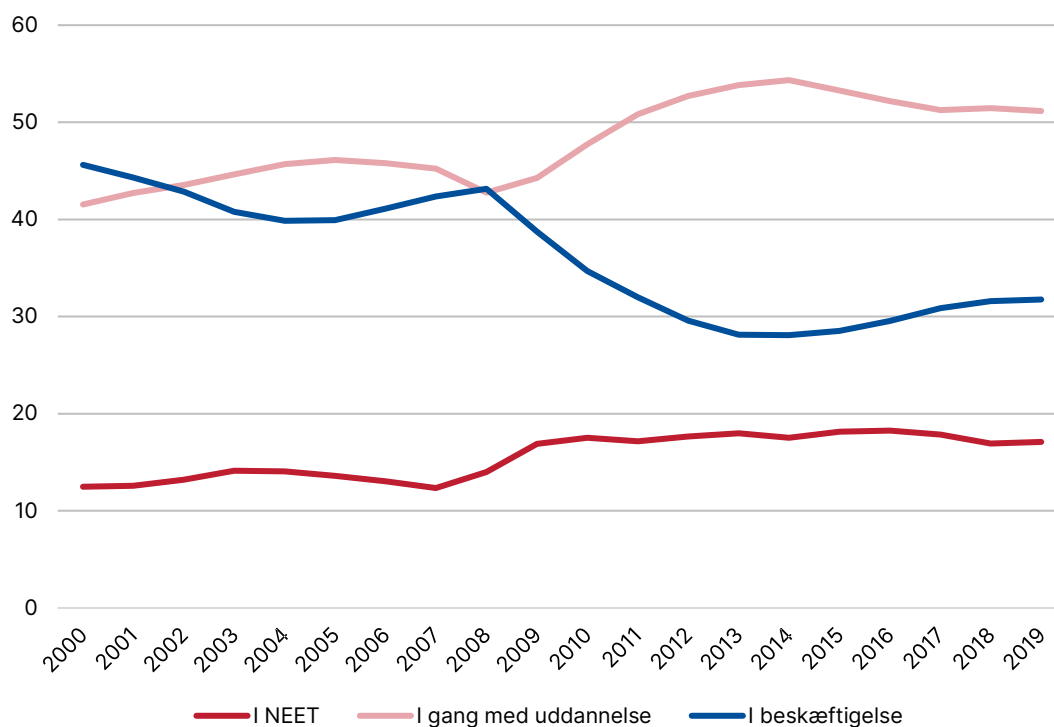
Bilagsfigur 8.7 Fra afbrudt ungdomsuddannelse til NEET, uddannelse eller beskæftigelse opgjort for befolkningen. Procent.

Anm.: N = 4.615-7.975.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 8.8 Udvikling i, om 21-25-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for befolkningen. Procent.

Anm.: N = 292.326-407.085.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 8.2 Karakteristika ved 21-årige, der afbryder en ungdomsuddannelse opgjort for støttede områder i 2000-2019. Procent.

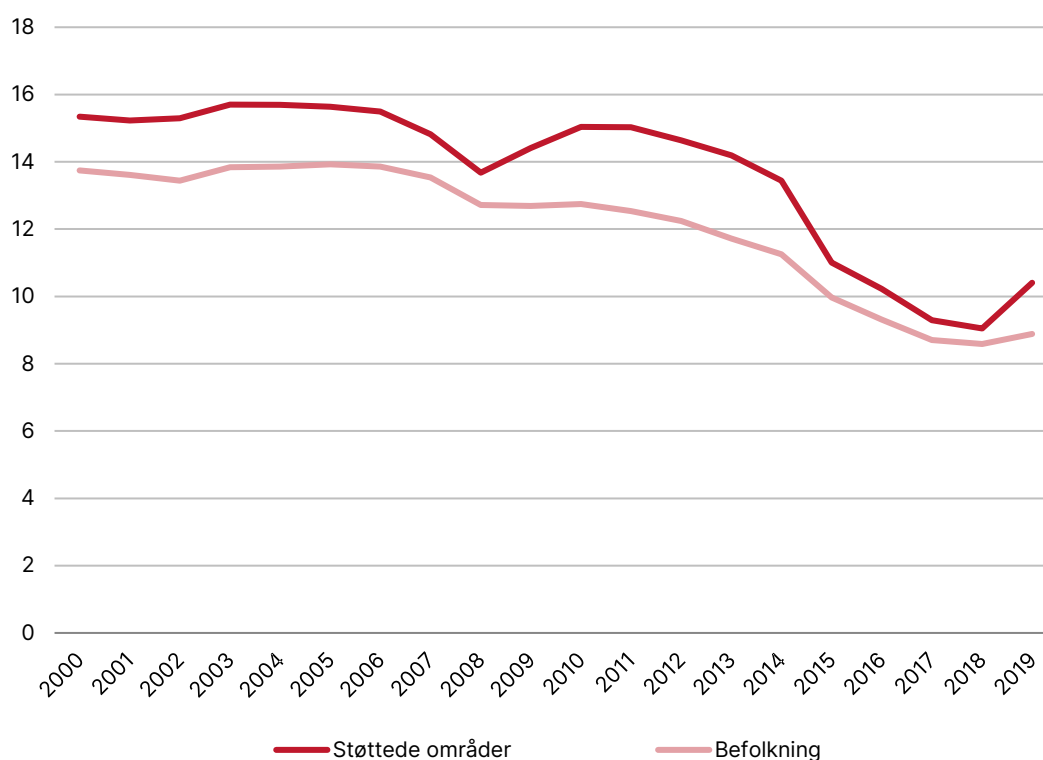
År	Drenge	MENAPT	Mindst en forælder i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom	Misbrug
2000	49	27	50	7	29	4	-
2001	52	28	53	9	28	4	-
2002	48	34	52	10	32	8	-
2003	45	25	44	9	27	10	-
2004	48	31	42	8	32	9	2
2005	48	31	47	10	35	10	2
2006	45	41	48	11	32	10	2
2007	45	37	42	12	29	10	1
2008	51	43	45	14	34	9	2
2009	51	41	44	11	35	10	1
2010	44	43	44	17	33	12	2
2011	49	43	45	16	32	13	3
2012	47	40	44	12	32	13	2
2013	51	54	51	16	36	11	2

År	Dreng	MENAPT	Mindst en forælder i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom	Misbrug
2014	54	57	50	16	43	12	3
2015	51	53	57	17	37	13	2
2016	48	53	53	19	38	15	1
2017	52	52	54	21	41	15	3
2018	52	57	57	19	41	16	2
2019	55	57	59	20	44	-	-

Anm.: N = 349-645.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

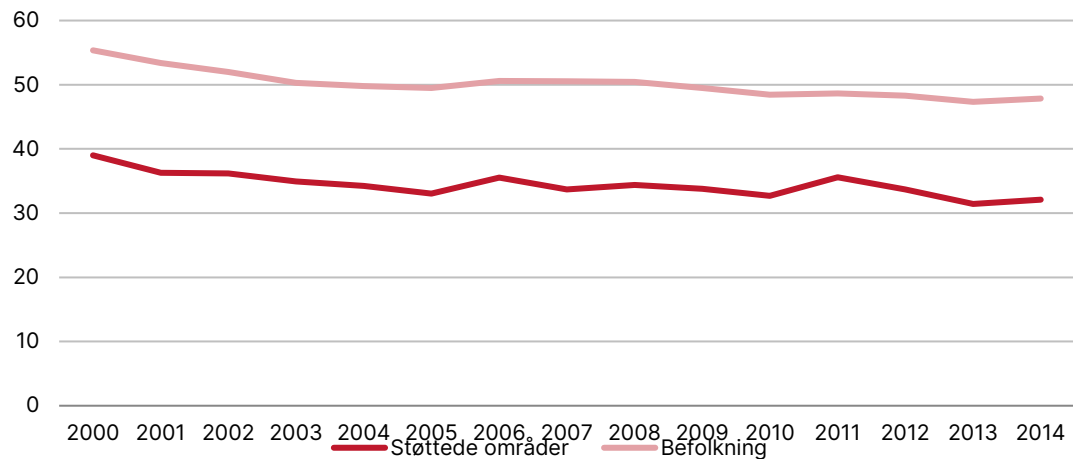
Bilagsfigur 8.9 Andel 17-24-årige i gang med erhvervskompetencegivende uddannelse i støttede områder og i befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 44.457-52.210; N (Befolkning) = 656.642-830.867.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

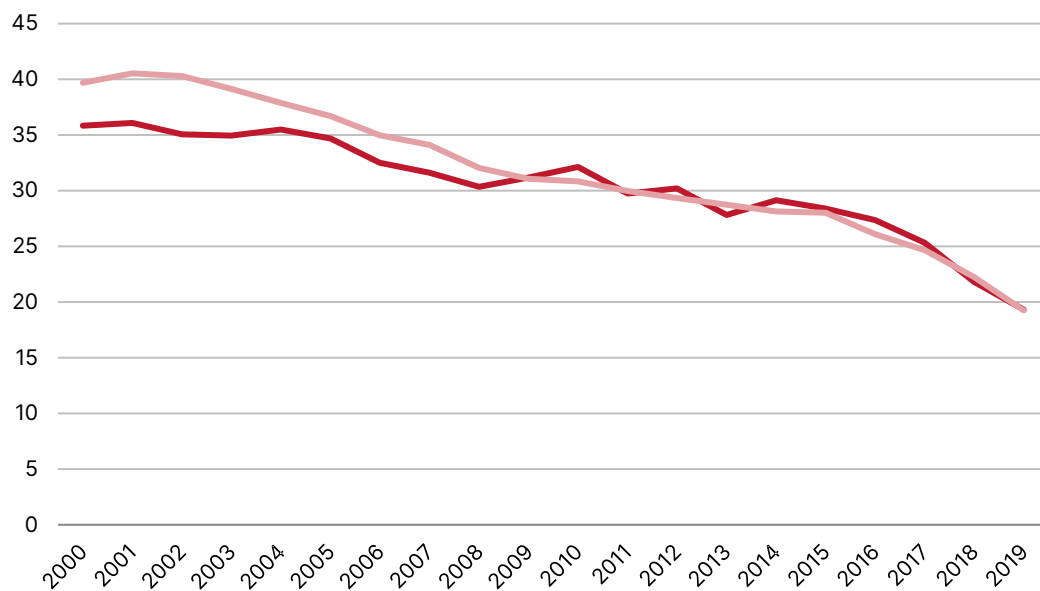
Bilagsfigur 8.10 Udvikling i andelen, der gennemfører en erhvervskompetencegivende uddannelse inden for 5 år. Støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 2.245-2.856; N (Befolkning) = 28.554-35.808.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 8.11 Andel af 25-årige, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 3.647-4.938; N (Befolkning) = 58.973-84.445.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 8.3 Karakteristika ved 25-årige, der afbryder en erhvervskompetencegivende uddannelse opgjort for støttede områder i 2000-2019. Procent.

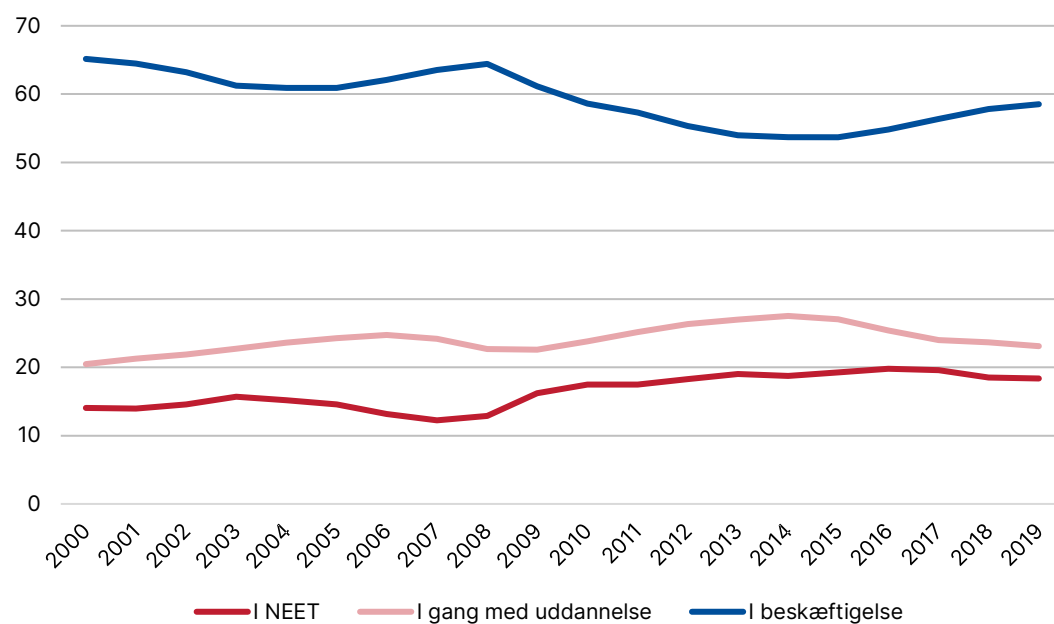
År	Drenge	MENAPT	Mindst en forældre i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom	Misbrug
2000	46	15	47	-	37	6	-
2001	49	21	49	9	41	7	-
2002	50	27	54	11	41	8	23
2003	55	27	59	13	46	10	17
2004	59	29	61	9	49	10	12
2005	53	31	59	14	45	10	15
2006	57	33	60	12	50	10	20
2007	54	30	55	11	51	12	20
2008	56	34	55	14	55	13	20
2009	56	35	55	14	54	13	18
2010	55	36	51	12	53	12	17
2011	57	40	51	15	53	14	20
2012	57	42	53	12	56	16	21
2013	57	40	52	12	53	16	23
2014	57	39	53	17	55	17	23
2015	58	43	58	21	56	18	25
2016	58	42	56	16	57	16	22
2017	60	43	54	15	58	18	23
2018	58	46	52	16	56	19	31
2019	58	42	56	16	57	-	41

Anm.: N = 987-1.595.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

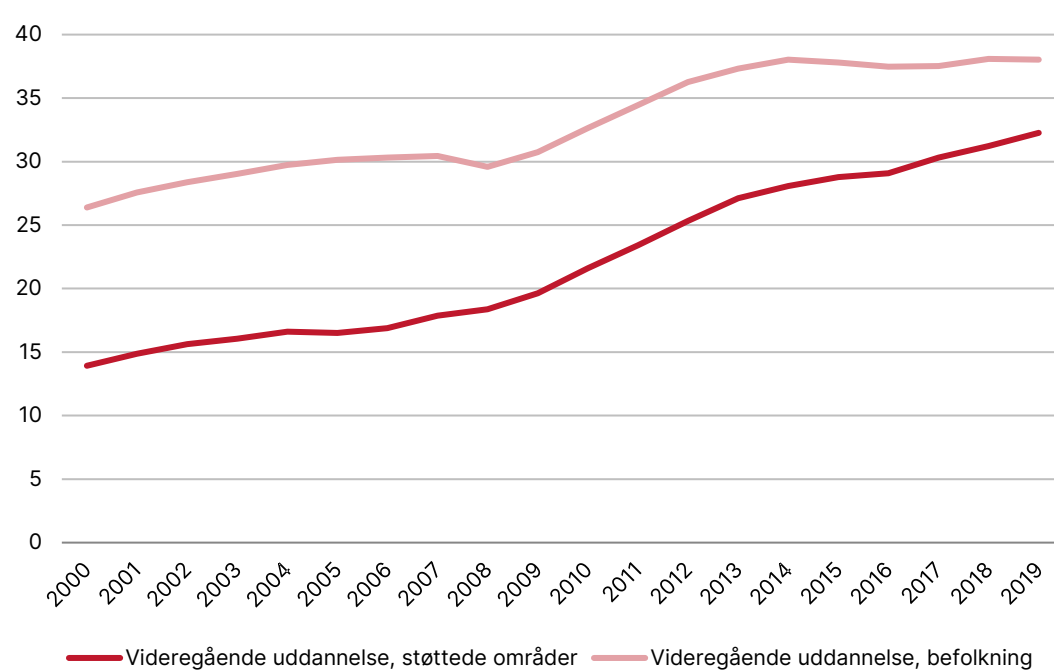
Bilagsfigur 8.12 Udvikling i, om 26-29-årige er i uddannelse, i beskæftigelse eller i NEET-gruppen opgjort for befolkningen. Procent.

Anm.: N = 249.047-318.797.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

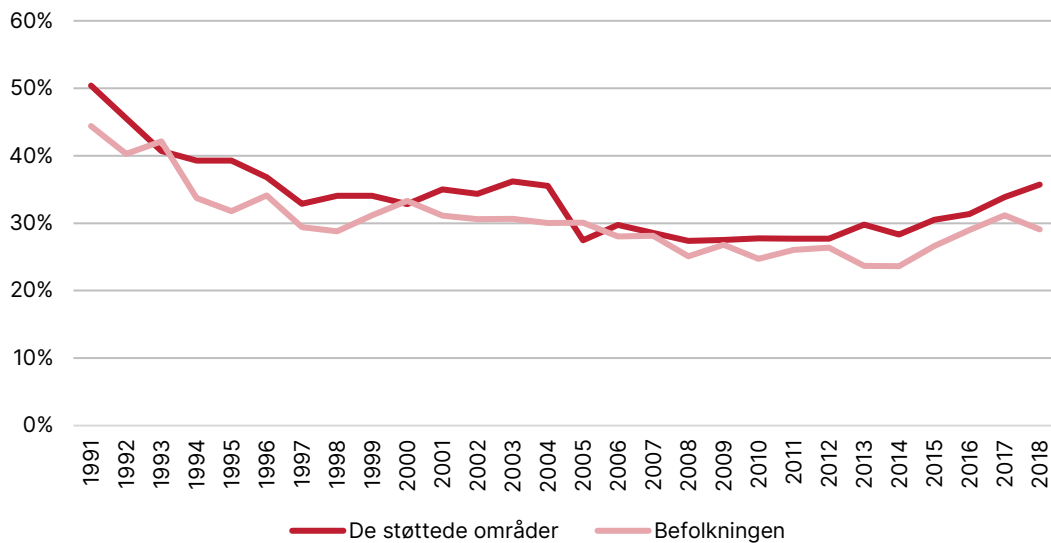
Bilagsfigur 8.13 Andel 21-25-årige i gang med en videregående uddannelse i støttede områder og i befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder): 19.323-24.317; N (Befolkning) = 292.326-407.085.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

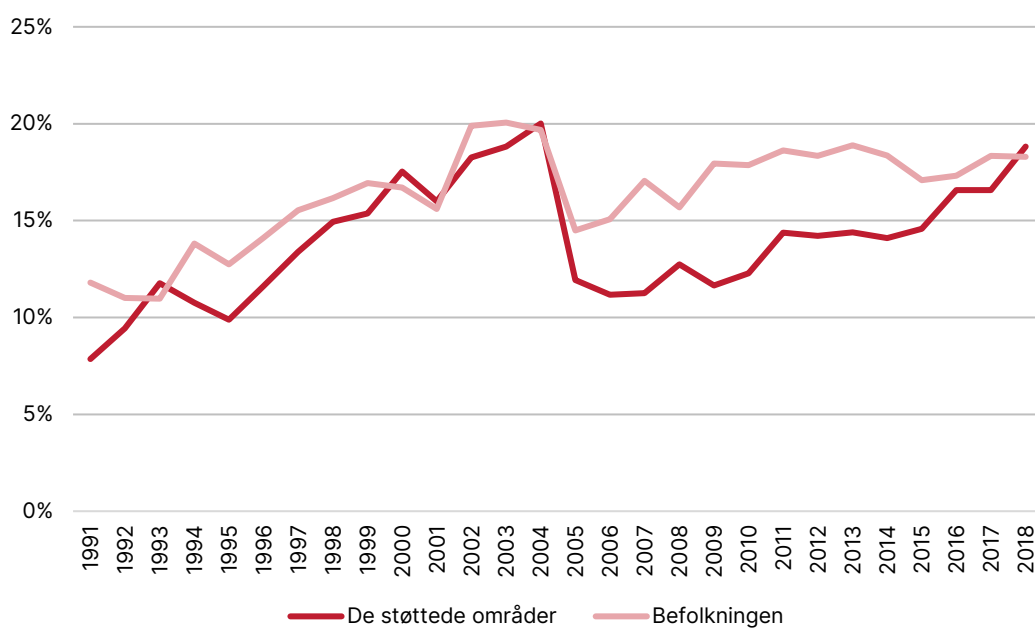
Bilagsfigur 8.14 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor højest uddannede forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 784-2.263; N (Befolkning) = 963-3.199. For de unge, hvor forældrene ikke er i registeret, når den unge er 15 år, har vi brugt forælders uddannelsesstatus, når den unge er 16-18 år.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

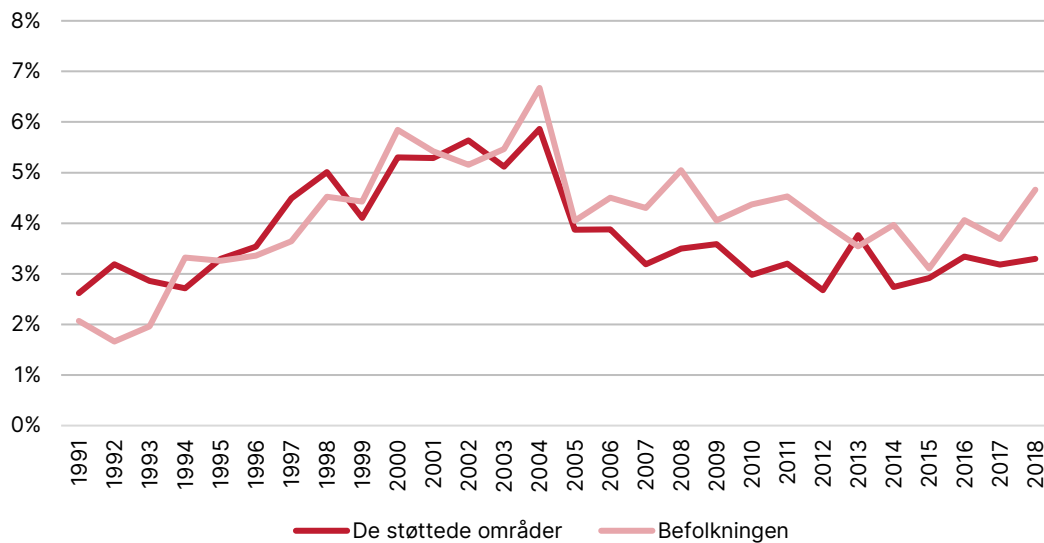
Bilagsfigur 8.15 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor højest uddannede forældre har en erhvervskompetencegivende uddannelse som højest fuldførte uddannelse, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 784-2.263; N (Befolkning) = 963-3.199. For de unge, hvor forældrene ikke er i registeret, når den unge er 15 år, har vi brugt forælders uddannelsesstatus, når den unge er 16-18 år.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

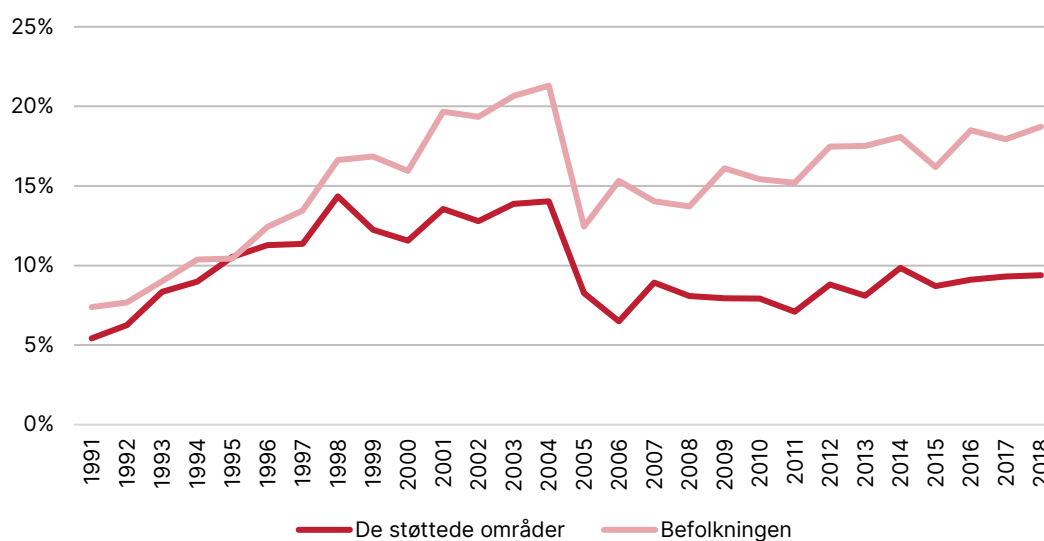
Bilagsfigur 8.16 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor højest uddannede forældre har en kort, videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 784-2.263; N (Befolkning) = 963-3.199. For de unge, hvor forældrene ikke er i registeret, når den unge er 15 år, har vi brugt forælders uddannelsesstatus, når den unge er 16-18 år.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

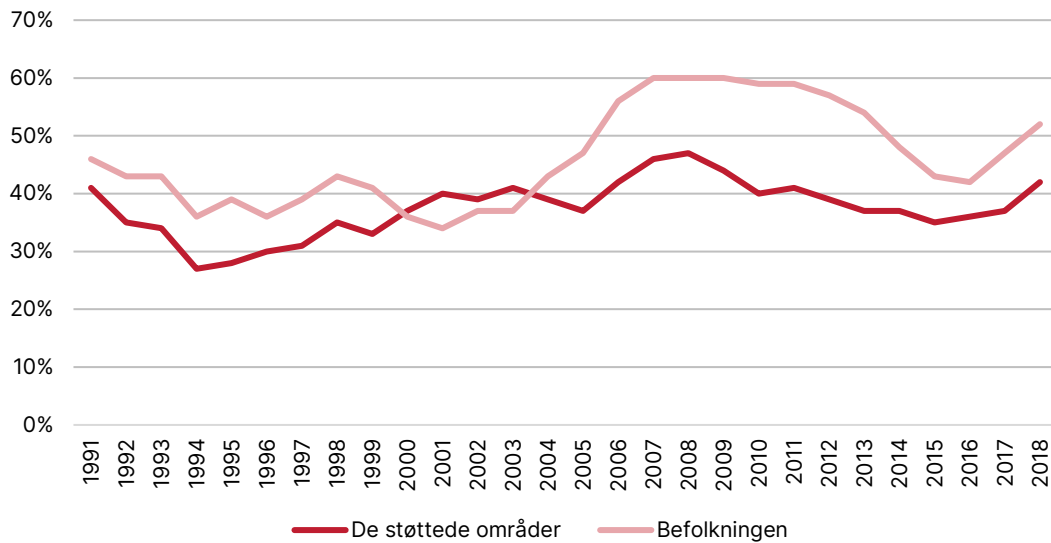
Bilagsfigur 8.17 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor højest uddannede forældre har en mellemlang eller lang videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen.

Anm.: N (Støttede områder) = 784-2.263; N (Befolkning) = 963-3.199. For de unge, hvor forældrene ikke er i registeret, når den unge er 15 år, har vi brugt forælders uddannelsesstatus, når den unge er 16-18 år.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

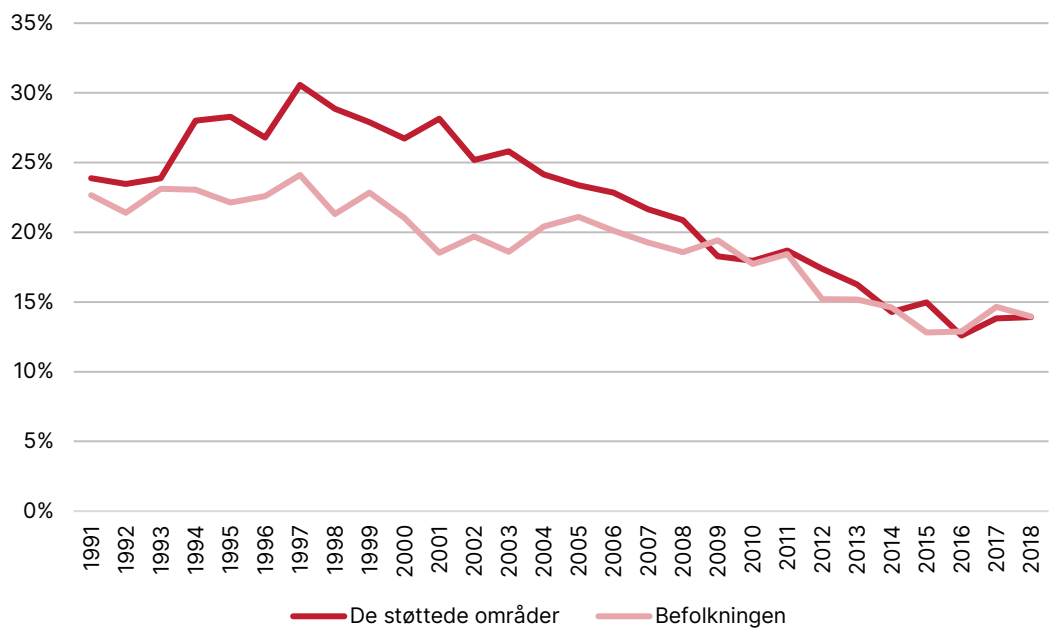
Bilagsfigur 8.18 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor mindst én forælder er i beskæftigelse, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 784-2.263; N (Befolkning) = 963-3.199. For de unge, hvor forældrene ikke er i registeret, når den unge er 15 år, har vi brugt forælders beskæftigelsesstatus, når den unge er 16-18 år.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

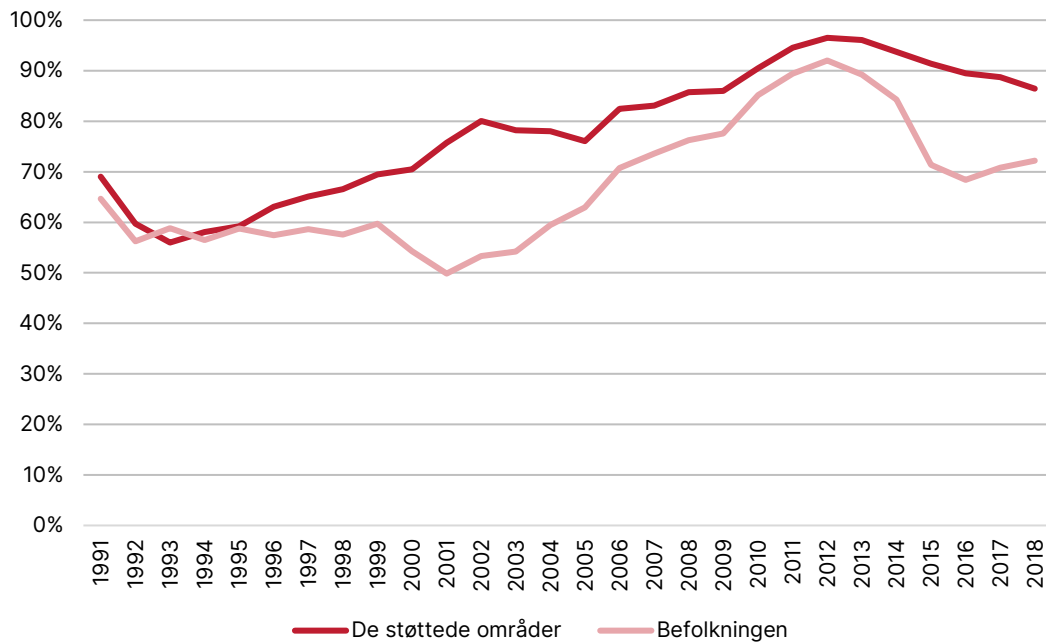
Bilagsfigur 8.19 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor mindst én forælder har været dømt eller sigtet i den unges levetid, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 784-2.263; N (Befolkning) = 963-3.199.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

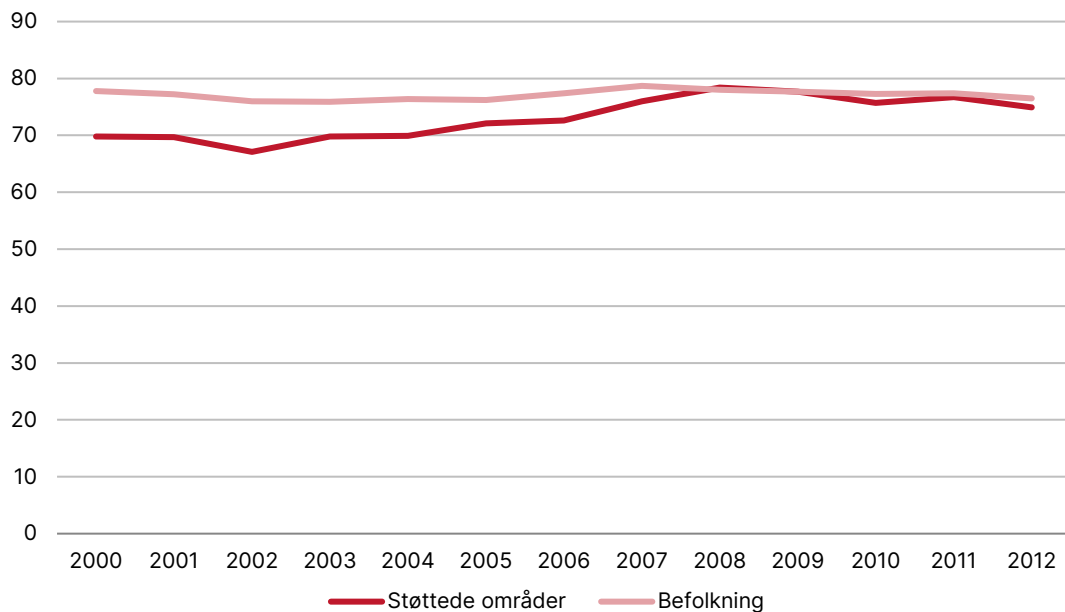
Bilagsfigur 8.20 Andel af 15-29-årige med oprindelse i et MENAPT-land, hvor forældrene har været bosat i Danmark i mindst 10 år, når den unge er 15 år. Særskilt for de støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 775-2.263; N (Befolkning) = 927-3.197.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

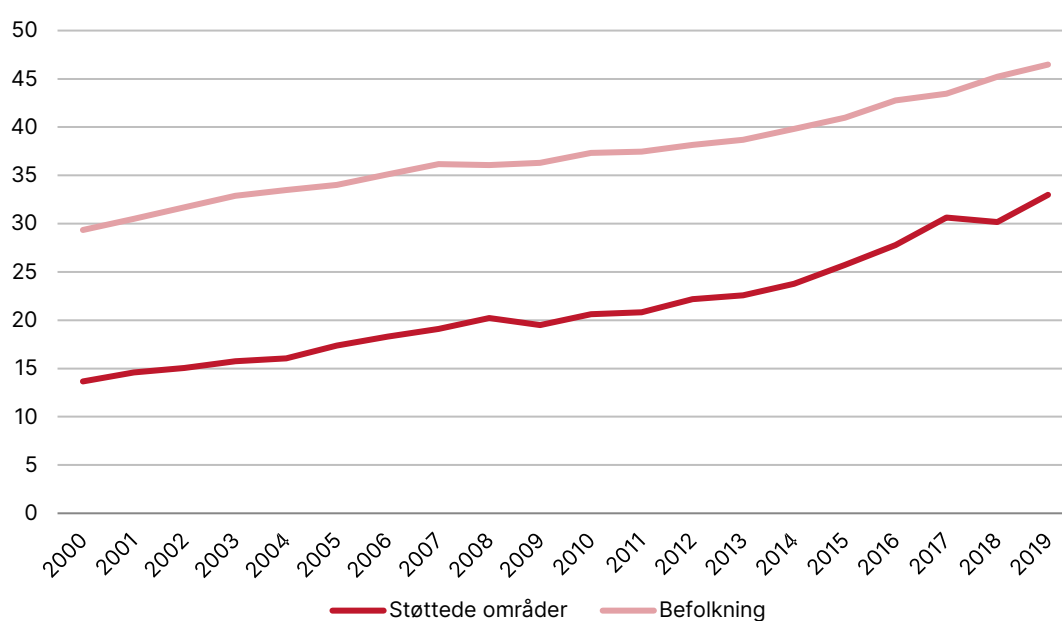
Bilagsfigur 8.21 Udvikling i andelen, der gennemfører en videregående uddannelse inden for 7 år. Støttede områder og befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder): 1.302-2.307; N (Befolkning) = 31.661-49.535.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagsfigur 8.22 Andel af 29-årige, der har afsluttet en videregående uddannelse, opgjort for de støttede områder og for befolkningen. Procent.

Anm.: N (Støttede områder) = 3.526-4.563; N (Befolkning) = 61.395-79.622.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

Bilagstabel 8.4 Karakteristika ved 29-årige, der afbryder en videregående uddannelse opgjort for støttede områder i 2000-2019. Procent.

År	Drenge	MENAPT	Mindst en forældre i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom
2000	43	-	-	-	-	23
2001	47	-	-	-	-	21
2002	44	16	31	-	-	18
2003	50	14	40	-	-	26
2004	47	13	27	-	-	31
2005	41	17	41	-	-	14
2006	40	19	38	-	-	21
2007	42	19	39	-	-	30
2008	42	24	51	31	8	27
2009	39	29	50	40	9	28
2010	44	28	49	27	6	30
2011	46	29	41	41	13	25
2012	49	31	37	38	10	26
2013	41	34	36	39	12	28
2014	42	37	41	51	9	25
2015	44	33	41	50	18	42
2016	36	48	39	49	13	41

År	Dreng	MENAPT	Mindst en forældre i restgruppe	Under den økonomiske fattigdomsgrænse	Mindst en sigtelse	Psykisk sygdom
2017	45	45	38	41	12	43
2018	38	40	38	37	14	36
2019	48	51	51	36	-	36

Anm.: N = 57-150.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og Landsbyggefondens driftsstøttesystem.

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD